Teol

M

THESAVRI SACRORVM RITVVM, EPITOME:

SELECTA QVÆQVE, notatu dignissima, ex intimis Rubricarum, & Animaduersionum BARTH. GAVANTI, in Rubricas Missalis, & Breuiarij Romani medullis, decerpta, continens:

Adiectis quibusdam Notulis ad pleniorem earundem intelligentiam.

Opera P. CLAVDII ARNAVD, Aquensis, Congreg. Oratorij D. N. IESV CHRISTI Presbyteri.

Editio recens quàm emendatissima.

LVGDVNI,
Ex Typ. Hær. ION. GAVTHERIN.

M. DC. XLVII.

Cum Superiorum Permissu.

AD BENIGNVM LECTOREM.

INTER permultos, qui de ſacris ritibus, ad ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium celebrandum, & Horas Canonicas debito modo perſoluendas, attinentibus, ſcripſerunt; nouiſſimus omnium Gauantus, rem hanc integrè pertractauit:

quod hactenus nemo. Sed, quia cuiusque ritus originem indicare voluit, & causas, tum historicas, tum mysticas recensere: idcircò Opus eius in magnum Volumen excreuit: quod vt occupatioribus viris parùm commodum, sic & segnioribus nimis longum videbatur. Quocirca optarunt plurimi, de Republica Ecclesiastica optimè meriti, vt breuiori Volumine (quoad fieri

ri possec) ea omnia comprehenderentur summatim, quæ scitu dignissima in toto Gauanti Opere continentur; & ea præsertim, quæ videntur sufficere ad communiorum Sacerdotum instructionem, & ad integram, tum Missæ, tum Horarum Canonicarum disciplinam perdiscendam. Negotium hoc, etsi perarduum, proprio motu aggressi, suadentibus magnæ pietatis, &

authoritatis viris, queis non obtemperare non potuimus, prosecuti, tandem ad optatum finem, Deo iuuante, perduximus. Totius autem Operis ordo is est, vt à Missâ ordiamur, tanquàm à nobiliori parte: deinde ad Horas Canonicas progrediamur, vnâ & eâdem methodo, incipiendo à rubricis generalibus, deinde pertractando ritus, tum defectus: vltimò verò rubricas particulares, tam

tam per Missale, quàm per Breuiarium vndequaque sparsas. Et ne eximij huius Viri, cuius lucubrationes epitomandas suscepimus, authoritatem paruipendas, te monitum volumus, nihil religiosissimum virum exhibere ad praxim redigendum, quod non ex limpidissimis fontibus hauserit, nempe, vel ex antiquioribus libris Missalibus Vaticanis manuscriptis, vel ex decretis sacræ Rituum

AD LECTOREM.

Romanæ Congregationis, vel ex regulis, qùæ datæ ſunt ab iis, qui Clementis, & Vrbani Octauorum authoritate, recognitioni Miſſalis, & Breuiarij præfuerunt. Quod ad nos attinet, pauca adiecimus ad pleniorem eorum, quæ tractabamus, intelligentiam; quæ virgulis in margine poſitis diſtinguenda cenſuimus: quæ verò ſcitu digniora inter alia animaduertimus, charactere

Italico

Ad Lectorem.

Italico ſecernenda iudicauimus. Monebetis inſuper, quòd ſacra Rituum Congregatio, annuente Sanctiſſimo Dom. noſtro, Vrbano VIII. renouãdo decreta aliàs facta, mandat in omnibus, & per omnia, & ab omnibus, ſeruari Rubricas Miſſalis, & Breuiarij Romani, non obſtante quocumque prætextu, aut contrariâ conſuetudine, quam abuſum eſſe declarat. Videant igitur, qui Romano

* 5

vtuntur Missali, & Breuiario, ne ex negligentia, vel inconsideratione obligationis contractæ, præscriptos in iisdem Missali, & Breuiario Ritus, aut mutare, aut omittere, pro arbitrio præsumant. Id enim pugnat, & contra prædictum decretum, & contra Bullas Pij V. initio Breuiarij, & Missalis Romani positas, quibus clarissimè declarat, nihil vnquam iis addendum, detrahendum, aut

aut aliquo modo immutandum. Te autem hortamur (Lector beneuole) vt ſi quid huic noſtro Operi mancum, aut mutilum animaduerteris, ſuppleas, meliora ſuppeditans; ſi quid abſonum repereris, emendes; ſi quid verò gratum, aut vtile, eo vtaris, & pro nobis precari non dedigneris.

APPRO

APPROBATIO.

Romani Missalis, & Breuiarij leges in diuinis Officiis supremo Numini persoluendis, tanta cura, & perspicuitate in hac Thesauri Sacrorum Rituum Epitome sunt exposita à R. admodum Patre Claudio Arnaud, Oratorij Iesu Christi Domini nostri Presbytero dignissimo, vt Opus hoc, in quo & nihil est orthodoxæ fidei repugnans, & omnia sunt vtilissimis ad pietatem præceptionibus referta, typis quamprimùm mandari, & in lucem prodire, virorum Ecclesiasticorum, totiúsque Cleri bono plurimùm intersit: in cuius rei fidem subscripsimu 19. Kalendas Februar. anno Domini 1636.

GABRIEL DE PELISSIER,
Sacræ Facultatis Theologiæ Tolosanæ professor, & Dec.

F. SIMPLICIANVS, Professor Regius, Augustinianus.

ARN. CAPDEVILLE, Professor Regius, Ordinis S. Mariæ de Mercede.

F. LAVRENS, Sacræ Theologiæ in Vniuersitate Tolosana, Professor Collegij S. Bernardi.

APPRO

APPROBATIO.

NOs infrascripti Doctores Theologi Parisienses Librum, cui titulus est: *Epitome Thesauri sacrorum Rituum*, &c. approbauimus: in cuius fidem syngraphas nostras apposuimus. Datum Lugduni die 18. Februarij, 1647.

Fr. MICH. MICARD. Franc.
Fr. STEPH. MOLIN, Carm.

Imprimendi Facultas.

IOannes Claudius Deville, in Sac. Theol. Magiſter, in Eccl. S. Crucis Cuſtos, & D. D. Alph. Ludou. du Pleſſis de Richelieu, Eminentiſſ. Card. ac Reuerendiſſ. Archiep. Lugd. Prouicarius Generalis: *Epitomen Theſauri ſacr. Rituum*, à Theologis approbatam in lucem edi facultatem cõcedimus. Lugd. 20. Febr. 1647.

DEVILLE.

CONSENSVS.

E*Pitomen Theſauri ſacrorum Rituum*, typis mandari, Ego Regis Conſiliarius, & Procurator in Lugdunenſi Præfectura, non impedio. Lugduni, 23. Febr. 1647.

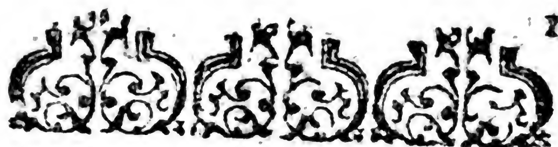
LORIN.

PERMISSIO.

Viso Procuratoris Regis consensu, hanc Epitomen typis mandari Hær. Ionæ Gautherin concedimus, & ne quis vltra concessam facultatem denuò excudat, prohibemus. Iisdem die, & anno.

SEVE.

OPVS

OPVS HOC integrum in duos Tractatus quadripartitos diuidimus, quorum prior Missalis leges; posterior verò Breuiarij Rubricas continet.

TRACTATVS PRIMVS.

TRACTATVS primus in quatuor partes diuiditur. Prima pars generales Missalis rubricas complectitur. 2. Ritum seruan-

dum in celebratione Missæ. 3. Defectibus circa Missam occurrentibus adhibet remedia. 4. Rubricas proprias continet.

PARS PRIMA.

PARS prima generales Missalis rubricas primi ordinis, viginti titulis perstringit: Rubricæ autem generales complectuntur ea quæ generatim accidunt Missæ; & ea sex sunt. 1. Concordantia cum officio. 2. Discordantia ab eodem 3. Commemoratio vt in eodem. 4. Ordo tum partium Missæ, tum Missarum inter se. 5. Varietas temporis, vocis, & situs corporis. 6. Apparatus sacerdotum, & altaris. De concordantia cum Officio agitur in primis tribus titulis. Ad discordantiam, spectant tituli tres sequentes. De commemoratione, habes in titulo septimo. Ordo partium

tium Missæ, patet ab 8. vsque ad 13. Missarum verò inter se, titulo 14. Varietas temporis traditur titulo 15. Vocis, titulo 16. Situs corporis, titulo 17. Quæ attinent ad apparatum, tit. 18. 19. & 20. doceberis.

De duplici. Tit. 1.

MIssa, quæ quotidie dicitur, vel secundùm ordinem officij, vel extra ordinem: secundùm ordinem, si conformiter cum officio; extra ordinem, si Missa sit votiua, vel pro defunctis: dicitur de duplici, quandocumque officium est duplex.

De semiduplici, & simplici. Tit. 2.

MIssa de semiduplici dicitur infra octauas in dominicis, & quandocũque officium est semiduplex. De simplici, quotiescumque officiũ est simplex.

De feria, & vigilia. Tit. 3.

IN feriis Quadragesimæ, quatuor Temporum, Rogationum, & vigiliarum, si duplex, vel semiduplex, vel dies octaua festi

habentis, octauam occurrat; in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis cantantur duæ Missæ, vna de festo post Tertiam, alia de feria post Nonam.

Hæc rubrica nullo modo seruari debet in die infra octauam, quando fit officium de octaua; sed solùm in octaua. Quod nuperrime in sacra Rituũ Congregatione fuit diligenter discussum & declaratum.

2 In vigiliis (& feriis quatuor temporum, vel feria 2. Rogationum ex noua Rubrica in recognitione Missalis) quæ veniunt infra octauas, Missa dicitur de vigilia, vel feriis prædictis, cum commemoratione octauę, quando fit officium de octaua; si verò fiat officium de festo, Missa dicitur de festo cum commemoratione octauæ & vigiliæ, vel feriarum prædictarum, nisi in casu sequenti.

3 *Si vigilia Sancti Ioannis Baptistæ, vel SS. Apostolorum Petri & Pauli venerit infra octauam Cor-*

pori

poris Christi, Missa dici debet de octaua, cum commemoratione vigiliæ, & eo casu in Cathedralibus & Collegiatis cantantur duæ Missæ, vna de oct. post Tertiam, & alia de vigil. post Nonam, ex noua rubrica in recognitione Missalis.

Missa vigiliæ in Aduentu oc- 4
currentis, dicitur cum commemoratione feriæ Aduentus, licèt de ea non sit factum officium, vigil. Natiuitatis exceptâ. Quod si occurrat alicubi festum nouem lectionum in vigilia intra Aduentum; in Missa oratio de Aduentu dici debet ante orationem vigiliæ. Habes exemplum in festo sancti Leonis 28. Iunij, & constat clarè ex rubrica Missalis de commemorationibus, tit. 7. num. 3. vbi oratio 2. est semper de eo, de quo fit officium.

Si in Quadragesima, & Qua- 5
tuor temporibus occurrat vigilia; dicatur Missa de feria, cum commemoratione vigiliæ.

In Missa vigiliarum & feria- 6

rum maiorum; nunquam dicitur Gloria, neq; Credo, & semper dicitur Præfat. cõmunis, præterquam in Missis Litaniarum maiorum, & minorũ, quæ Paschalem præfationem habent, sed ea, quæ cum suo cantu dicitur in diebus ferialib.

De Missis votiuis. Tit. 4.

1 IN Aduentu, licèt Officium non fiat de S. Maria in sabbato; dicitur tamen Missa principalis de ea cum commemoratione de Aduentu, nisi fuerint quatuor Tempora, vel vigilia.

Hæc rubrica est intelligenda de Missa conuentuali tantùm, & non de priuatis Missis, quæ nõ præscribuntur vi rubricæ, licèt non excludãtur, quia Missæ votiuæ priuatæ dici possunt, quocumque die officiũ non est duplex, aut Dominica.

2 Quando officium fit de feria minori, & non est vigilia, nec est resumenda Missa Domin. præcedentis impeditæ, dici potest in Missa Conuentuali, aliqua ex Missis votiuis, secundùm ordinem

nem dierum assignatum in fine Missalis, cum commemoratione feriæ, sed non votiua quæcumque ad libitum.

Circa quod nota, quòd Sacra Rit. Congregat. die 25. Iun. 1611. & die 28. Ian. 1612. decreuit teneri Canonicos ad cantandã Missam conuentualẽ de die, vt lucrẽtur distributiones: quod intellige, salua superiori rubrica de votiuis assignatis singulis diebus in fine Missalis, in feriali offic. & quotiescũque ex vi rubricar. præscribitur, vel cõceditur Missa conuentualis discordãs ab officio, siue pro defunctis, siue alia quæcũque, quia tunc talis Missa censetur Missa de die.

Missæ votiuæ pro re graui cantari possunt in festis non maioribus : sed non sunt vllo modo admittendæ in festis primæ classis. 3

Priuatæ Missæ poterunt dici votiuæ quæcumque in diebus non duplicibus (*neque Dominicis ex noua rubrica in recognit.* 4

Missalis) non seruato dicto ordine dierum assignato in fine Missalis, arbitrio rationabili celebrantis.

Circa quod duo nota. Primum quòd prohibentur Missæ votiuæ in his diebus, in quibus prohibetur fieri de festo duplici, nempe infra octauam Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, in feria 4. Cinerum, in hebdomada maiori, in vigiliis Natiuitatis Domini & Pentecostes. Quod decreuit Sacra Rituum Congregatio die 28. Aug. 1627. Secundum, quòd exceptio votiuarum in Dominicis, intelligenda est de die dominico tantùm, qui colitur à populo, & non de officio Dominicæ.

„ Vnde sequitur, quòd si in die „ feriali fiat officium de domi- „ nica, putà anticipatâ post Epi- „ phaniam, seu post Pentecosten, „ seu infra oct. Natiuitatis Do- „ mini, Missæ votiuæ eo casu non „ prohibentur.

5 Missæ de Spiritu Sancto, de beata

beata Maria, & pro defunctis, quæ præscribuntur Presbyteris, in eorum ordinatione dicendæ post celebrationem primæ eorum Missæ, sequentur regulas aliarum votiuarum; & idcirco dici non possunt in diebus, quibus prohibentur aliæ votiuæ, id est in dominicis & duplicibus, & quando prohibetur fieri de festo duplici.

Hinc sequitur, quòd non licet dicere Gloria & Credo, tam in Missa de Spiritu Sancto, quàm in Missa de Beata Maria, nisi hæc dicatur in Sabbato, & Missa pro defunctis debet esse quotidiana cum tribus orationibus consuetis.

Infra octauas Beatæ Virginis non conuenit dicere votiuam de eadem. Sed, si fiat officium de octaua, dicatur Missa festiua conueniens officio, cum Gloria, & Credo: si verò fiat officium de sancto, dicatur Missa festiua de Beata Maria, sed non ta- 6

tu festiuo : at sine Gloria, & Credo.

„ Hoc idem seruandum infra „ octauas Sanctorum : si enim in- „ fra octauam Sancti Ioannis, in „ die Sancti Leonis petat quis „ Missam de Sancto Ioanne Ba- „ ptista, dici debet ritu votiuo sine „ Gloria, & sic de aliis.

Hinc sequitur, quòd si infra octauam Pentecostes dicenda sit Missa votiua solennis pro re graui, & dicatur Missa de Spiritu Sancto, dicenda est ea, quæ competit diei occurrenti, & non alia.

De Missis defunctorum. Tit. 5.

1 PRima die mensis non impedita officio duplici, vel semiduplici extra Aduentum, Quadragesimam, & tempus Paschale dicitur Missa conuentualis generaliter pro defunctis quotidiana : si verò in ea fuerit festum simplex, vel feria, quæ propriam habeat Missam, aut resumenda sit Missa Dominicæ præcedentis impeditæ, quæ

non

non possit resumi alio die infra hebdomadam, in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis dicantur duæ Missæ, vna pro defunctis, alia de festo simplici, vel feria prædicta. At in Ecclesiis non Cathedralibus, nec Collegiatis dicatur Missa de die, cum oratione, *Fidelium.*

Feria 2. cuiusque hebdomadæ, in qua officium fit de feria, 2 Missa principalis dici potest pro defunctis: si autem fuerit propria Missa de feria, vel de festo simplici, vel resumenda sit Missa Dominicæ præcedentis, vt supr. in Missa de die dicatur 2. oratio, *Fidelium.* Excipitur Quadragesima, tempus Paschale, & quando per annum officium est duplex, vel semiduplex, quibus temporibus non dicitur conuentualis Missa pro defunctis; neque pro eis fit commemoratio.

Hæc rubrica, & superior intelligenda est de Missa conuentuali, & nullo modo de priuatis, siue

præscri

præscribatur Missa, siue solùm commemoratio.

3 Missæ priuatæ pro defunctis, quocumque die dici possunt, quandocumque possunt dici Missæ votiuæ, vt suprà titul. 4. num 4.

4 In dominicis, & festis, Missam defunctorum insepulto, (hoc est) præsente corpore in Ecclesia, concedit Sacra Rituum Congregatio 23. Maij, 1603. *Sed hoc intellige de solenni Missa, non autem de priuatis, quæ etiam præsente corpore dici non possunt in dominicis, neque in duplicib.*

5 Si contingat Anniuersariam diem, vel Tertiam, vel Septimã, vel Trigesimam, in festo celebrari, in sequentem diem, poterit transferri, vt annuit sæpiùs Sacra Rit. Cong. 27. Sept. 1608. & 19. Maij 1614.

6 Sacra Rituum Cong. tolerari posse censuit, Missas de Requiem, in duplici festo, quod

non

non est de præcepto, vt testatorum voluntates impleantur. 1. Sept. 1607. & 20. Iunij 1626. Non ait ad arbitrium viuorum (quod bene nota) sed pro implenda lege defunctorum.

Dixi, quod non est de præcepto quia etiam in festo de præcepto, si cadat in diem assignatum pro altari priuilegiato, putà feriam 2. extra quam priuilegium altaris pro defunctis est nullum, non potest adhuc dici Missa de Requiem, vt decreuit Sac. Rit. Cong. 24. Apr. 1623.

Quandocumque solenniter pro defunctis celebratur, dicitur vna tantùm Oratio. 7

Oratio *Fidelium*, est semper vltima, vbi plures dicuntur orationes. 8

Non sunt nominandi alij dies, præterquàm Tertius, Septimus, & Trigesimus in Missis defunctorum. Et omnis consuetudo in contrarium est abolenda. 9

Triginta Missæ, quas vocant S. Gregorij, 10

S. Gregorij, licitè dici possunt. Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 28. Oct. 1628. *Sed tria notanda sunt. Quòd primò non est necesse, vt idem per mensem celebret diebus Triginta; sed sufficit, si offeratur hostia per mensem, siue ab vno, siue à pluribus. 2. Sufficit offerri sacrificium, non autem omnes Missa dicenda sunt ritu proprio pro defunctis. 3. Continuis diebus fieri debent, remotâ superstitione. Neque discontinuantur ob triduum maioris hebdomada, quo ex probato Ecclesia vsu non debet celebrari.*

11 Sequentia pro defunctis dicitur, quandocumque dicitur vna tantùm oratio in Missa.

De translatione festorum. Tit. 6.

IN Ecclesiis, vbi titulus est Ecclesiæ, vel concursus populi, ad celebrandum festum, quod transferri debet, possunt cantari duæ Missæ vna de die, alia de festo. Exceptis (ex noua rubrica in recognit. Missalis) dominicâ

dominicâ primâ Aduentus, fer. 4. Cinerum, dominicâ 1. Quadrag. Dominicâ Palm. cum tota hebd. maiori, Dominicâ Resurrectionis, & Dominicâ Pentecostes cum duobus diebus sequentibus, die Natiuitatis Domini, Epiphaniæ, Ascensionis, & festo Corporis Christi. *Circa quod nota, quòd si festum translatũ admittat in Missa symbolum, poterit etiam illud dici in hac Missa: secus non, nisi venerit in Dominica.* At in fine prædictarum Missarum Euangelium dicitur S. Ioannis, non feriæ, vel festi occurrentis.

De Commemorationibus. Tit. 7.

IN Missa solenni, festorum secundæ classis, non fit commemoratio festi simplicis occurrentis, licèt facta sit in officio, sed tãtùm in Missis priuatis. 1

In Dominica Palmarum, & vigil. Pentecostes, nulla fit commemoratio in Missis tam priuatis quàm solennibus, licèt 2

facta

facta fuerit in officio commemoratio festi simplicis occurrentis.

3 De feria maiori, aut vigilia, fit semper commemoratio, quando Missa dicenda est de festo illis temporibus occurrente. Sed in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, in feriis prædictis, & vigiliis dicuntur duæ Missæ, vna de festo, alia de feria, aut vigilia, absque vlla vtrorumque commemoratione. At in festis primæ classis nihil fit de vigilia occurrente.

4 *Missa vigiliæ censetur propria vigiliæ, licet sumatur de cõmuni: & ideò non omittenda in Cathedralibus & Colleg. Nota quòd quando præscribuntur duæ Missæ cantandæ, vna de festo, alia de feria, si in officio facta fuerit quædam commemoratio de simplici, aut de die infra octauã, fiet etiam in Missa de festo, sed non in Missa de feria. Si verò facienda sit commemoratio feriæ, aut vigiliæ,*

giliæ, fiet in Missa de feria, & non in Missa de Sancto.

Quando fit commemoratio de feria Quatuor temporum, pro feriæ commemoratione, dicitur prima oratio, quæ concordat cum officio. 5

In faciendis commemorationibus magna est difficultas; sed facile erit, eas in ordinem debitum redigere, si orationes omnes quæ dici possunt in Missa, in tres classes diuidamus. Prima erit orationum officij. 2. ordinariarum. 3. extraordinariarum. Orationes officij, sunt illæ, quæ dictæ fuerunt in officio, & hæ primum locum occupant. 2. sunt illæ quæ notantur 2. vel tertio loco dicendæ, & hæ cedunt tantùm orationibus officij. 3. sunt illæ quæ assumuntur ad libitum sacerdotis, vel pro deuotione petentium, & hæc cedunt omnibus aliis: v. g. Si in officio semiduplici fiat commemoratio de simplici, in Missa, 2. oratio erit 6

de ſimplici, tertia, quæ ſecundo loco dicenda erat: ſed ſi velis dicere orationem de aliquo Sancto, 2. oratio erit, quæ ſecundo loco dicenda erat, putà, A cunctis, vel alia ſimilis, & tertia (ſi ſit ad libitum) poterit eſſe de ſancto pro deuotione, & ſic de aliis. In votiuis autem, ſeruetur dignitas orationum, vt de S. Trinitate, de Spiritu Sancto, de Sacramento, de S. Cruce, ante votiuam de Beata Maria; & de Angelis, & Sancto Ioanne Bapt. (ex noua rubrica in recog. Miſſ.) ante Apoſtolos.

7 Quandoque prima & 2. oratio ſub vna concluſione dicuntur, vt vnica videatur oratio, in Miſſa celebri: Quod accidit in collatione ordinum, conſecratione Epiſcoporum, Virginum, Eccleſiarum, & Altarium, Benedictione Abbatum & Abbatiſſarum, cœmeterij benedictione, & conſecratione Regum, & Reginarum. At orationes pro

gratiarum

gratiarum actione, quæ habentur post Missam de Trinitate, non sunt recitandæ sub eadem conclusione cum prima.

Cùm dicuntur plures orationes, vt vna oratio; eadem est cum alia ibidem dicenda, oratio huiusmodi (illa scilicet quæ eadem est, non alia) commutetur cum alia de Communi, vel proprio, quæ sit diuersa. Et eo casu prima manet, altera mutatur. Sed mutatio de Dominica, aut de feria, aut de iis quæ sunt ad libitum, fiet in proximè sequentem: v. g. Si fiat officium de S. Martino Episcopo, in Dominica 22. post Pentecosten, orationes secretæ sunt eædem: sed tunc secreta dominicæ vigesimæsecundæ mutabitur in secretam Dominicæ 23. & sic de aliis. 8

Dixi, illa, quæ eadem est, non alia mutetur, quia si prima oratio sit eadem, & secreta diuersa, nulla est ratio mutandi

secretam: idem dicendum est de post-Communione.

De Introitu, Kyrie eleison, & Gloria in excelsis. Tit. 8.

QVotiescumque est solennitas aliqualis, vel ratione temporis, putà quia sabbatum dicatum Beatæ Virgini, (*Nota quòd semper dicitur Gloria in excelsis, in Missis B. Mariæ, quæ dicũtur in die sabbati, licèt non sit factum de ea officium, non verò aliis diebus, quando non est factũ de ea officium:*) vel quia eo die obiit Sanctus, de quo dicitur Missa, quasi, in eius festo, licèt non sit factum de eo officium: vel ratione causæ grauis & publicæ, conceditur Missis Votiuis, hymnus Angelicus. Res autem grauis est ea, pro qua conuenit totus Clerus cum Episcopo. Si tamen paramenta adhibeantur violacea, tunc non dicitur Gloria, neque Credo, & Sacra Rituum Congregatio vtrumque declarauit 19.

Maij

Maij 1607. *Nisi in dominicæ dicatur Missa votiua solēnis, quia tunc dicitur Credo, etiamsi adhibeantur paramenta violacea.*

De orationibus. Tit. 9.

IN festis duplicibus, dicitur vna tantùm Oratio, nisi facienda sit aliqua commemoratio, quæ facta fuit in officio. 1

In festis semiduplicibus non dicuntur orationes plures tribus, nisi ratione commemorationum, quæ factæ fuerunt in officio. 2

Quotiescũque suffragia consueta Sanctorum dicuntur in officio, in Missa 2. oratio *A cunctis.* 3. ad libitum. Excipe tempus à Natiuitate Domini ad Purificationem, in quo 2. oratio, *Deus qui salutis*, 3. *Ecclesiæ*, vel pro Papa; & à feria 4. cinerũ, vsque ad Dominicam Passionis exclusiuè, quo tempore, 2. oratio est de feria. 3. *A cunctis.* in semiduplicibus; at in Missis de tempore 2. orat. 3

„ *A Cunctis*, 3. pro viuis & de-
„ functis. Reliquis temporibus
„ (excepto tempore à Dominica Passionis ad Dominicam Palmarum exclusiuè, in quo in
„ Missis de tempore 2. orat. *Ecclesiæ*. vel pro Papa, 3. non dicitur: & in semiduplicibus 2.
„ orat. de feria, 3. *Ecclesiæ*. vel pro
„ Papa) exceptis etiam Octauis
„ Paschæ, & Pentecostes, infra
„ quas 2. oratio, *Ecclesiæ*. vel pro
„ Papa, 3. non dicitur. 2. orat. est
„ semper de B. Maria pro temporis diuersitate, 3. *Ecclesiæ*. vel pro
„ Papa: si excipias octauas B.
„ Mariæ, & vigiliam, & octauam
„ omnium Sanctorum, quibus
„ diebus 2. oratio de Spiritu Sancto, 3. *Ecclesiæ*, vel pro Papa.
„ Quod idem seruatur in Missis
„ Sanctæ Mariæ in sabbato, quando de ea est factum officium.
„ Sed in votiuis de B. Maria, 2. est
„ de eo, de quo factum est officium, 3. *Deus qui corda*, & in
„ Missis votiuis de SS. Apost. Petro,

tro,& Paulo,quandò 2. orat. est "
A cunctis,eius locò dicitur *Con-* "
cede. "

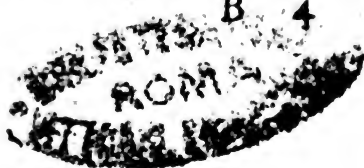
Si cantandæ sint duæ Missæ, 4
à dominica Passionis ad dominicam Palmarum de festo, & de feria,in festo semiduplici 2.orat. erit *Ecclesiæ*,vel pro Papa,neque dicetur 3.tam in Missa de festo, quàm in Missa de feria.

Si tempore Passionis,aut in- 5
fra octauas Paschæ, & Pentecostes occurrat commemoratio de festo simplici; in Missa non dicitur 3.orat. Quod intellige de Missis de temp.aut de octauis.

In Dominicis infra octauas, 6
dicuntur tantùm duæ orationes.

Accidit in Dominica priuilegiata fieri tantùm commemorationem de die octaua, & tunc in Missa 2. oratio est de octaua, 3. non dicitur.

In festis simplicibus, & feriis 7
per annum dicuntur tres, aut quinque, aut septem, aut plures,dummodò impares. *Sed no-*

ta, quòd etiamsi liceat plures dicere ad libitum, hoc non est intelligendum eo sensu vt quascumque velis dicas, sed eas priùs, quæ in rubricis assignantur pro 2. vel 3. & tunc supra illas, quæ tibi magis placent, addere poteris, cum debito ordine, & numero. Verùm non licet relinquere eas, quæ notantur 2. vel 3. loco dicendæ; & alias in earum locum sufficere.

8 In Missis, quæ solenniter dicuntur pro re graui (exceptâ Missâ solenni pro gratiarum actione, quæ duas orat. admittit) dicitur vna tantùm oratio.

In Missis votiuis priuatis, pro gratiarum actione, oratio pro gratiarum actione tertio loco dicitur.

9 Si superior decernat quotidie dicendam orationem, v. g. *Deus refugium*; tunc vel additur vti commemoratio in duplicibus, semid. & dominicis; vel dicitur 3. loco ad libitum. Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 28. Aug. 1617. At in festis 1. classis omittitur, imò

imò etiam in festis 2. classis, saltem in Missa solenni. *Sed obseruandum est, quòd propter hanc orationem non licet omittere eas, quæ in Missali sigillatim assignãtur. Vnde fit, vt in dominicis, & semiduplicib. quando designantur in specie 2. & 3. loco dicendæ, tunc dicentur 4. orationes, & in simplicibus, & feriis quinque. Hæc regula seruanda est in Missis, quæ dicuntur ratione Confraternitatum.*

In Missa de Sancto qui Titulus est altaris, de quo non recitatur officium, sed Missa tantùm, ad eiusdem Altare in die festo illius, dicuntur tres orationes: 2. de eo, de quo factum est officium, 3. quæ aliàs 2. loco dicenda erat. *Huic Missæ hymnus Angelicus conuenit, sed non symbolum.* I

Quando non dicitur, *Dominus vobiscum*, ante orationem, tunc conclusio abbreuiatur. v. g. Per Christum Dominum no- II

ſtrum, vel, Qui viuis & regnas in ſæcula ſæculorum.

De Epiſtola, Graduali, Alleluia, Tractu, ac Euangelio. Tit. 10.

1 IN Miſſis de feriis, in Aduentu, omittitur, *Alleluia*, cum ſuo verſu, ſed non in votiuis, quæ dicuntur eo tempore.

2 Tractus non dicitur in feriali officio, à Septuageſima, vſque ad Quadrageſimam, quando repetitur Miſſa Dominicæ; ſed dicitur in votiuis, quæ dicuntur eo tempore.

De Symbolo. Tit. 11.

1 SYmbolum dicitur, quoties propriis locis notatur, & præterea ſingulis diebus dom. & infra oct. Sanctorum, in quorum feſto dicitur Symbolum.

In tranſlatione Sanctorum, non dicitur Symbolum, niſi officium ſit duplex; quod tranſlationi tantùm principalis Patroni concedit Sac. Rit. Cong.

2 Conceditur Symbolum in eo loco, vbi eſt inſignis reliquia.

Inſignis

Insignis reliquia est, caput, brachium, crus, quibus Sac. Rit. Cong. 8. Apr. 1628. addidit partem illam, in qua passus est Martyr, modò sit integra, & non parua. Sed hoc intellige de reliquiis approbatis. Quod declarauit eadem Sac. Rit. Cong. 3. Iunij 1617.

Solus concursus populi non facit, vt legitimè dicatur *Credo.* 3

De Offertorio, Secretis, Præfationibus, & Canone. Tit. 12.

IN Secretis terminatur prima, & vltima oratio, vsque ad finem, vt in primis orationibus. *Et reuerà verba illa (orationes dicuntur secretò vsque ad illa verba in conclusione*, Per omnia sæcula sæculorum) *non impediunt quominus 1. orat. secreta (cùm plures dicuntur) terminetur integrè & secretò, vsque ad finem.* In quo non pauci errant. 1

In Missis de feria priuilegiata, putà quatuor temp. infra octauas quæ habent Præfationes proprias, 2

non

non dicitur alia præfatio quàm Communis, imò & in vigiliis: ita decreuit Sac. Rit. Cong. 12. Decembris 1626. Excipe Missam Litaniarum maiorum & minorum, in qua semper dicitur præfatio Paschalis, in tono feriali.

3 Si infra octauam festi habentis præfationem propriam, occurrat festum ex maioribus, non habens præfationem propriam, dicitur præfatio propria octauæ, licèt de ea nulla fiat commemoratio.

4 Quando Missa votiua pro re graui celebratur, dicitur Præfatio in tono solenni.

5 Infra octau. Natiuitatis Domini, votiuæ Missæ non habent aliam Præfationem, quàm de Natiuitate.

6 *Datur casus, quo separari debeat Communicantes à sua præfatione. Nam infra octauā Ascensionis, si occurrat festum SS. Philippi, & Iacobi, præfatio erit de Ap. Communicantes, de Ascensione, licèt*

cèt in Missa nulla fiat commemoratio de octaua. Idem accidit in Missis votiuis, quæ dicuntur infra eandem octauam, & habent præfationem propriam. Ita decreuit Sac. Rit. Congreg. 28. August. 1627.

De Communione, Orationibus post Communionem, Ite Missa est, vel Benedicamus Domino, Benedictione, & Euangelio S. Ioannis. Tit. 13.

1 EVangelium S. Ioannis semper legitur in fine Missæ, nisi quando fit de festo, in aliqua Dominica, vel feria, quæ habet Euangelium proprium, quod legitur eius loco. *Euangelium autem respondens officio vel nobiliori loco legendum, vel omnino omittendum. Idcirco in votiuis semper dicitur Euang. S. Ioan.*

2 In Dom. Palmarum in Missis priuatis, legitur Euangelium, quod ponitur in benedictione Palmarum loco Euang. S. Ioan.

In

3 In tertia Missa Natiuitatis Domini, legitur in fine Euangelium de Epiphania.

4 Quando dicuntur duæ Missæ de festo, & de feria, absque vlla vtrorumque commemoratione, legitur Euangelium S. Ioannis in fine vtriusque.

De ordinanda Missa ex supradictis. Tit. 14.

1 MAior difficultas est in ordinandis Missis votiuis, quæ petuntur infra octauas, de eo Sancto, cuius est octaua. Sed habes superiùs rubricam propriam, Tit. 4. num. 6.

De hora celebrandi Missam. Tit. 15.

1 LIcet celebrare hora cum dimidia ante solis ortum, ex causa.

2 Priuilegiati, vt horâ ante, vel post, celebrare queant, possunt hora ante, vel post, statam horam à Summistis concessam, celebrare.

Vbi non est aurora physicè, attendatur

tendatur moraliter & politicè, quando ſcilicet ibi terminari ſolet hominum quies, & inchoari labor, iuxta probatam locorum conſuetudinem.

Miſſa Parochialis ſine cantu eſt priuata, non Conuentualis. 3

Si propter terræ frigiditatem, populus veniat tardiùs ad Eccleſiam, pro Miſſa ſolenni; præſtat differri tempus recitandi horam Tertiam, quàm cantare Miſſam de feſto, ſeu de Dominica poſt Sextam. Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 4

De iis quæ clarâ voce, aut ſecretò, dicenda ſunt.

Tit. 16.

CAueat ſacerdos, ne altâ voce dicat *Memento Domine famulorum*, aut, *& omnium circunſtantium.* aut, *Memento etiam Domine*, aut, *omnis honor & gloria*, *&c.* Et verba conſecrationis 1

Orationes ante Epiſtolam, 2
in

in Missa solenni dicuntur altâ voce à celebrante, & alia expressa in rubrica Missalis tit. 16. num. 1. sed reliqua, quæ non notantur alta voce dicenda, etsi dicantur ata voce in Missa priuata, tamen in Missa solemni dicuntur submissâ voce.

De ordine genuflectendi, sedendi, & standi in Missa priuata, & solenni.

Tit. 17.

1 SVnt quædam ad quæ genuflectendum, notatur num. 1. 2. & 3. huius tituli in rubrica Missalis, ad quæ celebrans in Missa Conuentuali bis genuflectit, nempe cùm priuatim legit; & iterum cùm publicè dicuntur. Sicuti fit ad illa verba, *Et incarnatus est* in Symbolo priuato, & publico, si non sedet celebrans.

2 In Missis priuatis, genuflectendum est tantùm vnico genu, & solùm ad prima verba versuum; in Missa verò solenni

ni genuflectendum est vtroque genu, vsque ad finem dum cantantur à choro.

3 Si non sedet celebrans cum cantatur in choro, *Et incarnatus est*, genuflectit in superiori altaris gradu; si verò sedet, caput apertum tantùm profundè inclinat, sed licèt sedeat in die Annuntiat. B. Mariæ, & in tribus Missis Natiuit. Domini, debet discedere à sede, vt genuflectat in superiori altaris gradu.

4 Subdiaconus tenens librum ad Euangelium, se gerit ac si esset marmoreum legile, & Acolythi ac si essent marmorea candelabra. Reliqui verò (excepto Diacono, qui genuflectit versus librum, quando est genuflectendum, dum legitur Euangelium) genuflectunt versus altare,

5 Canonici, & omnes his inferiores debent genuflectere (quando non sunt parati) ad confessionem, cum suo psal-

mo. Abbates non genuflectunt. Cantores autem, si tunc cantent *Introitum* ad lectorile, non genuflectunt,

6 In Missis feriarum Aduentus, Quadragesimæ, Quatuor temporum, & Vigiliarum quæ ieiunantur, & in Missis defunct. genuflectendum est ad orationes, & dicto à celebrante *Sanctus* vsque ad *Pax Domini*, exclusiuè, quia ad illa verba surgendum est. Excipe ab his diebus (vigilias Paschæ, Pentecostes, Natiuitatis Domini, & quatuor temp. Pentecostes) *ex noua rubrica in recog. Miss.* in quibus non est genuflectendum.

7 Aliis diebus genuflectendum est, initio sacri Canonis, vsque ad depositionem calicis inclusiuè. Sed post depositionem calicis, stant omnes versùs altare in locis suis.

8 Subdiaconus tenens patenam, non genuflectit toties quoties celebrans.

Alij

Alij de clero, à conſecratione 9
vſque ad communionem, duo genua flectere debent, cùm tranſeunt ante altare; & item quando patet Sacramentum in altari: duobus quoque genibus genuflectendum eſt ad *Flectamus genua*, & quoties cum aliqua morula præſcribitur genuflexio.

In Miſſa ſolenni celebrans 10
medius inter Diaconum & Subdiaconum, ſedere poteſt à cornu Epiſtolæ dum cantatur *Kyrie eleiſon*, *Gloria*, *Epiſtola*, *&* *Graduale*, *&* *Credo*. Dixi dum cantatur *Epiſtola*, *&* *Graduale*, quia id non eſt expreſsè in rubricis, ſed conceditur ex decreto Sacræ Rit. Congregationis, ſi datur tempus.

In choro non ſedent qui actu cantant, ex noua rubr. in recogn. Miſſ.

Quando Acolythi ſedent vnà 11
cum celebrante, ſedeant ſuper Altaris gradu in cornu

Epistolæ facie versa ad celebrantem, non ad populum.

12 Dum oblata incensantur, qui sunt in choro, sedent adhuc.

13 Facta communione celebrantis, & aliorum, sedetur.

14 Clerus stat ad *Introitum*, *ad orationes* (exceptis diebus ieiuniorum, & Missis defunctorum) *ad Euangelium*, *ad Præfationem*, item deposito calice (& in diebus ieiuniorum & Missis defunctorum ad *Pax Domini*) *& ad orationes* postcommun. & ad alia vsque ad finem Missæ. Laici easdem regulas seruare possunt.

De coloribus paramentorum.

Tit. 18.

1 IN festo sacrorum stigmatum S. Francisci, adhibetur color albus ex decreto Sacr. Rit. Congr. 9. Decemb. 1623.

Regula in mutandis coloribus ea est, vt mutatio fiat in primis vesp. festi. Si autem vesp. non sint integræ, is color adhibendus est initio

initio vesperarum, qui congruit illi, de quo dicitur Capitulum. Si officium & Missa discordant, color altaris sequatur officium; vestium autem sacerdotis sit color Missæ conformis: quæ diuersitas accidit in feria tertia Rogationum, & in vigiliis infra Octauas: pro Missa verò solenni conuenit, vt Pallium altaris concordet cum colore paramentorum Missæ.

De qualitate paramentorum.
Tit. 19.

PLuuiali vtitur celebrans in processionibus. Nota, quòd in processionibus Crux præferri debet à Regularibus cum velo pendente, seu pallio, ex decreto Sac. Rit. Congr. 14. Ianuarij, 1617. & à sæcularibus sine velo, 1
& imago Christi terga debet vertere Clero sequenti, quasi Christus praire videatur, nisi sit Archiepiscopalis, vel Papalis, in qua imago Crucifixi respicit Archiepiscopum, vel Papam, siue mediatè, siue immediatè præcedat, v. g. 2

etiamsi Canonici præcedant Archiepiscopum post eius crucem.

Qui Almutiis vtuntur, de-
3 bent eas deponere, cùm pluuiale induunt, nec debent eas deferre cum casula, aut cum Pluuiali, nec item ponere super altare.

4 Vbi pluuiale haberi non potest, celebrans vtitur stolâ solâ, deposito Manipulo (si iam habeat) tam in processionibus, quàm in benedictionibus, quæ fiunt in altari. *Sed illud notandum est (in quo multi errant) quòd stola semper in modum crucis ante pectus gestari debet cingulo de more coniuncta, & vtrinque religata, siue in Missa, siue extra Missam, siue in altari, siue extra altare, siue cum pluuiali, siue absque eo, dummodo adhibeatur super albam. Quòd si adhibeatur cum superpelliceo, soluta pendebit à collo hinc inde, quia ligari in modum crucis non potest.*

Nullus

Nullus eſt Manipuli vſus extra Miſſam, tam pro Miniſtris, quàm pro celebrante; & idcircò quoties celebrans deponit manipulum, deponunt etiam Miniſtri. 5

Cùm Diaconus induit ſtolam, oſculetur crucem, quæ eſt in medio eius. 6

Diaconus, & Subd. non vtuntur Dalmaticis in diebus ieiuniorum (præterquàm in vigiliis SS.) & in Dominicis, & feriis Aduentus, & Quadrageſimæ, ac in vig. Pentec. ante Miſſam (exceptis Dominicis *Gaudete*. & *Lætare*, etiamſi eorum Miſſa reſumatur infra hebd.) Vigilia Nat. Domini, ſabbato ſancto in benedictione cerei & in Miſſa & 4. temp. Pent. Item in bened. Cinerum, cerorum, & palmarum. 7

De præparatione Altaris. Tit. 10.

1 NOn poteſt Epiſcopus deputare Oratoria in domo priuata, vt ibi fiat Miſſa, niſi ad

diuinum tantùm cultum dedicentur: ex Concilio Tridentino ſeſſ. 22. de obſeru. & euitan. in ſacrificio Miſſæ; non tamen intelligitur domus priuata palatium Epiſcopi, in eo enim Capella deputari poteſt pro Miſſa celebranda: poſſet tamen in caſu neceſſitatis, vt ait Suares diſput. 81. ſect. 3. Quòd ſi violetur locus, non poteſt ibi celebrari ſine peccato.

a Ara lapidea debet eſſe ab Epiſcopo conſecrata, cũ chriſmate, & reliquiis Sanctorũ ab Eccleſia approbatorum. Quæ duo ſunt de ſubſtantia conſecrationis ex Azorio lib. 10. cap. 27. ſed Suares tenet oppoſitam ſententiam quoad reliquias, diſp. 81. ſect. 5. vbi ait, ex vſu conſtare, reliquias non eſſe de eſſentia conſecrationis, licèt olim fuerit forb taſſe hac de re præceptum: quia ceſſauit iam præceptum, ceſſante ratione & occaſione eius, quæ fuit ad reſiſtendum hęreticis honorem

norem debitum reliquiis San- "
ctorum oppugnantibus. Quod "
patet ex vsu receptissimo. "

Debet hæc Ara esse vel inclusa, vel superposita tabulæ ligneæ vel alterius materiæ ad maiorem cautelam; sed tamen emineat aliquantulum necesse est, vt eius limites à sacerdote facilè dignosci possint.

Vbi habes in rubrica (tam 3
ampla sit ara vt hostiam, & maiorem partem calicis accipiat) hoc intellige tempore consecrationis hostiæ, & calicis, quæ vtraque fieri debet in ara, & non extra.

Tribus mappis lineis bene- 4
dictis vestiendum est altare, nisi necessitas aliud suadeat: duplicatam vnam concedit rubrica, vt sint tres saltem æquiualentes: non ergo duæ simplices tuta conscientia sufficiunt.

Nullæ coronides ligneæ circa 5
altaris angulos ducantur, quod vetatur in cærem. Ep. 1. lib. c. 12.

6 Conuenit vt pallium altaris habeat in medio sui crucem, ex Fortunato lib 2. Epist. 3.

7 Crux cum imagine crucifixi semper collocari debet in medio altaris, nisi quando expositum est sacramentum. *Hæc rubrica absque vlla alia limitatione est intelligenda, siue celebretur in altari, cuius icon, seu tabula picta, aut statua est ipsamet Christi crucifixi imago; siue etiam celebretur in altari, in quo continuè in tabernaculo immobili sanctissimum asseruatur sacramentum. Illud quoque notandum est, quòd crux ita locari debet, vt pes eius æquet altitudinem candelabrorum, & crux ipsa tota, candelabris superemineat, si commodè fieri potest.*

8 Rubrica præscribit duo candelabra cum candelis accensis. Sufficere vnicum lumen in necessitate, concedit Azorius, lib. 10. cap. 28. quæst. 5. imò sebaceam candelam ex seuo, quod

vltimum

vltimum negat Suares disput. 81. sect. 6.

In Missis priuatis nisi aliud 9
exigat ratio festi, non conuenit accendere quatuor candelas in altari, ne quidem Vicariis Generalibus, licèt sint Protonotarij, sicut nec eisdem ministrari à duobus Capellanis. Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 7. Augusti, 1627.

Præscribitur item tabella Se- 10
cretarum, cussinus supponendus Missali, cereus accendendus ad eleuationem sacramenti, & campanula pulsanda. Sed hæc rubrica etsi clarissima, tamen negligitur à plerisque.

Ampullæ debent esse vitreæ, 11
non argenteæ, ne contingat error in calice, ob densiorem materiam, qua difficilè vinum dignoscitur ab aqua.

Manutergium non debet po- 12
ni super altare, sed in fenestella, aut parua Mensa, cum peluicula & ampullis.

Super

13 Super altare, nihil omnino ponatur, quod ad Missæ sacrificium, vel altaris ornatum, non pertineat. Non igitur birretum sacerdotis, siue in principio, siue in fine Missæ, neque sudariolum ad emungendas nares, quod à cingulo pendens ad dextram portari debet: neque almutia celebrantis Canonici, aut Beneficiati.

14 In altari vbi celebrauit Episcopus proprius in sua Diœcesi, nullus celebrare debet sine eiusdem licentia, quæ tacita sufficit in necessitate. Idem seruari debet respectu Legati à latere, intra fines suæ Legationis.

15 In altari priuati oratorij, cui conceditur ex priuilegio apostolico celebratio Missæ, exceptis solennioribus festis, non potest in eis celebrari in Natali Domini, Epiphania, Paschate, Pentecoste, Annunciatione, Assumptione B. Virginis, festo SS. Apost. Petri & Pauli, & omnium

SS.

SS. ex decreto Sacr. Rit. Cong. 17. Nou. 1607. *Nomine Paschatis, & Pentecostes, dies tantùm prima intelligitur.*

Vmbraculum, seu Baldachinum, super altare appendi conuenit forma quadrata, colore conuenienti. 16

Tabernaculum, in quo assiduè asseruatur sacramentum, conopæo vestiri debet eius coloris, cuius est pallium altaris: sed pro nigro ponitur violaceus, in honorem Christi viuentis. 17

Sepimento altaria munda conseruantur, quo arceantur laici, ne altaribus inhæreant indecorè. 18

Hîc esto finis primæ partis, Tractatus primi.

PARS

PARS SECVNDA

RVBRICARVM Missalis, quæ Ritum seruandum in celebratione Missæ 13. titulis complectitur.

De præparatione Sacerdotis celebraturi. TIT. I.

1 SI Sacerdos confiteri velit, confiteatur, antequàm vestiat indumenta sacerdotalia.

2 Ant. *Ne reminiscaris.* quæ in duplicibus duplicatur, duplicari debet, etiam ante eas Missas, quæ dicuntur ritu duplici, hoc est,

hoc est, cum vnica oratione, siue sint votiuæ, siue pro defunctis (quamquam pro defunctis omitti possint antiph. & Psalmi.)

3 Non est celebrandum sine libro Missali, aliàs grauiter peccatur. Conuestitur autem Missale ab accuratioribus proprio integumento colori Missæ conuenienti.

4 Quod iubetur in rubrica, vt perlegatur, siue prælegatur Missa, eo fine fit, vt si mutanda sit oratio, quæ sit eadem cum alia, opportunè mutationi prouisum sit.

5 Calix non debet fieri ex ære, neque ex aurichalco, sed potiùs ex stanno.

6 Durat consecratio calicis, donec frangatur, vel intùs de nouo, auro liniatur.

7 In medio purificatorij debet pingi Crux acu.

8 Parua palla linea debet esse eiusdem materiæ, cuius est corporale,

porale,& eodem cultu veneranda, & non tangenda à laïcis, neque à ſacratis fœminis.

9 Conuenit vt burſa corporalis habeat crucem in medio.

10 Quæ pars burſæ aperta eſt, celebrantem reſpiciat, velo anteriori ſuper eam reuoluto.

11 In extima corporalis,& pallæ ſuperiori parte, poteſt ſericum, & aurum addi.

12 Corporale ita plicari debet, vt nec initium eius, nec finis appareat.

13 Non ſunt lauanda corporalia in communi vaſe,ſed in proprio ad id deſtinato.

14 Poſſunt corporalia tangi poſt eorum benedictionem, & lotionem, ſed non poſt vſum: neque poſt lotionem debent iterùm benedici.

15 Si immunda notabiliter ſunt, peccat mortaliter in eis celebrans.

16 Paramenta non debent poni in altari, in quo Miſſa eſt facienda,

cienda, nisi pro solis Episcopis, & Cardinalibus, vt dec. Sac. Rit. Cong. 7. Iulij 1612. deficiente verò sacristiâ, ponatur mensa separata.

Si in casu necessitatis ponan- 17
tur in altari, nunquam in medio altaris, sed in cornu Euangelij collocentur.

Birretum deponens sacerdos 18
vt paramenta induat, ne illud super Missale deponat, neque super calicem scopis se purget, & mundet à puluere.

Si figura paramenti destrui- 19
tur, vel inepta sit ad vsum sacrum, amittitur benedictio.

Cingulum nondum ruptum, 20
potest nodo resarciri; quòd si rumpatur, alterâ quidem parte poteris vti, non autem toto per nodum resarcito, quia forma amissa est. Et nota, quòd ligamina, quibus verè te cingis, sunt magis de forma cinguli, quàm illæ eiusdem partes, quæ pendent versus terram, vt scias

ferre iudicium de eodem benedicendo iterum.

21 Si quis celebret cum enormiter immundis paramentis, peccat mortaliter: lauanda verò ſunt in proprio vaſe. De conſec. p. 4. c. omnis.

22 Benedictionem veſtium, eſſe ordinis Epiſcopalis, non iuriſdictionis, cenſent Tabien. V. Abbas. num. 12. Vgolinus de Epiſc. cap. 32. num. 9. quam idcircò Epiſcopi aliis non poſſunt ſine Papæ facultate delegare.

23 In Clericis peregrinis, & ruſticanis, tolerandæ ſunt breuiores veſtes, non tamen ſupra medium crus. Homob. tract. 4. quæſt. 145.

24 Concilium Palentinum ſub Vrbano 6. definiuit coronam Sacerdotis eſſe debere ad menſuram maioris hoſtiæ. Toleranum 4. coronam Clerici ad menſuram minoris hoſtiæ; ergo Diaconorum & Subdiaconorum erit formæ mediæ.

In

In amictu, manipulo, & stolâ, 25
cruces adesse debent, quas osculari debemus, dum eas accipimus. Sed omittant signum crucis, quod præter rubricam, sibi faciunt quidam manu, & amictu simul à fronte ad pectus: vel signent se manu tantùm, antequam accipiant amictum.

Nota quod dum alba induitur Sacerdos, ab alio accipit, submittens caput iunctis manibus. 26

Ligari debet manipulus infra cubitum, non supra, nec longiùs à manu. 27

Stola imponitur collo, non longè à collo, longè enim à collo, proprium est Episcopi. 28

Transuersando stolam ante pectus, Sacerdos ducit partem à sinistro humero pendentem ad dextram, tum partem à dextro humero pendentem ad sinistram. 29

Planeta recentiori vsu habet speciem columnæ à parte posteriori; ab anteriori verò cru- 30

cem, quasi sacerdos sit inter columnam, & crucem Christi.

31 Annuli vsus expressè prohibitus fuit in Missa Protonotariis non participantibus, & quibuscumque Doctoribus, à Sacra Rit. Congr. 11. Febr. 1623. & item Canonicis Cathedralium 20. Nou. 1628. & Canonicorum nomine veniunt etiam dignitates quæcumque, siue sint de gremio Capituli, siue non.

De ingressu Sacerdotis ad altare. TIT. 2.

1 SAcerdos omnibus paramentis indutus, accipit manu sinistra calicem, quem portat eleuatum ante pectus, bursam manu dextrâ super calice tenens, & facit reuerentiam cruci, vel imagini quæ est in sacristia, capite cooperto, & profundè inclinato.

2 Si contigerit Sacerdotem transire ante altare maius, capite cooperto, faciat ad illud reue

reuerentiam: si ante locum Sacramenti, genuflectat cooperto capite: Sacramento verò patente in altari, genuflectat detecto capite, & cautè se gerat dum amouet manum dextram ad detegendum caput, neque incedat idcircò longiùs aperto capite, quod titulo maioris reuerentiæ aliqui faciunt, sed minùs cautè, ob calicem quem manu gestant.

Si contigerit transire ante altare vbi ministratur Sacramentum, vel vbi expositum est, genuflectat vnico genu, detecto capite. Idem obseruet si aduertat in altaribus minoribus adhuc esse post consecrationem Sacramentum; sed in eleuatione hostiæ, vsque ad calicis depositionem, duobus genibus fit adoratio. 3

Si transeat ante altare, in quo sit exposita solenniter reliquia insignis Sancti, de quo fit festum ibidem; conuenit, vt 4

apertum caput inclinet illi profundè. In aliis reliquiarum expositarum casibus, habeatur ratio altaris tantùm.

5 Cùm peruenerit ad altare, stans in plano capellæ, ante infimum gradum, detecto capite, altari profundè inclinat.

Si autem in eo sit tabernaculum SS. Sacramenti, genuflectit.

6 *Nota quod non licet celebrare tecto capite sine iusta causa, & legitima dispensatione.*

7 Explicandum corporale est, ita vt ora corporalis oram altaris tangat, eo fine, vt manus quæ ante consecrationem tenentur extra corporale, post consecrationem intra corporale contineantur commodiùs.

8 *Ita aptandum est velum tam initio, quàm in fine Missæ post communionem, vt in anteriori parte lateat totus calix.*

9 Si consecrandæ sint hostiæ in aliquo vase mundo benedicto, debet vas illud cooperiri aliqua

patena.

patena, vel palla, ante, & post consecrationem: vel si pyxis, proprium habeat operculum, eodem tegatur.

10 *Apertio Missalis ad Sacerdotem spectat*, in Missis priuatis.

11 Sacerdos inchoaturus Missam, antequàm descendat ab altari, priùs facit cruci reuerentiam, cum capitis profunda inclinatione, tum vertit se à cornu Epistolæ, iuxta motum naturalem, hoc est, à sinistro latere altaris ad dextrum.

12 Missa solennis principalis, & Conuentualis est eadem. Sed alia est solennis: alia minùs solennis. Solennis est ea, in qua nihil omittitur, quod ad solennitatem spectet; minùs solennis est ea, in qua omittitur incensatio, & pacis osculum. In minùs solenni, Subdiaconus portat calicem, Diaconus librum de sacristia ad altare. Hic deposito, & aperto libro, descendit ad celebrantem,

cum quo Confessionem facit, & interim Subdiaconus explicato corporali, collocat calicem in medio altaris, & finita Missa reuertuntur eodem modo in sacristiam. In solenni verò collocantur necessaria super credentia cooperta linteo, nimirum Missale vnum, seu duo, pro Epistola, & Euangelio cantandis, velum longum pro Subdiacono, peluicula cum vrceolis, & manutergio, calix cum purificatorio, hostia in patena, palla, velum, bursa cum corporali. Calix autem erit in medio credentiæ, cætera hinc inde. *Hæc omnia debent cooperiri velo oblongo vsque ad terram vndequaque pendente.*

13 Antequàm celebrans exeat è sacristia cum ministris, imponat (capite aperto) incensum in thuribulum, ministrante Diacono nauiculam, & thuriferario thuribulum, cum benedictione. Thuriferarius autem portans thuribulum

thuribulum manu dextra, in annulum quidem maiorem pollice immisso, annulum verò catenæ mediæ, siue operculi, annulari digito sustentans, & nauiculam (illius scilicet pedem) sinistrâ manu tenens, ita vt pars, quæ aperitur, à parte exteriori sit, non pectus respiciat, præcedit ante omnes, sicut in sacris processionibus. Diaconus, & Subdiaconus procedunt capite operto, vnus post alium. Pares autem cum celebrante, si hic pluuiali sit indutus pro aspersione aquæ benedictæ.

Acolythi debent esse pares 14
statura, vt æqualia in motu sint candelabra: ferant autem eadem illi, ita vt qui à parte dextra incedit, apponat dextram nodo candelabri medio, sinistram pedi eiusdem; & qui à sinistra incedit è conuerso sinistram nodo, dextram pedi. Si adsit Cæremoniarius procedit solus post Acolythos.

15 Candelabra cum candelis accensis collocantur in cornibus mensæ anterioribus, vt vsui præsto sint Acolythis.

16 Birreta celebrantis (qui dat Diacono suum) & ministrorum, deponuntur à Cæremoniario extra credentiam super aliquod scamnum, putà vbi sunt sessuri, vel in alio loco decenti.

17 Antequàm celebrans incipiat confessionem, genuflectit, si in altari est tabernaculum SS. Sacramenti; vel si non est, caput profundè inclinat cruci: Ministri verò tam Diaconus, quàm Subdiaconus, & omnes alij etiam cruci quæ in altari est, genuflectunt in tota Missa, quando contigerit transire ante illam, quod expressè habetur tit. 4. rubric. num. 7.

18 Ad confessionem genuflectunt Acolythi, & Thuriferarius, prope credentiam; Cæremoniarius, si adest, genuflectit vbi vult, à latere commodiori ad

ad functionem ſuam , cui neque ſtanti aſſignari poteſt certùs locus in Presbyterio, vt plurimùm ſtabit à cornu Epiſtolæ.

19 Si dum celebratur ſolenniter in altaribus minoribus, contingat tranſire ante altare maius, vel SS. Sacramenti, fiat vt ſupra in Miſſa priuata : Sed celebrans ſemper detegat caput, quia non geſtat calicem, & faciat inclinationem, vel genuflexionem, medius inter Miniſtros, qui eadem cum ipſo præſtare debent.

De principio Miſſæ, & Confeſſione facienda. TIT. 3.

1 SAcerdos pro confeſſione facienda deſcendit in plano Capellæ.

2 Si celebraturus ſit coram ſummo Pontifice, ſiſtat ſe in infimo gradu altaris à cornu Euangelij, ante ipſum Pontificẽ, vbi genuflexus expectat benedictionem qua accepta erigit ſe, & ſtans aliquantum verſus ad altare,

altare, incipit Missam. Si autem sit coram Cardinale, Legato sedis Apostolicæ intra fines suæ Legationis, Patriarcha, in locis suæ iurisdictionis, Archiepiscopo in tota eiusdem Prouincia, Episcopo in sua Diœcesi, etiam in Ecclesiis Regularium, & exemptis; stans in infimo gradu à cornu Euangelij, dato signo profundè eis inclinat caput, & versus ad altare incipit Missam. Minister autem in his casibus erit in cornu Epistolæ. Cum aliis Principibus, & Prælatis debet Sacerdos ita se gerere, vt eos quidem honoret, sed parciùs quàm prænominatos in rubr. Putà antequàm accedat ad altaris gradus, calicem tenens manibus, vt supra, sese illis inclinet capite tecto, profundè & profundiùs, pro dignitate personarum. Idem præstare poterit in fine Missæ recedens ab altaris gradibus, dum adhuc est in plano Capellæ.

Quemadmodum

Quemadmodum celebrans non debet quemquam aduertere in alio altari celebrantem, etiam si Sacramentum eleuet; Sic nec Ministri parati: non verò inferiores Ministri, qui eo casu possunt genuflectere, & adorare Sacramentum.

Cùm seipsum Sacerdos signat, sinistram ponit infra pectus, ita tamen vt sinistra manus sit extra terminos crucis à dextra impressæ, sed supra cingulum eam ponat. 4

Benedicens aliquid in altari sinistram ponit super altare, quia non decet sinistram manum suspensam quasi in aëre teneri. Quod item seruari debet, quoties præstandum est aliquid vnica manu, v. g. voluenda sunt folia Missalis, vel aliquid simile agendum: tunc enim alia manus deponi debet, & nunquam vnica manus suspensa teneri. 5

Non debet addi nomen patroni, aut alicuius Sancti in 6

Confessione

Confessione pro arbitrio, sine Papæ licentia.

7 Cum celebrans dicit *& vobis fratres, & vos fratres, Misereatur vestri*, conuertitur paululùm versus ministros, in Missa solenni: & Ministri reciprocè cùm dicunt, *& tibi Pater, & te Pater, Misereatur tui*, inclinant versus celebrantem. Ad *Misereatur*, adhuc inclinati manent, sed ad *Indulgentiam* stant: sed in Missis priuatis Sacerdos non conuertitur.

8 *Signa crucis sibi adhibent Ministri unà cum celebrante in tota Missa, excepto Subdiacono dum patenam tenet.*

De Introitu, Kyrie eleison, & Gloria. TIT. 4.

1 OSculatur Sacerdos altare in medio, non à latere.

2 Vbi non sunt reliquiæ Sanctorum (ex dispensatione Apostolica) in altari omitti debent verba, *quorum reliquiæ hic sunt*, eòque casu osculum altaris fieri debet,

debet, ad ea verba, *indulgere digneris.*

In deosculatione siue altaris, 3
siue libri, siue alterius rei nunquam producitur signum crucis pollice, vel manu super id quod osculandum est.

Cùm Sacerdos dicit *Gloria* 4
Patri, conuertere debet caput ad Crucem, non personam.

Oportet iũgere manus in ver- 5
bo *Amen*, in fine hymni Angelici, peracto signo crucis.

In Missa solenni, cùm Sacer- 6
dos ascendit ad altare, Diaconus sinistrâ manu, Subdiaconus dextrâ, albam & vestem anteriorem celebrantis, paululum eleuant: & solus Sacerdos osculatur altare: *Ministri verò neque osculantur, neque tangunt, sed suo quisque loco genuflectit, & statim surgit: quod semper obseruent; etiamsi celebretur in altaribus, vbi non est Sacramentum, sed sola crux cum imagine Crucifixi.*

Osculato

7 Osculato altari à celebrante sequitur incensatio. *Nota quòd si quidpiam aliud misceatur cum incenso, maior quantitas semper debet esse incensi, vt incensum dici queat.*

Regulæ seruandæ pro incensatione facienda.

NAuicula datur à thuriferario, Diacono ministranti sine osculis. Subdiaconus in hoc casu stat à sinistris celebrantis: Thuriferarius verò sustentat annulum maiorem, manu sinistrâ & eleuato altero annulo operculi, manu dextra, eadémque manu complectente catenulas circa medium earum, inter operculum & thuribulum, flexóque quasi genu dextro offert thuribulum æqualiter eleuatum, ad nauiculæ altitudinem, Celebranti.

Tunc Diaconus parùm inclinatus versùs celebrantem, dicit, *Benedicite Pater Reuerende*, & osculatur cochlear, & manum

num celebrantis, ante, & post: at celebrans manum sinistram pectori admouet, & dextrâ sumit ter, & ter immittit incensum in thuribulum de nauicula, dicens interim, *Ab illo benedicaris, &c.* & deposito cochleari producens manu dextrâ signum crucis, super thus, in thuribulo, illud benedicit. Postea Diaconus dimittit nauiculam in manu thuriferarij, qui eam accipit sine osculis, demissóque, operculo statim tradit thuribulum Diacono, qui dat illud celebranti, osculatâ priùs catenularum summitate, & manu illius dextra.

Nota pro faciliori intelligentia eorum, quæ seruari debent in incensatione, quòd altare bifariam diuiditur, nempe in planitiem, seu mensam; & frontem, seu faciem: planities est pars superior, id est tabula altaris; frons verò, anterior pars. Planities diuiditur

„ in partem anteriorem, & poste-
„ riorem; frons verò non diuidi-
„ tur, ſed vocatur anterior pars
„ ſimpliciter. Quælibet harum
„ partium tam anterior, quam po-
„ ſterior planitiei, & frons altaris
„ incenſari debet triplici ductu ab
„ vtroque latere, vt clarius pate-
„ bit, & præ oculis exhibebitur in
„ imagine ſuppoſita. His præ-
„ miſſis, cùm celebrans acceperit
„ thuribulum à Diacono, facta
„ cruci reuerentia profunda, vel
„ genuflexione Sacramento, eam
„ ter incenſabit nihil dicens, neque
„ in tota hac incenſatione: & factâ
„ iterum cruci reuerentiâ, vel ge-
„ nuflexione Sacramento, incenſat
„ altare, non candelabra (quod be-
„ nè nota,) ſed poſteriorem plani-
„ tiei partem, æquali diſtantia,
„ (prout diſtribuuntur candela-
„ bra) linea recta, à medio eius,
„ vſque ad cornu Epiſtolæ: vbi
„ demiſſa manu thurificat illius
„ poſtremam partem inferiorem,
„ mox ſuperiorem, bis ducto thu-
ribulo,

ribulo : & conuerſus ad altare “
eleuans manum incenſat eius “
planitiem, ſeu menſam in parte “
anteriori,ter ducens thuribulum, “
linea tranſuerſali, quaſi per ſe- “
micirculos, vſque ad medium: “
vbi facta cruci reuerentia, vel “
genuflexione Sacramento, pro- “
cedendo thurificat aliud latus “
altaris, nempe, poſteriorem “
planitiei partem, triplici ductu, “
linea recta,vſque ad cornu Euan- “
gelij, & pariter incenſatâ infe- “
riori, & ſuperiori parte ipſius “
cornu Euangelij, duplici du- “
ctu, adhuc ſtans ibidem, “
eleuans thuribulum, ter incen- “
ſat anteriorem planitiei par- “
tem, linea tranſuerſali, quaſi “
per ſemicirculos versùs me- “
dium altaris, vt fecit in cor- “
nu Epiſtolæ: deinde manu ali- “
quantùm demiſſa,incenſat fron- “
tem, ter ducens thuribulum, “
dum procedit à cornu Euange- “
lij,vſque ad medium altaris, & “
factâ cruci reuerentia,vel genu- “

,, flexione Sacramento, incensat similiter triplici ductu reliquam faciei partē vsque ad cornu Epistolæ, vbi reddit thuribulum ipsi Diacono. *Subinde nota, quòd etsi pauciora sint quàm sex candelabra, adhuc triplici ductu thuribuli incensatur vnunquodque latus altaris. Nota præterea, quòd cùm celebrans incensat, Diaconus, & Subdiaconus inseruiunt hinc inde, eleuando planetæ eam partem, quæ est circa eius brachia, vt non impediatur; alterâ eorum manu pectori admotâ.*

Si fuerint reliquiæ, seruentur, quæ in Missali notantur. Sed iis non inclinat caput celebrans ad differentiam Crucis.

Nota numeros sequentis imaginis: sic facilè intelliges, quæ suprà scripsimus de incensationibus.

Diaconus

13

2 29 12

11

6

„ ﬂ

„ m

„ ſa

„ ﬅ

„ D

„ *pa*

„ *br*

„ *in*

„ *ta*

„ *le*

„ S

„ *el*

„ *q*

„ *in*

„ *p*

q

n

di

I

Diaconus in accipiendo thuribulo à celebrante, osculatur primò manum eius, tum catenularum summitatem, eúmque incensat cum inclinatione capitis profunda, ante & post; cui nec modicum quidem celebrans caput inclinat.

Librum amouet de altari thuriferarius (si abest Cæremoniarius) & restituit statim, quando nimirum incensandum est cornu Epistolæ, seu Euangelij, tempore incensationis huius, & oblatorum.

Quòd si adsit assistens pluuiali indutus, eiusdem erit amouere librum. Subdiaconus autem ad incensationem celebrantis à Diacono sistit se contra cornu Epistolæ, neque cum Diacono caput inclinat celebranti.

Finita incensatione, redit in sacristiam thuriferarius; qui propterea non habet locum stabilem in Presbyterio

Solus celebrans legit *Introi-*

tum, non Miniſtri, qui tamen reſpondent & dicunt cum eo nouies *Kyrie eleiſon*, in eodem cornu Epiſt. vſque ad nonum.

9 Quando Diaconus, & Subdiaconus ſtant vnus poſt alium, Diaconus ſe locat ſuper ſecundum gradum, & Subdiaconus in plano Capellæ formantes lineam rectam.

10 *Quando Diaconus, & Subdiaconus aſcendunt ad altare, faciunt prius genuflexionem in medio vnde diſcedunt, ſed non debent aliam iterum facere ad altare: & vice verſa quando diſcedunt ab altari, genufleċtunt, ſed nullam aliam faciant genuflexionem reuerſi ad loca ſua.*

11 Cùm celebrans dicit *hymnum Angelicum*, caput inclinant Miniſtri cum eo, & cum eodem ſe ſignant in fine.

12 Si ſedendum erit, parato ſcamno oblongo, & decenter veſtito, à latere Epiſtolæ, in plano capellæ, poſtquàm celebrans dixerit

dixerit ſecretò totum hymnum angelicum, facta Cruci à celebrante inclinatione, ſeu genuflexione Sacramento, & à miniſtris ſemper genuflexione, deſcendunt vnus poſt alium, per breuiorem viam, à latere Epiſtolæ, ad ſedem paratam, in qua ſedent cooperto capite: quod tamen aperiunt cum inclinatione ad verba eiuſdem hymni, ad quæ inclinandum notatur in rubrica, parte ſecunda, tit. 4. num. 3. dum cantatur à choro. In fine verò non ſe ſignant rurſus ſigno Crucis, quæ omnia, & in Symbolo, ſunt obſeruanda,

Sedet celebrans medius inter Diaconum à dextris, & Subdiaconum à ſiniſtris: ſtant Acolythi regulariter ad credentiam. 13

Reuerſuri ad altare, dimiſſis birretis procedunt vnus poſt alium, per planum capellæ, & facta in medio reuerentia altari, vel genuflexione Sacra- 14

mento, ascendunt quisque ad locum suum, vno remanente post alium.

15 *Si sedendum non sit* (quod maximè decet coram Sacramento in altari exposito) *stabunt apud altare quasi pares, à principio, vsque ad finem dicti hymni cantati à choro, & inclinabunt vt supra*, finitóque hymno, facta à Ministris genuflexione ibidem, descendent ij ad gradus suos, vt vnus stet post alium.

De oratione. TIT. 5.

1 PRæter extensionem & iunctionem manuum, quæ præscribuntur Sacerdoti dicturo, *Dominus vobiscum*, earundem eleuationem addit Cæremoniale Episcoporum lib. 2. c. 8.

2 Qui vtuntur perspicillis, nunquam deponant ea super corporale.

3 Dubitant non pauci de situ manuum, tempore orationum & Canonis, sed rubrica apertè docet,

docet, quod ita debent extendi ante pectus, vt palma vnius manus respiciat alteram, digitis omnibus simul iunctis, quorum summitas, humerorum altitudinem, distantiamque non excedat, non igitur debent demitti ad pectus, vel infra pectus, sed ad humerorum altitudinem eleuari.

De Epistola, Graduali, & aliis, vsque ad Offert. TIT. 6.

DVm signatur liber Euangeliorum, sinistra manus apponi debet eidem libro. 1

Signa in fronte, ore, & pectore fiunt pollice tantùm: *multi conuertunt se ad crucem, vel versus Sacramentum initio Euangelij, sed hoc est præter rubricam.* 2

Si plures Prælati æquales intersint Missæ, nulli dabitur liber osculandus, nec etiam celebranti: si, plures inæquales, digniori tantùm. 3

4 Tolerari potest illa consuetudo, qua defertur liber Prælato, continuante celebrante Symbolum; non autem tolerari debet altera, qua Prælatus osculatur librum, dicto Offertorio, cum non dicitur *Credo.* Minister librum defert sine vlla reuerentia ad Prælatum, sed postquam ille fuerit osculatus, libro statim clauso reuerentiam illi debitam faciet; ille verò tantùm qui librum osculatur, dicere debet, *per Euangelica dicta, &c.* sunt enim verba osculantis propria, quæ ideò omisso osculo omittuntur, & in Missa defunctorum.

5 Ex decretis Congr. Cardinalium super negotia Episcoporum 22. & 28. Aug. 1589. non defertur liber osculandus Vicario Apostolico, neque Commendatario, seu eiusdem procuratori ex decreto Sacr. Rit. Cong. 17. Sept. 1621. neque aliis à SS. Pontifice, Cardinali in

loco

loco ſui Tituli, Legato intra fines ſuæ legationis, Patriarchæ in loco ſuæ iuriſdict. Archiepiſcopo in ſua Prouincia, Epiſcopo in ſua Diœceſi, & ſine facultate Sedis Apoſtolicæ: Principibus autem magnis ex tolerantia, non autem inferioribus laïcis, & illis alius liber deferendus eſt, & non idem ipſe celebrantis, qui proprium eo caſu ſemper oſculari debet librum.

Quando in Symbolo celebrans dicit, *adoratur*, caput inclinat, ſed non ad ſequens verbum *conglorificatur*; in fine Symboli ſignat ſeipſum: ad verbum *Amen*, iungit manus.

In Miſſa ſolenni, Subdiaconus circa finem vltimæ orationis, comite Cæremoniario, procedit ad cantandam Epiſtolam. Comitatur autem Subdiaconum à ſiniſtris eiuſdem, quod & aliàs facit, genuflectens cum eo vnico genu, in medio altaris.

Cantari

8 Cantari debet Epistola, iuxta cornu altaris, vbi celebrans legit Epistolam, in plano Presbyterij.

9 *Si inferior Subdiacono, cantare velit Epistolam, ne sacras induat vestes, sed superpelliceum tãtùm.*

Epistolâ cantatâ, Subdiaconus, facta iterum genuflexione altari in medio, redit ad celebrantem, & genuflectens osculatur eius manum, & ab eo benedicitur, prætterquàm in Missis defunctorum: posteà idem Subd. defert Missale celebrantis ad cornu Euangelij; & ibi ministrat celebranti.

10 Diaconus defert librum Euangeliorum nullo comite (comes enim datur Ministris ad aliquid cantandum, aut quando exeundum est à Presbyterio) & collocat in medio altaris. *Interim notandum est, quòd celebrans non debet interrumpere Euangelium quod legit, vt ea præstet, quæ circa Diaconum sunt peragenda.*

peragenda, sed hic expectet finem, & lecto Euangelio submissa voce, non osculatur librum celebrans, sed post Euangelium solemniter cantatum: at imponit incensum, ac benedicit ministrante Diacono nauiculam, eo prorsus modo, quo in principio Missæ dictum est.

Diaconus dicit, *Munda cor meum*, super primo altaris gradu altiori, in quo etiam versus celebrantem in latere Euangelij, non omninò conuersus ad eum, petit benedictionem, qua accepta osculatur manum celebrantis. 11

Cùm Diaconus petit benedictionem genuflexus, reliqui ministri stant (nisi coram Episcopo celebretur) quia eo casu omnes Ministri genuflectunt. 12

Cantari debet Euangelium versùs Aquilonem inter altare, & populum, quod idem est ac contra altare versùs populum; & reuera verba rubricæ, quæ 13

alioquin

alioquin pugnare viderentur inuicem, non pugnant, sed locum & situm quasi medium indicant, ita vt Diaconus, neque totus sit contra altare, neque totus versùs populum, sed inter vtrumque faciem sistat suam.

14 Dum cantatur Euangelium, Thuriferarius stabit post Diaconum ad sinistram eiusdem, & agitabit leuiter thuribulum, eleuatâ aliquantulum operculi catenulâ, ne ignis extinguatur.

15 Subdiaconus & Acolythi immobiles stabunt, neque capita inclinabunt vnquam, multò minùs genuflectent. Cæremoniarius post Diaconum stabit.

16 Subdiaconus defert librum apertum ad sacerdotem, sine vlla reuerentia, tam altari, in quo patet Sacramentum, quàm Sacerdoti, ob reuerentiam sacri Euangelij: deinde clauso libro facit reuerentiam vtrique, & deponit librum super credentiam.

tiam. Acolythi finitò Euangelio deponunt candelabra sine mora.

Diaconus in plano medio ter 17
incensabit celebrantem. qui coram Prælato suo, sicut non osculatur librum, sic non incensatur.

Si concio habenda sit, concio- 18
nandum est dicto Euangelio.

Si celebrans velit concionari, 19
sedeat super scamno nudo in cornu Euangelij, capite tecto, aut sine casula in pulpito.

Si celebrans sit in altari dum 20
cantatur à choro *& incarnatus est*; ad illa verba genuflectit cum Ministris, in superiori altaris gradu.

Diaconus solus cum debi- 21
tis reuerentiis, portat bursam corporalium sine comite; & it per viam breuiorem ad credentiam, per longiorem ad altare; interim surgit Subdiaconus, & stans capite detecto, expectat aduentum Diaconi, vt cum

eo

eo ſedeat vt priùs, ſed cùm accedit, celebrans, & Subdiaconus, ſi ad altare ſint, & non ſedeant, paululùm ſecedunt verſus cornu Euangelij, vt Diacono venienti quaſi medium altaris totum relinquant.

22 In Miſſa ſolenni, quam celebrans dicit ſine Diacono & Subd. dicit nouies *Kyrie eleiſon*, in cornu Epiſtolæ, vt aliis Miſſis ſolennibus. Item, *humiliate capita veſtra Deo*, ſed verſus altare.

De Offertorio, & aliis, vſque ad Canonem. TIT. 7.

1 SVnt qui dicunt Offertorium expanſis manibus, ſed hoc eſt expreſsè contra rubr. quæ præcipit dici iunctis manibus: alij dicunt ſubmiſsâ voce, contra rubricam.

2 Velum plicari debet à Miniſtro, & deponi prope tabellam ſecretarum ab eadem parte altaris, vbi calix, ne ſuper corporale, aut extra illud remaneat

neat non plicatum: quod cùm neque à Sacerdote plicari conuenire videatur, plicetur à Ministro; qui explicato manutergio, in eadem parte collocabit ibidem peluiculam cum vrceolis.

Si fuerint plures hostiæ consecrandæ in pyxide, Sacerdos dextrâ discooperit eam antequàm accipiat patenam, eamdémque collocat in medio corporalis, inter locum calicis, & tabellam secretarum, nec ideò debet eam eleuare, sub prætextu oblationis, sed sufficit, si ad eam intentionem dirigat. 5

Minister tenere debet ampullæ partem inferiorem, ita vt Sacerdos eam possit per aurem seu manubriolum capere, debet item recipere eandem, manu sinistra, vt alteram statim ministret ampullam manu dextra: offerat autem ambas cum osculis earum, non manus Sacerdotis, & cum debita reuerentia, saltem inclinando caput, nisi 4

Sacerdos de maioribus exigat genuflexionem. Sed & Sacerdos ipse propiùs admoueat calicem ampullis, ita vt neque gutta cadere queat super altaris mappam, & si guttæ vini, aut aquæ dispersæ appareant intra calicem, tunc vel circumacto vino calicis vniantur, vel purificatorio abstergantur.

5 Dum Sacerdos offert calicem, illum ita eleuatum tenet, vt cuppa calicis non excedat oculos, neque sit infra os.

6 Nota quod verba illa rubricæ, *quod semper facit quando aliquid est benedicturus*, ante, *veni sanctificator*, intelliguntur tantum de manibus expandendis, non de oculis eleuandis, qui post consecrationem defigendi potiùs sunt in hostiam consecratam, & item quando vtraque manus est libera, nec earum altera est occupata ad hostiam tenendam, seu calicem: quod accidit paulò ante consecrationem

nem;

nem; neque enim deponenda est hostia, vel calix in eo casu, vt manus iungantur ad illud verbum, *benedixit*.

Ad formandas Cruces manu dextra, regula sit, vt formentur duæ lineæ, hoc modo ✠: non autem quatuor puncta .˙.˙ & lineæ illæ non excedant mensuram palmi communis manus. Item, transuersa pars Crucis fiat manu quoque transuersa, ex Innocentio 3. lib. 5. cap. 1. non rectâ, qua ad abigendas à calice muscas vtimur. Non igitur debent fieri in circulo, neque in varicatione digitorum. Sed nota, quòd dum præscribitur formanda Crux super vtrumque; formari debet inter hostiam, & calicem, ita vt æqualiter altè fiat Crux à calice ad hostiam, & transuersè super oram anteriorem pallæ, quæ calicem tegit, eò quòd media esse solet inter calicem, & hostiam. 7

8 *Si facienda est oblatio populi, fiat dicto Offertorio, ante oblationem hostiæ.*

9 Qui Missas nouas celebrant, non possunt circuire Ecclesiam ad oblationem, ex decreto Sac. Cong. Concilij Trid. Sess. 22. neque in fine oblationis debet dari benedictio, vti nec initio.

10 Antequàm Minister aquam fundat pro lotione manuum, priùs eleuat paululùm manutergium ab altari, vt Sacerdos illud capere queat: & tenens peluiculam in sinistra, ampullam aquæ in dextra, cum osculo ampullæ, & debitis reuerentiis, fundit aquam. Repositâ deinde ampullâ aquæ, cum alia vini, in loco suo, manutergium plicabit.

11 Versus *Gloria Patri*, ad Psal. *Lauabo*, potest dici, cùm reditur in medium altaris, dummodo non omittatur capitis inclinatio.

12 Sacerdos non debet recedere à medio altaris, vt dicat orationes secretas, sed eas recitare in medio

medio conuerſus ad librum. Hinc patet aptandum eſſe librum prope corporale, vt commodiùs legatur, non autem relinquendum eo loci, vbi dictum eſt Euangelium.

Ritus ter pulſandi campanu- 13
lam, cum aliqua diſtinctione, ad eleuationem Sacramenti, decentior eſt, & congruentior, quàm pulſandi continuatè; ter inquam cum aliqua morula interpoſita, ſcilicet cum Sacerdos adorat, cùm eleuat, & cùm reponit hoſtiam ſeu calicem.

Diaconus & Subd. dicto à ce- 14
lebrante *Oremus*, accedunt ad altare, facta priùs in ſuo quiſque loco genuflexione.

Dum Subdiaconus accipit ca- 15
licem de credentia, deponitur velum paruum calicis, & relinquitur ſuper credentiam, vt commodiùs portetur calix. Nota quòd Subdiaconus manu ſiniſtra nuda tenet calicem, [illegible] autem cum velo pendente ab

humeris, & per breuiorem viam defert illum ád altare, & procedit comitatus ab Acolytho ampullas vini, & aquæ portante, qui eum sequitur, non præcedit: neque ab alio, quàm vno ex duobus Acolythis comitatur.

16 Diaconus dat patenam cum hostia, celebranti, osculando eius manum: sed osculatâ priùs patenâ. Interim Subdiaconus extergit calicem purificatorio.

Esto regula generalis. Quotiescũque aliquid traditur celebranti, priùs osculanda est res, quæ traditur, deinde manus celebrantis; sed è conuerso quando aliquid accipitur ab eo, priùs osculanda est eius manus, deinde res quæ accipitur. Quod semper seruatur, præterquàm in Missis defunctorum, & quando expositum est Sacramentum: in his enim casibus omittuntur prædicta oscula.

17 Si adsint particulæ consecrandæ pro communione solenni.

lenni, delata pixide ad altare, paulò ante Subdiaconum, à Cæremoniario, seu Sacristâ, eam Diaconus aperit, & collocat super corporale, antequàm tradat patenam celebranti, & eamdem eleuat parumper, dum hostiam offert; qua deposita, & ipse deponit pixidem, cooperit, & collocat post calicem.

18 Diaconus manu sinistrâ, calicem per nodum tenens, accipit ampullam vini, de manu Subdiaconi, qui eamdem accipit de manu Acolythi (vterque verò accipit sine osculis, nec ampullæ, nec manuum) & infundit vinum in calicem. Ampullam verò aquæ accipit Subdiaconus ab Acolytho, sine osculis, & parum inclinatus ostendit celebranti dicens, *Benedicite Pater reuerende*, & infundit aquam: tum Diaconus dat calicem celebranti cum debitis osculis, & cum eo dicit, *Offerimus*.

19 Subdiacono tantùm datur patena tenenda, non verò aliis inferioris ordinis, etsi cantent Epistolam: quod vltimum prohibitum est fieri cum paramentis sacris. *Pars interior patenæ, Subdiaconum debet respicere.*

20 Celebrans dicens, *per intercessionem*, ter imponit incensum, & semel illud benedicit, in thuribulo, ita vt ad verbum *benedicere*, manu dextrâ producat signum crucis super thuribulum fumigans. Diaconus, & thuriferarius ministrant vt initio Missæ, & Diaconus in hac incensatione retinere debet pedem calicis, dextrâ manu, ne cadat. At Sacerdos ter ducit thuribulum super calicem & hostiam simul, in modum Crucis. Crux autem fit etiam in hoc casu, non veluti per quatuor puncta, sed per lineas, vt sup. eod. tit. num. 7. Neque demittendum est thuribulum in formandis his crucibus, sicut in circulis sequentibus, in quibus thuribulum

thuribulum depressiùs ducitur, ita vt circumeat calicem. *Quod autem dicit rubr. bis ad sinistram, & semel à sinistra ad dextram, hoc intellige de dextra, & sinistra celebrantis.*

Celebrans non incensat Sacramentum, sed crucem; nisi Sacramentum sit expositum, quia tunc genibus flexis in supremo gradu, illud incensat. Diaconus amouet quidem calicem, dum crux incensatur, sed non extra corporale, si capax sit: Subdiaconus autem in tota hac incensatione nihil se mouet. Thuriferarius verò depositâ nauiculâ super credentia, amouet de altari, & reportat librum, nisi sit assistens. 21

Diaconus incensat chorum, comite Thuriferario, qui præcedit, & incensantur omnes. In choro autem incensandi stare debent, quasi extra stallum, neque illi indecorè inniti; se mutuò inuitent, antequàm qui- 22

libet incensetur à Diacono, vt in Cæremoniali Episcopor. lib. 1. cap. 23. Celebrans nullo maiore præsente, cui triplex ductus thuribuli debeatur, triplici ductu incensandus erit; eo præsente, duplici tantùm ductu: Diaconus, Subdiaconus, & alij parati, duplici ductu, Canonici item duplici, Sacerdotes in choro vnico ductu, cæteri sine mora. Inclinabit caput, qui incensat ante, & post iisdem vsque ad Sacerdotes inclusiuè, nisi ita multi sint, vt incensatio finiri non possit ante finem Præfationis. Diaconus incensabit omnes de Clero, exceptis Acolythis, quos stantes apud credentiam incensabit Thuriferarius ante laïcos de populo. Domini locorum minorum, de quibus in Cæremoniali Episcoporum, lib. 1. cap. 28. nulla fit mentio, seu Magistratus, incensari poterunt à Thuriferario duplici, vel vnico ductu, pro qualitate personarum;

ſonarum; ij, videlicet, quibus proprium ſcamnum, ſeu ſedes ab aliis diſtincta parari ſolet. Conſuetudo locorum laudabilis in his attendi ſolet, ad pacem tum Cleri, tum laïcorum conſeruandam, in toto incenſationis ordine, & ritu.

Thuriferarius incenſat ter 23
populum, primò in medio, deinde versùs latus Epiſtolæ, quod eſt dextrum populi, tertiò versùs latus aliud, cum honoris ſignificatione, ante, & poſt à Thuriferario adhibita.

Miniſtrant Acolythi cele- 24
branti in lotione manuum debitis, & cùm quaſi oſculis ampullæ, & manutergij, ante, & poſt: ſed ſtantes Acolythi, non genuflexi miniſtrant.

Ad, *Orate fratres*, Subdia- 25
conus reſpondet, *Suſcipiat*, &c. ſed celebrans tardiùs dicat ſecretas orationes, vt Diaconus opportuno tempore redire queat ad dicendum, *Sanctus*, &c.

&c.cum eodem: Cæremoniarius interim assistat libro, & folia vertat, quandiu Diaconus abest, nisi adsit assistens.

26 Paulò antequàm dicatur *Sanctus*, accedunt Diaconus & Subdiaconus ad altare, factâ in locis suis post celebrantem genuflexione; quam rursus faciunt, dicto ab eisdem vltimo *Osanna in excelsis*.

27 *Benedictus qui venit*, &c. non cantatur à choro, nisi post depositionem calicis, etiam in Missis defunctorum.

28 Assistens non tenet manus iunctas, sed folia Missalis vertit, & indicat quæ sunt dicenda à celebrante.

29 Ad *Sanctus* campanas maiores pulsare conuenit, sicut in Missa priuata, campanulam paruam quam pulsant aliqui, etiam in Missa solenni; & placet per alterum ex Acolythis, vt moneantur ij, qui maiores pulsare debent campanas, & tem-

pus

pus ignorant eas pulſandi: quia longiùs abſunt.

De Canone Miſſæ vſque ad conſecrationem. TIT. 8.

AD primum geſtum, prima verba, *Te igitur*, ſunt pronuncianda, neque dari debet geſtus ſine voce. 1

In Canone caput inclinatur ad nomen Papæ. 2

Epiſcopus loci in quo celebratur, nominari debet in Canone, neque nominandus eſt Abbas exemptus loci, ſed Epiſcopus vicinior, ad quem pro ordinatione itur. *Caueant Regulares, ne in Canone nominent ſuperiores ſuos, vt Antiſtites: quod vetuit Sac. Rit. Cong.* 12. *Nou.* 1615. 3

Dum Sacerdos facit commemorationem viuorum, in primo *Memento*, aliquantulum caput demittit, non ergo eleuat oculos verſus crucem, nec claudit, niſi fortè ad maiorem animi compoſitionem; neque defigendi ſunt oculi in Sacramentum, ſi eſt in 4

altari

altari expositum, eò quòd in altero *Memento*, præscribitur capitis demissio, & oculorum: in vtroque enim *Memento*, hæc capitis, & oculorum demissio attendi debet ad indicandam humilitatem.

5 Nomina eorum, pro quibus Sacerdos orare vult, secretò nominet, id est, inclusâ pectoris cogitatione.

6 Hoc loco dicendum est de applicatione sacrificij: & quidquid sit de valore Missæ, qui dici potest infinitus in radice, sed ad impetrandum, & ad alios effectus finitus in terminis, vel in effectu: quia finitè de eo omnes, magis, vel minus, pro minori, vel maiore deuotione cuiusque concurrentis ad Missæ sacrificium participant. Ex S. Thoma 3. p. qu. 79. art. 4. quatuor expedit Sacerdoti vt faciat.

Primum est, vt intendat prodesse omni meliori modo, iis, de quibus Ecclesia expresse meminis

nit in Canone, quibus Deus distribuat portionem sacrificij generalem, pro eorum capacitate, & deuotionis mensura.

Secundum, vt prouideat sibi ipsi Sacerdos de portione sibi debita, quam solus Deus nouit, quanta sit. Et probabile est, eam posse dari à Sacerdote alijs nominandis pro eo titulo, quo importat pœnæ debitæ remissionem. Quo casu prodesset magis iis, quàm si pro iisdem sequenti proximâ ratione, & modo celebraret: quia certum est, participare Sacerdotem in maiori quantitate de valore Missæ, quàm alium quemlibet, qui eundem celebrare iubet, aut procurat.

Tertium est, vt suffragari intendat eo maiori affectu, quo potest, & debet iis, quibus tenetur, siue ex obedientia, siue ex titulo beneficij, siue legati, siue contractus rationabilis, siue promissionis, aut voti, siue congruentis

congruentis eleemosynæ acceptæ, aut promissæ, & ea prorsus ratione, qua iisdem tenetur ad Missam seu plures Missas. Si verò ij non egeant, aut fortè ex defectu gratiæ, non sint capaces sacrificij fructus, substituat statim alios actu, & secundâ vt aiunt intentione, alioquin fructus Missæ non applicatus, remanebit in Thesauro Ecclesiæ. Deus autem nouit, quantùm cuique illorum de fructu Missæ sit dandum.

Quartum est, vt aliis item prodesse intendat, sine prædictorum præiudicio, eo ordine & quantitate fructus, qua Deus scit ipsum teneri, & eos specialiter nominatos Deo commendet, siue in ordine ad remissionem pœnæ, cùm sit satisfactorium; siue ad gratiam acquirendam, & augendam, cùm sit meritorium; siue ad deletionem culpæ, cùm sit propitiatorium; siue ad quæcumque bona spiritualia, vel temporalia, quibus

quibus illi egent, & vtiliora eis forent obtinenda, cùm sit impetratorium; siue ad gratias agendas de obtentis, cùm sit eucharisticum; siue ad reddendum honorem ab illis Deo debitum, cùm sit latreuticum

Memento est oratio priuata: 7
quare in ea admitti possunt infideles, & excommunicati omnes ad eorũ salutem procurandam.

In commemor. post *Memen-* 8
to defunct. eadem ferè obseruet Sacerdos. Et primò omnes commemoret ex instituto, & intentione Ecclesiæ: deinde eos, pro quibus tertio loco teneri dictum est suprà: tertiò, alios chariores, quos voluerit; & item illius animam defuncti, quæ proximè egressura est de purgatorio. Omnes autem defuncti commendandi sunt Deo, in ordine tantùm ad pœnarum remissionem.

Ad Orationem *Hanc igitur*, 9
expandit manus Sacerdos, non

super calicem tantùm, sed super vtraque oblata, pollice dextro adhuc super sinistro, in modum crucis posito, sed de subtus, vt constat ex Actis Eccles. Mediol.

10 Si pyxidem collocauerit post calicem, retrahet eam priùs ad latus ipsius calicis versùs cornu Epistolæ. vt super ipsas quoque particulas proferat verba consecrationis, quæ proferre debet stans quidem, & inclinato capite, sed retentis æqualiter pedibus in suppedaneo altaris; non dextro vltra sinistrum, reuerentiæ causâ quasi deflexo.

11 Sacerdos genuflexus vnico genu adorat hostiam, vt statim faciliùs surgere possit, quod fit & in sequentibus, neque cubitis super altare positis adorat, sed manibus hostiam tenentibus super altare retentis, & ita vt commodè ad terram vsque genuflexio fiat, neque tamen videri hostia

stia ab omnibus possit, sed abstineat omninò ab osculo hostiæ, quam statim eleuat, & statim reponere debet, nec diu eleuatam tenere.

In eleuatione hostiæ digitos 12
extensos iungat, & item imas partes manuum, vt solidiùs & decentiùs eam eleuet, neque eas diuidat, nisi quando reponit hostiam; digiti verò prædicti non disiunguntur, nisi post eorundem ablutionem inclusiuè.

Minister paulò post Sacerdo- 13
tem, ad eiusdem dextram genuflexus, supra altiorem gradum si plures sint gradus, manu sinistrâ eleuat partem inferiorem posterioris planetæ, quam in medio accipit, sed eam deponens non osculatur vti nec accipiens.

Quod dicitur in rubr. *Sacerdos* 14
consecraturus accipit calicem iuxta cuppam, idem est ac si dicatur, capit nodum calicis qui est infra cuppam.

15 Quidam deponunt calicem, vt manus iungant, & benedicant; ſed malè, quia non eſt deſerendus calix ab eiuſdem acceptione, ſicuti nec deſeritur hoſtia ad illud verbum, *Benedixit*, donec fiat conſecratio.

16 Antequam eleuet calicem dicat, *hæc quotieſcumque feceritis*, &c. & dum reponit, pedi calicis non infigat oſculum.

17 Ad eleuationem calicis, tenet Sacerdos ſiniſtrâ pedem, dextrâ nodum.

18 Cùm eleuatur hoſtia, eleuentur etiam funalia, vſque ad depoſitionem calicis incluſiuè.

19 In Miſſa ſolenni, dum celebrans dicit, *quam oblationem*, Diaconus accedit ad eius dexteram factâ priùs genuflexione, vbi eſt altare. Si adeſt pyxis cum particulis conſecrandis, Diaconus eam detegit, & collocat prope hoſtiam ante conſecrationem, & depoſita hoſtia poſt conſecrationem, facta cum

celebrante

celebrante genuflexione pyxi-
dem operit,& collocat in loco
priſtino , & antequam diſcoo-
periat calicem conſecrandum,
cum celebrante priùs adorat
cum genuflexione hoſtiam ab
eo depoſitam ſuper altare. Sub-
diaconus genuflectit ſupra infi-
mum altaris gradum in medio
poſt celebrantem,dum tenet pa-
tenam , ſed dum non tenet eam,
ter incenſat in cornu Epiſtolæ,
incenſo non benedicto , nimi-
rum cùm celebrans adorat,cùm
eleuat , & cùm deponit hoſtiam,
vel calicem.

Facta conſecratione , Diaco- 20
nus redit ad librum , factâ ite-
rum genuflex. in cornu Euan-
gelij tantùm , vbi eſt liber , &
aſſiſtit vt priùs , Thuriferarius
verò redit ad ſacriſtiam.

Nota quòd chorus genufle-
ctit initio canonis & ſurgit poſt
depoſitionem calicis. Stant au-
tem omnes versùs altare in locis
ſuis.

&c.cum eodem: Cæremoniarius interim aſſiſtat libro, & folia vertat, quandiu Diaconus abeſt, niſi adſit aſſiſtens.

26 Paulò antequàm dicatur *Sanctus*, accedunt Diaconus & Subdiaconus ad altare, factâ in locis ſuis poſt celebrantem genuflexione; quam rurſus faciunt, dicto ab eiſdem vltimo *Oſanna in excelſis.*

27 *Benedictus qui venit*, &c. non cantatur à choro, niſi poſt depoſitionem calicis, etiam in Miſſis defunctorum.

28 Aſſiſtens non tenet manus iunctas, ſed folia Miſſalis vertit, & indicat quæ ſunt dicenda à celebrante.

29 Ad *Sanctus* campanas maiores pulſare conuenit, ſicut in Miſſa priuata, campanulam paruam quam pulſant aliqui, etiam in Miſſa ſolenni; & placet per alterum ex Acolythis, vt moneantur ij, qui maiores pulſare debent campanas, & tem-

pus

pus ignorant eas pulſandi: quia longiùs abſunt.

De Canone Miſſæ vſque ad conſecrationem. TIT. 8.

AD primum geſtum, prima verba; *Te igitur*, ſunt pronuncianda, neque dari debet geſtus ſine voce. 1

In Canone caput inclinatur ad nomen Papæ. 2

Epiſcopus loci in quo celebratur, nominari debet in Canone, neque nominandus eſt Abbas exemptus loci, ſed Epiſcopus vicinior, ad quem pro ordinatione itur. *Caueant Regulares, ne in Canone nominent ſuperiores ſuos, vt Antiſtites: quod vetuit Sac. Rit. Cong.* 12. *Nou.* 1615. 3

Dum Sacerdos facit commemorationem viuorum, in primo *Memento*, aliquantulum caput demittit, non ergo eleuat oculos verſus crucem, nec claudit, niſi fortè ad maiorem animi compoſitionem; neque defigendi ſunt oculi in Sacramentum, ſi eſt in 4

altari

altari expositum, eò quòd in altero *Memento*, præscribitur capitis demissio, & oculorum: in vtroque enim *Memento*, hæc capitis, & oculorum demissio attendi debet ad indicandam humilitatem.

5 Nomina eorum, pro quibus Sacerdos orare vult, secretò nominet, id est, inclusâ pectoris cogitatione.

6 Hoc loco dicendum est de applicatione sacrificij: & quidquid sit de valore Missæ, qui dici potest infinitus in radice, sed ad impetrandum, & ad alios effectus finitus in terminis, vel in effectu: quia finitè de eo omnes, magis, vel minus, pro minori, vel maiore deuotione cuiusque concurrentis ad Missæ sacrificium participant. Ex S. Thoma 3. p. qu. 79. art. 4. quatuor expedit Sacerdoti vt faciat.

Primum est, vt intendat prodesse omni meliori modo, iis, de quibus Ecclesia expresse meminit

nit in Canone, quibus Deus distribuat portionem sacrificij generalem, pro eorum capacitate, & deuotionis mensura.

Secundum, vt prouideat sibi ipsi Sacerdos de portione sibi debita, quam solus Deus nouit, quanta sit. Et probabile est, eam posse dari à Sacerdote alijs nominandis pro eo titulo, quo importat pœnæ debitæ remissionem. Quo casu prodesset magis iis, quàm si pro iisdem sequenti proximâ ratione, & modo celebraret: quia certum est, participare Sacerdotem in maiori quantitate de valore Missæ, quàm alium quemlibet, qui eundem celebrare iubet, aut procurat.

Tertium est, vt suffragari intendat eo maiori affectu, quo potest, & debet iis, quibus tenetur, siue ex obedientia, siue ex titulo beneficij, siue legati, siue contractus rationabilis, siue promissionis, aut voti, siue

congruentis

congruentis eleemosynæ acceptæ, aut promissæ, & ea prorsus ratione, qua iisdem tenetur ad Missam seu plures Missas: Si verò ij non egeant, aut fortè ex defectu gratiæ, non sint capaces sacrificij fructus, substituat statim alios actu, & secundâ vt aiunt intentione, alioquin fructus Missæ non applicatus, remanebit in Thesauro Ecclesiæ. Deus autem nouit, quantùm cuique illorum de fructu Missæ sit dandum.

Quartum est, vt aliis item prodesse intendat, sine prædictorum præiudicio, eo ordine & quantitate fructus, qua Deus scit ipsum teneri, & eos specialiter nominatos Deo commendet, siue in ordine ad remissionem pœnæ, cùm sit satisfactorium; siue ad gratiam acquirendam, & augendam, cùm sit meritorium; siue ad deletionem culpæ, cùm sit propitiatorium; siue ad quæcumque bona spiritualia, vel temporalia,

quibus

quibus illi egent, & vtiliora eis forent obtinenda, cùm sit imperatorium; siue ad gratias agendas de obtentis, cùm sit eucharisticum; siue ad reddendum honorem ab illis Deo debitum, cùm sit latreuticum

7 *Memento* est oratio priuata: quare in ea admitti possunt infideles, & excommunicati omnes ad eorũ salutem procurandam.

8 In commemor. post *Memento* defunct. eadem ferè obseruet Sacerdos. Et primò omnes commemoret ex instituto, & intentione Ecclesiæ: deinde eos, pro quibus tertio loco teneri dictum est suprà: tertiò, alios chariores, quos voluerit; & item illius animam defuncti, quæ proximè egressura est de purgatorio. Omnes autem defuncti commendandi sunt Deo, in ordine tantùm ad pœnarum remissionem.

9 Ad Orationem *Hanc igitur*, expandit manus Sacerdos, non

ſuper calicem tantùm, ſed ſuper vtraque oblata, pollice dextro adhuc ſuper ſiniſtro, in modum crucis poſito, ſed de ſubtus, vt conſtat ex Actis Eccleſ. Mediol.

10 Si pyxidem collocauerit poſt calicem, retrahet eam priùs ad latus ipſius calicis versùs cornu Epiſtolæ. vt ſuper ipſas quoque particulas proferat verba conſecrationis, quæ proferre debet ſtans quidem, & inclinato capite, ſed retentis æqualiter pedibus in ſuppedaneo altaris; non dextro vltra ſiniſtrum, reuerentiæ causâ quaſi deflexo.

11 Sacerdos genuflexus vnico genu adorat hoſtiam, vt ſtatim faciliùs ſurgere poſſit, quod fit & in ſequentibus, neque cubitis ſuper altare poſitis adorat, ſed manibus hoſtiam tenentibus ſuper altare retentis, & ita vt commodè ad terram vſque genuflexio fiat, neque tamen videri hoſtia

ſtia ab omnibus poſſit, ſed abſtineat omninò ab oſculo hoſtiæ, quam ſtatim eleuat, & ſtatim reponere debet, nec diu eleuatam tenere.

In eleuatione hoſtiæ digitos extenſos iungat, & item imas partes manuum, vt ſolidiùs & decentiùs eam eleuet, neque eas diuidat, niſi quando reponit hoſtiam; digiti verò prædicti non diſiunguntur, niſi poſt eorumdem ablutionem incluſiuè. 12

Miniſter paulò poſt Sacerdotem, ad eiuſdem dextram genuflexus, ſupra altiorem gradum ſi plures ſint gradus, manu ſiniſtrâ eleuat partem inferiorem poſterioris planetæ, quam in medio accipit, ſed eam deponens non oſculatur vti nec accipiens. 13

Quod dicitur in rubr. *Sacerdos conſecraturus accipit calicem iuxta cuppam*, idem eſt ac ſi dicatur, capit nodum calicis qui eſt infra cuppam. 14

15 Quidam deponunt calicem, vt manus iungant, & benedicant; ſed malè, quia non eſt deſerendus calix ab eiuſdem acceptione, ſicuti nec deſeritur hoſtia ad illud verbum, *Benedixit*, donec fiat conſecratio.

16 Antequam eleuet calicem dicat, *hæc quotieſcumque feceritis*, &c. & dum reponit, pedi calicis non infigat oſculum.

17 Ad eleuationem calicis, tenet Sacerdos ſiniſtrâ pedem, dextrâ nodum.

18 Cùm eleuatur hoſtia, eleuentur etiam funalia, vſque ad depoſitionem calicis incluſiuè.

19 In Miſſa ſolenni, dum celebrans dicit, *quam oblationem*, Diaconus accedit ad eius dexteram factâ priùs genuflexione, vbi eſt altare. Si adeſt pyxis cum particulis conſecrandis, Diaconus eam detegit, & collocat prope hoſtiam ante conſecrationem, & depoſita hoſtia poſt conſecrationem, facta cum

celebrante

celebrante genuflexione pyxidem operit, & collocat in loco priſtino, & antequam diſcooperiat calicem conſecrandum, cum celebrante priùs adorat cum genuflexione hoſtiam ab eo depoſitam ſuper altare. Subdiaconus genuflectit ſupra infimum altaris gradum in medio poſt celebrantem, dum tenet patenam, ſed dum non tenet eam, ter incenſat in cornu Epiſtolæ, incenſo non benedicto, nimirum cùm celebrans adorat, cùm eleuat, & cùm deponit hoſtiam, vel calicem.

Facta conſecratione, Diaco- 20
nus redit ad librum, factâ iterum genuflex. in cornu Euangelij tantùm, vbi eſt liber, & aſſiſtit vt priùs, Thuriferarius verò redit ad ſacriſtiam.

Nota quòd chorus genuflectit initio canonis & ſurgit poſt depoſitionem calicis. Stant autem omnes versùs altare in locis ſuis.

&c.cum eodem: Cæremoniarius interim assistat libro, & folia vertat, quandiu Diaconus abest, nisi adsit assistens.

26 Paulò antequàm dicatur *Sanctus*, accedunt Diaconus & Subdiaconus ad altare, factâ in locis suis post celebrantem genuflexione; quam rursus faciunt, dicto ab eisdem vltimo *Osanna in excelsis.*

27 *Benedictus qui venit*, &c. non cantatur à choro, nisi post depositionem calicis, etiam in Missis defunctorum.

28 Assistens non tenet manus junctas, sed folia Missalis vertit, & indicat quæ sunt dicenda à celebrante.

29 Ad *Sanctus* campanas maiores pulsare conuenit, sicut in Missa priuata, campanulam paruam quam pulsant aliqui, etiam in Missa solenni; & placet per alterum ex Acolythis, vt moneantur ij, qui maiores pulsare debent campanas, & tempus

pus ignorant eas pulſandi: quia longiùs abſunt.

De Canone Miſſæ vſque ad conſecrationem. TIT. 8.

AD primum geſtum, prima verba, *Te igitur*, ſunt pronuncianda, neque dari debet geſtus ſine voce. 1

In Canone caput inclinatur ad nomen Papæ. 2

Epiſcopus loci in quo celebratur, nominari debet in Canone, neque nominandus eſt Abbas exemptus loci, ſed Epiſcopus vicinior, ad quem pro ordinatione itur. *Caueant Regulares, ne in Canone nominent ſuperiores ſuos, vt Antiſtites: quod vetuit Sac. Rit. Cong.* 12. *Nou.* 1615. 3

Dum Sacerdos facit commemorationem viuorum, in primo *Memento*, aliquantulum caput demittit, non ergo eleuat oculos verſus crucem, nec claudit, niſi fortè ad maiorem animi compoſitionem; neque defigendi ſunt oculi in Sacramentum, ſi eſt in altari 4

altari expoſitum, eò quòd in altero *Memento*, præſcribitur capitis demiſſio, & oculorum: in vtroque enim *Memento*, hæc capitis, & oculorum demiſſio attendi debet ad indicandam humilitatem.

5 Nomina eorum, pro quibus Sacerdos orare vult, ſecretò nominet, id eſt, incluſâ pectoris cogitatione.

6 Hoc loco dicendum eſt de applicatione ſacrificij: & quidquid ſit de valore Miſſæ, qui dici poteſt infinitus in radice, ſed ad impetrandum, & ad alios effectus finitus in terminis, vel in effectu: quia finitè de eo omnes, magis, vel minus, pro minori, vel maiore deuotione cuiuſque concurrentis ad Miſſæ ſacrificium participant. Ex S. Thoma 3. p. qu. 79. art. 4. quatuor expedit Sacerdoti vt faciat.

Primum eſt, vt intendat prodeſſe omni meliori modo, iis, de quibus Eccleſia expreſsè memi-

nit

nit in Canone, quibus Deus distribuat portionem sacrificij generalem, pro eorum capacitate, & deuotionis mensura.

Secundum, vt prouideat sibi ipsi Sacerdos de portione sibi debita, quam solus Deus nouit, quanta sit. Et probabile est, eam posse dari à Sacerdote aliis nominandis pro eo titulo, quo importat pœnæ debitæ remissionem. Quo casu prodesset magis iis, quàm si pro iisdem sequenti proximâ ratione, & modo celebraret: quia certum est, participare Sacerdotem in maiori quantitate de valore Missæ, quàm alium quemlibet, qui eundem celebrare iubet, aut procurat.

Tertium est, vt suffragari intendat eo maiori affectu, quo potest, & debet iis, quibus tenetur, siue ex obedientia, siue ex titulo beneficij, siue legati, siue contractus rationabilis, siue promissionis, aut voti, siue congruentia

congruentis eleemosynæ acceptæ, aut promissæ, & ea prorsus ratione, qua iisdem tenetur ad Missam seu plures Missas: Si verò ij non egeant, aut fortè ex defectu gratiæ, non sint capaces sacrificij fructus, substituat statim alios actu, & secundâ vt aiunt intentione, alioquin fructus Missæ non applicatus, remanebit in Thesauro Ecclesiæ. Deus autem nouit, quantùm cuique illorum de fructu Missæ sit dandum.

Quartum est, vt aliis item prodesse intendat, sine prædictorum præiudicio, eo ordine & quantitate fructus, qua Deus scit ipsum teneri, & eos specialiter nominatos Deo commendet, siue in ordine ad remissionem pœnæ, cùm sit satisfactorium; siue ad gratiam acquirendam, & augendam, cùm sit meritorium; siue ad deletionem culpæ, cùm sit propitiatorium; siue ad quæcumque bona spiritualia, vel temporalia, quibus

quibus illi egent, & vtiliora eis forent obtinenda, cùm sit impetratorium; siue ad gratias agendas de obtentis, cùm sit eucharisticum; siue ad reddendum honorem ab illis Deo debitum, cùm sit latreuticum

Memento est oratio priuata: 7
quare in ea admitti possunt infideles, & excommunicati omnes ad eorũ salutem procurandam.

In commemor. post *Memen-* 8
to defunct. eadem ferè obseruet Sacerdos. Et primò omnes commemoret ex instituto, & intentione Ecclesiæ: deinde eos, pro quibus tertio loco teneri dictum est suprà: tertiò, alios chariores, quos voluerit; & item illius animam defuncti, quæ proximè egressura est de purgatorio. Omnes autem defuncti commendandi sunt Deo, in ordine tantùm ad pœnarum remissionem.

Ad Orationem *Hanc igitur*, 9
expandit manus Sacerdos, non

super calicem tantùm, sed super vtraque oblata, pollice dextro adhuc super sinistro, in modum crucis posito, sed de subtus, vt constat ex Actis Eccles. Mediol.

10 Si pyxidem collocauerit post calicem, retrahet eam priùs ad latus ipsius calicis versùs cornu Epistolæ. vt super ipsas quoque particulas proferat verba consecrationis, quæ proferre debet stans quidem, & inclinato capite, sed retentis æqualiter pedibus in suppedaneo altaris; non dextro vltra sinistrum, reuerentiæ causâ quasi deflexo.

11 Sacerdos genuflexus vnico genu adorat hostiam, vt statim faciliùs surgere possit, quod fit & in sequentibus, neque cubitis super altare positis adorat, sed manibus hostiam tenentibus super altare retentis, & ita vt commodè ad terram vsque genuflexio fiat, neque tamen videri hostia

ſtia ab omnibus poſſit, ſed abſtineat omninò ab oſculo hoſtiæ, quam ſtatim eleuat, & ſtatim reponere debet, nec diu eleuatam tenere.

In eleuatione hoſtiæ digitos 12 extenſos iungat, & item imas partes manuum, vt ſolidiùs & decentiùs eam eleuet, neque eas diuidat, niſi quando reponit hoſtiam; digiti verò prædicti non disiunguntur, niſi poſt eorumdem ablutionem incluſiuè.

Miniſter paulò poſt Sacerdo- 13 tem, ad eiuſdem dextram genuflexus, ſupra altiorem gradum ſi plures ſint gradus, manu ſiniſtrâ eleuat partem inferiorem poſterioris planetæ, quam in medio accipit, ſed eam deponens non oſculatur vti nec accipiens.

Quod dicitur in rubr. *Sacerdos* 14 *conſecraturus accipit calicem iuxta cuppam*, idem eſt ac ſi dicatur, capit nodum calicis qui eſt infra cuppam.

celebrante genuflexione pyxidem operit, & collocat in loco pristino, & antequam discooperiat calicem consecrandum, cum celebrante priùs adorat cum genuflexione hostiam ab eo depositam super altare. Subdiaconus genuflectit supra infimum altaris gradum in medio post celebrantem, dum tenet patenam, sed dum non tenet eam, ter incensat in cornu Epistolæ, incenso non benedicto, nimirum cùm celebrans adorat, cùm eleuat, & cùm deponit hostiam, vel calicem.

Facta consecratione, Diaconus redit ad librum, factâ iterum genuflex. in cornu Euangelij tantùm, vbi est liber, & assistit vt priùs, Thuriferarius verò redit ad sacristiam. 20

Nota quòd chorus genuflectit initio canonis & surgit post depositionem calicis. Stant autem omnes versùs altare in locis suis.

De canone post Consecratio-nem, &c. TIT. 9.

1 PAusat in *Memento*, defunctorum, non post lit. N. sed post verba, *somno pacis*.

2 Nota, quòd ad verba, *Per eundem Christum Dominum nostr.* ante verba, *Nobis quoque peccatorib.* fit capitis inclinatio.

3 Dum Sacerdos pectus sibi percutit post communionem, hoc facit tribus digitis inferioribus, & vltimis, ne pollex, & index iuncti, tangant planetam.

4 Duæ cruces, quæ fiunt inter calicem, & pectus, cum hostia consecrata, fiunt in eadem proportione, & altitudine, qua tres præcedentes, quæ fiunt à labio ad labium calicis: sed cauendum est, ne hostia tangat labium calicis, ne fragmenta inde fiant.

5 In Missa solenni, dum fiunt cruces à celebrante, Diaconus retinet duobus digitis manus dextræ calicem.

Regula

Regula generalis est, quòd Diaconus (non alij) cum celebrante genuflectente, genuflectat, si solus eidem assistit.

De oratione Dominica, & aliis vsque ad Communionem.

TIT. 10.

FRactionem hostiæ incipit Sacerdos à superiori parte: sed ex Ordine Romano præcidi debet particula ex imo hostiæ. 1

Minister daturus pacem, genuflectit ad dextram celebrantis: & dicto tertio, *Agnus Dei*, porrigit instrumentum pacis osculandum eidem celebranti; tum facta genuflexione accedit ad Prælatum, & alios, quibus idem instrumentum porrigit, factâ tantùm reuerentiâ post datam vnicuique pacem. Velum quoque adhibebit colori Missæ conueniens, quo qualibet vice terget illud, antequàm alter osculetur, si plures sint Prælati; aliis verò nō tergat. Neque danda est pax hoc loco cuicumque; 2

ſed perſonæ , ſeu perſonis tantùm valdè inſignibus.

3 Dum Sacerdos ſignat ſeipſum hoſtiâ conſecratâ , non debet mouere patenam , ſed hoſtiam tantùm , ita tamen vt non egrediatur limites patenæ , ne fragmenta cadant extra illam. Item cubitos ſuper altare ponat in ſumptione , vt in conſecratione.

4 Dextra tantùm manu calicem mouet , ſiniſtra patenam tenens, quam non ſupponit calici , niſi cùm eum ſumit.

5 Ille modus loquendi , *Accipit calicem infra nodum cuppæ*, non ſignificat aliud diuerſum ab eo, quod ſupra aliis verbis dicitur, *Tenens nodum infra cuppam.* Senſus enim eſt , *Accipiens nodum cuppæ, qui eſt infrà.* Neque maior eſt ratio, cur diuerſimodè capiatur calix in prædictis caſibus : imò ad ſumendum calicem, tutiùs & commodiùs tenetur nodus calicis, minùs tutè te-

netur calix inter nodum, & pedem illius.

Postquam Sacerdos communicauerit, Minister deferet ad altare, in cornu Epistolæ, ampullas in peluicula, quas ministrabit, cum osculis & reuerentiis debitis, & in fine, relatis iisdem ad locum suum, extinguet cereum, pro eleuatione accensum. 6

Deceret vt vinum infusum in purificatione calicis, esset eiusdem quantitatis, qua fuerunt primæ species sanguinis; alioquin Sacerdos illud saltem intra calicem circumagat, vt absumantur species; neque extra altare demittat calicem, neque digitis labia calicis, seu oris sui detergat, neque digitos lambat. 7

Sumi debet ablutio per eandem partem calicis, per quam sanguis Christi haustus est. 8

Calix est tantùm bis admouendus [illegible], non vltrà; nam stomachum moueret adstantibus, 9

pluries quàm ter, ſanguinem, & bis purificationem ſumere.

10 In purificatione vino & aqua digitos abluit Sacerdos: nec poteſt quiſpiam purificare ſe aqua tantùm, ſine vino, inconſulto ſummo Pontifice; non obſtante contrariâ quorundam conſuetudine, quam abuſum eſſe conſtat.

11 Vtramque Sacerdos ablutionem ſumit in medio altaris; caueat autem, ne dum digitos purificatorio tergit, corporale commaculet, guttâ cadente è digitis.

12 Calicem, dum plicat corporale, collocat Sacerdos versùs cornu Epiſtolæ, vt commodiùs accipiat burſam, quæ eſt in cornu Euangelij.

13 *Velum velare debet totum calicem in anteriori parte, & poni ſub burſa corporalium, non ſupra, ſicut initio Miſſæ.* Caueant igitur qui ſine velo celebrare ſolent; id enim pugnat & contra myſteria

mysteria sacra, & contra rubricas, quæ eo vtendum clarissimè docent.

14 Regulariter facienda est communio populi, postquam Sacerdos sumpsit sanguinem immediatè. Sed hodie quia plurimi exoptant finem Missæ, & eos tædet expectare alios, vt communicent, præsertim si multi sint communicandi, differri solet communio vsque ad peractam Missam; quod tolerandum videtur, si multi communicent, sed non si pauci. Celebrans autem post sumptionem sanguinis, calicem palla tegat, antequàm alios communicet. *Nota quòd communicandi manus in Crucis formam sunt componenda ex Synodo 6. Trullana can.* 102.

15 Sicut in Missa vno tantùm præsente, dicitur *Misereatur vestri*; ita etiam vni tantùm communicaturo, dici debet *vestri, vestris.*

Tenet

16 Tenet Sacerdos particulam duobus digitis, paululum eleuatam supra patenam, seu pyxidem, ita tamen vt dextra manus adhæreat patenæ, seu pyxidi; neque nimium eleuetur particula super pyxidem.

17 Verba autem hæc, *Domine non sum dignus*, dicuntur à Sacerdote, integrè, clarâ voce, & semper in genere masculino.

18 A solo Sacerdote sumi debet hostia semel exposita solenniter, post calicis sumptionem.

19 In Missis defunctor. non esset distribuenda Eucharistia: sed si distribuatur post sumptionem sanguinis, non debet dari benedictio.

20 Si in fundo calicis, vnitæ vini species adhuc reperiantur post distributionem Eucharistiæ, sumi poterunt ante vini infusionem in calicem.

21 Si in altari remaneant particulæ vsque ad finem Missæ, genuflectat Sacerdos, quoties accedit,

cedit, vel recedit à medio, vel transit ante Sacramentum: & cùm dicit, *Dominus vobiscum*, non vertit se ad populum in medio altaris, sed paulò prope cornu Euangelij, ne terga vertat Sacramento: & in fine, ibidem dabit benedictionem, non perficiens circulum. Calix quoque in hoc casu, non erit collocandus in medio altaris; sed à latere Euangelij; neque plicabitur corporale, nisi reposito Sacramento in locum suum post Missam. Denique dicit Euangelium S. Ioannis in fine Missæ, non signat altare, sed seipsum tantùm. Dixi tantùm, *non signat altare.* quia si adsit charta, vel Missale, vtrumuis signare debet.

Quid verò agendum à Sacerdote si fragmenta supersint, seu paucæ particulæ, peracta communione; Sacerdos eas sumat, dummodò pertineant ad eamdem Missam. Quod con- 22
stat

ſtat ex tit. 7. num. 2. de defe-
ctibus.

23 Accedit etiam, quòd pyxis intra Miſſam ſit purificanda, & eo caſu purificabitur ante calicis purificationem, collectis nimirum in eius fundo fragmentis omnibus diligentiſſimè, cum indice dextræ manus, & cum eodem indice ſumi poterunt, admoto eodem linguæ; vel ad labium pyxidis fragmentis deductis, & ore eidem admoto, ita vt nullum remaneat fragmentum. Deinde infundi poteſt paululum vini, quo circumacto intra pyxidem, & tergente indice, tota pars interior abſtergatur, quo hauſto exſiccabitur pyxis interior vndequaque purificatorio. Non debet deinde vacua pyxis tegi velo, ſed panno lineo.

24 Cùm Miniſtri dicunt *Agnus Dei*, in Miſſa ſolenni, dextrâ percutiunt ſibi pectus, ſiniſtrâ infra pectus admotâ.

Subdia

Subdiaconus dat pacem eis- 25
dem, quos Diaconus incensauit,
& prætereà Acolytho comitanti
inclusiuè, vt notatur in Cær.
Ep. 1. lib. cap. 24.

Qui dat pacem, nemini incli- 26
nat cui dat pacem, nisi postquam
dederit: qui accipit, inclinat caput
danti, ante & postquàm
acceperit. Item qui dat, dicit,
Pax tecum, qui recipit, respondet,
& cum spiritu tuo: amplectuntúrque
se inuicem, & appropinquant
genas sinistras, sed
qui dat, ponit brachia desuper,
qui recipit, subter.

In vnoquoque deinde ordine, 27
primus dat pacem alteri subsequenti,
& ille alteri, & sic deinceps,
vsque ad vltimum eiusdem
ordinis, non præmissis inuitationibus,
quæ in incensatione tantùm
fiunt. Clericis non nisi stantibus
pax datur: laicis verò datur
per instrumentum osculatum
ab eo, qui pacem à celebrante
immediatè accepit.

Ordo

28 Ordo dandi pacem eſt idem qui de incenſatione, ſed per inſtrumentum datur ſingulis laïcis: per oſculum, primo cuiuſque ordinis, à Subdiac. illis laicis, quos Diaconus incenſauit: ab Acolytho laicis aliis. Nunquam verò à Diacono alicui datur, ne quidem domino loci ex decr. Sac. Rit. Cong. 5. Iul. 1614. Neque datur vnquam cum patena, vice tabellæ, ſeu inſtrumenti; quod prohibuit Pius V.

29 Subdiaconus miniſtrans ampullas non omittat oſculationes, & reuerentias debitas.

30 Acolythorum alter defert ſine genuflexione ampullas ad altare, cum peluicula, quas porriget ſine oſculis Subdiacono, & referet ad credentiam; alter portabit velum paruum de credentia ad altare in cornu Euangelij, vt Subdiaconus eo deinde tegat calicem.

31 Si non redierit Subdiaconus, ſuppleat Acolythus in miniſtrãdis

dis ampullis pro calicis purificatione: quamuis in meditatione SS. Sacramenti, eam poterit celebrans adhibere moram, qua Subdiaconus redire queat, ampullas ministraturus.

Si fiat communio in Missa solenni, Diaconus cooperto calice cum palla, eóque posito paulò vltra medium corporalis, intra aram tamen, versùs cornu Euangelij; collocat in medio corporalis pyxidem. Quòd si extrahēda sit de tabernaculo, Diaconus extrahat cum genuflexionibus ante & post genuflexo interim celebrante, & aliis circa altare. 32

Diaconus in cornu Epistolæ stans, profundè tamen inclinatus dicit altâ voce *Confiteor*, manibus iunctis. Celebrans, postquam Diaconus discooperuerit pyxidem, stat in medio altaris, facie versa ad Diaconum; Subdiaconus item post celebrantem stabit: cui dicto *Confiteor*, in eodem loco stans dicit *Misereatur*,

& *Indulgentiam*, prope medium altaris, facie item versa ad Diaconum, qui respondebit, *Amen*. Acolythi intereà ante medium altaris in superiori gradu genuflexi facie sibi inuicem versa; Diacono verò, & Subdiacono ante linteum genuflexis (si sint communicandi) celebrans cum debitis genuflexionibus eos communicat præmissis verbis, *Ecce Agnus Dei*, & *Domine, non sum dignus*, cum reliquis cæremoniis, in Missa priuata. Qui gestant intortitia, substituant sibi alios, donec communicauerint, neque accedant cum intortitiis ad celebrantem pro communione. Dum alios celebrans communicat, Subdiaconus stat à sinistris celebrantis, Diaconus in cornu Epistolæ purificationem cum calice ministrat; iis, scilicet, qui de Clero sunt, non laïcis, quibus purificationem dabit alter è Clero cum alio vase, aut vini,

ni, aut aquæ. Diaconus autem eo casu ad dextrã celebrantis accedit. *Neque Ministri patenam teneant sub mento communicantiũ, quod ad Episcopos tãtùm attinet.* Sacerdotes cum stola de collo pendente cõmunicant ante altare, vnà cũ Leuitis, & Clero; Laïci verò, extra chorum. Facta cõmunione, cum debitis reuerentiis, Diaconus operit pixidem, & reponit in locum suum, genuflexo interim celebrante, & post eum Subdiacono, quibus deinde surgentibus, & reposito calice in medio altaris, detectóque, fiunt alia pro purificatione celebrantis. Si remaneat Sacramentum in altari, Ministri omnes, præsertim Diac. dicturus, *Ite, Missa est*, obseruent, quæ suprà celebranti sunt præscripta num. 21.

De Communione, & Orationibus. TIT. 11.

SAcerdos manu dextra claudit librum, vt pars libri clausa calicem respiciat.

2 Calix non traditur Cæremoniario, à quo neque comitatur in hoc casu Subdiaconus, qui tamē vadit & redit per breuiorem viam, vt adsit ad orationem post Diac. in loco suo.

3 Celebrans diictis orationibus non claudit librum, sicut à principio non aperuit, sed hoc relinquit Diacono, vel Cærem.

4 Antequam Diaconus vertat se dicturus, *Ite Missa est*, genuflectat versùs altare; & postquàm dixerit, redeat eodem modo, quo celebrans, & vnà simul cum eo. Nota quòd celebrans non debet dicere submissa voce, *Ite Missa est.*

De Benedictione in fine Missa, & Euang. S. Ioan.

TIT. 12.

1 SOli Episcopi & his maiores (& Abbates qui vtuntur Pōtificalibus) ter populo benedicunt. Quod si ante se, & à tergo circunstantes habeat celebrans, puta Clerum in choro, seu

ſeu moniales, & populum ante altare; tamen ſemel tantùm benedicit, conuerſus ad populum, intentione directa ad omnes. Idem fiat quando Prælatus eſt in medio Capellæ, vt tantùm adſtantes à latere Euangelij, actu benedicat, directâ intentione in alios.

Si libro non vtatur Sacerdos, neque folio, in quo ſcriptum ſit Euang. S. Ioannis, ſignet altare: quòd ſi vtatur libro, aut folio, ſignet in eo initium Euangelij, & eo caſu (præſertim ſi eſt aliud Euangelium à communi) Miniſter deferat librum cum cuſſino ad cornu Euangelij, dum celebrans, dicit, *Placeat*. In fine huius Euangelij, ſiue S. Ioannis, ſiue alterius, ſemper reſpondetur, *Deo gratias*. Non oſculatur Sacerdos hoc Euangelium, quodcũque illud ſit. Si vſus eſt libro, claudit dextrâ, ita vt pars aperta libri reſpiciat cornu Euangelij, non calicem. 2

3 Regula generalis. Confessio, osculum Euangelij, & benedictio se inuicem consequuntur respectu Prælatorum.

4 Extinguuntur candelæ primò in cornu Euangelij, deinde in cornu Epistolæ, vt statim Minister possit Missale accipere cum birreto Sacerdotis, sed non debent extingui, nisi post finitum Euangelium.

5 Caput apertum inclinat Sacerdos, cùm descenderit in planum capellæ, & coram tabernaculo Sacramenti, genuflectit capite aperto. Quod declarauit Sac. Rit. Cong. 28. Aug. 1627.

6 Vestibus se exuit ordine retrogrado, nimirum priùs casulam deponit, deinde stolam, tum manipulum, exinde alia: & quæ à principio osculatus est, nunc eadem exuendo se, osculetur in medio, nempe, stolam, manipulum & amictum. Neque omittat in sacristia debitam reuerentiam imagini, vt initio.

Lauet

Lauet manus in fine Missæ, sed ablutionis aqua in locum mundum diffundatur. 7

In Missa solenni ad benedictionem celebrantis, Ministri æqualiter distantes supra secundum gradum, Diaconus à dextris, Subdiaconus à sinistris genuflectant versùs altare (nisi sint Canonici) & manu pingant sibi crucem, à fronte ad pectus, vt solent laici: cæteri quoque inferiores Ministri genuflexi manent vsque ad finem benedictionis. 8

Ministrat Subdiaconus librum ad vltimum Euangelium; Diaconus autem stat quasi medius inter celebrantem, & Subdiaconum, aliquantò post celebrantem, & cùm dicit, *& verbum caro*, &c. vel quid simile, genuflectunt prædicti tres versùs librum, & non versùs crucem, aut versùs Sacramentum, quod multi perperam faciunt, nisi expositum sit Sacramentum. 9

10 Cùm diſcedunt (Acolythis præeuntibus cum candelabris) procedunt cooperto capite Miniſtri poſt debitam reuerentiam altari factam, vt initio Miſſæ, vnus poſt alium, manibus iunctis.

11 In ſacriſtia, reuerentiâ factâ imagini ab omnibus, & celebranti à Miniſtris, deponunt omnes paramenta.

De his, quæ omittuntur in Miſſ. pro defunct. TIT. 13.

1 PSalmi cum precibus dici ſolitis pro præparatione Sacerdotis ante Miſſam omitti poſſunt; non autem omitti debent oſcula crucis in amictu, manipulo, & ſtolâ induendis.

2 Quando celebrans incipit introitum, dextrâ ſignat librum, ſiniſtrâ ſuper Miſſali poſitâ.

3 Miniſter non oſculatur ampullas, quas celebranti porrigit.

4 Si detur communio intra Miſſam, nulla datur benedictio, niſi ab Epiſcopis, vbi moris eſt.

Credentia

Credentia vel nulla, vel simplex, cum linteo breui,& candelis accensis. 5

Ad oblationem solus celebrans incensatur,non alij. 6

Subdiaconus ministrat à sinistris celebranti, in oblatorum incensatione, & in ablutione manuum, cùm Diacono ministrat mappam ad tergendas celebrantis manus. 7

Cùm Subdiaconus non teneat patenam, debet incensare Sacramentum in eiusdem eleuatione, & statim surgere, vt stet in medio, in suo loco. 8

Omittuntur oscula omnia in Missis defunct. tam manus celebrantis, quàm rei, quæ traditur. 9

Dum celebrans deponit manipulum pro absolutione facienda, deponunt & Ministri, vt in casu simili tradit Carem. Episcop. lib. 2. c. 17. 10

Dum Subdiaconus defert crucem, deferat, sicut in processionibus, id est, ita vt imago Cru- 11

cifixi terga vertat eidem Subdiacono & Clero ſequenti.

12 Thuriferarius & alter Acolythus, qui defert aquam benedictam, præcedunt & crucem & alios Acolythos deferentes candelabra.

13 *Thus, & aqua benedicta, in exequiis ſunt correlatiua. Sed thuris benedictio fit hoc loco more ſolito, dicendo, Ab illo benedicaris.*

14 Dum deſcendit celebrans de altari, habeat birretum in capite, deinde capite detecto ſe ſiſtat inter altare & tumulum, ſeu lecticam mortuorum, abſente corpore. Subdiaconus contra altare, id eſt, facie verſa ad altare, ad pedes lecticæ, ſeu tumuli: præſente verò corpore ſeruetur Rituale Romanum de exequiis, pro vario defunctorum ſitu: non enim ad caput lecticæ imaginarium defuncti ſe ſiſtit celebrans; ſed ad verum caput. Ergo in Sacerdotum funere, præſente corpore variatur

riatur situs celebrantis, & Subdiaconi.

Caueat Sacerdos ne directè 15
terga vertat Sacramento, idcircò
secedat à medio aliquantulùm
versùs cornu Epistolæ.

Extra Missam dicuntur sem- 16
per orationes manibus iunctis: ille
namque ritus extendendi manus
est Missarum proprius.

Oratio, *Absolue*, dicitur com- 17
muniter etiam in absolutione
Prælatorum, addito dignitatis
titulo.

Dum fit absolutio, si eleuetur 18
Sacramentum in aliquo altari,
neque celebrans, neque Ministri
genuflectant, ne sacra interrum-
patur actio.

DE IIS, QVÆ ADDENDA sunt in Missa, quæ celebratur ad altare, in quo expositum est SS. Sacramentum.

APPENDIX.

IN primis illud notan- 1
dum est, quòd pro expo-
nendo

nendo Sacramento in altari pro initio quadraginta horarum, cantari debet Missa votiua de Sacramento (nisi infra octauam eiusdem, quia tunc festiua dicitur) cum *Gloria*, vnicâ oratione, *Credo*, & præfatione de Natiuitate. Si verò accidat in festo primæ, vel secundæ classis, vel in Dominica priuilegiata, in Collegiatis cantantur duæ Missæ, vna de festo, alia de Sacramento, vel dicitur Missa de festo, aut Dominica cum oratione SS. Sacramenti.

2 In ingressu Sacerdotis ad altare in quo patet Sacramentum, Ministri omnes cum celebrante debent genuflectere in plano Capellæ vtroque genu. Facta verò confessione, ascendunt ad altare, vbi deinceps genuflectunt vnico genu, vt expeditiores sint; & celebrans dicit: *Oramus te Domine*, vt aliàs.

3 Incensatio altaris fit de more, stante Sacerdote, dum benedicit

nedicit incenſum : quod de mo-
re benedicitur, quia altare & ce-
lebrans etiam thurificari debent.
Pro cruce, quæ adeſſe non de-
bet, incenſatur Sacramentum à
celebrante ſuper altiorem altaris
gradum cum Miniſtris genu-
flexo. Neque Diaconus oſcu-
lari quidquam debet in hac Miſ-
ſa, quod tradi debeat celebran-
ti; neque manus celebrantis in
traditione rerum ob apertam
præſentiam Sacramenti. In-
clinat autem celebrans genu-
flexus caput ſuum profundè,
ante & poſt incenſationem Sa-
cramenti.

Cùm incenſandus eſt cele- 4
brans, reddito thuribulo in cor-
nu Epiſtolæ, vt moris eſt, de-
ſcendit, & ſiſtit ſe apud idem
cornu, facie verſa ad populum,
aduertens ne dum mouet ſe, ter-
ga vertat Sacramento; & ibi à
Diacono è contrà ſtante in pla-
no capellæ incenſatur. Quod
erit obſeruandum in altera in-
cenſatione

censatione ad Offertorium, & ibidem lauabit manus.

5 Accedens ad medium altaris, & recedens à medio, vel transiens ante medium toties quoties, semper genuflectit celebrans vnico genu, quod & Ministri obseruent.

6 Conuertens se ad populum dicturus, *Dominus vobiscum*, seu alia facta genuflexione post osculum altaris, sistit se renibus versis ad Euangelij cornu; tum factâ iterum genuflexione in medio, redit ad librum, seu altare.

7 Diaconus & Subd. non omittunt tamen osculum manus celebrantis, in fine Epistolæ, & ante Euangelium.

8 Si concionandum est à celebrante; fiat ab eo stante in cornu Euangelij, & aperto capite. Ministri ad eius dextram stabunt extra cornu Euangelij.

9 In incensatione oblatorum benedicit incensum de more,

&

& ſine genuflexione incenſat oblata; tum genuflexus, ſuper altiorem gradum incenſat Sacramentum. Hîc Diaconus non amouet calicem de medio, quia nullum eſt periculum effuſionis eius.

Ad *Orate fratres*, non perficitur circulus, rurſúſque genuflectitur, quia reditur ad medium. 10

In benedictione populo danda, dicto *Omnipotens Deus*, genuflectit celebrans, & in latere Euangelij benedicit: non perficit circulum, neque in medio genuflectit, ſed in eodem latere, conuerſus ſtatim ad altare ſignat librum, ſeu tabellam Euangelij vltimi, non altare. 11

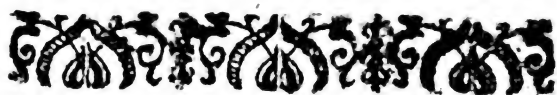
In fine Miſſæ recedit cum Miniſtris ab altari, cum genuflexione in plano Capellæ vtroque genu factâ: vel ſi facienda eſt proceſſio, pro fine orationis publicæ; factâ prope altare genuflexione in medio, deſcendit 12

ſcendit extra cornu Epiſtolæ, vbi depoſitis manipulis à ſe, & à Miniſtris cum caſulâ, induit celebrans pluuiale, & cætera facit, quæ ad proceſſionem ſpectant: quibus adde incenſandum eſſe priùs Sacramentum, quàm deponatur de loco ſuo ſuper altare.

13 In Miſſis priuatis, eadem ſeruari debent, demptis iis, quæ ſunt propria Miſſæ ſolennis: neque debet omitti illud, quod præſcribitur de manuum ablutione, extra altare.

Hîc finem habes ſecundæ partis Rubricarum.

PARS

PARS TERTIA

RVBRICARVM, quæ defectibus in celebratione occurrentibus remedia adhibet, titulis decem.

De defectibus in genere.

TITVLVS I.

OPTIMA est diuisio in defectus substantiales, & in accidentales. Substantiales in tribus contingunt, vel in materia, vel in forma, vel in intentione Ministri. Accidentales multi esse possunt, neque ad certum numerum possunt reduci.

De defectibus materiæ.

TIT. 2.

REquiritur, vt panis sit triticeus, vinum de vite, materia præsens moraliter.

De defectu panis.

TIT. 3.

1 VBi maior est quantitas alterius grani, quàm tritici, non censetur panis triticeus. Amylum non est triticum simpliciter, sed triticum corruptum; & ideò non est legitima materia panis confectus ex amylo.

2 In fermentato nunquam licet apud Latinos consecrare, etiamsi vrgeat necessitas alicuius in mortis articulo. *Suar. sect. 3. in fin. Vnum verò.*

3 Si panis cœperit corrumpi, conficiens grauiter peccat.

4 Si celebrans ante consecrationem aduerterit, hostiam esse corruptam, aut non triticeam, remotâ illâ aliam ponat; & factâ oblatione, saltem mente conceptâ, prosequatur ab eo loco,

co, vbi desiit, ex quo non est necesse eam eleuare ante oculos super patenam, neque facere cum ea, vel super eam signum Crucis, sed eam simpliciter deponat super corporale, si id aduerterit inter oblationem calicis, & consecrationem: si post consecrationem, imò post sumptionem illius hostiæ, idem faciat, & à consecratione incipiat (factâ oblatione, saltem mente conceptâ) nempe ab illis verbis, *Qui pridie*, &c. Si verò ante sumptionem aduerterit, aut post sumptionem corporis, & sanguinis, sumat ad cautelam, aut ob reuerentiam consecret: si autem sumpserit, nihilominùs sumat de nouo consecratam: si post sumptionem sanguinis, apponi debet rursus nouus panis, & vinum cum aqua, & factâ priùs oblatione, vt suprà, & consecratione, omissis aliis vtrumque sumat.

Si hostia consecrata casu 5

aliquò disparcat, & nequeat reperiri, alia de nouo consecretur, incipiendo ab iis verbis, *qui pridie*, &c. vt supra. Quòd si id contingat miraculo, videtur tunc acceptare Deus sacrificium eo modo oculis nostris imperfectum; & ideò non est necesse in rigore, vt alia hostia consecretur. *Ita S. Th. p. 3. q. 82. a. 4. ad 3.* vbi tamen consulit, vt iteratò consecretur.

De defectu vini

TIT. 4.

1 SI vinum sit factum penitus acetum, aut de vuis acerbis, seu non maturis expressum, non conficitur Sacramentum.

Vinum ex aqua miraculosum, est apta materia; imò vinum congelatum, dummodò possit resolui adhibitis pannis calidis.

Si vinum cœperit acescere, fit Sacramentum, cum peccato tamen. *S. Th. sup. ad 2.* Si sit mustum de vuis tunc expressum, ex necessitate conceditur, sed abstinendum

abstinendum est omninò ob irreuerentiam, & indecentiam. *Suares loco cit. disp. 45. sect. 1.* Si non sit admixta aqua, vel admixta rosacea, aut alia huiusmodi, fit Sacramentum, sed cum peccato. S. *Th. q. 74. a. 7. ad 3.*

Si ante consecrationem sanguinis aduertat aut vinum, aut aquam deesse, aut vtrumque; debet statim apponere vinum cum aqua; & factâ oblatione vt suprà, consecrare, incipiendo ab illis verbis, *Simili modo*: si post verba consecrationis aduertat vinum non fuisse positum, sed aquam; depositâ aquâ in aliquo vase, iterum vinum cum aqua ponat in calice, & consecret, vt suprà: si post sumptionem corporis, vel huiusmodi aquæ, apponat aliam hostiam iterum consecrandam, & vinum cum aqua in calice, offerat vtrumque, & consecret, & sumat, licèt non sit ieiunus. Vel si celebretur 4

in publico, ad euitandum scandalum, poterit apponere vinum cum aqua, & factâ oblatione vt suprà, consecrare, ac statim sumere.

5 Si quis percipiat ante vel post consecrationem, vinum esse acetum, vel aliàs corruptum, idem faciat. Eadem est ratio deficientis materiæ, ad sacrificium integrum: si tamen Sacerdos pergat in Missa, & ex ignorantia, vel inopinati casus perturbatione non obseruet, non per hoc mortaliter peccat. Ita Sa, verbo, Missa, num. 31.

6 Si celebrans ante consecrationem aduertat non fuisse appositam aquam, statim ponat eam, benedicendo de more; tum proferat verba consecrationis: si post consecrationem id aduertat, nullo modo apponat, ne sequatur corruptio Sacramenti pro aliqua parte.

7 Si materia quæ esset apponenda, nullo modo posset haberi;

beri; si id sit ante consecrationem corporis, vlteriùs procedi non debet; si post consecrationem panis, aut etiam vini deprehenditur defectus alterius speciei, alterâ iam consecratâ; tunc procedendum erit, & Missa absoluenda; ita tamen, vt prætermittantur verba & signa, quæ pertinent ad materiam deficientem. Dixi, si nullo modo haberi possit, quod intellige moraliter. Si enim difficillimo modo haberi possit, & notabilis inde oriretur offensio populi, Missa erit absoluenda absque materia deficiente, siue hostiæ, siue vini.

De defectibus formæ. TIT. 5.

SI contingat defectus essentialis in forma, vel in materia, vel in vtraque, nempe cum mutatione sensus verborum consecrationis, iteranda est consecratio, vt perficiatur sacrificium: & si contingat id cognosci post sumptionem cor-

poris, vel ſpeciei non ritè conſecratæ, iteranda conſecratio, appoſitâ materiâ, quæ non fuit conſecrata, quia eadem eſt ratio ineptæ materiæ, & materiæ ſine forma: imò ſi id contingat ex malitia Miniſtri mutantis formam, vel non habentem intentionem debitam; nihilominus debet poſt ſumptionem ſupplere defectum, pœnitendo de priori culpa, quam commiſit, & reuerenter ſupplendo: quòd ſi defectus accidat in vtraque ſpecie, & iam vtramque ſumpſit, non eſt quòd ſuppleat; quia ſacrificium nullum fuit; neque ſuppleri debet, quod non eſt inceptum: & obligat tunc præceptum de non ſacrificando, fracto ieiunio. Ita *Suar. 3. p. diſp. 85. ſect. 1.*

De defectibus Miniſtri.
TIT. 6.

EX parte Miniſtri requiruntur quinque. Intentio animæ, corporis, & veſtimentorum diſpoſitio,

dispositio, tum dispositio in ministerio quoad occurrentia. Defectus circa intentionem est essentialis: circa reliqua verò est accidentalis tantùm.

De defectu intentionis.

TIT. 7.

1 SI quis delusoriè profert verba consecrationis, non intendens conficere, enormissimum patrat sacrilegium; & si fictionis pœniteat ante sumptionem, potest resumere formam, non ex vi præcepti perficiendi sacrificium, quod nondum inceptum est; sed ex vi præcepti non fingendi falsum in hoc ministerio, & consequenter non perseuerandi in fictione, nec sumendi potum, & cibum per modum Sacramenti, quod non est; nec dandi aliis occasionem adorandi merum panem & vinum. Post sumptionem verò ficti Sacramenti, seruetur quod diximus suprà ex *Suar. tit. 5. prec.*

2 Si Sacerdos putans se tenere vnam hostiam, post consecrationem inuenerit fuisse duas simul iunctas, sumat vtramque. Ratio est, quia ambæ sunt consecratæ; cùm illud *Putans*, dicat tantùm priuatam deceptionem, quæ non tollit intentionem debitam, quæ esse debet, & moraliter est circa hanc præsentem materiam. *Ita Suar. disp.* 43. *sec.* 6.
3 Si relicta sit hostia integra consecrata, eam in tabernaculo reponat; si id fieri nequit, Sacerdoti ibidem celebraturo sumendam relinquat, decenter opertam super corporale: si neutrum horum fieri potest, in ipso calice, seu patena conseruet, quovsque vel in tabernaculo reponatur, vel ab altero sumatur; quòd si non habeat, quomodo honestè conseruet, potest eam ipsemet sumere.
4 Virtualis intentio sufficit, quæ est

eſt illa, quam habet Sacerdos, cùm accedens ad altare intendit facere: quod hîc dicitur de materia ordinaria conſecranda, in Miſſa, intelllge etiam, quando plures particulæ ponuntur à celebrante (vel ab alio ipſo ſciente) ſuper altare, vt conſecrentur, & in actuali conſecratione, non recordatur illarum Sacerdos, ſed eius tantùm quam habet præ manibus: tunc enim omnes ſunt conſecratæ. *Nauar. cap.* 25. *num.* 91. Debent tamen eſſe præſentes intra aram, non extra eam, inquit *Suar. diſp.* 43. *ſect.* 6. Aliàs non æſtimaret illas conſecratas eſſe, ſicut etiam exiſtimat id totum in calice conſecratum eſſe, quod per modum continui in eo continetur; guttæ verò extra calicem, aut intra, ſed ſeparatæ à toto, veriſimilius putat quòd non ſint conſecratæ, vtpote non intentæ virtuali intentione,

tione, sed in casu, quo ponantur particulæ non consecratæ, vbi aliæ sunt consecratæ, erunt item eæ consecratæ post verba consecrationis *iuxta placitum Possevini de Off. cur. cap. 2. num. 20.* Quod tamen non deberet fieri: sed si fiat, genuflexiones plures addendæ erunt ab offertorio ad communionem; neque circulus perficiendus erit ad *Orate fratres*, propter consecratas particulas.

5 Si pyxis non aperitur ex obliuione tempore consecrationis, fit tamen consecratio, *ex Suar. disp. 43. sec. 5.*

De defectibus dispositionis animæ. TIT. 8.

1 SI quis canonicè impeditus celebret, conficit quidem Sacramentum; sed peccat grauissimè. Et valor ille Missæ, qui est ex parte precum Ecclesiæ, omninò perditur *ex S. Th. p. 3. q. 82. a. 7. ad 3.* Quòd si immineat mortis, infamiæ, aut scandali

dali periculum, poterunt prædicti cum contritione celebrare. Ita *Azor. lib.* 10. *c.* 31. *q.* 6.

In duobus casibus licet sine confessione celebrare, vrgente necessitate, & quando deest copia Confessoris. Necessitas autem vrgens in his casibus erit; primò absoluendi inchoatum iam sacrificium, vt perficiatur. Item necessitas alterius in periculo mortis existentis, pro quo communicando facienda est Missa. Item, si omittendo Missam, scandalum oriretur. Dico, *scandalum*, non autem quædam populi admiratio, quæ sola non sufficit. Item, quando tenetur ex officio Sacrum facere, quam præsertim causam indicat *Trident. sess.* 13 *cap.* 4. *can.* 11. necessitas igitur debet attendi, non commoditas. 2

Inopia verò Confessoris dicitur esse, quando verè non adest, qui absoluere à peccato mortali possit, quo reus est Sacerdos 3

dos celebraturus ; vel longiùs abeſt, quàm adiri commodè queat. Item quando etſi Confeſſor adſit, timetur verè de eo, quòd ob non ſeruatum ſigillum, aut aliam ob cauſam graue damnum ſequeretur celebraturo, tamen confiteatur alia peccata, tacito tantùm eo, in quo eſt periculum; ſicut etiam idem facere debet, ſi reſeruatum caſum habeat, neque adire poteſt Epiſcopum, neque obtinere abſolutionem. Sed in iis caſibus neceſſaria eſt contritio.

4 Si ante inchoatam Miſſam recordetur Sacerdos ſe eſſe in peccato mortali, confiteatur, etſi oporteat exui ſacris veſtibus (citra ſcandalum intellige) ſi Miſſa eſt inchoata, & facilè poteſt Confeſſor accedere ad altare, fiat. Verùm *S. Th. q.* 83. *a.* 6. *ad* 2. dicit tutius eſſe relinquere Miſſam, maximè in caſu excom. vbi tamen indicat non eſſe præceptum, ſed conſilium deſerere

deſerere inceptam Miſſam, dum dicit *tutius eſſe*, & S. Bonauentura negat deſerendam Miſſam, negátque etiam teneri Sacerdotem diſcedere ab altari, vt confiteatur; debet autem cum primùm poterit, confiteri, ex Tridentino ſuprà.

De defectibus diſpoſitionis Corporis. TIT. 9.

1 NOn ieiunus poſt mediam noctem etiam poſt ſumptionem ſolius aquæ, vel alterius potus, aut cibi, per modum etiam medicinæ, & quantumcumque modiciſſima quantitate, non poteſt communicare, nec celebrare.

2 Si reliquiæ cibi remanentes in ore tranſglutiantur, nō impediunt communionem, dummodò non tranſglutiantur per modum cibi, ſed per modum ſaliuæ: idem dicendum, ſi lauando os, deglutiatur ſtilla aquæ, præter intentionem: ſed quantitas aquæ (vel vini, ſi la-

uet os vino) ita parua esse debet, vt permisceatur saliuæ inseparabiliter. Ita *S.Thom.* 3.*p.q.* 80. *a.*8.*ad* 4. Notat *Suar. disp.* 68. *sect.*4. necessarium esse, vt manducatio præcesserit mediam noctem: nam, si aduertat Sacerdos post mediam noctem in ore reliquias cibi habere, & eas ex certa scientia deglutiat, violat ieiunium naturæ, necessarium ad communionem; quod tamen Tabien. verbo *Communionem*, reiicit, vt scrupulosum.

3 Duo tamen non ieiuno Sacerdoti conceduntur. Primum, vt possit sumere particulas, siue à se, siue ab alio consecratas, si nequeant conseruari sine maiori irreuerentia. Et licèt multo tempore se detinuerit Sacerdos in distribuenda Eucharistia, potest adhuc tamen reliquias sumere, & vasa purificare, si distribuat coniunctim cum Missa. Alterum est ad supplendum sacrificium concedit *Tol. lib.* 2. *cap.* 1 *num.* 2.

num. 2. celebrationem illi, qui omninò immemor cibi sumpti, aut potus, recordatur deinde post consecrationem se non esse ieiunum, imò etiam ante, si scandalum immineat.

Si plures Missas in vna die celebret, in vnaquaque abluat digitos in aliquo vase mundo, & in vltima tantùm percipiat purificationem: prohibemur in priori Missa sumere calicis ablutionem; quamuis non sumi soleat ob nutritionem. Quare si primâ sumitur ablutio, frangitur ieiunium, & alia Missa celebrari non potest. 4

In aliquo vase mundo debent ablui digiti, non in calice Missæ, ne vinum ablutionis sit deinde materia consecrationis. Cæterùm hæc ablutio digitorum, si non sumatur à celebrante in tertia Missa, sumi debet ab alio, qui sit ieiunus, vel in Sacrarium fundenda erit. Quod etiam nota pro ablutione digitorum, quæ 5

fieri debet in Communione populi extra Missam.

De defectibus in ministerio occurrentibus. TIT. 10.

1 NVmerantur in hac rubrica num. primo, quatuordecim casus grauiores, in quibus, vtplurimùm accidit peccatum mortale, si fiat contra regulas, hoc loco significatas, de quibus supra egimus 1. part. tit. 20. & 2. part. tit. 1. & 2. nisi excuset ignorantia, vel obliuio.

2 De rebus an sint benedictæ, necne, nō tenetur semper Sacerdos interrogare, quæ verò non sunt vsui ampliùs, comburantur.

3 Si Sacerdote celebrante violetur Ecclesia ante Canonem, dimittatur Missa; si post, non dimittatur. Si timeatur incursus hostium, vel alluuionis, vel ruina loci, vbi celebratur: ante consecrationem dimittatur Missa, post verò omissis omnibus aliis accelerer sumptionem Sacramenti.

4 Si Sacerdos ante consecrationem

nem grauiter infirmetur, vel in ſyncopen inciderit, aut moriatur, prætermittitur Miſſa: ſi poſt conſecrationem vel alterius, vel vtriuſque ſpeciei, per alium expleatur ab eo loco vbi ille deſiit, & in caſu neceſſitatis, etiam per non ieiunum. Si prior inchoauerit tantummodò formam ſanguinis, alter eandem integram proferet: ſi verò neſciatur, vbi deſierit, incipiatur à, *ſimili modo*; vel ſi conſecrauit vtramque ſpeciem, incipiatur ab, *Vnde & memores*: ſi dubitatur de conſecratione hoſtiæ, incipiatur à Canone, & ſub conditione mente retentâ conſecret, vel aliam (quod melius eſt) conſecret, & priorem ſumat poſt ſumptionem ſanguinis.

Non tantùm non ieiunus poteſt explere hanc Miſſam, ſed etiam excõmunicatus, & irregularis, dũmodo ceſſet ſcandalum.

Si Sacerdos huiuſmodi infirmus poſſit communicare, &

non ſit alia hoſtia conſecrata, ille, qui ſupplet Miſſam, diuidat hoſtiam, & partem præbeat infirmo.

6 Si ſemiprolatâ formâ Corporis obiit Sacerdos, Miſſa non debet ſuppleri, quia nulla eſt conſecratio.

7 Si ſemiprolatâ formâ ſanguinis, alter proſequatur Miſſam, & ſuper eundem calicem repetat integram formam incipiendo à *ſimili modo*: vel poſſet ſuper alium calicem præparatum integram formam proferre, & hoſtiam primi Sacerdotis & ſanguinem à ſe conſecratum ſumere, ac deinde calicem ſemiconſecratum ante ablutionem; qui calix, ſuper quo ſemiprolata fuit forma ſanguinis, adorandus eſt ſub conditione.

8 Dato nouo caſu, quòd obierit poſt ſumptionem hoſtiæ tantùm, tunc alter ſumat tantùm ſanguinem, qui remanſit.

9 Si quis extra caſus neceſſita-

tis

tis prædictos, vtraſque ſpecies non ſumpſerit, grauiſſimè peccat.

Species à fulmine tactæ vene- 10
natæ cenſentur, & ideò licet earum ſumptionem omittere, & alias conſecrare earum loco.

Si poſt oblationem hoſtia ap- 11
pareat notabiliter fracta, altera ſubſtituatur (factâ oblatione illius) ſed poſt ablutionem, prior iam oblata ſumatur.

Si hoſtia dilabatur in calicem, 12
nihil eſt reïterandum. Quòd ſi non fuerit madefacta ſanguine, ſigna conſueta fieri debent, cum parte non madefacta; ſed ſi tota fuerit madefacta, omnia ſunt quidem dicenda, ſed omittenda ſigna, & ſumendæ vtræque ſpecies ſignando ſe cum calice; & dicendo, *Corpus & ſanguis Domini noſtri*, &c.

Si ſanguis congeletur, debet 13
liquefieri adhibitis pannis calefactis, vel aquâ feruenti, dummodo in calicem non intret.

aqua ; quòd si nullo ex his modis possit liquefieri, poterit digitis comminui, & in particulas redigi, vt sumi possit, vt docet *Suar. disp. 85. sect. 1. verbo, Tertiò.*

14 Si aliquid de Christi sanguine ceciderit, primò seruentur quæ rubrica præscribit hoc titulo, num. 12. Secundò aduertendum est, multa esse antiquata per hanc rubricam, ex iis, quæ Pius hac de re statuerat ; cuiusmodi sunt abscissio vestium, & combustio ; intra altare combustorum repositio, sumptio lotionis. Pœnæ quoque non sunt in vsu, sed imponendæ sunt à superiore, nec vllam tenetur Sacerdos subire, nisi impositam. Tertiò, aliqua adduntur in rubrica, de quibus Pius nō meminit, vt quando cadit super vestes Sacerdotis, pannum, & tapete substratum, nempe quòd hæc debeant ablui, & lotio in Sacrarium proiici. Quòd si cadat sanguis super barbam,

barba

barba debet pluries ablui, & lotio in ſacrarium proiici.

Si Sacerdos euomat Euchariſtiam, ſi ſpecies ſacramentales integræ, vel in aliqua particula haberi poſſunt, reuerenter ſeruentur, vel ſumantur (niſi nauſea fiat:) & ſimiliter fiat, ſi à mure rodantur, aut ex Euchariſtia vermes generentur: ea verò quæ tales ſpecies contigerunt, vel comburenda, vel purificanda ſunt. 15

Accidere poteſt caſus, in quo vomitus poteſt eſſe, & licitè voluntarius, nempe quando monitus eſt Sacerdos de ſpeciebus à ſe ſumptis quòd ſint venenatæ. 16

In caſu dubio hoſtiæ conſecratæ, quæ reperitur apud veneficum, ſeu ſacrilegum, aut circa altare vbi proximè fuit celebratum, aut quando particula patenæ parti poſteriori ita fixè hæret, vt ſubeat ſuſpicio de conſecratis in præcedenti 17

Missa particulis, eam vnam esse posse; in his casibus nulla solennitas est adhibenda luminarium, sed huiusmodi hostia adoranda erit sub conditione, reseruanda, & sumenda in aliqua Missa ante calicis ablutionem. Quòd si fortè talis sit, vt nauseam pariat, seruanda est decenter, donec corrumpantur species, & comburantur.

18 Si fragmentum consecratæ hostiæ ita paruum sit, vt nequeat discerni, & ceciderit super linteum aliquod; pluries lauetur linteum eiusmodi, sed non est necesse, quod comburatur.

19 Si Sacerdos omittit aliquid de rubricis primi ordinis, vt *Gloria in excelsis*, *Credo*, *Commemorationem de Sancto*, *& eiusmodi*, & recordetur in progressu Missæ, non debet repetere, nec regredi; commemorationem autem de Sancto debet addere inter orationes secretas, & potest, licèt inter Collectas eam omiserit.

serit. Si verò aliquid omittas de rubricis secundi ordinis, quæ respiciunt ritum seruandum in celebratione Missæ, de suo genere mortale est, nisi leuitas materiæ, aut inaduertentia excuset: quia Concilium Tridentinum sess. 22. & Pius V. in Bulla Missalis expressè præcipiunt obseruari ritus huiusmodi. Grauius autem est, si quid addatur, quàm si omittatur. *Ita Suar. disp. 84. sect. 2.*

Non facit contra rubr. qui officium recitat aliud, Missam deinde dicit more Ecclesiæ, in qua celebrat: vbi fortè dicitur *Credo*, vel, *Gloria*, quæ non dicuntur extra eam, imò tenetur celebrare ibidem, pro ratione festi. Intellige tamen, quæ dicimus, de Missa pro omnibus approbata: nam Missæ certis Regularibus concessæ tantùm, putà de Sanctis Ordinis eorum, aut aliis, quæ non habentur in Missali Romano, non possunt ab 20

aliis dici, nec etiam in ipsorummet Regularium Ecclesiis, ex decr. Sac. Rit. Cong. 19. Nouemb. 1622. Neque à Capellanis sęcularibus propriis in Ecclesiis Monialium, quæ Romano non vtuntur Breuiario. Quo casu Missam quidem proprij Capellani recitabunt de Sancto, de quo Moniales officium, sed cum Miss. Rom. vt in proprio, vel in Communi Sanctorum, eadem Sac. Rit. Cong. ita decreuit 20. Nouembr. 1628. Si nulla est Missa in Miss. Rom. quæ concordet cum officio Monialium, putà de nomine Iesu, de spinea corona, & similibus, eo casu Missam de circuncisione Domini, seu Missam de Cruce, vel passione recitare poterunt.

21 Quòd si quis adderet, vel detraheret ex Cæremoniis, etiam deuotionis causâ, præsumens id esse melius, tunc peccaret mortaliter: quia in bulla Pij V. dicitur, *ne præsumant*. *Ita Molina*

lina in instruct. Sacerd. tract. 3. cap. 11. §. vltimo.

Si inchoata Missa veniat Episcopus, aut eo maior, aut princeps, neque alia Missa celebrari possit; si ante consecrationem veniant, poterit Missa repeti à capite; quod idem potest fieri etiam vltra primam vicem, si maior causa superueniat. 22

Missa potest interrumpi, & discontinuari, ob aliquam causam, putà concionem, publicationes edictorum quæ fiunt à parochis, vel ad confessionem audiendam moribundi, custoditâ, si opus est, interim ab alio Eucharistiâ, vel ad vngendum infirmum, cui nullum aliud Sacramentum ministrari potest; non autem interrumpi debet paulò ante communionem, vt Sacerdos audiat apud altare, etiam breuem confessionem alicuius communicaturi. 23

Accidit aliquando, in Missæ ministerio offerri Sacerdoti particul am 24

ticula consecrandam pro communicando laico, oblatione iam facta; quo casu potest consecrari, oblatione eiusdem mente concepta: non tamen remotiùs ab oblatione hostiæ, putà iam cœptâ præfatione; sed eo casu si necessitas adsit, poterit dari laico pars hostiæ consecratæ. *Ita Suar. 3. par. disp. 65. sect. 2.* cum Palud. & Syluestro, quos ibidem citat.

APPENDICES.

De rubricis præceptiuis & directiuis.

APPENDIX I.

RVbricæ præceptiuæ obligant sub mortali; directiuæ non item, nisi ex contemptu omittantur.

1 Quando in rubricis habetur hæc vox, *grauissimè*, seu, *grauiter peccat*, certissimum est, significari peccatum mortale, seclusâ obliuione, ignorantiâ inculpabili,

pabili,& iuaduertentiâ, quæ culpam diminuunt. Septies autem habetur, cùm de defectibus Missæ agitur. 1. Si non in azymo conficiatur Sacramentum in Ecclesia Latina. 2. Si vinum cœperit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantùm acre, vel mustum de vuis tunc expressum; vel si sine aqua, aut cum aqua non naturali fiat sacrificium. 3. Si in forma adderet aliquid celebrans, quod significationem non mutaret. 4. Si celebret suspensus, excommunicatus, degradatus; irregularis, vel quomodocumque canonicè impeditus. 5. Si celebret in peccato habens copiam Confessoris. 6. Si non habens copiam Confessoris, sine contritione in peccato mortali celebrat. 7. Si integra Sacramenta non sumpserit extra casus à rubrica Missalis concessos, hâc parte tertiâ, tit. 10. n. 4.

2 Quando materia rubricæ pertinet ad integritatem Sacramenti;

menti, ſeu ſacrificij, eius omiſſio eſt peccatum mortale. Eiuſmodi ſunt quæ de pane, vino, aquâ, intentione, formâ, ſumptione vtriuſque ſpeciei, ſunt præſcripta; quæ omnia ſub mortali ſunt obſeruanda. In forma quoque illud *enim*, non poteſt ſine peccato mortali voluntariè omitti.

3 Hæ rubricæ ſunt præceptiuæ, in quibus concordant Doctores, eas eſſe de re graui, vt de loco celebrandi non prohibito; de ara conſecrata, de lumine, de hora celebrandi, de diſpoſitione animæ & corporis, ieiunio, ſcilicet, à peccato mortali, & à cibo, de miniſtro, de Miſſali lib. de calice, patena, corporali, & palla, de Canone integrè & ſecretè recitando, de prima purificatione cum vino, de numero, munditia, integritate, & benedictione veſtium Sacerdotalium.

4 Rubricæ quædam ſunt ſtri-

ctioris

ctioris iuris, in Missis Conuentualibus Ecclesiarum Cathedralium & Collegiatarum, quia æquiparantur horis canonicis, imò verò sunt horarum quasi finis, ad quem diriguntur horæ. Eiusmodi est rubrica de concordia Missæ conuentualis cum officio. Inter Collegiatas autem adhuc est disparitas, nam Collegiatæ regulares tenentur ad horas canonicas & Missam in choro, ex vi regulæ tantùm, & consuetudinis interpretantis regulas. At sæculares Canonici tenentur ex stipendio ad leges Pontificias in choro seruandas.

Propè præceptiuæ sunt eæ rubricæ, de quibus disputant Doctores, an obligent sub mortali: cuiusmodi sunt de Matutino & Laudibus ante Missam, de mappis tribus, de luminaribus cereis. 5

Dubiæ sunt reliquæ; de principio auroræ, & fine meridiei, 6

de

de Cruce in altari, de pedibus calceandis, de veste talari, de pileoli vsu, à quo concedatur extra canonem, de orationibus ante Missam, ad vestes, & post Missam; de Missa priuata ad arbitrium sine causa, de Missa non approbata, nisi pro quibusdam Ecclesiis, de votiua, vel de Requiem in festò duplici, & diebus prohibitis, de orationibus additis secretò dicendis ex deuotione celebrantis, in quibus omnibus, Doctoribus vtrinque disputantibus, rubricis tamen magis adhærendum videtur.

7 Illa rubrica est de re grauissima, quæ habetur *part.* 1. *tit.* 3. *n.* 1. nimirùm: *In feriis quadragesimæ, quatuor temporum, & vigiliarum, si duplex, aut semiduplex festum, vel dies octaua occurrat, in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, cantantur duæ Missæ.* Et nota, quòd ambæ cantari debent Choro præsente, nec sufficit, si altera dicatur priua-

tim

tim, abſente Choro. Quod ita ſtrictè obſeruandum cenſet Sacra Rituum Congregatio, vt die 16. Maij, 1626. decreuerit, non poſſe omitti alteram ex duabus Miſſis cantandis, ob celebrationem Capituli Canonicorum; & iterùm, hoc idem die 16. Ian. 1627. aſſeruerit, ne duæ Miſſæ, etiam ex neceſſaria negotiorum cauſa, & Capitulari omittantur. Sed rubrica non obligat Collegiatas Regularium, vbi nulli ſunt Canonici, ſed Collegiatas tantùm Canonicorum.

Reliquæ Rubricæ ſunt directiuæ tantùm, & non obligant ſub mortali, niſi ſequatur contemptus, aut ſcandalum. 8

De Miſſarum oneribus.

Miſſarum onera ad 5. reuocari poſſunt,

Ratione {
Loci,
Temporis,
Ritus,
Officij, aut beneficij,
Stipendij.

1 I. Ratione loci, tenetur Sacerdos sacrum facere in certo altari nō impeditus legitimè, si testator, aut alius, locum celebrandæ Missæ præscripserit, aliàs peccat mortaliter, quia non implet legem testatoris, quam neque hæredes mutare possunt. Non tamen tenetur ad restitutionem, si alibi celebret. Potest tamen Episcopus aliquando ex iusta causa, si nequeat in eo altari celebrari, concedere, vt alibi celebretur.

2 Qui tenetur celebrare in altari priuilegiato pro def. & alibi celebrat cum numismate, v. g. S. Caroli, quo anima liberari potest à purgat. peccat mortaliter, quia non seruat pactum, & præthereà quia non est ita certum de numismate, an sit benedictum; ac de altari, an sit priuilegiatum.

3 Qui tenetur alicubi celebrare absque applicatione sacrificij, nullo modo potest accipere stipendium

ſtipendium ab alio, vt illi applicet ſacrificium liberum, quod expreſsè vetuit Sacr. Conc. Trid. Cong. Quod notent Canonici, & Curati, qui tenentur Miſſam Conuentualem, ſeu parochialem, in propriis Eccleſiis celebrare, ratione Canonicatus, aut Rectoriæ: quia ad eam tenentur ratione beneficij; ſecùs quando ex mera conſuetudine, aut ex ſtatuto Canonicali, ad maiorem Eccleſiæ decorem Miſſas priuatas celebrant, non ratione beneficij, neque Capellæ, neque legati, neque ſalarij, qui ſoli quatuor tituli prohibentur. Et de Parochis, quòd quibus diebus tenentur Miſſam celebrare, non poſſint manualem eleemoſynam accipere, cenſuit expreſsè Sac. Cong. Conc. 1. Sept. 1626.

II. *Ratione temporis*, quia vel nunquam, vel ſæpiùs, vel tardiùs, vel citiùs, vel rariùs celebrat, quàm debetur.

1 Qui *nunquam* celebrat, grauiter peccat, & in anno ter saltem, aut quater quilibet celebrare tenetur, ex Trid. sess. 33. de refor. c. 14. Parochi sæpiùs tenentur, vt populus Missam audiat.

2 Qui sæpiùs in die celebrat, grauiter peccat. Excipe casus sequentes. 1. in die Nat. Domini. 2. in casu supplendi sacrificij. 3. quando Sacerdos pauper, qui nullum potest habere Vicarium, præest duabus Ecclesiis, in quibus vterque populus solet audire Missam. 4 quando pauci sunt Sacerdotes, & multi Catholici in locis infidelium, & hæreticorum. In his postremis licet bis, & ter celebrare (si opus est) omissa ablutione calicis: in aliis casibus olim licitis, non licet ampliùs.

3 Contingit *tardiùs* celebrare cum p. m. quando notabiliter differtur sacrificium, putà ad impetrandum aliquid à Deo, & Missa dicitur elapso necessitatis tempore,

tempore, quo casu tenetur Sacerdos ad restitutionem. Item, quando ita multæ Missæ acceptantur, vt longissimo tempore sit opus. Cui malo prouisum est dec. Sac. Cong. Concil. Trid. 21. Iunij, 1625. quo prohibetur singulis, ne eleemosynas nouas accipiant, nisi oneribus impositis anteà ita satisfecerint, vt noua suscipere valeant. Qua tamen in re eadem Cong. declarauit, posse noua Missarum onera suscipi (etsi oneribus iam susceptis non satisfecerint) dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere. Si tamen tribuens eleemosynam pro nouis oneribus sciat impedimentum, & consentiat, eo casu poterunt noua onera suscipi, post alia quamprimùm persoluenda. Comprehenduntur etiam in hoc decreto priuati quique Sacerdotes.

Transgressores huius specialis decreti, non tenentur ad pœ-

nas appositas in prædicto decreto, quæ relationem tantùm habent ad onera perpetua, cessántque omnia priuilegia, quibus indulgetur, vt certâ Missarum celebratione, vel anniuersariorum, vel quibusdam collectis, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat; ita vt si tēpore huius decreti superfuerunt multæ Missæ celebrandæ, celebrari distinctè debeant. Qui verò obligatur ad celebrandum in festis de præcepto, de voluntate testatoris, non potest differre Missam in seq. fer. Neque intelligendus est testator de festis duplicibus, aut semidup. quando simpliciter dicit, in festis; sed in festis de præcepto, aut consuetudine pro seruitio populi.

4 *Citiùs* celebrando, peccatur anticipatâ applicatione sacrificij, nempe incertâ, pro eo qui posteà eleemosynam dederit cum suspensione effectus sacrificij.

Quod

Quod expreſsè vetuit Paulus V. die 5. Nouem. 1605. Poteſt tamen Capellanus præuenire tempus celebrationis & anticipatè celebrare Miſſas antecedente hebdomadâ, quas ex obligatione celebraturus erit in ſequenti pro certa intentione.

Rariùs denique celebrando peccatur, quando quotidiano quis obligatur ſacrificio, per ſe, vel per alium faciendo, & vno die per hebdomadam omittit celebrare, neque celebrari per alium curat: ſecùs ſi vni tantùm eſt impoſitum onus quotidianum, vt per ſeipſum impleat: nam hoc intelligi debet, ſaluâ honeſtate & decentia, ratione cuius vacare poteſt à Miſſa celebranda ſemel in hebdomada; hoc eſt, poteſt ſemel non celebrare, non autem poteſt ſemel pro alio applicare ſacrificiũ.

Qui verò impeditus infirmitate non facit quotidianam Miſſam, ad quam tenetur, excu-

ſatur, neque tenetur ad ſupplementum, niſi vltra menſem ægrotet. Et item, ſi reliquo anni tempore diligens fuit in obeundo ſuo munere, & niſi in fundatione Beneficij aliud expreſsè ſtatuatur.

III. *Ratione ritus* accidunt peccata in oneribus Miſſarum, quando promiſit Sacerdos Miſſam vot. vel de Requiem, (maximè ſi cum iuramento per inſtrumentum promiſit,) & aliam dicit. Sed hoc limitandum eſt, quando Sacerdos non afficitur maiori deuotione in Miſſa de Sancto, vel de feria, excepto feſto duplici, Dom. & aliis dieb. in quibus prohibentur Miſſæ vot. & pro defunctis: quia ſi maiori afficitur deuotione in Miſſa de Sancto, vel de feria, poteſt Sacerdos illam dicere loco vot. aut pro defunctis: inde enim oritur valor accidentalis Miſſæ ex opere operantis, quod compenſatur etiam cum lucro, fructus Miſſæ

Missæ vot. aut pro def. nec erit necesse dicere in prædictis casibus collectam de vot. seu pro defunct. Applicatio namque sacrificij fit in Memento, vel in oblatione, quæ tacitè fit in ipsa consecratione.

IV. *Ratione Beneficij, seu Officij*, contingit peccari in oneribus Missarum. Nam Episcopi & Parochi tenentur aliquando applicare sacrificium pro suis ouibus, ex Trid. sess. 23. cap. 1. arbitrio boni viri, nempe in præcipuis solennitatibus Domini, & Dominicis dieb. aut saltem semel in hebdomada. 1

Regularis grauiter peccaret applicando sacrificium contra rationabilem voluntatem sui Prælati, aut sacristæ ad id deputati. 2

Quilibet Sacerdos ex probabiliori sententia, non potest applicare portionem sacrificij, quam suprà diximus esse Sacerdotis propriam, accepto ob eam 3

ſtipendio, tanquam pro integra Miſſa; ſi verò fiat hæc applicatio ex charitate, eſt probabile.

4 Conuenit adhuc *Ratione Officij*, vt ille, qui ſupplet inchoatum ab alio ſacrificium, conformet ſe cum primo Sacerdote in applicatione eiuſdem ſacrificij, quia acceſſorium ſequitur naturam principalis.

V. Demùm *Ratione ſtipendij*, multis modis peccatur.

1 Qui accipit plura ſtipendia iuſta, taxata ſcilicet, vel lege, vel conſuetudine, à pluribus petentibus ſingulis vnam Miſſam, pro ſe diſtinctè, & vnam facit pro iis omnibus, peccat ex communiori ſent. Fraxinellus ſect. 4. concluſ. 1.

2 Qui ab vno accipit plura ſtipendia, pro pluribus Miſſis, & vnam tantùm celebrat, peccat eodem modo: ex eodem, ibidem.

3 Qui procurat ſtipendium iuſto pinguius pro vna Miſſa, (niſi celebrandum ſit in loco diſtanti

ti

ti & incommodo) peccat & , tenetur inuitè danti restituere : neque sufficit titulus paupertatis, quia facta est Ordinatio in Sacerdotem Titulo Beneficij , aut patrimonij sufficientis ad victum. Ex Bonac. de Euch. disp. 4. q. vlt. pun. 8.

Qui stipendium iusto pinguius accipit pro Missa , quam, deinde minori stipendio , quàm sit iustum facit ab alio celebrari, peccat , neque item si det illi stipendium iustum (retinens sibi quod est supra iustum) tutus est in conscientia, quia Sac. Conc. Trid. Cong. declarauit eleemosynam maiorem solitâ dari , tribuendam esse integram absolutè Sacerdoti celebranti , nec vllam illius partem ab vllo retineri posse. Immò eadem Cong. permittendum non esse ait, vt Ecclesiæ , aut loca pia, seu illorum administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum , vllam vtcumque minimam 4

minimam portionem retineant, ratione expensarum, quas subeunt in celebratione Missarum, nisi cùm Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent redditus, quos in vsum earumdem expensarum erogare licitè possint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenùs debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet sacrificio sunt necessariò subeundæ.

5 Qui acceptis duobus stipendiis iustis, pro duabus Missis, vnam tantùm celebrat, applicando vni sacrificium vt propitiatorium, alteri vt impetratorium, peccat; quia vterque totum Missæ fructum prætendit.

6 Qui à pluribus stipendia minora iusto recipit, vt ex iis, constituto iusto stipendio, vnam Miss. celebret, peccat: quia ex dec. citato, tot Missæ dici debent, quot sunt eleemosynæ datæ, etiam incongruæ, & exiguæ,

guæ,siue ab vno,siue à pluribus dentur : quod præcipitur ibi sub obtestatione diuini iudicij, sub peccato mortali,& cum obligatione restitutionis,reuocatis quibuscumque priuilegiis.

Rector Beneficij, qui potest 7
per alium celebrare Missam,tenetur tribuere Sacerdoti celebranti pro se, congruam eleemosynam,secundùm morem ciuitatis, vel prouinciæ, nisi in fundatione Beneficij aliud fuerit cautum.

Vbi nullum statutum est sti- 8
pendium à testatore,vel alio,pro certo numero Missarum,eo casu statuere debet Ordinarius, non autem hæres, aut alius, & iuxta morem ciuitatis.

Caueat vnusquisque ab one- 9
re perpetuo Missarum suscipiendo,sine licentia Episcopi sui, vel Generalis Vicarij, si sæcularis sit ; aut Generalis, seu Prouincialis, si Regularis, danda in scriptis, & gratis : alioquin sæcularis

cularis ab ingressu Ecclesiæ erit eo ipso interdictus ; Regularis autem pœnam priuationis Officij, & perpetuæ inhabilitatis ad Officia, vocísque actiuæ, ac passiuæ, absque alia declaratione incurret, ex cit. decr.

10 Ad hæc, vt ibidem dicitur, amoueantur capsulæ ab Ecclesiis cum inscriptione eleemosynæ pro Missis, ne fideles hac ratióne frustrentur, neque exponantur in die commemorationis defunctorum pro eorumdem Missis solitæ apponi. Nulla tamen pœna est in hoc casu apposita.

11 Neque acceptorum multorum onerum reductio, moderatio & commutatio ab alio nunc fieri potest, nisi à sede Apostolica, & aliter factæ sunt nullæ, ex eod. decr. veruntamen si in ipsa Beneficij erectione cautum fuerit expressè, vt liceat Episcopo iniunctum onus reducere, ac moderari ; declarauit eadem Sac. Cong. licere adhuc Episco-

po

po id præſtare. Quare neque in Synodis Diœceſanis, neque in Capitulis Generalibus fieri poſſunt amplius reductiones Miſſarum, olim conceſſæ à Conc. Trid.

Et ne vllo vnquam tempore hæc in obliuionem, ſeu deſuetudinem abeant, Superiores locales cuiuſque Monaſterij, Conuentus, ac domus regularis curare, atque efficere tenentur, ſub pœna priuationis Officij, vocíſque actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrenda, vt in perpetuum ſexto quoque menſe, id eſt, fer. 2. poſt 1. Dom. Adu. & fer. 6. poſt Octau. Corporis Chriſti, prædictæ Ordinationes in publica menſa perlegantur. *Hactenus de tertia parte rubricarum Miſſalis, iam verò ad vltimam tranſeamus.*

PARS

PARS QVARTA.

De rubricis per Missale sparsis.

MISSALE diuiditur in partes quinque. 1. Proprium de tempore. 2. Proprium de Sanctis. 3. Commune Sanctorum. 4. Missas pro defunctis. & 5. Benedictiones varias in fine eiusdem. Proprias vnaquæque pars habet rubricas à Generalibus distinctas. Eas igitur ordine debito examinabimus. In hac parte omnia ad tit. 92. reuocabimus.

De rubricis Missarum in Aduentu. TIT. I.

MISSA Dom. Aduent. infra hebdomadam non habet *Alleluia*,

Alleluia, quando fit de feria; quia feriæ Aduent. ſunt veluti vigiliæ Nat. Domini.

De quatuor Temporibus Aduentus. TIT. 2.

IEiunium hyemale fit in 3. hebdomada Aduent. in Sabb. legitur Euang. Dom. 4. ſequentis, ſicut Introitus, Graduale, & Communio in feria 4. præced. ne ſcilicet officium Dom. proprium contingat eo anno omitti, quo vigil. Nat. occurrit in hac Dom. 4.

De Natali Domini, & feſtis ſequentib. TIT. 3.

SI vigilia Nat. venerit in Dom. 4. eius Euangelium non legitur in fine Miſſæ vig. tum quia ſufficienter lectum in ſabbatho præcedenti, tum quia non fuit lectum in Officio. 1

Si vigilia Nat. venerit in Dom. Miſſa cantanda erit poſt Tertiam, & poſt aquæ benedictæ aſperſionem, quia eo die non ieiunatur. Si verò aliis 2

ſatur, neque tenetur ad ſupplementum, niſi vltra menſem ægrotet. Et item, ſi reliquo anni tempore diligens fuit in obeundo ſuo munere, & niſi in fundatione Beneficij aliud expreſsè ſtatuatur.

III. *Ratione ritus* accidunt peccata in oneribus Miſſarum, quando promiſit Sacerdos Miſſam vot. vel de Requiem, (maximè ſi cum iuramento per inſtrumentum promiſit,) & aliam dicit. Sed hoc limitandum eſt, quando Sacerdos non afficitur maiori deuotione in Miſſa de Sancto, vel de feria, excepto feſto duplici, Dom. & aliis dieb. in quibus prohibentur Miſſæ vot. & pro defunctis: quia ſi maiori afficitur deuotione in Miſſa de Sancto, vel de feria, poteſt Sacerdos illam dicere loco vot. aut pro defunctis: inde enim oritur valor accidentalis Miſſæ ex opere operantis, quod compenſatur etiam cum lucro, fructus

Miſſæ

Missæ vot. aut pro def. nec erit necesse dicere in prædictis casibus collectam de vot. seu pro defunct. Applicatio namque sacrificij fit in Memento, vel in oblatione, quæ tacitè fit in ipsa consecratione.

IV. *Ratione Beneficij, seu Officij*, contingit peccari in oneribus Missarum. Nam Episcopi & Parochi tenentur aliquando applicare sacrificium pro suis ouibus, ex Trid. sess. 23. cap. 1. arbitrio boni viri, nempe in præcipuis solennitatibus Domini, & Dominicis dieb. aut saltem semel in hebdomada. 1

Regularis grauiter peccaret applicando sacrificium contra rationabilem voluntatem sui Prælati, aut sacristæ ad id deputati. 2

Quilibet Sacerdos ex probabiliori sententia, non potest applicare portionem sacrificij, quam suprà diximus esse Sacerdotis propriam, accepto ob eam 3

ſtipendio, tanquam pro integra Miſſa; ſi verò fiat hæc applicatio ex charitate, eſt probabile.

4 Conuenit adhuc *Ratione Officij*, vt ille, qui ſupplet inchoatum ab alio ſacrificium, conformet ſe cum primo Sacerdote in applicatione eiuſdem ſacrificij, quia acceſſorium ſequitur naturam principalis.

V. Demùm *Ratione ſtipendij*, multis modis peccatur.

1 Qui accipit plura ſtipendia iuſta, taxata ſcilicet, vel lege, vel conſuetudine, à pluribus petentibus ſingulis vnam Miſſam, pro ſe diſtinctè, & vnam facit pro iis omnibus, peccat ex communiori ſent. Fraxinellus ſect. 4. concluſ. 1.

2 Qui ab vno accipit plura ſtipendia, pro pluribus Miſſis, & vnam tantùm celebrat, peccat eodem modo: ex eodem, ibidem.

3 Qui procurat ſtipendium iuſto pinguius pro vna Miſſa, (niſi celebrandum ſit in loco diſtan-

ti

ti & incommodo) peccat & , tenetur inuitè danti restituere : neque sufficit titulus paupertatis, quia facta est Ordinatio in Sacerdotem Titulo Beneficij , aut patrimonij sufficientis ad victum. Ex Bonac. de Euch. disp. 4. q. vlt. pun. 8.

Qui stipendium iusto pinguius accipit pro Missa , quam, deinde minori stipendio , quàm sit iustum facit ab alio celebrari, peccat , neque item si det illi stipendium iustum (retinens sibi quod est supra iustum) tutus est in conscientia,quia Sac.Conc. Trid. Cong. declarauit eleemosynam maiorem solitâ dari , tribuendam esse integram absolutè Sacerdoti celebranti , nec vllam illius partem ab vllo retineri posse. Immò eadem Cong. permittendum non esse ait, vt Ecclesiæ , aut loca pia, seu illorum administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum , vllam vtcumque minimam 4

minimam portionem retineant, ratione expensarum, quas subeunt in celebratione Missarum, nisi cùm Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent redditus, quos in vsum earumdem expensarum erogare licitè possint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenùs debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet sacrificio sunt necessariò subeundæ.

5 Qui acceptis duobus stipendiis iustis, pro duabus Missis, vnam tantùm celebrat, applicando vni sacrificium vt propitiatorium, alteri vt impetratorium, peccat; quia vterque totum Missæ fructum prætendit.

6 Qui à pluribus stipendia minora iusto recipit, vt ex iis, constituto iusto stipendio, vnam Miss. celebret, peccat: quia ex dec. citato, tot Missæ dici debent, quot sunt eleemosynæ datæ, etiam incongruæ, & exiguæ,

guæ, siue ab vno, siue à pluribus dentur : quod præcipitur ibi sub obtestatione diuini iudicij, sub peccato mortali, & cum obligatione restitutionis, reuocatis quibuscumque priuilegiis.

Rector Beneficij, qui potest 7
per alium celebrare Missam, tenetur tribuere Sacerdoti celebranti pro se, congruam eleemosynam, secundùm morem ciuitatis, vel prouinciæ, nisi in fundatione Beneficij aliud fuerit cautum.

Vbi nullum statutum est sti- 8
pendium à testatore, vel alio, pro certo numero Missarum, eo casu statuere debet Ordinarius, non autem hæres, aut alius, & iuxta morem ciuitatis.

Caueat vnusquisque ab one- 9
re perpetuo Missarum suscipiendo, sine licentia Episcopi sui, vel Generalis Vicarij, si sæcularis sit; aut Generalis, seu Prouincialis, si Regularis, danda in scriptis, & gratis : alioquin sæ-

sæcularis

cularis ab ingressu Ecclesiæ erit eo ipso interdictus; Regularis autem pœnam priuationis Officij, & perpetuæ inhabilitatis ad Officia, vocísque actiuæ, ac passiuæ, absque alia declaratione incurret, ex cit. decr.

10 Ad hæc, vt ibidem dicitur, amoueantur capsulæ ab Ecclesiis cum inscriptione eleemosynæ pro Missis, ne fideles hac ratióne frustrentur, neque exponantur in die commemorationis defunctorum pro eorumdem Missis solitæ apponi. Nulla tamen pœna est in hoc casu apposita.

11 Neque acceptorum multorum onerum reductio, moderatio & commutatio ab alio nunc fieri potest, nisi à sede Apostolica, & aliter factæ sunt nullæ, ex eod. decr. veruntamen si in ipsa Beneficij erectione cautum fuerit expressè, vt liceat Episcopo iniunctum onus reducere, ac moderari; declarauit eadem Sac. Cong. licere adhuc Episco-

po

po id præstare. Quare neque in Synodis Diœcesanis, neque in Capitulis Generalibus fieri possunt ampliùs reductiones Missarum, olim concessæ à Conc. Trid.

Et ne vllo vnquam tempore hæc in obliuionem, seu desuetudinem abeant, Superiores locales cuiusque Monasterij, Conuentus, ac domus regularis curare, atque efficere tenentur, sub pœna priuationis Officij, vocísque actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrenda, vt in perpetuum sexto quoque mense, id est, fer. 2. post 1. Dom. Adu. & fer. 6. post Octau. Corporis Christi, prædictæ Ordinationes in publica mensa perlegantur. *Hactenus de tertia parte rubricarum Missalis, iam verò ad vltimam transeamus.*

PARS

PARS QVARTA.

De rubricis per Missale sparsis.

MISSALE diuiditur in partes quinque. 1. Proprium de tempore. 2. Proprium de Sanctis. 3. Commune Sanctorum. 4. Missas pro defunctis. & 5. Benedictiones varias in fine eiusdem. Proprias vnaquæque pars habet rubricas à Generalibus distinctas. Eas igitur ordine debito examinabimus. In hac parte omnia ad tit. 92. reuocabimus.

De rubricis Missarum in Aduentu. TIT. I.

MISSA Dom. Aduent. infra hebdomadam non habet *Alleluia,*

Alleluia, quando fit de feria; quia feriæ Aduent. sunt veluti vigiliæ Nat. Domini.

De quatuor Temporibus Aduentus. TIT. 2.

IEiunium hyemale fit in 3. hebdomada Aduent. in Sabb. legitur Euang. Dom. 4. sequentis, sicut Introitus, Graduale, & Communio in feria 4. præcedne scilicet officium Dom. proprium contingat eo anno omitti, quo vigil. Nat. occurrit in hac Dom. 4.

De Natali Domini, & festis sequentib. TIT. 3.

SI vigilia Nat. venerit in Dom. 4. eius Euangelium non legitur in fine Missæ vig. tum quia sufficienter lectum in sabbatho præcedenti, tum quia non fuit lectum in Officio. 1

Si vigilia Nat. venerit in Dom. Missa cantanda erit post Tertiam, & post aquæ benedictæ aspersion[illegible]m, quia eo die non iciun[illegible]r. Si verò aliis 2

M

dieb. infra hebdomadam, Miss. dicitur post Nonam.

Purificatorio non est tergendus calix, nisi in fine 3. Missæ, neque omittendæ sunt preces, quæ in purificatione calicis, & digitorum ablutione, recitari solent. Memento quoque vt in vase, non in calice fiat purificatio digitorum ex dictis tit. 9. num. 4. Verùm in 1. Missa solenni hausto diligentiùs sanguine, Subdiaconus deferet calicem sine purificatorio ad credentiam de more, indéque alius in sacristiam, vbi supposito corporali, decenter seruabitur vsque ad 2. Missam solenniter, seu priuatim, celebrandam, in cuius initio, vt aliàs, collocari poterit super credentia, desiccatâ iam, vt creditur, quacumque vini specie. Hæc Rom. praxis.

Celebraturus 1. Missam in media nocte ie[illegible]us esse debet per horas circit[illegible] ex quadam

dam congruentia. Quòd si celebraturus sit ante mediam noctem ex priuilegio, vel legitima consuetudine, verè non dispensatur in ieiunio necessario ad Missam, ideò à pridiana media nocte ieiunet, neque in Missa vigiliæ sumat purificationem. Et eo casu si in 1. Missa noctis sumeret purificationem, imò & cibum ante mediam noctem, posset celebrare 2. & 3. Missam Nat. Domini.

Probabilem & securam sent. putat Suarez 3. part. disput. 80. sect. 4. posse in nocte hac celebrari 3. Missas priuatas simul post mediam noctem, quia nullo iure prohibetur, quod certum est, si causa adsit maioris numeri Sacerdotum, vel minoris numeri altarium, vel si minùs commodè celebrare possunt. Qui vnam tantùm dicit Missam, dicat 3. cuius Orat. concordat cum Officio.

Prima Missa non potest dici

ſeparatim ab aliis de nocte, niſi cum Matutino ſolenniter de more cantato.

3 In Miſſa Sancti Stephani, legitur Euang. de Abele protomartyre totius mundi.

4 In feſto Sancti Ioannis præf. dicitur de Nat. quia maximæ dignitatis eſt hæc octaua.

5 Feſtum Innocentium non admittit cantica lætitiæ, quia deſcendêre in limbum. In Dom. verò & octaua dicuntur.

6 In vig. Epiphaniæ legitur Euangel. anticipatè, quod accidit poſtridie Epiphaniæ.

7 Epiphania continet plura miracula, ſtellæ Magorum, Baptiſmi Chriſti, aquæ in vinum mutatæ, & quinque millium ſatiatorum.

8 Poſt Euang. publicatur Paſcha, ex Conc. Aureliano 4. can. 1. vt proximè determinetur Dom. Septuageſ. quæ eſt prima dies ex mobilibus.

9 Si contingat Dom. inf. oct. Epiphan.

Epiphan. in præcedenti ſabbat. celebrari, duas tantùm orat. in Miſſa admittit.

In die octaua celebratur præ- 10
cipuè Baptiſmus Chriſti, vt patet ex Euang.

De Dominicis poſt Epiph. vſque ad Septuag. TIT. 4.

POſt Epiphan. variatur In- 1
troitus cum ſuis acceſſoriis, Gradual. Offertor. & Commun. in primis tantùm tribus Dominicis.

Secundæ Domin. Miſſa dici- 2
tur ſemper ante Septuag. ſaltem in ſabb. vel alio die præced. vt congruo tempore legatur Euangelium de aqua in vinum mutata, quod eſt initium miraculorum Chriſti.

In vltimis tribus Domin. 4. 5. 3
& 6. Introitus, & acceſſoria ſunt eadem, quæ in Dom. 3. quia ſuut Domin. vagæ, & ſæpiùs transferuntur poſt Pent. quo caſu mutuantur Introitum, & acceſſoria à Dom. 23. poſt Pent.

De Dominicis à Septuag. vsque ad fer. 4. Cin. TIT. 5.

1 A Numero dierum, vel à numero hebdomadarum ſumitur harum Dominicarum denominatio. A numero dierum quidem ieiunij, quia Quadrageſima habet 40. dies abſtinentiæ. Quòd ſi velis numerare tantùm veri & proprij ieiunij dies demptis Domin. erunt 36. cui idcirco additi ſunt 4. dies, à feria 4. Cinerum ad Dom. 1. vt ieiunium Quadraginta dierum Chriſti perfectè imitaremur. Quod ſecuti alij, qui in cœna Domini & in Sabbatho Sancto non ieiunabant, à Quinquageſima cœpere ieiunium. Alij idem obſeruare volentes demptis Dom. & fer. 5. (quæ decreto Melchiadis exceptæ fuerant à ieiunio) à Sexageſima ieiunio initium dederunt. Alij denique demptis etiam Sabbat. ex Conſtantinopolit. 6. c. 55. à Septuageſima ieiunium ſunt exorſi.

exorſi. A numero verò hebdomadarum denominationem ſumit harum Dom. Rup. Abb. l. 4. cap. 2. illáſque ordinat vſque ad 4. Dom. Lætare, quæ eſt paradiſi propria quædam imago, vt patet ex Euang. & toto officio, vnde adhibentur dalmaticæ ad Miſſam, pulſantur organa, & alia fiunt in ſignum lætitiæ. Septuageſima (inquit ille) dicenda eſt, quia per 7. hebdomadas ad illam Lætare peruenitur: Sexageſima quia per ſex, Quinquageſima quia per 5. Quadrageſima quia per 4. hæc ille.

Si Septuageſima venerit ante Purificationem, 2. & 3. orat. non mutantur, ita vt 2. ſit de Virgine, cuius partus adhuc celebratur: idem fiat in Sexageſima, & Quinquageſima. 2

In feriis omittitur Tractus.

In collecta Sexageſimæ occurrunt duo præter regulas ordinarias. Alterum eſt, quòd dicitur collecta de S. Paulo ſine 3

collecta de S. Petro; alterum est, quòd licèt in prima collecta fiat mentio de Sancto Paulo, tamen in oratione *A cunctis*, adhuc fit de eodem commemoratio, contra illud, quod habetur 1. part. tit. 9. num. 15. de Missa votiua Apost. quæ excludit orationem, *A cunctis.*

De feria 4. Cin. vsque ad Dom. de Passione. TIT. 6.

1 CIneres debent esse aridi, non in modum luti. : ita decreuit Sac. Rit. Congregatio 13. Maij, 1603.

2 Præparentur thuribulum, nauicula, & vas aquæ in angulo altaris.

3 Finitâ Nonâ Sacerdos indutus pluuiali violaceo cum Ministris indutis quidem, sed sine dalmaticis (in præcipuis Ecclesiis cum planetis) in minoribus Alba amictis sine manipulis ex Cærem. lib. 2. cap. 17. procedit de sacristia ad altare, Acolythique tantùm præcedunt cum candelabris

labris accensis. Ministri pares celebranti procedunt (quia habet pluuiale) ad benedicendum cineres in vase aliquo posito in cornu Epistolæ; ita vt vas sit inter Missale, & cornu. Celebrans osculato altari accedit ad librum, vbi stans inter vtrumque ministrum (quod debet seruari quandocumque est cum pluuiali) legit Ant. *Exaudi*, &c. tum dicit Orationes manibus iunctis: & dum benedicit manu dextrâ Cineres, Diaconus eleuat à dextris fimbriam anteriorem pluuialis, deinde imposito incenso in thuribulo de more benedicto, ministrantibus in benedictione Diacono & thuriferario aspergit ter in medio, à dextris, & à sinistris cinerum, delato vase aquæ ab altero ex Acolythis, & aspergillo sine osculis dato Diacono, qui deinde cum osculis tradit celebranti. Celebrans autem postquam asperserit ter, adolet in-

censo. Deinde dignior Sacerdos ex clero accedens ad altare in suo habitu chorali sine stola, stans imponit in formam crucis cinerem celebranti stanti, dicens, *Memento homo*, &c. stat autem celebrans facie versa ad populum, capite inclinato. Si verò non adsit alius Sacerdos, non debet Diaconus imponere Sacerdoti cineres, sed ipsemet celebrans genibus flexis coram altari, sibi ipsi eo casu imponat, quasi à Christo illos recipiat; at dum accepit ab alio, illi statim digniori Sacerdoti primò cineres imponit, deinde Ministris paratis genibus flexis, tum aliis stans aperto capite, & Diacono tenente à dextris eius vas cinerum.

4 Aperto capite distribuit celebrans cineres, candelas, & ramos, ex dec. Sac. Rit. Cong. 18. Iul. 1626.

5 Veniunt alij cum debitis reuerentiis altari, & celebranti,

ante

ante & poſt , manibus iunctis. Clerus accedit quidem ad gradus altaris, ſed populus congruentiùs recipit extra gradus ad cancellos: fœminis autem non ſupra velum, ſed ſupra capillos dantur cineres, ſi fieri poteſt commodè. In fine diſtributionis ante orat. *Concede*, terget digitos celebrans, in angulo altaris cum aqua, & mica panis.

In feria 5. Dominicæ 3. habe- 2
tur Collecta de Sanctis Coſma & Damiano, tacito cognomine martyrum, quia de iiſdem ibi fit mentio, titulo tantùm ſtationis, ſed inde neque in officio, neque in orat. *A cunctis*, in propria eorum Eccleſia, omitti debet conſueta commemoratio eorumdem tamquam martyrum inter ſuffragia, & tamquam Titularium Eccleſ. prop. In reliquis fer. nihil occurrit noui declarandum.

De Dom. de Passione, & Hebdomada maiore. TIT. 7.

1 IN primis vesp. Dom. de Passione velantur cruces & imagines (hoc est, ante vesp.) velum autem non debet habere secum aliam imaginem, & illud velum, quo teguntur cruces, sit potiùs violaceum, quàm nigrum, nequaquam album.

2 In benedictione Ramorum Sacerdos procedit ad altare vt sup. in die Cinerum iisdem Ministris eodem modo indutis: statim atque peruenerit ad gradus, Acolythi deponunt candelabra super credentia: is verò facit aquæ aspersionem, sed Ministri induti in hoc casu portant manipulos, quia cantaturi sunt Epist. & Euang. factâ aspersione ascendit ad altare, quod osculatur in medio, & deinde accedit ad librum in cornu Epistolæ, in quo commodiùs ponuntur Palmæ & rami, quàm in medio altaris. His ita dispositis, Sacer-

dos

dos ſtans in cornu Epiſtolæ dicit *Dominus vobiſcum*, ſed non vertit ſe ad populum, neque diducit manus, ſed iunctas eas tenet etiam ad *Oremus* & Orat. & miniſtri pares ſunt cum celebrante hinc inde, vt in benedict. Cin. ſup. Subdiaconus cantaturus lectionem in loco ſolito eadem facit, quæ pro Epiſt. Miſſæ, in cuius fine oſculatur manum Sacerdotis, ſed non defert librum ad cornu Euang. quod legit celebrans, ſi velit, in cornu Epiſtolæ, & reſumit (ſi ea vtitur) planetam plicatam Subdiaconus.

Non diſcedit celebrans à cornu Epiſt. omnia fiunt etiam à thuriferario, prout ad Euang. Miſſ. diximus p. 2. tit. 6. num. 5. Poſt hæc benedicuntur Rami. Sacerdos ſtans in cornu Epiſt. dicit *Dominus vobiſcum*, orat. & præfat. manibus iunctis, aſſiſtentibus hinc inde Miniſtris, cum quibus dicit *Sanctus*. Cùm autem benedicturus eſt Ramos, 3

Diac.

Diac. eleuat fimbriam pluuialis anteriorem. Celebrans verò dum dextrâ signum Crucis facit, ponit sinistram super altare. In orationibus nihil est detrahendum, neque mutandum; licèt benedicantur Rami aliarum arborum, non Palmæ, aut Oliuarum Rami. Circa finem vltimæ orat. Acolythorum alter accipit de credentia vas aquæ benedictæ, cum aspersoriō, & vnà cum thuriferario accedit ad celebran. propè Diaconum.

4 Celebrans ponit incensum in thuribulum more solito; deinde accepto aspersorio de manu Diaconi cum solitis & debitis reuerentiis: aspergit autem ter, id est, in medio, à dextris Ramorum, & à sinistris eorum, dicendo submissa voce, *Asperges me*, versum illum tantùm, & deinde adolet incenso eo modo quo aspersit, nihil dicens. Diaconus autem in aspersione, & incensatione, eleuat fimbriam pluuialis,

pluuialis, rursus celebrans in cornu Epist. addit quæ sequuntur in Missali.

5 Completâ benedictione dignior ex clero accedit ad altare, & dat Ramum stanti celebranti, stans in suo habitu, & sine stola, cum osculo Rami ab vtroque facto, non manus. Deponit autem celebrans Ramum suum in manu Acolythi, & aliis aperto capite stans distribuit. Diaconus à sinistris eius ministrat eidem Ramos, eos tantùm osculando, deposito interim suo Ramo super altare. Alter Acolythus ministrabit Ramos Diacono, sine osculis. Canonici non osculantur manum celebrantis Canonici. Si populus est multus, poterit alius Sacerdos mitti, qui distribuat laicis: sed Ordo Rom. à celebrante distribui iubet.

6 Posteà fit processio. Et 1. celebrans ponit incensum in thuribulum ministrante Diacono,

cono, & thuriferario cum benedictione de more. In processione præcedit thuriferarius cum thuribulo fumigante, vt quasi viam sternat Crucifixo sequenti, vel quasi Christus trahat post se sequentes in odorem vnguentorum suorum. Deinde Subdiaconus paratus (non alius quàm is qui cum Diacono ministrat celebranti) defert Crucem inter Acolythos, & prædicti 4. nempe thurifer. Subdiac. cum duob. Acolythis deferentibus candelabra, deponunt alicubi Ramos, vt faciliùs gestent alia. Sequitur clerus per ordinem, vltimò celebrans cooperto capite, & cum ramis in manibus suis tam celebrans, quàm Diaconus.

In reuersione processionis 2.
vel 4. cantores intrant in Eccle-
7 siam, & clauso ostio stantes
versa facie ad process. incipiunt,
Gloria, laus, &c. & decantant 2.
primos versus. Sacerdos verò

cum

cum duob. Acolythis deferentibus candelabra, deponunt alicubi Ramos, vt faciliùs geſtent alia. Sequitur clerus per ordinem, vltimò celebrans cooperto capite, & cum ramis in manibus ſuis tam celebrans, quàm Diaconus.

In reuerſione proceſſionis 2. 7
vel 4. cantores intrant in Eccleſiam, & clauſo oſtio ſtantes verſa facie ad proceſſ. incipiunt, *Gloria, laus*, &c. & decantant 2. primos verſus. Sacerdos verò cum aliis cooperto capite repetit eoſdem. Poſtea Subdiaconus percutit ſemel imam partem portæ cum ima parte haſtilis, quâ apertâ intrat proceſſio, & Subdiaconus accedit ad altare, vbi deponit Crucem prope credentiam, ſi Miſſa ſequatur ſolennis.

Deinde celebratur Miſſa, & Rami tenentur manibus, dum cantatur Paſſio, & Euang. celebrans autem dum legit in cornu Epiſt. Paſſionem, Palmam tenere

debet ſiniſtra manu : idem & Miniſtri faciant.

9 Paſſio cantari poteſt à tribus Diaconis in eodem pulpito, vel in tribus pulpitis ad maiorem commoditatem, in cornu Euangelij, in plano capellæ, qui 3. Diaconi induti amictu, albâ, cingulo, ſtolâ diaconali violaceâ, & cum manipulo eiuſdem coloris, procedunt de ſacriſtia hoc ordine, vt qui Euangeliſtam refert, librum deferat ante pectus, & ſit primus, quem ſequitur ille qui turbam; poſtremò qui Chriſtum. Omnes manibus iunctis. Factis autem debitis reuerentiis altari accedunt ad cantandum, medium locũ relinquentes agenti perſonam Chriſti, & dextram Euangeliſtæ. Romæ communior vſus eſt, vt Euangeliſta medium teneat locum, & illius dextram ille qui Chriſtum repræſentat : & in capella Papæ vnus tantùm adhibetur liber, in quo tres canto-

re

res ſingillatim cantant, quæ cantare debent, quo fit, vt Euangeliſta, qui plus aliis cantat, medium teneat locum. Alij adhibent 3. libros, vt commodiùs cantent. Non probatur illa diſtributio Paſſionis inter celebrantem, & Subdiaconum, ita vt celebrans vice Chriſti loquatur, & Subdiac. turbarum. Si deſint Miniſtri, ſolus Diaconus cantare debet totam paſſionem, & partem finalem eiuſdem, addito deinde miniſterio Subdiaconi, & Acolythorum, vt fit ad Euangelium. Notæ illæ ✠. C. S. ſignificant Chriſtum, Chroniſtam, & Synagogam, vel Chriſtum, cantorem, & ſuccentorem.

Non petitur benedictio, ne- 10
que luminaria deferuntur, neque thus adhibetur. Omnis autem ſolennitas in tanta mœſtitia tollitur, & in fine tantùm more ſolito tanquàm ad Euangelium Miſſæ petitur benedictio, incenſatur liber, qui & oſculan-

dus datur celebranti initio postremæ partis, cum eiusdem incensatione; in fine etiam respondetur, *Laus tibi Christe*, quæ item (exceptâ incensatione libri, & celebrantis) seruanda erunt in Missis priuatis. Vide inf. tit. 9. n. 5.

11 Ad legendam Passionem in Missa priuat. non extinguuntur luminaria in altari.

12 In fine Missæ legitur Euang. variè, nimirum in Missis priu. Euang. Palm. In Missa sol. Euan. S. Ioannis, & in iis priuatis, quæ immediatè sequuntur benedictionem Palmarum, idem Euang. Sancti Ioannis.

13 Si processio extra portam exire nequeat, fiat circum Ecclesiam; & quod ante portam præstandum erat, fiat in vestibulo ante ingressum capellæ maioris.

14 Si cantores desint ad cantandum Pass. eo casu Diaconus solus Missæ cantet totam, & eâ finitâ redeat ad altare, ac reliqua faciat pro parte postrema, vt sup.

De feria 5. in Cœna Domini.

TIT. 8.

CRux, quæ in altari est, velo 1
tegatur albo.

Ministri accipiunt dalmati- 2
cas, quia est Missa solennis &
festiua.

In tertio *Agnus Dei*, dicitur
Dona nobis pacem, contra Du- 3
rand. lib. 4. cap. 52. qui vult di-
ci *Miserere nobis*: nam Missale
vult dici de more, quamuis pax
non detur.

Reseruatur hodie hostia cum 4
particulis in sequentem diem
pro Sacerdote, & infirmis.

Postquàm Sacerdos commu- 5
nicauerit, Subdiaconus calicem
alterum de credentia ad altare
deferat sine velo longo, sed
cum velo tantùm calicis eiusdem
paruo, patena, & palla.
Tum Sacerdos ante ablutionem
digitorum ponit hostiam
reseruatam in hoc calice, quem
Diaconus pallâ & patenâ cooperit,
& desuper velum expandit

album & in medio altaris collocat. Deinde fit communio cleri priùs ante altare, tum populi extra cancellos.

6 Sac. Rit. Cong. 27. Sept. 1608. Communionem Cleri iussit in hac Miss. in memoriam quòd Christus communicauit Apostolos, quod est seruandum.

7 Sacerdos autem genuflectit, quandocunque accedit, vel recedit à medio altaris, vel transit ante Sacramentum. Licèt in calice lateat, & sub velo: quod in similibus casibus obseruari debet.

8 In fine dat benedictionem à latere Euangelij, neque perficit circulum, sed reuertitur ad medium, ne terga vertat Sacramento: eadem obseruent Ministri.

9 In altari non fit signum Crucis, quia ibi immediatè est auctor benedictionis. Si legit Euang. in libro, potest signare librum. Ad ea verba, *Et verbum*

bum caro factum est, genuflectat celebrans cum ministris, paulò versus Sacramentum.

Locus in quo asseruari debet Sacramentum, debet esse omninò distinctus ab altari, in quo celebratum fuit. Et ornari debet cum velis, siue cortinis albis, si fieri potest, sed nullo modo nigris, quia crastina die super calicem erit adhuc velum album, cùm reportabitur ad altare maius. Habes exemplum in sacello Pontificio, vbi omnia splendent in hoc casu reseruandæ hostiæ. Hic enim locus non sepulcrum, sed regia Christi viuentis est. 10

Processio non debet fieri extra Ecclesiam, tam in hac, quàm in sequenti feria, ex decr. Sac. Cong. super negotia Episcoporum 6. Aug. 1591. fit autem hæc processio more solito; Acolythis nimirum cum candelabris Crucem comitantibus, quam defert alius Subdiaconus para- 11

tus cum tunicella alba sine manipulo. (Crux autem sit adhuc velata velo violaceo) hic autem cum suis Acolythis stabit, genuflexis omnibus aliis, in loco, vbi reponitur Sacramentum.

Vt celebrans induat pluuiale, retrahet se extra cornu Epist. ob præsentiam Sacramenti, ibíque omnes deponent manipulos, tum sic indutus procedit ante medium altaris, vbi facta genuflex. stans imponit incensum in duobus thuribulis sine benedictione: deinde genuflexus incensat ter Sacramentum factâ ante & post profundâ capitis inclinatione simul cum ministris. Caueat Diaconus ab osculis coram Sacramento. Tum accepto calice cum Sacramento de manu Diaconi stantis, ita vt celebrans sinistrâ nodum teneat, & dextram superponat calici, quem Diaconus regit extremitatibus veli pendentis ab humeris, procedit medius inter Diaconum à dextris,

dextris, & Subdiaconum à sinistris, sub baldachino, duobus Acholythis continuè incensantibus. Quod duobus modis fieri potest. Primò, si Acolythi alternatim incensent, ductis thuribulis, vt fit in incensatione personarum. Secundò, si hinc inde antè procedant mouentes manibus dextris thuribula de iisdem pendentia, & effumantia, quasi sternendo viam Sacramento cum odore incensi. Qui modus est magis vsitatus, & maiorem reuerentiam connotat ergà Sacramentum, quod nonnisi à genuflexis Sacerdotibus incensari solet.

In distributione hastarum baldachini, nobilioribus dantur eæ, quæ sunt in facie celebrantis, pòsteriores minùs nobilibus. 13

Nobilioribus item inter hastas pares dentur eæ, quæ sunt à dextris celebrantis, dum procedit. 14

Conuenit tamen, vt hodie, & 15

ſequenti die , ab Eccleſiaſticis cum pluuialibus deferantur haſtæ. Quòd ſi deſint pluuialia, non ideò induant ſtolas , ſuperpelliceis tantùm induti.

16 Intereà dum fit proceſſio, cantatur Hymnus, P*ange lingua*, &c. Sed celebrans nunquam cum aliis cantat in proceſſione Sacramenti , at ſecretò dicit.

17 Quia proceſſio non fit extra Eccleſiam , conuenit vt clerus ad primos duos verſus huius ſtrophæ, *Tantum ergo Sacramentum* , genuflectat , conuerſus ad Sacramentum. Miniſtri tamen non genuflectant. Extra Eccleſiam verò minimè , & vbi multus eſt clerus , poſſet enim alioqui & malè interrumpi proceſſio.

18 Cùm autem ventum fuerit ad locum paratum, Diaconus genuflexus , à Sacerdote ſtante accipit calicem , & ponit illum primò ſuper altare , & deinde factâ genuflexione deſcendit,

&

& rursus curat imponi incensum sine benedictione à celebrante stante vt priùs, amoto velo per Subdiaconum ab humeris celebrantis, quia non est daturus in fine benedictionem. Quo facto celebrans genuflexus ter incensat factâ ante & post, cum ministris profundâ capitis inclinatione, sed dum incensatur Sacramentum, cantatur *O salutaris hostia*, vel, *Tantum ergo*, &c. Deinde Diaconus reponit Sacramentum in capsula, factâ iterum genuflexione, ante, & post. Clauem autem dabit illi, ad quem spectat; non enim videndus est calix à populo, & multò minùs hostia patere populo debet. Neque dari debet clauis laico, quantumuis nobili ex decr. Sac. Rit. Cong. 30. Ian. 1610. sed ei potiùs, qui sequenti die est celebraturus.

Posteà altaria omnia (non altare maius tantùm) denudanda sunt, sed post vesp. ex com- 19

muni

muni & receptissimo vsu Ecclesiarum Vrbis. Procedat autem celebrans cum Diacono in albis, & stolis tantùm violaceis, cum Subdiacono in albis tantùm sine manipulis: & clerus cantare potest psalmum totum. Amouendæ verò sunt mappæ tantùm cum palliis, & aliis ornamentis, relictâ Cruce velatâ, cum candelabris in altaribus; neque psalmus ideò repetendus est, si multa sint altaria. Conopæum Tabernaculi maioris, in quo asseruatur ordinariè Sacramentum, debet esse coloris violacei, quia Regia viuentis Christi est, ad modicũ tempus absentis. Quod si adhibeatur coloris nigri ob sequentem feriam 6. ea erit ratio, quia vacuum est tabernaculum, & conformis erit color paramentis celebrantis. Romæ in Eccl. Sancti Petri amouetur conopæum, quod magis placet, nisi sint velandæ statuæ, seu imagines prædicti Tabernaculi.

Hoc

Hoc triduo transeuntes ante crucem quæ est in altari maiori, illi faciant reuerentiam cum genuflexione, excepto celebrante parato (nisi infrà aliud notetur) quia fulget Crucis mysterium. 20

De mandato, seu lotione pedum. 1

COngruum esset, vt in loco ad id deputato altare esset cum pallio albo, cum Cruce, & candelabris. Poterit etiam parari credentia à latere sinistro, super quam collocabuntur Miss. linteum Sacerd. vasa ad abluendas in fine manus eiusdem, & alia eiusmodi, cum floribus & herbis: scamna necessariò cum tapetibus habeantur pro lauandis, & tapetia sint ita ampla, vt celebrans super iisdem genuflexus lauare queat, neque albam fœdet.

His ita dispositis dato signo 2
cum tabula; conueniunt omnes. Prælatus seu Superior super amictu, & alba induitur stolâ, &

pluuiali

pluuiali violaceis. Diaconus & Subdiaconus vt in Missa induuntur etiam manipulis (licèt eo careat celebrans) ob Euangelium cantandum à ministris. Si fiat processio à sacristia ad locum destinatum, Subdiaconus ferat crucem medius inter Acolythos more solito, quam deponit prope altare in cornu Euangelij. Deinde ministrante Diacono nàuiculam, & thuriferario thuribulum, imponit de more incensum Superior cum benedictione; tum Diaconus librum Euangeliorum ante pectus tenens genuflexus ante Superiorem stantem in cornu Epistolæ petit benedictionem, quâ acceptâ astantibus Acolythis cum candelabris accensis, & Subdiacono librum tenente signat librum, incensat, & cantat Euangelium. Quo finito Subdiaconus portat librum apertum osculandum Superiori, & Diaconus eum de more incensat.

Finitâ

Finitâ incensatione celebrantis deponuntur manipuli à ministris, vt ei liberiùs inseruiant: posteà Superior exuitur pluuiali, & per Diac. & Subdiac. præcingitur linteo, & sic præcinctus, assistentibus sibi iisdem Diac. & Subd. accedit ad lotionem pedum, & per ordinem dispositis iis, qui lauandi sunt; clericis peluim & aquam ministrantibus, Subdiacono singulorum pedem dextrum tenente, genuflectens singulis, illorum pedem lauat, extergit, & osculatur, nullo facto super pedem signo Crucis manu celebrantis, Diacono præbente linteum ad abstergendum, qui ideò stabit à dextris celebrantis, colliget linteum ipsum, quo celebrans est præcinctus, & extendet, quando opus est vt tergat, non autem Diaconus infundat aquam pedibus, quod pugnat directè contra rubricam. 3

Post lotionem Superior lauat manus 4

manus, & abſtergit alio linteo, deinde accipit pluuiale, redit ante medium altaris, vbi ſtans detecto capite, dicit *Pater noſter*, Verſus, & Orationes manibus iunctis, tenentibus librum Diacono & Subdiacono. Finitis omnibus vel exuitur ibidem, vel redit ad ſacriſtiam, ordine quo venerat.

5 Horâ commodiore poſt Veſper. deferantur particulæ ſuprà reſeruatæ pro infirmis, cum luminibus, ſuperpelliceo, & ſtola alba adhibitis, ad locum vbi reſeruata fuit hoſtia conſecrata, niſi aliud exigat laudabilior conſuetudo: & oſtiolum tabernaculi maneat apertum, ne populus ibi adoret, quod non adeſt ampliùs.

De feria 6. in Paraſceue.

TIT. 9.

1 FInitâ Nonâ, quæ cum aliis præcedentibus horis ſine lumine dicitur; Sacerdos, & miniſtri induti paramentis nigri coloris

loris ſine luminaribus, & incenſo, procedunt ad altare, quod debet eſſe nudum, cum Cruce velata velo nigro; vt ſuo tempore facilè queat detegi, & candelabris ſex obſcuri potiùs coloris, & candelis ex cera communi, non alba extinctis; gradus eiuſdem nudi erunt, ſed bene mundi pro Sacerdotis proſtratione. Credentia ſimplex linteo cooperta in ſuperiori parte tantùm, cum neceſſariis tantùm ad officium, nempe burſa cum corporali & purificatorio, ampullis vini & aquæ, vaſo vitreo ad ablutionem digitorum, Miſſalibus duobus, & cuſſino, mappa longa pro altari, velo longo albo pro celebrantis humeris ad Sacramentum reportandum, & candelabris Acolythorum cum candelis ex cera communi. Procedunt igitur Sacerdos cum miniſtris vnus poſt alium, vt ad Miſſam, præcedentibus Acolythis ſine candelabris, & mini

ſtri ſine dalmaticis; cùm verò peruenerint ad altare, ante illud proſtrati aliquandiu orant; quapropter conuenit, vt ſub eorum capitibus ponantur cuſſini coriacei, vel ſimplices, non tamen de iis, qui ſunt ad vſum Miſſæ in altari, ſed nullo modo veſtiri debent gradus altaris panno nigro.

2 Dum orat Sacerdos cum miniſtris, Acolythi interim vnam tantùm tobaleam ſuper illud extendunt, & præterea Miſſale cum cuſſino ſuper altare apertum collocatur. Sacerdos cum miniſtris factâ oratione, aſcendit ad altare, & oſculatur illud in medio. Deinde lector accedit ad legendam prophetiam in loco vbi legitur Epiſt. ſed in fine, non oſculatur manum celebrantis.

3 Finito tractu Sacerdos in cornu Epiſt. dicit *Oremus*, Diaconus genuflectit ante alios, dicens, *Flectamus genua*. Subdiaconus

conus ante alios, surgens dicit, *Leuate*: solus stat celebrans, ad orationem ministri stant. Tum Subdiaconus cantat lectionem in tono Epistolæ, sed in fine non osculatur manum celebrantis.

Finito Tractu dicitur Passio super nudum pulpitum, quam celebrans submissa voce legit in cornu Epistolæ stans paulo versus cantores, & astantibus ministris, vt ad introitum Missæ, scilicet Diacono stante à dextris celebrantis, & Subd. à dextris Diaconi, sed cùm legit ipse, *Tradidit Spiritum*, non genuflectit, quia non legit in cornu Euangelij. Lectâ verò etiam postremâ parte in eodem cornu, quæ vicem gerit Euang. conuertit se ad cantores Passionis, qui induti sunt amictu, albâ, cingulo, stolâ diaconali nigrâ cum manipulo, & præstant omnia, quæ superiùs notata sunt pro die Palmarum, Tit. 7. 4

5 Ad ea verba Cantorum, *Tradidit ſpiritum*, omnes quidem genuflectunt; ſed celebrans & alij versùs altare; Diaconi cantores versùs librum; ſignúmque ſurgendi poſt pauſam datur à Diacono, qui Euãgeliſtam agit, eo ipſo quod ſurgit. Pauſa erit vnius *Pater noſter*. Quare non placet dari ſignum à celebrante, manu cum ſtrepitu ſuper librum depoſitâ: fit autem prædicta geuuflexio ambobus genibus in terra poſitis.

6 Quod ſequitur, legitur in tono Euang. & dicitur, *Munda cor meum*. Sed non petitur benedict. non deferuntur luminaria, neque incenſum; Diaconus etiam non ſignat librum, neque ſeipſum: Acolythi medium tenent Subdiaconum, qui ſuſtentat librum, quem non tradit in fine oſculandum celebranti.

7 Deinde Sacerdos ſtans in eodem cornu Epiſtolæ incipit abſolutè orationes: tunc verò mini-

ſtri

ſtri ſtant poſt celebrantem vnus poſt alium. Celebrans dicit monitiones manibus iunctis: orationes verò manibus extenſis, neque vnquam genuflectit.

Completis orationibus Sacerdos depoſitâ caſula accedit ad cornu Epiſt. & ibi in poſteriori parte anguli altaris, accipit à Diacono Crucem iam in altari præparatam, quam versà facie ad populum à ſummitate parum diſcooperit, incipiens ſolus Antiph. *Ecce lignum Crucis.* Ac deinceps in reliquis iuuatur in cantu à miniſtris, vſque ad, *Venite adoremus*: choro autem cantante, *Venite adoremus*, omnes ſe proſternunt, excepto celebrante. Hæc proſtratio non fit vſque ad terram, ſed genibus flexis, & capite valde demiſſo: deinde celebrans proſequitur ſecundò & tertiò, prout ſatis clarè notatur in Miſſali. Sed nota quòd aduerbium *Altius*, concordat cum verbo *Incipit*, 8

muni & receptissimo vsu Ecclesiarum Vrbis. Procedat autem celebrans cum Diacono in albis, & stolis tantùm violaceis, cum Subdiacono in albis tantùm sine manipulis: & clerus cantare potest psalmum totum. Amouendæ verò sunt mappæ tantùm cum palliis, & aliis ornamentis, relictâ Cruce velatâ, cum candelabris in altaribus; neque psalmus ideò repetendus est, si multa sint altaria. Conopæum Tabernaculi maioris, in quo asseruatur ordinariè Sacramentum, debet esse coloris violacei, quia Regia viuentis Christi est, ad modicũ tempus absentis. Quod si adhibeatur coloris nigri ob sequentem feriam 6. ea erit ratio, quia vacuum est tabernaculum, & conformis erit color paramentis celebrantis. Romæ in Eccl. Sancti Petri amouetur conopæum, quod magis placet, nisi sint velandæ statuæ, seu imagines prædicti Tabernaculi.

Hoc

Hoc triduo tranſeuntes ante crucem quæ eſt in altari maiori, illi faciant reuerentiam cum genuflexione, excepto celebrante parato (niſi infrà aliud notetur) quia fulget Crucis myſterium. 20

De mandato, ſeu lotione pedum. 1

COngruum eſſet, vt in loco ad id deputato altare eſſet cum pallio albo, cum Cruce, & candelabris. Poterit etiam parari credentia à latere ſiniſtro, ſuper quam collocabuntur Miſſ. linteum Sacerd. vaſa ad abluendas in fine manus eiuſdem, & alia eiuſmodi, cum floribus & herbis: ſcamna neceſſariò cum tapetibus habeantur pro lauandis, & tapetia ſint ita ampla, vt celebrans ſuper iiſdem genuflexus lauare queat, neque albam fœdet.

His ita diſpoſitis dato ſigno 2
cum tabula, conueniunt omnes. Prælatus ſeu Superior ſuper amictu, & alba induitur ſtolâ, & pluuiali

pluuiali violaceis. Diaconus & Subdiaconus vt in Missa induuntur etiam manipulis (licèt eo careat celebrans) ob Euangelium cantandum à ministris. Si fiat processio à sacristia ad locum destinatum, Subdiaconus ferat crucem medius inter Acolythos more solito, quam deponit prope altare in cornu Euangelij. Deinde ministrante Diacono nauiculam, & thuriferario thuribulum, imponit de more incensum Superior cum benedictione; tum Diaconus librum Euangeliorum ante pectus tenens genuflexus ante Superiorem stantem in cornu Epistolæ petit benedictionem, quâ acceptâ astantibus Acolythis cum candelabris accensis, & Subdiacono librum tenente signat librum, incensat, & cantat Euangelium. Quo finito Subdiaconus portat librum apertum osculandum Superiori, & Diaconus eum de more incensat.

Finitâ

Finitâ incensatione celebrantis deponuntur manipuli à ministris, vt ei liberiùs inseruiant: posteà Superior exuitur pluuiali, & per Diac. & Subdiac. præcingitur linteo, & sic præcinctus, assistentibus sibi iisdem Diac. & Subd. accedit ad lotionem pedum, & per ordinem dispositis iis, qui lauandi sunt; clericis peluim & aquam ministrantibus, Subdiacono singulorum pedem dextrum tenente, genuflectens singulis, illorum pedem lauat, extergit, & osculatur, nullo facto super pedem signo Crucis manu celebrantis, Diacono præbente linteum ad abstergendum, qui ideò stabit à dextris celebrantis, colliget linteum ipsum, quo celebrans est præcinctus, & extendet, quando opus est vt tergat, non autem Diaconus infundat aquam pedibus, quod pugnat directè contra rubricam. 3

4 Post lotionem Superior lauat manus

manus, & abstergit alio linteo, deinde accipit pluuiale, redit ante medium altaris, vbi stans detecto capite, dicit *Pater noster*, Versus, & Orationes manibus iunctis, tenentibus librum Diacono & Subdiacono. Finitis omnibus vel exuitur ibidem, vel redit ad sacristiam, ordine quo venerat.

5 Horâ commodiore post Vesper. deferantur particulæ suprà reseruatæ pro infirmis, cum luminibus, superpelliceo, & stola alba adhibitis, ad locum vbi reseruata fuit hostia consecrata, nisi aliud exigat laudabilior consuetudo: & ostiolum tabernaculi maneat apertum, ne populus ibi adoret, quod non adest ampliùs.

De feria 6. in Parasceue.

TIT. 9.

1 FInitâ Nonâ, quæ cum aliis præcedentibus horis sine lumine dicitur; Sacerdos, & ministri induti paramentis nigri coloris

loris ſine luminaribus, & incenſo, procedunt ad altare, quod debet eſſe nudum, cum Cruce velata velo nigro; vt ſuo tempore facilè queat detegi, & candelabris ſex obſcuri potiùs coloris, & candelis ex cera communi, non alba extinctis; gradus eiuſdem nudi erunt, ſed bene mundi pro Sacerdotis proſtratione. Credentia ſimplex linteo cooperta in ſuperiori parte tantùm, cum neceſſariis tantùm ad officium, nempe burſa cum corporali & purificatorio, ampullis vini & aquæ, vaſo vitreo ad ablutionem digitorum, Miſſalibus duobus, & cuſſino, mappa longa pro altari, velo longo albo pro celebrantis humeris ad Sacramentum reportandum, & candelabris Acolythorum cum candelis ex cera communi. Procedunt igitur Sacerdos cum miniſtris vnus poſt alium, vt ad Miſſam, præcedentibus Acolythis ſine candelabris, & mini

ſtri ſine dalmaticis; cùm verò peruenerint ad altare, ante illud proſtrati aliquandiu orant; quapropter conuenit, vt ſub eorum capitibus ponantur cuſſini coriacei, vel ſimplices, non tamen de iis, qui ſunt ad vſum Miſſæ in altari, ſed nullo modo veſtiri debent gradus altaris panno nigro.

2 Dum orat Sacerdos cum miniſtris, Acolythi interim vnam tantùm tobaleam ſuper illud extendunt, & præterea Miſſale cum cuſſino ſuper altare apertum collocatur. Sacerdos cum miniſtris factâ oratione, aſcendit ad altare, & oſculatur illud in medio. Deinde lector accedit ad legendam prophetiam in loco vbi legitur Epiſt. ſed in fine, non oſculatur manum celebrantis.

3 Finito tractu Sacerdos in cornu Epiſt. dicit *Oremus*, Diaconus genuflectit ante alios, dicens, *Flectamus genua*. Subdiaconus

conus ante alios, surgens dicit, *Leuate*: solus stat celebrans, ad orationem ministri stant. Tum Subdiaconus cantat lectionem in tono Epistolæ, sed in fine non osculatur manum celebrantis.

Finito Tractu dicitur Passio super nudum pulpitum, quam celebrans submissa voce legit in cornu Epistolæ stans paulo versus cantores, & astantibus ministris, vt ad introitum Missæ, scilicet Diacono stante à dextris celebrantis, & Subd. à dextris Diaconi, sed cùm legit ipse, *Tradidit Spiritum*, non genuflectit, quia non legit in cornu Euangelij. Lectâ verò etiam postremâ parte in eodem cornu, quæ vicem gerit Euang. conuertit se ad cantores Passionis, qui induti sunt amictu, albâ, cingulo, stolâ diaconali nigrâ cum manipulo, & præstant omnia, quæ superiùs notata sunt pro die Palmarum, Tit. 7. 4

ſtri ſtant poſt celebrantem vnus poſt alium. Celebrans dicit monitiones manibus iunctis : orationes verò manibus extenſis, neque vnquam genufleɛtit.

Completis orationibus Sacerdos depoſitâ caſula accedit ad cornu Epiſt. & ibi in poſteriori parte anguli altaris, accipit à Diacono Crucem iam in altari præparatam, quam versà facie ad populum à ſummitate parum diſcooperit, incipiens ſolus Antiph. *Ecce lignum Crucis.* Ac deinceps in reliquis iuuatur in cantu à miniſtris, vſque ad, *Venite adoremus* : choro autem cantante, *Venite adoremus*, omnes ſe proſternunt, excepto celebrante. Hæc proſtratio non fit vſque ad terram, ſed genibus flexis, & capite valde demiſſo: deinde celebrans proſequitur ſecundò & tertiò, provt ſatis clarè notatur in Miſſali. Sed nota quòd aduerbium *Altius*, concordat cum verbo *Incipit*, 8

nedum cum ſolo verbo *Ele-uans*, ita vt & vocem, & crucem eleuare debeat altiùs Sacerdos vnà ſimul.

9 Poſteà portat celebrans crucem ſine vlla genuflexione facta altari. Acolythi dum denudatur crux, extendunt tapete pulchrum cum cuſſino pretioſo, & velo longo albo ſupra gradus altaris, verſus planum capellæ. Genuflexus celebrans, ibidem deponit Crucem ſuper velum & cuſſinum. Mox depoſitis calceamentis à latere Epiſtolæ prope ſcamnum illic paratum ad ſedendum, accedit ad adorandum Crucem, ter genua flectens antequàm eam deoſculetur. Celebrans adorat ſolus, & factâ adoratione reuertitur, & accipit calceamenta & caſulam. Deinde miniſtri ſimul procedunt ad adorandum, & Diaconus quidem cum ſtola ſua latiori, quam non deponit vſque ad finem officij. Subdiaconus

conus autem in albis ex vsu Romano; alij de Clero in suo quisque habitu chorali, calceis tantùm depositis, ex laudabili consuetudine.

Conuenit autem vt vniformis sit omnium actio pro locorum consuetudine, tum in osculo membrorum Crucifixi, tum in æquali pausa, qua singuli genua flectunt. Ad singulas adorationes dici potest versus, *Adoramus te Christe, & benedicimus tibi, quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum.* 10

Ordo adorationis est, vt quilibet laicus, etiam princeps, post Clerum adoret. Prælati verò, si qui adsunt, post celebrantem. Interim dum fit hæc adoratio, cantantur improperia, & alia quæ sequuntur, vt in Missali. 11

Circa finem adorationis accenduntur candelæ super altare, & item eæ, quæ super credentiam habentur pro Acolythis. 12

& Diaconus accipiens bursam corporalium extendit corporale more solito, & iuxta illud ponit purificatorium ad cornu Epistolæ, loco solito, & tunc etiam transfertur à Cæremoniario Missale ad cornu Euangelij cum cussino, & finitâ adoratione, Crucem reuerenter accipit, & reportat ad altare, quo casu reuerentiam nemini faciat. Sed & celebrans assurgat transeunti Cruci, cui genuflectit simul cum Subdiacono, quod hodie faciunt omnes omninò, nemine excepto, in honorem Crucifixi Domini nostri. Amoueantur statim ab Acolythis tapetes, & cussinus cum velo.

13 Si multus adest populus, poterit collocari alia crux à Sacerdote cum stola nigra ante altare aliud; ad quam adorandam accedant, tum mares, tum fœminæ, ne processio nimis differatur, & officium sequens.

14 Posteà ordinatur processio ad

locum

locum, vbi pridie Sacramentum repoſitum fuerat; præcedit Subdiaconus cum Cruce, inter Acolythos deferentes candelabra cum cereis accenſis, hoc eſt, alter paratus vt Subdiaconus Miſſæ (excepto manipulo) ſine dalmatica. Defert autem Crucem proceſſionalem diſcoopertam. Duo Thuriferarij præcedunt Subdiaconum ſine incenſo in thuribulo: quia nondum eſt proceſſio ſacra, ſed aditus ad eam, & ideò itur ad locum deſtinatum, per breuiorem viam. Ibi omnes genuflexi orant, exceptis Subdiacono (qui geſtat Crucem) & Acolythis.

Cùm peruentum fuerit ad lo- 15
cum Sacramenti, accenduntur intorticia, quæ non extinguuntur niſi poſt ſumptionem Sacramenti, & Sacerdos genuflectit ante Sacramentum, orat aliquantulùm. Diaconus interim aperit capſulam, in qua reconditum

est Corpus Domini: posteà Sacerdos surgens absque benedictione imponit incensum in duobus thuribulis, Diacono nauiculam ministrante, sine osculis rerum, & manuum, quæ omninò omittuntur in hoc officio, & genuflexus ter incensat Sacramentum, factâ cum ministris ante, & post profundâ capitis inclinatione. Et statim imponitur humeris eius velum album non nigrum: tum Diaconus extrahens calicem de capsula statim dat ad manus Sacerdotis genuflexi, & tegit extremitatibus veli, quod humeros illius circundat, & procedunt ordine quo venerunt: defertur baldachinum album, non nigrum, super Sacramentum, & duo Acolythi continuè Sacramentum incensant, interim cantatur hymnus, *Vexilla Regis prodeunt.* Subdiaconus Crucis, deposita Cruce, vbi minùs impediat in latere Epistolæ, genuflectit.

Acolythi deponunt candelabra super credentia, clerus in plano capellæ circumdat altare genibus flexis.

Cùm venerit Sacerdos ad 16
altare, posito super illud Calice, hoc est, vt pridiè cum ministerio Diaconi, nam Diaconus genuflexus accipit Calicem de manu celebrantis stantis, & deponit super altare, genuflectit, descendit, ministrat nauiculam stanti Sacerdoti pro impositione incensi, & deposito humerorum velo, celebrans genuflexus rursus incensat Sacramentum, vt priùs. Recedit alter ex thuriferariis post hanc incensationem. Deinde accedens Sacerdos ad altare, & factâ genuflexione, ac amoto à Diacono velo albo paruo à calice, deponit hostiam è calice super patenam, quam Diaconus tenet, & accipiens patenam de manu Diaconi, hostiam sacram ponit super corporale, nihil dicens.

Neque

Neque debet ſponte tangere Sacerdos hoſtiam, neque ideò priùs lauare manus (quod aliqui perperam ſcripſere) ſi tamen accidat vt tangat, purificet ſtatim digitos, quod in hac rubr. ſub conditione dicitur, non iubetur. Interim Diaconus imponit vinum in calicem, & Subdiaconus aquam, quam Sacerdos non benedicit, nec dicit orationem conſuetam, ſed accipiens calicem à Diacono ponit ſuper altare nihil dicens, nec faciens ſignum crucis cum calice, vti nec fecit cum patena, & Diaconus illum cooperit palla.

17 Deinde Sacerdos imponit incenſum in thuribulo abſque benedictione, nihil dicens, & incenſat oblata, & altare, more ſolito genuflectens ante & poſt, & quandocumque tranſit ante Sacramentum.

18 Cùm incenſat oblata, dicit: *Incenſum iſtud*, &c. nec ipſe incenſatur, ſed aliquantùm extra

altare

altare in cornu Epistolæ lauat manus, facie ad populum versa. Deinde in medio altaris inclinatus, iunctis manibus super altare vt aliàs, dicit quæ not. in Miss. Tum versus ad populum in cornu Euang. dicit, *Orate fratres*, sed dum se vertit, caueat, ne vel minimùm terga vertat Sacramento, & per eandem viam reuertitur non perficiens circulum, & omissis aliis dicit &c. (*Suscipiat*) omittitur.

19 Sacerdos sub silentio, dicto *Amen*, eadem voce quâ dixit *Pater noster*, ad quod Diaconus debet descendere vt aliàs cum Subdiac. post celebrantem, absolutè sine *Oremus*, in tono orationis Missæ ferialis dicit, *Libera nos*, extensis manibus. Sed non se signat cum patena, vt aliàs. Tunc celebrans facta reuerentia vsque ad terram supponit patenam Sacramento, quod in dextra accipiens, eleuat, vt videri possit à populo: non ele-

uatur

uatur patena, quam tenet manu posita super altare, nec eleuatur planeta, nec incensatur hostia: eleuatur autem altera tantùm manu, ad differentiam eleuationis, quæ fit post consecrationem; ne videatur hac die de nouo consecrata.

20 Posteà diuidit statim supra calicem in tres partes: Diaconus autem cum debitis reuerentiis discooperit, & cooperit calicem, vt aliàs. Celebrans verò vltimam particulam mittit in calicem nihil dicens, & sine vllo crucis signo, quod vltimum firmauit decret. Sac. Rit. Congr. 18. Aug. 1627. *Pax Domini* non dicitur neque *Agnus Dei*, neque pacis osculum datur. Postmodùm prætermissis duabus orationibus, tertia dicitur, manibus iunctis super altare. Fit communio Sacerdotis, vt in Missali, ad quã ministri stant capite profundè inclinato, vt aliàs. Deinde Diaconus calicem discooperit,

cooperit, & cum celebrante genuflectit, ac omiſſis, quæ dici ſolent ante ſumptionem ſanguinis, immediatè particulam hoſtiæ cum vino ſumit reuerenter de calice, ſed non ſe ſignat cum calice: quod decreuit Sacra Rituum Congregatio 28. Auguſti, 1627. & more ſolito factâ ablutione, non calicis, ſed digitorum tantùm in calice, miniſtrante Subdiacono ampullas, & ſumpta purificatione in medio altaris inclinatus, dicit manibus iunctis, *Quod ore*, &c. extinguuntur hoc loco, dum fit ablutio, non priùs, cerei à clero delati.

Non dicitur *Corpus tuum Do-* 21
mine, nec Poſtcommunio, nec *Placeat*, nec datur benedictio, ſed Diaconus librum claudit; Subdiaconus plicato corporali, & in burſam repoſito, reportat calicem ad credentiam; & proſtremò cum debitis reuerentiis redeunt omnes vnde, & modo,

quo

quo venerant, tum dicuntur Veſperæ ſine cantu.

22 Poſtea denudatur altare ab Acolythis, à quibus & nudatur credentia, & candelæ extinguuntur poſt Veſp. ſi reportanda eſt Crux, vt eam populus adoret, ad priorem, ſeu alium locum, ſupponantur eidem eadem quæ priùs, & decet eam portari ab alio Sacerdote poſt Veſperas. Sed deceret magis aliam Crucem poni pro adoratione populi, poſt adorationem primam.

23 Pyxis quæ remanſit cum particulis in loco pro calice & hoſtia deputato, portatur ad aliud ſacellum, in loco remotiori præparatum, cum luminibus, ne in Eccleſia ſint luminaria in Matutinis ſequentibus, & officio ſabbati vltra præſcripta.

24 Occurrente feſto Annunciationis B. Virg. in Paraſceue, non tenentur fideles intereſſe Officio prædicto. Ita dec. Sac. Rit. Cong. 19. Feb. 1622. & eadem die

die respondit eadem Sac. Cong. non ministrandam esse, nisi infirmis, hac die Eucharistiam, etiam ratione festi.

25 Abrogatus fuit abusus deferendi nocte in hac feria SS. Sacramentum, à Sac. Cong. Cardinalium super neg. Episc. 22. Mart. 1596. vt alienus à ritu S. Rom. Ecclesiæ, quæ occultat his diebus Eucharistiam, & in aliud tempus ideò distulit processionē, & festum Corporis Christi.

De Sabbato Sancto. TIT. 10.

1 HOra competenti cooperiuntur altaria. Sed conuenit duplici pallio vestiri altare maius: violaceo nimirum super album ita vt remoueri citò queat violaceum, circa finem Litaniarum. Interim dicuntur Horæ, candelis altaris extinctis vsque ad principium Missæ: sed super altare candelæ erunt ex cera alba. Cereus etiam benedicendus collocabitur cum suo candelabro in latere Euang. Ante

lebrante; vbi etiam forcipes ferrei, & candelulæ cum lignis sulphuratis, parari debent. Orationes dicit celebrans manibus iunctis; & Diaconus eleuat fimbriam pluuialis, quãdo Sacerdos manu benedicturus est ignem, & grana incensi. Quæ quinque grana sunt benedicenda seorsim, propriâ benedictione, nulla aliâ additâ quantitate incensi.

Dum benedicit grana incensi Acolythus assumens de carbonibus benedictis, ponit in thuribulo, & finitâ oratione, Sacerdos de nauicula, à Diacono ministrata more solito (qui & ministrat cum osculis aspersorium, & thuribulum celebranti) ponit incensum in thuribulo benedicens illud de more: deinde prædicta grana incensi, & ignem ter aspergit, in medio à dextris rerum benedictarum, & à sinistris earumdem, dicens, *Asperges*, &c. & ter adoret incenso vti aspersit. Interim omnia lumina- 4

ria Eccleſiæ extinguuntur, vt de igne benedicto poſtmodùm accendantur.

5 Tum Diaconus indutus dalmaticâ albi coloris, & manipulo ac ſtolâ eiuſdem coloris (accipit hîc paramenta alba, depoſitâ ſtolâ violaceâ; Subdiaconus hîc etiam manipulum violaceum ſumit) Diaconus igitur ſic indutus accipit arundinem cum tribus candelis in ſummitate illius, triangulo diſtinctis. Solet arundo ornari floribus, ſed ita ornetur, vt appareat ex parte arundo, non baculus, aut quid aliud. Præcedit Thuriferarius poſito priùs incenſo à celebrante in thuribulum, more ſolito, pergit cum eo Acolythus deferens quinque grana incenſi, nempe à dextris Thuriferarij. Sequitur Subdiaconus cum Cruce, & Clerus per ordinem: deinde Diaconus cum arundine (ad cuius ſiniſtram eat Acolythus cum

candela

candela accensa de nouo igne, & si opus est intra laternam, ne à vento extinguatur in processione) & celebrans post eum. Cùm Diaconus ingressus est Ecclesiam & celebrans etiam (non antè) inclinat arundinem, vt celebrans quoque genuflectat in Ecclesia, & Acolythus deferens candelam accensam de nouo igne, accendit vnam ex tribus candelis desuper positis, & Diaconus eleuans arundinem, genuflectit, similiter & omnes alij, & alia præstat, quæ præscribuntur proprio loco in Missali hac ipsa die; Subdiaconus tamen Crucem ferens non genuflectit, vt ibi notatur. Cùm peruenerit ante altare, & dixerit tertiò, *Lumen Christi*, Sacerdos ascendit ad altare in cornu Epistolæ, & Diaconus dat arundinem vni Acolytho & accipiens librum petit à celebrante benedictionem, vt fit ad Euangelium.

Postea vadit ad pulpitum &

ponit ſuper eo librum,& incenſat. A dextris Diaconi, ſtent Subdiaconus cum Cruce, & Thuriferarius; à ſiniſtris duo Acolythi, ille qui tenet arundinem,& alius tenens in vaſe quinque grana incenſi benedicta, figenda in cereo. Tunc ſurgentibus omnibus & ſtantibus, cantat Diaconus non ſignans librum, neque ſeipſum, neque imponens de nouo incenſum in thuribulum; Miniſtri verò hinc inde ſtantes, reſpiciunt librum vt Diaconus; rectam quaſi efformantes lineam, cum Diacono medio, ita vt latera, non terga vertant altari.

7 Ordo figendi grana eſt, vt primum in ſuperiori parte, alterum in media, tertium in inferiori; quartum in dextra cerei, quintum in ſiniſtra.

8 Diaconus accendit cereum, cum vna ex tribus candelis in arundine poſitis,& non cum alia candeluia. Accenduntur deinde lampades

lampades sumpto lumine ex cereo, vel ex candelis arundinis.

In fine benedictionis cerei, ex- 9
cepto Papa, Episcopo, & Imperatore, cui additur electi titulus, si non est coronatus, nemo alius nominari debet, inconsultâ Sede Ap. vti nec pridie in orationib. 10

Sede Romanâ, vel Episcopali vacante tacetur nomen Papæ, aut Episcopi.

Completâ benedictione cerei 11
Diaconus depositis albis, sumit violacea paramenta, & vadit ad celebrantem, qui exuitur pluuiali, & sumit manipulum & casulam violacei coloris. Interim Crux deponitur à Subd. in loco decenti, & arundo stabilitur pede marmoreo præparato non procul à cereo, posteà leguntur prophetiæ in medio chori, vel in ambone, vel ante altare. *Lectores autem non osculantur in fine manum celebrantis, neque recedunt, nisi dicto Leuate, à Subdiacono.*

12 Orationes dicit celebrans vt in Missa, extensis manibus. *A ministris illud obseruandum est, vt dũ celebrans prophetias legit, assistant sicut ad introitũ Missæ, id est, Diaconus à dextris celebrantis, Subd. à dextris Diaconi, & dum orationes dicit, stent vnus post alium.*

13 Si sedere voluerit celebrans post lectam in altari prophetiam, sedeat ad scamnum consuetum, sed nudum, in latere Epist. Eat autem per viam breuiorem cum ministris, & redeat per longiorem, cum debitis reuerentiis ante medium altaris.

14 Nullo modo sedeat celebrans ante altare, quod Episcopo tantùm, & vtentibus Episcopalibus conceditur.

15 His expletis, si Ecclesia habuerit fontem baptismalem, Sacerdos depositâ casulâ, & manipulo, accipit pluuiale violaceum, & præcedente Cruce cum candelabris, & cereo benedicto

accenso

accenſo (qui portatur ante Crucem) deſcendit cum clero & Miniſtris ad fontem.

Iubetur aſperſio populi, cum 16
aqua fontis (ante olei infuſionem) & eiuſdem aquæ reſeruatio, ad aſpergendum in domibus, vel aliis locis.

Finita benedictione fontis, can- 17
tari debent Litaniæ: at non apud fontem, ſed cùm peruentum fuerit ante altare, & non priùs.

Vbi non eſt fons baptiſmatis, 18
finita vlt. oratione, celebrans deponit caſulam, & cum miniſtris ante altare procumbit; & hi quoque procumbunt in albis; depoſitis planetis plicatis vbi habent. Cuſſini coriacei dari poſſunt tam illis quàm celebranti ſub eorum capitibus, ſicque omnibus aliis genuflexis cantantur Litaniæ à duobus Cantoribus in medio chori, vtroque choro idem ſimul reſpondente. Aliqui ſcripſere perperam geminandum à Cantori-

bus *per resurrectionem*, quod est contra bullam Pij V. quæ additiones prohibet.

19 Ad versum, *Peccatores*, discedunt Sacerdos & ministri ad sacristiam, paramenta alba accepturi; hoc quidem si vicina est; si verò remotior, discedunt in locum viciniorem & decentem, vel post altare, si fieri potest. *Omninò ante altare nemo inferior Episcopo est vestiendus, licèt loci superior sit, nisi vtatur Mitrâ.*

20 Interim accenduntur luminaria, & pallium violaceum remouetur ab altari, ornatúrque credentia cum suis necessariis, ad Missam solennem, vt moris est.

21 In fine Litaniarum cantatur solenniter *Kyrie eleison*, sed ita lentè, vt Sacerdos, & Ministri queant procedere ad altare.

22 Finitâ incensatione altaris, quæ fit more solito, celebrans dicit cũ ministris nouies *Kyrie eleison*, submissa voce; tùm incipit solenniter, *Gloria in excelsis*

celsis, & pulſantur campanæ, quando incipitur hymnus, non priùs. Sed aduerte, ne maiores campanæ pulſentur, antequam ſignum datum fuerit in Cathedrali, ſeu matrice Eccleſia ex decr. Sac.Rit. Cong.21. Mart. 1609. & eæ tantùm eo caſu pulſabuntur, quæ ſunt intra parietes Eccleſiæ. Dato deinde ſigno à cathedrali, ſeu matrice, dabitur etiam (licèt detur longè poſt *Gloria in excelſis*) ſolenne ſignum ab omnibus aliis Eccleſiis cum campanis maioribus. Per matricem intellige quoque parochialem in Diœceſi; & ſi plures ſint parochiales, eam quæ aliis maior eſt dignitate: nam ante matricem hanc, non ſunt pulſandæ campanæ à Confratriis ex alio decreto Sac. Rituum Cong. 19. Febr. 1608.

Finitâ Epiſtolâ, celebrans incipit, *Alleluia*, in cornu Epiſt. oſculatâ priùs eius manu à Subd. & dum cantatur, ſtant omnes. 23

Celebrans

Celebrans post cantatum à se tertiò *Alleluia*,& dictis quæ sequuntur,transit ad cornu Euang. lecturus Euang.more solito.

24 Ad Euang. non portantur luminaria, sed tantùm incensum, petitur benedictio, & alia fiunt de more.

25 Subdiaconus post traditionem libri Euangeliorum osculandi Sacerdoti, deferet ad altare vnà cum calice bursam corporalium. Ad *Lauabo* dicitur *Gloria Patri*. Ad Vesp.non deponitur à Sacerd. casula, vt accipiat pluuiale, quia nondum est finita Missa.

26 Conuenit, vt antiphona, *Alleluia*, inchoëtur à digniori qui est in choro.

27 Ministri dicunt cum celebrante Psalmum, & *Magnificat* in cornu Epist. vti stant ad introitum Missæ: incensatio item fit eodem modo,quo initio Missæ,sed prætereà incensantur alij in choro.

Quando

Quando multi sunt qui con- 28
modè eo die sacrificio publi-
co interesse non possunt, quod
accidere potest, quando festum
Annunciationis incidit in Sab-
batum sanctum, tunc de licen-
tia superioris celebrari potest,
aliàs non, & nisi post inchoa-
tum saltem solenne sacrificium.
Quo casu fortè sufficit incipe-
re à confessione, qua finita di-
cat Sacerdos *Kyrie eleison*, no-
uies, & reliqua cum vesperis vs-
que ad finem Missæ. *Gemma li-
bro* 3. *cap*. 118.

Festi, cuius officium transfer- 29
tur, nulla prorsus, quod ad Mis-
sam attinet, haberi debet ratio:
& multo minùs votiua Missa
dici debet, ne quidem pro re gra-
ui, nedum pro arbitrio. Idem
dicendum de communione cle-
ri, seu laicorum in festo Annun-
tiationis in Sabbato sancto: nul-
lus enim debet communicare in
hac Missa quæ noctis, & ideò
non dicitur communio.

De

De Cereo accendendo.

Appendix.

30 SAc. Rit. Cong. 19. Maij, 1607. Scensuit regulariter posse accendi ad Missam, & vesperas solennes in triduo paschatis, in sabbato in albis, & Dominicis vsque ad Ascensionem. In aliis seruandam esse locorum consuetudinem.

31 Si dicatur Missa parochialis non solennis, ad eam item die dominico accendi potest.

32 Candelæ tres in arundine positæ, non vltra Vesperas Sabbathi sancti ardere debent.

De die sancto Pascha, vsq; ad festum Trinitatis. TIT. II.

1 IN Missis, quæ dicuntur inf. octau. Paschatis cum paramentis violaceis, putà Litaniarum maiorum, seu pro publica necessitate, non dicitur duplex *Alleluia*, ad *Benedicamus Domino*, quia duplex *Alleluia* est proprius ritus Miss. Paschalis, & lætitiæ.

Occurrunt

Occurrunt in hoc tempore 2
Paſchali Litaniæ maiores,& minores,ſeu Rogationes; & maiores quidem in feſto S. Marci, etiamſi feſtum cum eiuſdem Miſſa contingat transferri.

Si terminatur proceſſio Litaniarum maiorum ad Eccleſiam S. 3
Marci, cantatur ibi Miſſa de S. Marco, ex decr. Sac. Rit. Cong. 23. Maij, 1603. alioquin cantantur duæ Miſſæ, vna de feſto, alia de Litaniis.

Si occurrant in die Paſchatis, 4
transferuntur in feriam 4. ſeq. ex decr. Sac. Rit. Cong. 25. Sept. 1627. & in Miſſ. de Rogationibus, quæ dici debet ſine commem. oct. Paſch. dicitur præf. Paſchalis cum ſuo cantu feriali.

Litaniæ minores fiunt triduo ante Aſcenſionem,

Miſſa proceſſionum tres ha- 5
bet orat. ſine *Gloria*, ſine *Credo*, & ſine com. cuiuſcumque feſti occurr. de quo ſi nouem lect. eſt, cantatur alia Miſſa: præfatio

ſemper

ſemper eſt Paſchalis, ſed dicitur cum feriali.

7 In fer. 3. Rog. in Miſſ. priu. ſi fiat de feſto nouem lect. in illius Miſſ. fit com. Rog. *Si fiat officium de ſimplici feſto, poteſt dici Miſſ de eo, cum com. Rog. vel Miſſ. Rog. cum com. feſti.*

8 Si feſtum non occurrat dicitur Miſſ. Rog. neque in ea fit com. de officio feriali, quod peculiare eſt hac die.

9 Altarium minorum paramenta erunt offic. conformia: altaris autem maioris & celebrantium in quocumque altari conformia erunt Miſſ. Rog.

10 In vig. Aſcenſ. dicitur Miſſa propria.

11 Si in ea occurrat feſtum 9. lect. dicuntur 3. Miſſæ in Collegiatis, de feſto poſt Tertiam, de vig. poſt Sextam, & Rog. poſt Nonam: & in vnaquaque harum 2. or. *Concede*, 3. *Eccleſiæ*, vel pro Papa.

12 In priuatis ſi eo die occurrat feſt.

fest. simplex 2. or. erit de eo. 3. de Rog, quæ in offic. nullam habent com. Festum enim simplex præcedit 3. & 4. fer. Rog. in Miss. Si occurrat fest. 9. lect. Miss. erit de festo, 2. or. vig. 3. Rog.

In Ascensione Domini, extinguitur cereus Pasch. post Euang. 13

In vig. Pentec. col. alb. vsque ad Nonam; violaceus vsque ad Miss. rubeus deinceps adhibetur, qui & in priu. Miss. huius diei quoad vestes celebrantium adhibendus; licèt celebrent ante Nonam. De simplici non fit com. etiam in Miss. priu. licèt in offic. facta sit. 14

De festo Trinitatis, & Dom. post Pentecost. TIT. 12.

IN festo Corporis Christi fit processio solennissima cum paramentis albis. 1

In Cathedr. Eccl. seruentur ea, quæ *in Car. Ep. lib. 2. c. 33.* habentur; in minoribus verò Eccl. ea, quæ in Rituali Rom. 2

Pauli V. in Miſſa cantanda ne omittantur genuflexiones præſcriptæ coram SS. Sacramento patente. Habes ſupra part. 2. appendice ſecundâ.

3 Finitâ Miſsâ deponuntur manipuli, induit celebrans pluuiale extra cornu Epiſt. deinde procedit ante medium altaris, vbi ſtans, imponit incenſum ſine benedictione, & genuflexus in ſupremo gradu, ter incenſat Sacramentum in tabernaculo oſtenſorio poſitum, eâ ratione quâ diximus in fer. 5. in Cœna Domini, ſupra, Tit. 8. Interim dum incenſatur, cantari poteſt, *O Sacrum conuiuium*, vel, *Tantum ergo*. Non deferatur tabernaculum SS. Euchariſtiæ Sacerdotum humeris, ſed manibus tantùm celebrantis, non obſtante quauis alia conſuetudine, quam abuſum eſſe declarat Sac. Rit. Cong. 2. Iunij, 1618. Imago verò quæ eſt in hoſtia, debet terga vertere celebranti, & ita accidit,

accidit, dum ab altari Diaconus tabernaculum accipit, & stans, genuflexo celebranti immediatè tradit.

In processione Clerus immediatè præcedat celebrantem cum cereis accensis, cæteri, siue cõfratres, siue regulares, ante clerum procedant, cereósque gestent omnes eâ manu, quæ extima cuique est, alterâ pectori admotâ. Hymni decantentur alternatim; qui à celebrante cum Ministris dici poterunt submissâ voce. Qui Crucem defert, congruit, vt veste Subdiaconali sit indutus, & procedat medius ante Acolythos, cum candelabris, & cereis accensis. 5

De baldachino & hastarum distributione, diximus fer. 5 in Cœna Domini. De circulo & via procedendi, standum est locorum consuetudini. *Rectiùs à later. Epist. proceditur ad latus Euang.* 6

In fine processionis Subdiaco-

nus deponit crucem in loco decenti; Ceroferarij candelabra in credentia, & cum chorò genuflectunt. Deposito Sacramento super altari, cum ministerio Diaconi, imponitur à stante celebrante sine benedictione incensum in thuribulo, fit incensatio trina de more, cantante interim clero genuflexo, ante & circum altare vltimos duodecim versus hymni, *Pange lingua gloriosi. Tantum ergo*, &c. Quibus dictis cantatur versus à duobus clericis, *Panem de cœlo*, &c. & à celebrante stante (Ministrísque genuflexis, & librum sustinentibus hinc inde) dicitur *Dominus vobiscum*, cum oratione, *Deus qui nobis*, &c. nihílque aliud addens, ascendit ad altare, genuflectit, & ipsemet nullo Diaconi ministerio accipit velatis manibus tabernaculum, benedicit cum eo populum (facie hostiæ, ad eumdem versâ) in modum Crucis, semel, nihil

nihil dicens, & gyrum perficiens reuerenter reponit.

Tum genuflexione factâ descendit ad gradus vt priùs, & 8
amoto velo à Subdiacono, Diaconus aſcendit, genuflectit, & reponit, vel in locum altiorem, vt eo die colatur à populo pro locorum conſuetudine; vel velo contectum, in locum ſuum: corporale, ſeu palla ſemper ſit ſubſtrata tabernaculo, & velum longum eidem tabernaculo appenſum, quod hinc inde cadat verſus altaris latera, & à poſteriori parte tabernaculi vmbellula ſuperaddatur. Emineat quoque locus ſupra locum reliquiarum.

Parietes viarum, per quas eſt 9
tranſeundum, ornari debent tapetibus & aulæis, & ſacris imaginibus, non profanis. Actus autem ſcenici, vel ludicri, vel indecori omninò prohibentur.

Ardebunt candelæ vſque ad 10
datam benedictionem incluſiuè:

& Diaconus nihil osculabitur coram Sacramento.

11 Si cantantur vesp. coram Sacramento patente, conuenit vt omnes stent aperto capite; quòd si sedeant, caput non tegant. Quòd etiam obseruandum est in discessu, nec intra cancellos cooperiatur caput.

12 Post 23. Dom. post Pent. ponuntur Missæ, quæ superfuerant post Epiphaniam, dato iisdem introitu, cum suis accessoriis, mutuatis à Dom. 23. *Lege quæ notauimus suprà de Dominicis post Epiphaniam, Tit. 4.*

13 Quatuor Temp. Sept. fiunt semper heb. 3. Sept. id est, post Dom. 3. Sept. In his quatuor Temp. stationum finis est, quorum initium est in prima Domin. Aduent.

14 Vetus admodum est ab Apostolicis vsque temporibus ducta sacrarum stationum consuetudo, in quibus fidelium multitudo ad Apostolorum sepulchra,
&

&fortiſſimorum Martyrum memorias conueniens, hymnis & canticis ſpiritualibus, Deum in ſanctis ſuis mirabilem laudabat, & ſalutaribus immaculatæ hoſtię ſacrificiis placabat, & aduerſùs multiplices antiqui hoſtis oppugnationes, tamquàm in caſtris Dei, ſtatione tutiſſimâ conſiſtebat. *Hæc Sixtus V. Conſtit. 23. edita die 3. Febr. 1586.* Ex quibus patet, primò nomen ſtationis Eccleſiaſticæ, tranſlatum eſſe à ſtatione militari. 2. Patet origo ſtationum à temporibus Apoſtolicis. Tertiò patet ritus ſtationis, qui nimirum erat potiſſimus in Miſſis celebrandis, vnde & ſingulis Miſſis ſtationalibus, præfigitur in Miſſali locus ſtationis.

Loca ſtationalia ſunt hodie 45. Stationes quadrageſimales 54. per annum 31. omnes 85. quia ad eundem locum ſæpiùs itur.

De rubricis Proprij Missarum de Sanctis. TIT. 13.

TRia de Sanctis sunt fieri solita, vigiliæ, festa, & octauæ. Vigiliæ à pastoribus habuere initium, qui vigilias nascente Christo custodierunt; & tota nocte ante quædam festa vigilabatur à nostris; sed ob scandala noctu contingentia, ieiunio & vigiliarum nomine retentis, vigiliæ fuerunt interdictæ. Festa Sanctorum, natalitia dicuntur, quia cælo hinc emigrantes nascuntur: Octauæ fiunt ad proroganda festa celebriora.

De benedictione Candelarum, & processione in die Purific. B. V. TIT. 14.

1 PRimò vestiendum est altare pallio violaceo super album; ita vt facilè ante Missam dimoueri queat.

2 Si hoc festum venerit in Dominicis Septuagesimæ, Sexag. vel Quinquag. fit tantùm benedictio, & candelarum distributio,

butio, factâ prius aquæ aspersione, antequàm celebrans ascendat ad altare. Et Missa dicitur de Dominica, nisi Ecclesia dicata sit in honorem B. Virginis, de qua eo casu erit Missa, ex Cær. Episc. l. 1. c. 6. cantatâ alterâ de Dominica, quæ respondet officio, iuxta rub. de translat. fest. part. 1. tit. 6.

" Nota, quòd hic textus intelligi debet de quacunque Ecclesia dicata quocunque titulo in honorem B. Virginis, quod clarè constat ex eo, quòd ex decr. Clementis VI. Missa dicitur de Beata Virgine in Ecclesiis eius nomini dicatis, etiam dilato officio, quod frustra poneretur, in Ecclesiis dicatis titulo Purificationis, quia eo casu Missa debet concordare cum officio, & idcirco non indiget tali concessione. Prætereà, in Cær. dicitur, cantatâ alterâ Missâ de Dom. quod non potest fieri in Eccles. vbi Purificatio est titulus, quia

„ nunquam Missa dicitur de Dom.
„ nisi quando de ea est factum
„ officium, & tamen in iis Dom.
„ fit officium de Titulari: ergo
„ gratis contra scripsere, qui vo-
„ lunt hanc rubr. intelligi solùm
„ de Ecclesiis dicatis sub titulo Pu-
„ rificationis B. Mariæ Virginis.

3 Finitâ Tertiâ Sacerdos indutus pluuiali violaceo, vel sine casula cum Ministris similiter indutis procedit ad benedicendum candelas in medio ante altare, vel in cornu Epist. positas super Mensa, in qua priùs portari debet vas aquæ benedictæ, & thuribulum cum nauicula: in ipso verò cornu altaris collocetur Missale apertum, & ipse osculato priùs altari in medio, transit ad cornu Epistolæ (aptior est locus ad ritum) & ibidem stans medius inter ministros, hinc inde assistentes, dicit orationes cum eodem ritu, de quo supra, tit. 7. in Dom. Palm. Hîc repete ea quæ diximus, quæ communia

communia ſunt huic benedictioni & processioni. *Dicit autem orationes manibus iunctis.*

Benedicturo celebrante candelas, manu Diaconus eleuet fimbriam pluuialis anteriorem. 4

De incenſo imponendo, aſperſione aquæ, incenſatione & diſtributione, ſatis ſupérque diximus in benedictione Cinerum, & Palmarum: eſt enim eadem ratio.

Factâ benedictione, dignior è clero accedit ad altare in ſuo habitu chorali ſine ſtola, & ſtanti celebranti dat candelam: eodem modo quo Palma traditur, tradatur & candela (miniſtrantibus Miniſtris vt ibidem) deinde tradatur Prælatis & Canonicis, qui manum celebrantis Canonici non oſculantur.

Factâ diſtributione, cantatur 5
Antiphona *Exurge Domine.* deinde Sacerdos dicit, *Oremus*, & Diaconus, *Flectamus genua*, Subdiaconus,

conus, *Leuate:* (si tamen post Septuag. venerit, & non in die Dominica.) In processione omnia seruentur, quæ notauimus in processione Pal. Neque duo Subdiaconi adesse debent, quod perperàm aliqui scripsere.

6 Candelæ tenentur in manibus accensæ ad Euang. & ad eleuationem, vsque ad Communionem.

7 *A ministris candelæ non tenentur in Missa, à celebrante ad Euang. tantùm, standum erit etiam cum candelis, post eleuationem, non genuflectendum.*

8 Si ob pluuiam non itur extra Ecclesiam, fiat idem quod & in processione Palm.

9 Amouetur pallium violaceum, si Missa dicenda sit de festo B. Virginis.

10 Ex verbis rubricæ non præcipitur, quòd candelæ sint tenendæ accensæ ad Euangelium, & quando Missa est de Dominica Septuagesimæ, aut Sexagesimæ,

neque

neque Romæ accenduntur in hoc casu.

De festis in quibus cantandæ sunt 2. Missæ in Eccl. Cath. & Coll. TIT. 15.

DE obligatione cantandi duas Missas, in Festis, quæ occurrunt feriis maioribus, extat aperta rubrica 1. p. tit. 3. n. 1.

Hoc igitur loco enumerabimus sigillatim festa, in quibus eæ cantari debent ordine mensium seruato.

In Decembri, & Ianuario nullus occurrit casus in Ecclesia vniuersali. 1

In Februario contingere potest casus (si in eundem mensem incidat Quadragesima) in festis SS. Agathæ, & Romualdi: in Antiochena Cathedra S. Petri, & in festo S. Matthiæ Apost. & item si in eiusdem vigil. occurrit Antiochena Cathedra extra Quadrag. 2

In Martio in festis SS. Casimiri, Thomæ Aquinatis (in Missa 3

sa solenni de his festis, fit com. S. Lucij,& SS. Perpetuæ & Felicitat. Quadraginta martyrum, Gregorij Papæ, Iosephi, Ioachim, Benedicti & Annunciationis B. Virginis: in Missa verò de festo semiduplici 2. orat. & 3. erunt eædem, quæ in Missa de feria.

4 Quòd si festum Annunciationis B. V. in eos dies incidat qui occurrunt à Dominica Palmarum, vsque ad feriam tertiam Paschatis inclusiuè, quamuis in antiquis rubricis generalib. 1. p. de translatione festorum, Tit. 6. ratione tituli Ecclesiæ, vel concursus populi, concedatur posse cantari aliam Missam de festo, vltra Missam correspondentem officio, tamen ex noua rubrica in recognitione Missalis ibidem posita non potest cantari Missa de B. Virg. in iis diebus: in aliis autem feriis Quadrag. poterit cantari sine commemoratione feriæ, *& in eius*

fine

fine legetur Euangelium S. Ioannis. Quod semper obserua in Missa de festo distincta à Missa de feria maiori, quando ambæ cantantur eodem die.

In Aprili si intra Quadragesimam venerint festa S. Francisci de Paula, & S. Leonis Papæ, duæ cantãtur Missæ; si alicubi accidat festum semid. à Dom. Pass. ad Dom. Palm. in Missa solẽni de festo dicuntur duæ tantùm orationes, 2. *Ecclesia*, vel pro papa, sicut etiã in Missa de feria. 5

In festo S. Marci, Missa Litaniarum maiorum cantatur sine *Gloria*, & *Credo*, cum tribus orationibus, præfatione paschali feriali, nisi terminetur processio ad Ecclesiam S. Marci, quia eo casu de festo cantabitur ex decr. Sac. Rit. Cong. 23. Maij, 1603. Si verò incidat in diem pasch. transfertur in feriam tertiam sequentem. Vide quæ diximus suprà part. hac, tit. 11. num. 4. 6

In minoribus Litaniis si occurrat 7

curras

cantandi duas Missas, quando anticipatur vig. S. Iac.in Sabbato, vel transfertur festum S. Apollinaris in fer. 2. & in his casibus Missæ duæ cantantur, de festo,& de vig.

Mense Augusto,si vig.S.Laurentij fiat in Sabbato,anticipatè in festo SS. Cyriaci,&c. vel festum SS.Cyriaci,&c. transferatur in fer. 2. cantantur duæ. Missa vigiliæ S. Bartholomæi potest anticipatè fieri in die octaua Assumptionis, & tunc cantantur duæ Missæ. *In Missa de Vig. præfatio communis.* 11

In mense Sept. feria 4. quatuor temp. occurrere potest in die oct. Natiu. B. Mar. Virg. tunc duæ cantantur Missæ. *In Missa de fer. præf.comm.* ita decreuit Sac. Rit. Cong. 12. Dec. 1626. In festis SS. Cornelij, & Cypriani, stigmatum S.Francisci, SS.Ianuarij, &c. SS. Eustachij,&c. S.Lini, occurrere possunt 4. temp. tunc duæ cantan 12

tur Missæ; vig. S. Matthæi semper habet duas Miss. alteram de SS. Eustachio, &c. alteram de vigil. sed si accidat in feria quatuor tempor. altera dicitur de sanctis, altera de feriis quatuor temp. nulla de vig. In Missa Sanctorum 2. orat. *A cunctis*. 3. ad libitum. In Missa feriæ, 2. orat. de vig. *A cunctis*. In fine vtriusque Euangelium S. Ioan.

13 Mense Nouembri duæ Missæ cantantur in die commemorationis omnium fidelium defunct. Altera de die infra octauam post Tertiam, altera de requiem post Nonam, seu post vigilias mortuorum. Hoc loco monendi sunt Sacerdotes, sacrificium Missæ defunctor. hac die applicandum esse omnibus defunctis ex intentione Ecclesiæ, neque ideò fit iniuria iis, pro quibus quotidiana fortè extat obligatio Missæ: præualet enim lex tacita rationabilis Ecclesiæ, priuatæ legi testatorum.

In

In absolutione solenni de- 14
funct. vltima absolutio facienda erit ad lecticam mortuorum cum ℟. longiori *Libera me*, & orat. *Absolue*, in numero plurali, quæ habetur inter psalm. Grad.

Vbi fiunt aliæ solennes Mis- 15
sæ pro Episcopis, Canonicis, & aliis, ne tamen omittatur Missa de die infra oct. omnium SS.

Appendices.

ADdendum est hoc loco, 1
quòd initio Aprilis, & in fine Maij, seu initio Iunij aliqua SS. festa mutant ritum à tempore paschali ad non paschale, & è conuerso; Missæve officia, si propria desint, erunt sumenda de communi. Sed Missa S. Barnabæ dicitur vt in festo S. Marci, præter orationem, Epist. & Euangelium.

Denique vbi celebratur fe- 2
stum Rosarij ex decreto Gregorij 13. nempe in iis locis vbi adest Capella, aut altare Rosarij, ritu duplicis maioris per

annum, ne dicatur Missa quæ nomine Rosarij circumfertur, concessa tantùm Ordini Prædicatorum, & aliis prohibita ex decr. Sac. Rit. Cong. Sed fiat Missa, vt in festo S. Mariæ ad Niues.

De rubricis Missarum Communis Sanctorum. TIT. 16.

1 COmmunes Missæ inseruiunt tum celebrandis Sanctorum aliquorum festis, quæ habentur in Kalendario, & nihil habent proprium, vel non habent omnia, vt videre est in Proprio SS. tum celebrandis festiuitatibus, quæ extra Kalendarium occurrunt in pluribus locis; præsertim verò patronorum locorum & Titularium Ecclesiarum, qui nihil habent proprium in Missa: est autem vnicuique liberum recitare Missam, quam voluerit ex eodem communi, vbi sunt plures Missæ & multò magis Epistola, & Euangelium, ex ibidem assignatis, dũmodò oratio, & Euangelium

Missæ

Missæ concordent cum oratione & Euangelio Officij,

2 Si infra octauas Paschæ, aut Pent. cantanda sit Missa de festo transferendo ob concursum populi, vel ratione tit. Eccl. vel votiua solennis pro re graui; dicenda erit, vt in tempore Paschali, quia tempus Paschale terminatur tantùm in Sabbato ante Trinit.

3 Nota parenthesim in oratione secreta Missæ dedicationis Ecclesiæ: ea enim verba, quæ parenthesi clauduntur, omitti debent, cùm dicitur Missa de dedicatione alicuius Ecclesiæ, quæ non est eadem ipsa, in qua celebratur.

4 In Missa dedic. Eccl. Cathedr. recitatur Symbolum per totam Diœcesin.

De rubricis Miss. votiuar. in fine Missalis. TIT. 17.

1 Regula generalis. In duplicibus, & Dominicis, & quandocumque prohibetur fieri offi-

cium de duplici non possunt dici Miss. vot.

2 Tempore Aduentus in Missis votiuis non omittitur *Alleluia*, cum suo versu, licet omittatur in Miss. fer. Adu.

3 A Septuagesima vsque ad Pascha in votiuis (iis diebus in quibus dici possunt) semper dicitur Tractus [c] etiam in iis diebus, in quibus non dicitur in Missa feriæ.

4 Tempore Passionis, in Missis votiuis, dicitur psalm. *Iudica*, & *Gloria Patri*, in fine Psalmi *Lauabo*, licèt non dicatur in Missis de tempore.

5 Infra oct. Pasch. si votiu. cantetur pro re graui, in ea non dicitur Graduale, sed 4. *Alleluia* cum 2. versibus, & in fine Missæ dicitur *Ite Missa est*, sine duplici *Alleluia*. Hæc habes apud Gauantum, hoc tit. num. 12.

6 Tempore Paschali, in fine Introitus dicuntur duo *Alleluia*, post Epist. quat. *Alleluia*. cum

2.

2. versibus : in fine Offert. & communionis additur *Alleluia*, vbi non habetur.

7 In votiuis (etiam infra oct.) nunquam dicitur *Gloria & Credo*, nisi soleuniter dicantur pro re graui, pro qua conuenit totus clerus cum Episcopo. Excipitur tamen Missa vot. de Angelis, in qua semper dicitur *Gloria*, cum sit hymnus Angelicus; & Missa de B. M. Virg. in Sabbato, quia licèt non sit factum de ea officium, & ideò tunc eius Missa sit merè votiua, tamen dici debet *Gloria*, sed non extra Sabbatum.

8 In Missa votiua de Conuersione S. Pauli fieri debet commemoratio S. Petri; sed magis congrueret dicere Missam votiuam communem vtrique.

9 Si quis exigat Missam vot. de Assumptione aut Natiuitate B. Mariæ, vel aliam similem, dici potest Missa de B. Virgine ex his quinque votiuis pro diuersitate temporum accom-

modatis , cum intentione ad honorem Aſſumptionis, vel Natiuitatis, &c.

10 Miſſa Roſarij non conceditur omnibus, vt dictum eſt tit. 15. præced. Sed ſi quis habeat onus celebrandi Miſſam de Roſario, dicat votiuam ex quinque aſſignatis pro diuerſitate temporum, & ſatisfaciet, ex decr. Sac. Rit. Cong. 6. Maij, 1623. & 7. Aug. & 30. Sept. 1628. Eodem modo decreuit de Miſſa S. Mariæ de Monte Carmelo 8. Apr. 1628. ne ſit communis omnibus, ſed Carmelitis tantùm.

11 In Miſſis vot. de aliis Apoſt. quàm de SS. Petro & Paulo, ſi quid ratione temporis deſit, putà *Tractus*, ſeu verſus cum *Alleluia*, tempore Paſchali, *Tractus* quidem deſumi poterit ex Miſſa votiua Apoſtol. Petri & Pauli. *Verſus* autem cum *Alleluia* temp. Paſchali, imò verò etiam *Introitus cum acceſſoriis*, ex feſto S. Marci.

In

In aliis votiuis Sanctorum, vel 12
dicitur Missa propria Sancti, si
habet, mutato in Collecta verbo, *Natalitia*, *festa*, & eiusmodi in *Commemorationem*; desumptis item vel tractu, vel *Versibus*, cum *Alleluia*; vel etiam *Graduali*, si opus est ex Missa de communi, vel certè tota Missa dicatur de communi, prout ratio temporis requirit.

Missa quindecim Auxiliato- 13
rum reiecta est à Sac. Rit. Cong. 16. Ian. 1617. ita vt neque retineri possit in codice Missalis, sub pœna librorum prohibitorum.

Pari modo reiecta est Missa de Patre æterno, & Missa de S. Gregorio pro viuis. *Extant decreta Prælo data* 8. *Apr.* 1628.

In votiuis pro gratiarum 14
actione, additur oratio propria, quæ habetur post vot. de S. Trinitate, cum conclusione distincta à conclusione primæ collectæ supra, p. 1. tit. 7. n. 7. ita vt in Missa solenni duæ tantùm

orationes dicantur cum distinctis conclusionibus : in Missis autem priuatis 2. erit de Officio, 3. pro gratiarum actione.

15 In Missa ad postulandam gratiam Spiritus sancti, quæ est eadem ac de Spiritu Sancto, mutantur orationes, & omissis iis, quæ sunt hac in Missa, dicuntur eæ, quæ habentur in fine eiusdem Missæ vot.

16 In anniuersario consecrationis Episcopi, si venerit in die festiuo, Missa erit de festo, cum commemoratione pro Episcopo. In oratione autem nominatur Episcopus, & Ciuitas; quia Ecclesia sine additamento, significat vniuersalem Ecclesiam : si verò in die non festiuo, Missa dicitur vt in Missali, cum vnica oratione, *Gloria*, *Credo*. & præfatione communi, vel de tempore, vel habente rationem temporis.

17 Missa pro sponso, & sponsa dicenda est extra diem festum de

de præcepto: at in die festo de præcepto, dicitur Missa de festo, cum commemor. benedictionis. Si vidua sponsa est, non benedicitur, etiamsi vir nunquam nupserit; si verò nupserit vir, & virginem ducat, poterunt nuptiæ benedici cum hac Missa. Dicto *Pater noster*, Sacerdos antequam dicat *Libera nos*, stans in cornu Epist. versùs sponsum, & sponsam ante altare genuflexós, dicit orationes, quæ notantur in Missali dicendæ hoc loco, tenente librum Ministro ante eum. Et dum recedit à medio, seu accedit ad medium, genuflectat semper Sacramento. Poterit etam suo loco dari pax (*cum instrumento osculato à sacerdote*) per Ministrum, sponso & sponsæ. Et antequam Sacerdos populo benedicat, conuersus ad sponsum & sponsam in cornu Epist. dicat orationem quæ est in Missali. Denique asperguntur in fine sponsi
cum

cum aqua benedicta; sed fiat hæc aspersio vtriusque, cum aspergillo, & aqua, & cum signo Crucis super eos: idem quoque fiat in benedictione mulieris post partum.

18 Datur regula generalis in Missali, quod de eodem non fit in Missa bis, per modum principalis, & per modum commemorationis: verùm hoc non habet locum in collectis purè accessoriis, & remotioribus à prima; nec in iis, quæ addi possunt vsque ad quinque, seu septem. Quid enim vetat dicere orationem, *pro Congregatione & familia*, in qua fit expressa mentio de B. Virg. certè nisi posset addi, quando fit mentio aliqua de B. Virg. nunquam posset addi, quia fit semper mentio aliqua de B. Virg. (extra tempus Passionis, octauas Paschæ & Pent.) & sic hæc oratio frustrà poneretur in Missali. Ergo vltra viciniorem accessoriam, quæ

commmemo

commemorationem ſapit, & debet eſſe diuerſa à prima collecta, nihil refert, an in aliis purè acceſſoriis, & remotioribus à prima, mentio de nouo fiat eorum, qui in prima vel altera collecta fuerunt nominati.

In oratione *A cunctis*, pro dignitate Patroni, nominandi ſunt in illo N. ante Apoſtolos; SS. Angeli, & S. Ioan. Bapt. *ex decr. Sac. Rit. Cong.* 20. *Aug.* 1610. 19

Oratio *pro ſe ipſo Sacerdote* dici non debet in Miſſa, cui intereſt proprius Epiſc. vel eo maior, vel Princeps magnus: potiùs orandum eſt pro prælato, ſeu principe præſente, quod fit ob reuerentiam eorundem maiorum. 20

De rubricis Miſſarum pro defunctis. TIT. 18.

IN die depoſitionis, & anniuerſario, imò in tertio, ſeptimo, & trigeſimo à depoſitione ſummi Pontificis, Epiſcoporum, & Cardinalium, dicitur 1

prima

prima Missa cum orationibus propriis.

2 In die depositionis, tertio, septimo, trigesimo, & anniuersario Sacerdotum, dicitur 2. Missa, cum oratione propria *pro defuncto Sacerdote*. Neque refert in ea non fieri mentionem de die tertio, septimo, trigesimo, & anniuersario; nam eadem oratio pro Papa, dicitur in obitu & anniuersario, nulla facta anniuersarij mentione.

3 Pro laicis verò certæ sunt regulæ in Missali. In eorum obitu, die 3. 7. & 30. dicitur 2. Missa; in anniuersario, tertia.

4 Pro eo qui proximè obiit, longè tamen à nobis, prima vice potest dici Missa vt in die tertio, omisso verbo *tertium*.

5 Extra prædictos dies Missæ dicuntur, vt in quotidianis defunctorum. Dies 3. 7. 30. & anniuersarium numerantur à die obitus, vel à die depositionis seu sepulturæ, qua potiori iure defunctus

functus subiacet Ecclesiasticæ curæ.

In titulo *pro patre & matre*, additum est, *Sacerdotis*; nam non conuenit hæc oratio de patre cuiusque, in ore Sacerdotis. 6

Missæ quæ circumferuntur S. Gregorij *pro viuis & defunct.* neque sunt S. Gregorij, neque approbatæ, imò reiectæ, ita vt non possint retineri in calce Missalis. Ex decr. Sac. Rit. Cong. 8. Apr. 1628.

De rubricis Benedictionum.

TIT. 19.

BEnedictio hîc sumitur pro prece, quâ Ecclesiastîco more, rebus ipsis specialis sanctitas impertitur; ita vt in vsus profanos deinde transferri nõ possint. 1

Benedictionum aliæ sunt constitutiuæ: aliæ inuocatiuæ. Constitutiuæ sunt illæ, per quas siue res, siue personæ, diuino cultui destinantur. Inuocatiuæ verò sunt eæ, per quas vel rebus, vel personis implorantur auxilium 2

lium diuinum. Primi generis ſunt benedictiones aquæ, veſtium Sacerdotalium, mapparum altaris, corporalium, & vaſculi pro ſacroſancta Euchariſtia, de quibus in Miſſali agitur, quia communes eſſe poſſunt ſimplici Sacerdoti priuilegiato. Secundi generis aliæ ſunt, Agni in Paſchate, ouorum, panis, nouorum fructuum, cuiuſcumque comeſtibilis, candelarum, loci, domus nouæ, thalami, & nouæ nauis, quæ in Miſſali deſcriptæ ſunt citra præiudicium aliarum, quæ in Rituali Rom. habetur, quia hæc à quocumque Sacerdote fieri poſſunt.

3 Habitus benedicturi Sacerdotis eſt ſuperpelliceum, & ſtola regulariter alba : aliquando violacea, nempe in benedictione coniuncta cum exorciſmis. Vnde ad aquam benedicendam eo colore vtimur. Poteſt tamen adhiberi ſtola coloris tempori conuenientis.

Stando

Stando ſemper benedicat Sacerdos, & aperto capite, manúque formet ſignum Crucis versùs rem, vbi eſt nota, & item ipsã aſpergat in fine ter, hoc eſt, in medio, à dextris, & à ſiniſtris rei. 4

Super altare quidem benedicendæ res collocari poterunt; non tamen eſculenta, quæ omninò ſuper menſam ponenda ſunt extra altare. 5

Nunquam omittitur in dominicis aquæ benedictæ aſperſio. 6

Regula ſeruanda in aſperſione.

HÆc aſperſio fit dictâ Tertiâ, & ante benedictionem Palmarum, & candelarum, ſi Purificationis feſtum occurrat in die dom. Sacerdos igitur celebraturus, procedit his diebus de ſacriſtia cum pluuiali, medius inter Miniſtros paratos, fimbrias anteriores pluuialis tenentes, & cùm peruenerit ad gradus, ſiſtit in infimo, ibíque genuflexus (etiã tempore Paſchali) aſpergit ter altare, nempe in medio,

à dextris, & à sinistris altaris, hoc est, priùs versùs cornu Euangel. tum versùs cornu Epistol. *Nota si in altari sit exposita SS. Eucharistia, abstinendum est ab aspersione altaris: Diaconus quoque tunc similiter debet abstinere ab osculis aspersorij, & manuum quæ aliàs nunquam omittit tam in principio, quàm in fine aspersionis.* Incipit autem antiphonam antequam incipiat aspersionem actualem, quia, *Asperges*, est futuri temporis. Aspergit seipsum adhuc genuflexus, deinde erectus aspergit ministros genuflexos, primò Diaconum, tum Subdiaconum, deinde Clerum, sed aspergens non inclinat caput; at Clerum stare decet, detecto capite, & aspergenti reuerenter caput inclinare. Neque fieri debet aspersio singulorum, sed plurium simul tam cleri quàm populi. Canonici singillatim aspergi poterunt ad maiorem

eorundem

eorundem venerationem ; quibus & celebrans aliquam honoris significationem adhibebit ante & post totam eorum aspersionem: Ministri comitantur Sacerdotem, & cum eo dicunt alternatim totum psal. *Miserere.* Quòd si in Cæremoniali Episc. lib. 2. c. 21. procedit solus celebrans, hoc iubetur ibi ob reuerentiam Episcopi præsentis: vt coram eo cum minori pompa celebrans procedat. *Nota quod in die Paschatis, & Pentecostes, aspersio fit cum aqua pridiè benedicta in fonte baptismi, ante infusionem olei, & chrismatis accepta.* Tenent ministri librum ante celebrantem, dum dicit versus & orationem. Post orationẽ deponitur pluuiale, & assumitur manipulus cũ casula pro Missa.

Benedictio Agni ad communem mensam in Paschate, fit ex vsu Romano. 7

Abbates & alij Regularium Superiores, possunt benedicere 8

vestes sacerdotales Ecclesiarum sibi subditarum tantùm, non aliarum ex decreto Sac. Rituum Congreg. 24. Aug. 1609. Nullo modo Sacerdotes simplices benedicere possunt proprias vestes, neque Protonotarij, ex decreto Sac. Rit. Cong. 17. Iulij, 1627. Et hîc finis totius Missalis.

Quintam huius Operis Partem de industria omisimus, vtpote quæ solis constat appendicibus, sine quibus plenissima potest haberi rubricarum omnium notitia, quod nostri erat instituti compendiosè pro virili tractare.

IN GRATIAM eorum, qui non habent proprias Missas Sanctorum, nuper in Calendario Romano additorum,

rum, operæpretium visum fuit, eas in calce huius Tracta-tus apponere.

In Decembri.

2. Dec. In festo Sanctæ Bibianæ V. & M. Missa, *Me expectauerunt.* de communi. *Oratio.*

Deus omnium largitor bonorum, qui in famula tua Bibiana, cum virginitatis flore, martyrij palmam coniunxisti; mentes nostras eius intercessione tibi charitate coniunge, vt amotis periculis præmia consequamur æterna. Per Dominum. *Secreta.* Hostias, *&c.* *Postcom.* Diuini muneris, *&c.*

In Martio.

4. Mart. In festo S. Casimiri Conf. Missa, *Os iusti*, præter orationem propriam, quæ sequitur. *Oratio.*

Deus, qui inter regales deli-

cias, & mundi illecebras Sanctum Casimirum virtute constantiæ roborasti: quæsumus, vt eius intercessione, fideles tui terrena despiciant, & ad cælestia semper aspirent. Per Dominum.

In Aprili.

30. Apr. In festo S. Catharinæ Virg. Missa, *Dilexisti.* *Oratio.*

Da quæsumus omnipotens Deus: vt qui B. Catharinæ virginis tuæ natalitia colimus, & annuâ solennitate lætemur, & tantæ virtutis proficiamus exemplo. Per. *Secreta.*

Ascendant ad te Domine, quas in Beatæ Catharinæ solennitate offerimus preces, & hostia salutaris virgineo flagrans odore. Per, &c. *Postcommunio.*

Æternitatem nobis Domine conferat qua pasti sumus mensa cœlestis: quæ Beatæ Catharinæ Virginis, vitam etiam aluit temporalem. Per Dominum.

In Maio.

16. Maij. In festo S. Philippi

Nerij Conf. Missa, *Os iusti. Orat.* Deus qui beatum Philippum Confessorem tuum Sanctorum tuorum gloria sublimasti; concede propitius; vt cuius solennitate lætamur, eius virtutum proficiamus exemplo. Per Dominum. *Secreta*, Præsta nobis. *Postcom.* Quæsumus.

In Iunio.

6. Iun. In festo S. Norberti Ep. & Conf. Missa, *Statuit. Orat.* Deus qui Beatum Norbertum Confessorem tuum, atque Pontificem, verbi tui præconem eximium effecisti, & per eum Ecclesiam tuam nouâ prole fœcundasti: præsta quæsumus, vt eiusdem suffragantibus meritis, quod ore simul, & opere docuit te adiuuante exercere valeamus. Per Dominum.

In Iulio.

4. Iul. In festo S. Elizabeth Reginæ Portugalliæ, viduæ. Missa, *Cognoui. Oratio.* Clementissime Deus, qui Bea-

tam Elizabeth Reginam, inter cæteras egregias dotes, bellici furoris ſedandi prærogatiuâ decoraſti: da nobis eius interceſſione, poſt mortalis ſuppliciter vitæ quam petimus pacem, ad æterna gaudia peruenire. Per. Epiſt. *Mulierem fortem*.

14. Iul. In feſto S. Henrici Conf. *Oratio*.

Omnipotens & miſericors Deus, qui à gloria tua nullam conditionem excludis: te ſuppliciter exoramus; vt ſicut beato Henrico Confeſſori tuo, poſt terreni culmen imperij, cœleſtis regni ſolium contuliſti; ita meritis eius & precibus, nobis quoque famulis tuis, æternæ felicitatis præmia largiaris. Per. *Secreta*. Laudis tibi. *Poſtcom*. Refecti cibo.

In Auguſto.

16. Aug. In feſto S. Hyacinthi Conf. Miſſa. *Os iuſti*.

20. Aug. In feſto S. Stephani Conf. *Oratio*.

Concede

Concede quæsumus Ecclesiæ tuæ omnipotens Deus: vt beatum Stephanum Confessorem tuum, quem regnantem in terris propagatorem habuit, propugnatorem habere mereatur gloriosum in cœlis. Per. *Secreta.*

Respice quas offerimus hostias omnipotens Deus, & præsta; vt qui passionis Dominicæ mysteria celebramus, imitemur quod agimus. Per. *Postcommun.*

Præsta quæsumus omnipotens Deus: vt Beati Stephani Confessoris tui fidem congruâ deuotione sectemur: qui eiusdem fidei dilatatione, de terreno regno, ad cœlestis regni gloriam meruit peruenire. Per.

In Septembri.

20. Sept. In festo SS. Eustachij, &c. Missa. *Sapientiam.*

In Octobri.

6. Oct. In festo S. Brunonis Conf. Missa. *Os iusti. Oratio.*

Sancti Brunonis Confessoris tui, quæsumus Domine, in-

tercessionibus adiuuemur: vt qui maiestatem tuam grauiter delinquendo offendimus, eius meritis, & precibus, nostrorum delictorum veniam consequamur. Per Dominum. Secreta. *Laudis*. Postcom. *Quæsumus*, vt in secunda Missa.

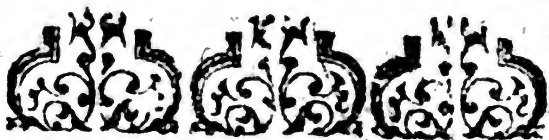
8. Octob. In festo S. Birgittæ viduæ, Miss. *Cognoui*. *Oratio*.

Domine Deus noster, qui beatæ Birgittę per filium tuum vnigenitum secreta cœlestia reuelasti; ipsius piâ intercessione, da nobis famulis tuis, in reuelatione sempiternæ gloriæ tuæ, gaudere lætantes. Per eundem Dom. *Epistola*, Viduas honora.

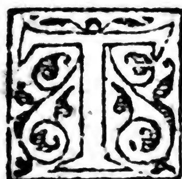
Pro sancto Patritio Episcop. & Conf. 18. Mart. *Oratio*. Da quæsumus de communi.

Supererant adhuc Missæ SS. Ioachimi, Impressionis stigmatum, Angelorum Custodum, & S. Caroli, sed quia hæ iamiam habentur in Missalibus etiam communioribus, eas omisimus.

TRA

TRACTATVS SECVNDVS.

RACTATVS secundus, Breuiarij leges complectetur. Rubricæ autem Breuiarij, seu leges, in duas partes diuiduntur, nempe, in generales, quæ initio Breuiarij ponuntur, & in particulares, quæ sunt per Breuiarium vndequaque sparsæ. Sed quò conformiores esse possint leges Breuiarij, Missalis legibus; eas in quatuor partes diuidimus, quas eâdem methodo, & ordine prosequemur, quo prosecuti sumus Missalis rubricas in priori huius voluminis parte, duabus nempe interiectis partibus, quæ in Breuiario desiderantur: illâ, scilicet quæ ritus

tus præſcribit, & aliâ, quæ defectus patefacit; vtramque ex Gauanti lucubrationibus deſumpturi. Nec tamen illius inſiſtemus methodo, vtpote alium omnino ordinem ſecuturi, ne pars poſterior à priori diſſideat. Hoc poſito fundamento, rubricas Breuiarij in quatuor partes diuidendas cenſemus; quarum prima contineat generales rubricas; ſecunda, ritus præſcribat ſeruandos in recitatione tam publica, quàm priuata; tertia defectus vitandos doceat; 4. rubricas particulares complectatur.

PARS PRIMA.

PRIMA Pars rubricarum Breuiarij, generales rubricas 37. titulis complectitur. Verùm breuitati ſtudentes, titulum vltimum, tanquàm minùs neceſſarium, omittendum duximus,

duximus, vel remittendum saltem in calcem Operis, cùm de Appendicibus Breuiarij: vbi satis fusè, de his, quæ hoc vltimo titulo comprehenduntur, tractabimus. Sícque supersunt nobis 36. tituli in hac priori rubricarum parte enucleandi, quos in titulos 26. compendiosè redigemus. Rubricæ autem generales in tres partes subdiuiduntur. Aliæ enim spectant ad totum integrum officium; aliæ attinent ad maiores partes officij; aliæ versantur circa partium partes. Totum integrum officium est, vel duplex, vel semiduplex, vel simplex, vel dominicale, vel feriale, vel de vigilia, vel de octaua, vel de S. Maria in sabbato, vel pro officio, commemorationem habet, vel concurrit cum alio, vel occurrit; ita vt alterius fiat translatio. De quibus agitur in Breuiario, primis 11. titulis. Maiores partes officij sunt, Matutinum,

num, Laudes, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vesperæ, & Completorium. De quibus titulis 13. 14. 15. 16. 17. & 18. Partium partes, sunt Inuitatorium, hymni, antiphonæ, psalmi, cantica, versus, absolutiones, benedictiones, lectiones, responsoria, capitula, orationes, Hymnus, *Te Deum*, Oratio Dominica, Salutatio Angelica, Symbolum Apostolorum, Symbolum Athanasij, Preces, suffragia Sanctorum, & Antiphonæ B. Mariæ finales, de quibus à tit. 19. ad tit. 36.

De duplici. TIT. I.

QVatuor sunt duplicium genera. Primum dicitur primæ classis; secundum, secundæ classis; tertium appellatur maius; 4. minus per annum. Primæ classis, sunt *Natiuitas Domini*, &c. num. 17. in Ecclesia vniuersali, queis adde *Dedicationem propria Ecclesia, & Cathedralis*, *Patroni festum*, *& tituli Ecclesia*. 2. classis sunt

Circun

Circuncisio Domini, &c. num. 22. in Ecclesia vniuersali, si addas festum *S. Stephani, & SS. Innocentium.* Duplicia maiora per annum sunt *Transfiguratio Domini*, &c. queis adde nunc dies octauas, *Epiphaniæ*, *Paschæ*, *Ascensionis & Corporis Christi*; numero 16. in Ecclesia vniuersali. His etiam addendi sunt *Patroni minùs principales*, nisi sint altioris ordinis in Kalend. Reliqua duplicia sunt minora, quibus in Kalendario apponitur hæc vox *Duplex*, & prætereà *dies octaua festorum habentium octauam*, quarum suprà non meminimus.

Festa Beatificatorum, æqualia sunt festis Canonizatorum, dummodo sint eiusdem ordinis.

De sancto cuius habetur insignis reliquia, si concedatur officium, fit duplex minus per annum, ita Sac. Rit. Cong. 25. Nou. 1602. Translatio Patroni principalis loci, ritu duplici celebratur.

De

De semiduplici. TIT. 2.

SEmiduplici ritu gaudent Dominicæ per annum, & ea Sanctorum festa, quibus in Kalendario apposita est vox *semiduplex*, item dies infra octauas.

De Sancto cuius habetur reliquia non insignis, si concedatur officium, debet esse semiduplex.

De Sanctis locorum consueuit sancta Sedes Apostolica, vbi neque nati, neque mortui sunt, neque reliquiæ insignes extant, concedere officium semiduplex.

Inuentiones & translationes (exceptâ translatione principalis patroni) ritu semiduplici coluntur.

De Simplici. TIT. 3.

FEsta simplicia, quibus in Kalendario nihil apponitur, superant hodie centenarium numerum.

De Dominica. TIT. 4.

1 DAntur Dominicæ vacantes à Natiuitate Domini ad

Epi

Epiphaniam inclusiuè, quia incongruum erat, si occurreret festum Natiuitatis Domini, vel Circumcisionis, vel Epiphaniæ in Dominica, quod vnà cum festo Domini fieret commemoratio de Dominica, quod est festum Domini. In gratiam autem Natiuitatis Domini, & Circuncisionis, fuit ordinatum, quòd nec in tribus festis, & octauis diebus S. Stephani, S. Ioannis, & SS. Innocentum, vlla haberetur ratio Dom. occurrentis.

Si quæ supersit Dominica, quæ propriè in die Dominico locum non habeat, quod accidere potest in officio 3. 4. 5. aut 6. Dominicæ post Epiphaniam, & 23. post Pentecosten, tunc fit de Dominica exclusa, in Sabbato præcedenti, non impedito festo 9. lectionum, alioquin in alia immediatè præcedenti feria, seu festo simplici, in qua, seu quo, officium fiat de feria, & legantur tres lectiones

de homil. dom. & in Laudibus dicatur antiph. *Ad Benedictus*, & oratio de Dominica currente in proprio loco, cum commemoratione festi simplicis. *Sed nota præcedentem feriam non esse ad libitum, sed solùm si Sabbatum impeditum fuerit festo nouem lectionum. Quòd si tota hebdomada sit impedita officiis nouem lectionum etiam translatis, tunc in Sabbato legatur 9. lectio de homil. Dom. & commemoratio eiusdem in Laudibus tantùm, cum Antiph. & oratione propria.*

3 Sabbato impedito, aut feriâ 6. aut 5. à festo simplici, non erit anticipandum officium prædictarum Dominicarum, feriâ 4. aut 3. in qua nullum fortasse occurrit festum. Nam neque simplex officium B. Mariæ in Sabbato, neque festum simplex in eodem, aut feriis prædictis occurrens, impedit, quo minùs in Sabbato fiat officium

ficium de Dom. quæ superſit, ſed tantùm officium 9. lect. Curandum tamen eſt quoad fieri poteſt, vt propiùs ad Sabbatum fiat officium de ea dom.

Dominicæ primæ claſſis, nempe 1. Dominica Aduent. 1. Quadrageſimæ, Paſſionis, Palm. in Albis, excellunt aliis, quibus etiam patroni cedunt. 4

Dominicæ 2. claſſis cedunt feſtis Patroni loci, tituli Eccleſiæ, & eiuſdem dedic. non aliis. 5

Dominica 1. menſis eſt ea, quæ venit in Kalendis menſis, vel eſt proximior ipſis, ſiue ante, ſiue poſt.

Dominica 1. Aduent. eſt ea, quæ proximior eſt feſto S. Andreæ, ſiue ante, ſiue poſt, vel quæ venerit in ipſo feſto. 6

De Feria. TIT. 5.

FEriarum genus duplex: maius alterum, eò quòd de feria maiori fit ſemper in officio, ſaltem commemoratio, nempe de feria Aduentus, Qua-

dragesimæ quatuor temporum, & 2. Rogationum: alterum minus, reliquarum quæ supersunt.

De Vigilia. TIT. 6.

1 Vigilia occurrens in Dominica transfertur in Sabbatum præcedens, exceptis vigiliis Natiuitatis Domini, & Epiph. de quibus fit officium eo die, quo occurrunt.

2 Vigilia occurrens in festo 1. classis, in officio nullam habet commemorationem: imò expediret auctoritate maiorum eo casu anticipari ieiunium ante illud festum 1. classis eo modo, quo Nauarrus testatur Leonem statuisse, vt eo anno, quo vigilia S. Ioannis Baptistæ incidit in festum Corporis Christi, pridie eiusdem festi ieiunetur, 2. scilicet feriâ. *Caietanus docet in verbo Ieiunium, cum Tabiena, & aliis, posse Episcopum, in festo solenni Patroni loci, si in eo occurrat vigilia, transferre ieiunium in pridianum*

num diem. Officium autem vigiliæ, in his casibus non est anticipandum, separari namque possunt officium vigiliæ, & ieiunium eiusdem.

Vigilia occurrens in feria maiori, omittitur in officio, ita vt nec de ea fiat commemoratio. 3

De Vigilia Epiphaniæ fit semper commemoratio quocumque duplici occurrente, quod additum est in postrema Breuiarij recognitione. 4

De Octaua. TIT. 7.

COnsueuerunt cum octauis solenniter celebrari festa Sanctorum apud quasdam Ecclesias, Congregationes, & Religiones. Quæ non abrogantur in rubrica de octaua num. 1. sed post editum à Pio V. Breuiarium, nulla potest induci octaua vltra prædictas, sine sedis Apostolicæ auctoritate. Ex quo apparet non posse fieri festum cum octaua, tum canoni- 1

zationis, tum beatificationis, præclusâ licentiâ sanctæ Sedis Apostolicæ.

2 Inter octauas est differentia,
,, quæ reuocari potest ad quatuor
,, gradus. In primo gradu, sunt
,, octauæ Paschæ & Pentecostes,
,, in quibus non fit de vllo festo.
,, In 2. gradu, oct. Epiphaniæ ad-
,, mittit tantùm festum Patroni
,, Titularis, & Dedicationis, non
,, tamen in die octaua, in qua ce-
,, lebratur Baptismus Christi. In
,, 3. gradu octaua Corporis Chri-
,, sti admittit duplicia tantùm,
,, non translata, nisi sint altioris
,, ordinis, quod in postrema Bre-
,, uiarij recognitione decretum
,, est. In quarto gradu octauæ re-
,, liquæ admittunt quæcumque
,, festa, etiam semiduplicia. *Nota,*
,, *quòd infra octauas huius vltimi*
,, *gradus, duplicia translata fiunt*
,, *quocumque die: semiduplicia*
,, *verò non transferuntur vltra pro-*
,, *ximè sequentem diem, quæ si*
,, *fuerit impedita festo 9. lectionum,*
transferuntur

transferuntur post octauam : sed "
semiduplicia occurrentia ante "
octauam, transferuntur sine dubio "
post oct. "

Infra octauas Epiphaniæ, 3
Corporis Christi, & Natiuitatis eiusdem, occurrente festo admisso semper fit commemoratio de octaua.

Maior dignitas octauæ attenditur circa classem festorum; nam prima classis est dignior secundâ : in eadem autem classe attendi debent personæ hoc ordine, Christus, Beata Virgo, Angeli, S. Ioan. Baptista, Apostoli & alij deinde iuxta ordinem Litaniarum : & cæteris paribus, dignior est octaua, quam celebrat uniuersalis Ecclesia, eâ, quam celebrat particularis. 4

Dedicationis octaua dignior 5
est octauâ patroni, & hæc, dignior octaua Titularis: sed octaua Assumptionis B. Virginis dignior est octauâ Dedicationis.

6 In postrema Breuiarij recognitione, decretum est, nihil fieri posse, ne commemorationem quidem, de octaua, quæ non habetur in Calendario Rom. à die 17. Decembris, vsquè ad Epiph. inclusiuè.

7 *Accidit inchoatas octauas non compleri in tribus casibus. Primus est quando aduenit dies 17. Decembris: secundus quando aduenit feria 4. Ciner. tertius aduenientе vigiliâ Pentec. Quare si occurrat dies octaua festi habentis Octauam in his tribus, eo casu in pridianis vesperis nihil fiat, neque commemoratio de octaua, cum in sequentibus diebus nihil item sit de ea faciendum.*

8 Dies octaua festi cuiuslibet habentis octauam nunquam transfertur; & in occursu cedit tantùm duplicibus primæ & 2. classis. Itaque excludit, & transferri facit festum duplex in ea occurrens, siue maius siue minus. Excipe octauas dies, Nati

Natiuitatis Domini, & Epiph. quæ excludunt alia festa quæcumque; & octauam Corporis Christi, quæ cedit tantùm duplici 1. classis ex decr. Ioannis 22. Cedit etiam dies octaua Dominicis priuilegiatis primæ, & secundæ classis, in quibus fit tantùm commemoratio de octaua.

In primis vesp. communibus diei octauæ & dominicæ priuilegiatæ, recitari debent vesperæ cum psalmis sabbati, à cap. de dom. priuil. & in fine additur commemoratio octauæ tantùm, vt in primis vesp. festi. *Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 9. Decemb.* 1622. 9

Si dominica ipsa priuilegiata 10 concurrat cum sequenti festo duplici, adhuc commemoratio octauæ fiet post commemorationem dom. si verò sequatur festum semiduplex, vesperæ erunt de dom. cum commemor diei octauæ vt in 1. vesp. fe-

ſti,& deinde ſemiduplicis, vt in primis eiuſdem veſp.

Si dies octaua concurrat cum alia octaua; à cap. fit de ſequenti, cum commemor. præcedentis. Quod ſeruatur etiam in die octauâ principalis patroni, quia octauæ omnes, exceptis octauis Domini, ſunt eiuſdem ſolennitatis. Quòd ſi in octaua S. Ioannis Euangeliſtæ 2. veſperæ ſunt integræ in concurſu cum octaua Innocentum; ſingularis eſt caſus, in propriis locis notatus, ex quo nihil inferri poteſt contra generalem rubricam.

11 Si dies octaua concurrat cum ſequenti duplici minori per annum, à Cap. fit de ſequenti cum com. oct. ſi cum maiori, fit totum de ſequenti, cum com. oct. *Excipe octauas Domini, quæ in concurſu cum duplici etiam maiori, habent vtraſque veſp. integras, quod de primis veſp. octaua Aſcenſionis & Corporis*

poris Christi, in postrema Breuiarij recognitione decretum est.

Si concurrat dies octaua cum festo primæ classis sequentis, nulla fit de die oct. com. vt declaratum est in postrema recognitione Breuiarij, de com. tit. 9. num. 4. Si verò concurrat cum sequenti duplici 2. classis, etiam translato, totum officium erit de sequenti cum com. præcedentis, vt apertè dicitur, de concurrent. tit. 11. num. 7. & est rubrica generalis modò in postrema Breuiarij recognitione, additis iis verbis, *in secundo ordine, num. 6.* 13

Accidit alius concursus festi dup. vel semid. cum die infra oct. & duplex quidem totum habet offic. cum com. diei infra oct. nisi illud dup. sit 1. classis, quia tunc de sequenti die infra oct. nulla fit com. vel 2. classis, quando in die sequenti non fit officium de die infra oct. At festum semiduplex regulariter habet officium 14

officium vſque ad cap. quod eſt de die inf. oct. excipe feſtum SS. Ioannis & Pauli, quod habet 2. veſp. integras cum com. diei infra octauam S. Ioannis Baptiſtæ, vt in rubrica propria.

15 Non cedit ſequenti Dominicæ vel ſemiduplici, niſi vſque ad cap. quod erit de Dominica, vel ſemiduplici.

16 Si feſtum ſemid. occurrat in Sabbato ante Dom. priuilegiatam, quæ eſt ſimul dies octaua feſti, habentis octauam, eo caſu in veſp. Sabbati, antiph. & pſalmi erunt de ſemid. cap. de Dom. priuilegiata, com. primùm de ſemid. *& deinde diei octauæ, quæ in toto die ſequenti nihil habet, niſi meram commemorationem.*

17 Dies oct. Corporis Chriſti ſola gaudet commemor. in occurſu cum duplici primæ claſſis, ſed feſtis 2. claſſis non cedit officium, ex rubr. de tranſlatione tit. 10.

De

De officio S. Mariæ in Sabb.

TIT. 8.

IN omnibus Sabbatis non impeditis officio, quoad ritum, digniori, quale est etiam feriæ maioris, aut Dominicæ anticipatæ, fit officium de S. Maria, eo modo, quo sit de festo simplici: Festum simplex cedit huic officio: de festo simplici fit tantùm commemoratio. 1

Ad modum festi simplicis, officium hoc incipit in vesp. feriæ 6. vel à capitulo, si ille dies ferialis est, vel per commemor. si eo die est festum 9. lectionum. 2

In Completorio feriæ 6. quamuis fit de festo 9. lect. in fine tamen hymni ius habet B. Virgo, vt dicatur, *Gloria tibi Domine*, vel, *Iesu tibi sit gloria*, nisi festum habeat aliunde proprium finem, hymnis omnibus destinatum. 3

Quòd si fer. 6. fuerit festum eiusdem B. Virg. in 2. vesp. omittitur com. officij in Sabbato. 3

De Commemorationibus.

TIT. 9.

1 DE feria maiori fit com. quando festum 9. lect. in eo occurrit, neque vnquam omittitur de ea commemoratio.

2 De vigiliis fit semper com. nisi occurrant in feria maiori, vel in festo dup. primæ classis: quia tunc nihil fit de vig. excepta vig. Epiph. de qua nunquam omittitur com.

3 De simplici fit com. quando occurrit in feria maiori, vigilia, S. Maria in Sabb. die infra oct. semid. Dominica, die oct. & in dup. per annum, tam in primis vesp. quàm in laudibus; in duplicibus 2. classis tantùm in Laudibus; item in eiusdem festi simplicis 1. vesp. quando cum eo pridie concurrit semid. Dom. dies oct. dup. per annum 2. classis (non autem primæ.)

4 De S. Maria in Sabbato, fit com. quando cum ea concurrit pridiè semid. dies oct. dup.

per

per annum (modò non sit festum B. Virg.) dup. 2. classis, non primæ.

5 De die infra octauam fit com. quando in ea occurrit dies infra oct. digniorem, semiduplex Dominica, dies octaua alterius octauæ, duplex per annum: non autem quando dup. 1. vel 2. classis occurrit, exceptis oct. SS. Stephani, Ioan. & Innoc. de quibus fit commemoratio in festis secundæ classis, ex priuilegio speciali. Item quando concurrit cum sequenti semidupl. Dom. die octaua alterius octauæ duplex per annum, non cum aliis.

6 De semiduplici fit com. quando concurrit cum sequenti die infra oct. cum alio semid. Dom. die oct. dup. per annum: non cum aliis.

7 De Dominica fit com. quando in ea occurrit duplex quodcumque, aut dies oct. item quando eadem concurrit cum sequenti

ti die, oct. vel dup. per annum, non cum aliis.

8 De die oct. fit com. quando in ea occurrit dies oct. Domini, aut dup. 1. vel 2. classis, aut dom. 1. vel. 2. classis. Item quando concurrit cum alia die oct. vel dup. quocunque (modò non sit primæ classis) sed diuidit vesp. cum die oct. & cum dup. minore per annum.

9 De duplici minore per annum fit com. quando concurrit cum sequenti alio dup. quocunque (modo non sit primæ classis) aut cum die oct. sed diuidit vesp. cum dup. minore, & cum die octaua.

10 De duplici maiore per annum fit com. quando concurrit cum alio dup. maiore per annum, aut cum dup. 2. classis, sed cum alio dup. maiori diuidit vesp.

11 De dup. 2. classis fit comm. quando concurrit cum dup. 1. classis, vel cum dup. 2. classis digniore.

De

De dup. 1. classis fit com. quando concurrit cum alio dup. digniore 1. classis.

Ex dictis patet, quòd dup. 1. 12
classis admittit in 1. vesp. commemorationem de dup. 1. classis minùs digno, de dup. 2. classis, de Dom. 1. aut 2. classis: item de die oct. aut Dom. per annum (si festum occurrat in die oct. aut Dom.) de feria maiori, non de aliis. In laudibus admittit commemorationem Dom. 2. classis, & per annum, diei octauæ, & feriæ maioris, non tamen vigiliæ.

In 2. vesp. admittit com. se- 13
quentis semid. Dom. die, oct. dup. 1. classis minus digni, & alterius cuiuscumque dup. feriæ maioris, non aliorum. Vide infra num. 15.

Duplex 2. classis admittit 14
in primis vesp. commemorationem Dom. 1. & 2. classis. & Dominicæ per annum, si festum illud occurrat in Dom.

& duplicis 2. classis minùs digni, & dup. per annum, & diei oct. & feriæ maioris non aliorum: in Laudibus admittit commemorationem diei octauæ, Dominicæ per annum, fer. maioris vigiliæ, festi simp. Sed non diei infra oct. In 2. Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, duplicis 2. classis minùs digni, duplicis per annum, diei octauæ, semiduplicis (diei infra oct. si de ea sequenti die fiat officium) feriæ maioris, S. Mariæ in Sabbatho (nisi festum sit B. Mariæ) & festi simplicis sequentis.

Appendix.

SI sequatur aliud festum 2. classis minùs dignum, de quo idcircò in dictis vesperis fiat tantùm com. & in eodem festo sequenti occurrit festum simplex; tunc in 2. vesperis integris præcedentis festi, nihil fiet de simplici, consequenter, neque de Dom.

Dom. per annum, in qua occurrerat feſtum præcedens: quia feſtum ſequens, licèt non habeat veſperas, habet tamen ius excludendi commemorationes prædictas in iis veſp. quæ ſuæ primæ eſſent, niſi occurreret cum magè digno. A fortiori ſi feſtum primæ claſſis minùs dignum ſequatur aliud 1. claſſis magis dignum, de quo idcircò (nempe de minùs digno) in 2. veſperis præcedentis, fiat tantùm com. tunc in iiſdem 2. veſp. nulla fiet com. dom. per annum, in qua occurrerat feſtum præcedens. *Caſus accidit Conuenis quoties dedicatio Eccleſiæ Cathedralis (quæ immediatè præcedit feſtum S. Bertrandi Patroni principalis loci) occurrit in die Dom.*

Duplex per annum maius in 15
1. veſperis admittit com. Dominicæ cuiuſcumque, duplicis maioris (cum quo diuidit veſperas) duplicis minoris, diei octauæ, ſemid. diei infra oct.

cum qua concurrit, feriæ maioris, festi simplicis eodem die occurrent. In Laudibus admittit com. Dominicæ, diei infra oct. fer. maioris, vigiliæ & festi simplicis. In 2. vesperis admittit com. dupl. maioris (cum quo diuidit vesp.) Dominicæ cuiuscumque, dupl. minoris diei oct. semid. diei infra oct. feriæ maioris, B. Mariæ in Sabb. & festi simplicis.

26 Duplex per annum minus in 1. vesp. admittit com. Dominicæ cuiuscumque, tum alterius dup. minoris, aut diei octauæ (cum quibus diuidit vesperas) semid. diei infra oct. feriæ maioris, & festi simplicis. In Laudib. admittit com. Dom. diei infra oct. fer. maioris: aut vigiliæ, & festi simplicis. In 2. vesperis admittit com. alterius dup. minoris, aut diei octauæ (cum quibus diuidit vesper.) Dom. cuiuscumque, semid. diei infra oct. feriæ maioris,

ioris, S. Mar. in Sabb. & festi simplicis.

Dies oct. easdem commemorationes admittit, quas duplex min. sed dies octauæ Domini admittunt eas tantùm, quas admittit duplex maius. 17

Dominica per annum in 1. vesperis admittit com. semiduplicis, & diei infra octauã (cum quibus diuidit vesperas) & festi simplicis, eodem die occurrentis. In Laudibus commemorationem diei infra octauam, & simplicis. In 2. vesp. commemor. semiduplicis diei infra oct. & simplicis; at Dominica priuilegiata admittit vltra commemor. prædictas, commemorationem diei octauæ, in vtrisque Vesp. & Laudibus. *Hic casus accidit in nostra Cong. in qua dies octaua solennitatis Domini Iesu (quod festum præcipuum & Titulare est Congregationis nostræ, & celebratur die 28. Ian.) occurrere potest in Do-* 18

minicis Septuag. Sexag. & Quinquagesimæ.

19 Semiduplex admittit in primis vesp. com. semid. & diei infra oct. (cum quibus diuidit Vesperas) fer. maioris & festi simplicis. In Laudibus commemorationem diei infra octauam, feriæ maioris, vigiliæ, & festi simpl. In 2. vesperis, commemorationem Dominicæ, alterius semiduplicis sequentis, diei infra oct. (cum quibus diuidit Vesperas) fer. maioris, & festi simpl.

20 Dies infra oct. admittit easdem com. quas festum semid.

21 S. Maria in Sabb. admittit commemor. in 1. Vesp. & Laud. festi simp. tantùm.

22 Simplex admittit tantùm com. alterius simpl.

23 Feria maior admittit com. tantùm festi simplicis; idem dic de vigilia.

24 *De tribus octauis fit com. in vtrisque vesp. & Laud. quocumque festo*

festo infra eas occurrente, nimirum Natiuitatis Domini, Epiph. & Corporis Christi.

Si ex eodem communi, sumi- 25
tur commemoratio, vnde sumptum est officium; variantur antiphonæ & versus, ita vt in vesperis sumatur commemor. ex Laud. & è contra, nisi aliter propriis locis notetur. Quod de Antiphona, & versu dicitur, intellige quoque de versu tantùm, vt varietur, si est opus, & similiter de oratione. Neque refert si pro commemor. eiusdem, contingat dici eundem versum in primis vesp. & Laud. vt in festo S. Donati, in quo fit aliquando de translata Inuentione S. Stephani; & pro commemor. S. Donati, dicitur, & in vesperis, & in Laud. idem versus, *iustus vt palma*, &c. quia in Laudibus nulla est necessitas variandi versum de Laud. proprium.

Antiphona ad Benedictus de 26

communi Pontificum; & de communi non Pontificum Confess. sunt diuersæ: ut altera pro officio, altera pro commem. in Laud. deseruire queant. Habes nunc exemplum in Breuiario recog. in festo S. Bonauenturæ, & S. Henrici.

27 Quando in officio de vno Martyre, fit commemor. de Martyre altero; & inter suffragia fit commemor. de Patrono item Martyre, per antiphonam de communi, vtere vltimo loco, versu 2. vel 3. nocturni. Idem fiat, si quatuor occurrant, adhibita antiphona, quæ prima est Nocturni primi, & versu Nocturnorum, qui non est dictus in commemorationibus.

28 Commemoratio de Domi-cica, vel de fer. maiori, vel de die octaua SS. Petri, & Pauli, quæ habet homiliam cum suo Euangelio proprio (si in ea occurrat festum 1. vel 2. classis) addit lectionem eiusdem homiliæ, in fine

sine tertij noct. pro 9. lectione, id est, vel primam tantùm de homilia, vel tres, in vna simul lectione coniunctas.

De Sanctis qui propriam le- 29
ctionem habent, de vita, & gestis ipsorum (non autem appropriatam de communi, vt in festo v.g. S. Margaritæ) legitur, & est 9. lectio, si vna est, vel si duæ sint, ex duabus fit vna. Sed hæc lectio omittitur in Dom. quæ habent nonum responsorium, & in officio, in quo dicuntur tantùm tres lectiones.

Si occurrant duæ commem. 30
in eodem officio, scilicet Dominicæ, vel feriæ maioris, vel vigiliæ, quæ habet homiliam; & simplicis festi, quod habet propriam lect. omittitur lectio de Sancto, & legitur homilia.

De die infra oct. non legitur 31
9. lectio, licèt habeat homiliam propriam: imò neque si habeat Euangelium diuersum ab Euangelio festi, quod accidit infra

octau. Apostolorum Petri, & Pauli.

32 Si octaua dies Apostol. Petri, & Pauli occurrat in Dom. in qua fit de Titulari Ecclesiæ, cum com. octauæ (quæ habet Euangelium proprium) & Dominicæ; legatur potiùs Euangelium cum homilia Dominicæ, vt legantur populo per annum in Missa, omnia Euangelia Dominicalia ex *Gauanto*. Censent alij legendum potiùs Euangelium octauæ, tum quia huius officium dignius est; tum quia huiusmodi Euangelium non potest legi alio die: quod non potest dici de Euangelio Dom. potest enim legi sequentibus diebus infra hebdomadam.

33 Quando contingit fieri plures commemor. seruetur hic ordo. De duplici, ante diem octauam: de die octaua, ante Dominicam: de Dominica, ante festum semid. de semiduplici, ante diem infra octauam: de die infra octauam

uam ante ferias maiores: de iis ante com. S. Mariæ in Sabb. de ea, ante festum simplex. *Dixi de semiduplici, ante diem infra oct. quod bene nota, quia semiduplex est festum: dies verò infra oct. est tantùm continuatio festi. Habes casum in 2: Vesperis S. Thomæ Cantuariensis, quando concurrit cum festo S. Syluestri, quo casu commemoratio S. Thomæ præcedit commemor. omnium oct.*

Fit com. festi simpl. in Vesp. de feria, quando postridie de eodem facienda est tantùm commor. ob occurrentem feriam maiorem, aut vigiliam: casus accidere potest, in occursu feriæ 4. Ciner. feriæ 4. aut 6. quatuor Temporum. 4

Si festum simplex occurrat, in feria 5. in Cœna Domini, tunc in Vesperis præcedentibus feriæ 4. nihil fit de eo, vti nec ipso die. 35

De

De occurrentia officij diuini, seu de translatione festorum.

TIT. 10.

1 DVplex festum potest occurrere in Dom. Aduentus, & in Dom. à Sept. vsque ad Dominicam in Albis inclusiuè, in vigilia Natiuitatis Domini, in Circuncisione, in tota octaua Epiph. in feria 4. Ciner. in tota maiori hebdom. infra oct. Paschæ, Ascensione Domini, in diebus à vigilia Pentecost. inclusiuè vsque ad festum Trinitatis inclusiuè, in festo Corporis Christi, & eius die octaua, in Assumptione B. Virginis, & in festo omnium SS. quæ duo vltima, addita sunt in prostrema recognitione Breuiarij; & tunc duplex transfertur in primam diem festo 9. lectionum non impeditam.

2 Si verò est duplex, primæ class. de eo fit in Dominicis 2. 3. & 4. Aduentus, & Quadrag. in Dominica Septuag. Sexag. & Quinqua

Quinquagesimæ, & infra oct. Epiphaniæ, & in die octaua Corporis Christi.

Si contingat, vt duo festa dupl. occurrant eodem die infra oct. hoc est, in Ecclesia aliqua particulari, quæ fortè celebret octauam Patroni loci, aut aliam, infra quam potest concurrere duplex, ex festis mobilibus, vnà cum duplici per annum in Calendario Rom. eo casu transferri debet duplex minus in primam diem similiter non impeditam. *Accidit Tolosæ casus particularis anno 1635. die 14. Iunij: occurrerunt enim eodem die tria officia duplicia, nempe diei octauæ, Corporis Christi, translationis S. Exuperij, & S. Basilij magni. Octauæ cessit translatio; translationi, vt pote solenniori (festum enim populi est) cessit festum S. Basilij: & singulis annis occurrunt duo posteriora eodem die: quocirca, assignandus esset certus dies* 3

festo

festo S. Basilij auctoritate maiorum.

4 Semiduplex potest occurrere in diebus prædictis numero 1. & secundo , & præterea infra oct. Corporis Christi , & aliis Dominicis per annum , in quibus casibus , transfertur in primam diem non impeditam similiter. Si occurrat in Dominica infra octauam , transfertur in proximè sequentem feriam secundam , & si est impedita , vltra octauam. Si occurrat infra octauam Corporis Christi , & immediatè sequantur octauæ S. Ioannis, & SS. Apostol. transfertur post omnes octauas.

5 Occurrentibus pluribus festis nouem lect. transferatur minùs nobile , vel ratione ritus , purà quia semiduplex occurrit cum duplici, vel ratione personæ, quæ sit inferioris ordinis , si sint in ritu æquales.

6 Translatis pluribus festis duplicibus & semid. fiat officium

priùs

priùs de digniori quoad ritum; quod si æqualis sit ritus , fiat de eo priùs , quod erat priùs in Kalendario.

7 *Si occurrat in Dominica in Albis , vel Trinitatis , aliquod festum , quod ex prædictis debet transferri (nulla habitá ratione quòd habeat ius ad illam Dominicam) fiat in feria secunda non impedita de festo priùs translato , ordine seruato dignitatis , & Kalendarij , prout verè sonant verba rubricæ de translatione festorum num. 7. examinata in postrema Breuiarij recognitione.*

8 Festum simplex nunquam transfertur : sed vel officium vel commemor. fit de eo : vel omninò omittitur , vt in festis 1. classis.

9 Si festum aliquod transferatur à tempore Paschali , ad tempus non Paschale , vel è contrà : recitandum ; erit officium congruens tempori.

Si

10 Si occurrant duo Festa eodem die, sub vna ratione festi in Calendario Rom. quorum alterum sit Patroni, seu Tituli Ecclesiæ, festum, v. g. S. Sebastiani, cui cum S. Fabiano fit ordinariè festum : eo casu fit de Patrono, seu Titulari tantùm, hoc est, de S. Sebastiano solo, vti festo 1. classis, non autem de socio eo die. Qui verò hac de causa in eorum proprio die omittuntur, vel sunt in Calendario Rom sub ritu duplici, seu semid. & tunc prima die similiter non impedita, fit officium de omissis, sub ritu semiduplici tantùm : putà in exemplo allato, fiet de S. Fabiano ritu semiduplici; post oct. S. Sebastiani : vel sunt sub ritu simplici, & tunc in ea Ecclesia nihil fit de sociis omissis. Exempli gratia, in Eccl. SS. Marcellini & Petri, S. Erasmus nihil habet vnquam, ne quidem commemor. die 2. Iunij.

11 Si ij, qui diuiduntur, sunt altioris

tioris ordinis, vt in Ecclesia S.
Philippi Apostoli, de quo solo
fit idcircò festum 1. classis; eo
casu prima die non impedita, fiet
officium de S. Iacobo, sub ritu
duplici 2. classis, & die 4. Maij
in Laud. tantùm fiet commemor.
cum 9. lectione S. Monicæ, ex duabus vna.

Prædicta separatione factâ 12
Patroni, seu Titularis, à sociis,
quos habent in Calendario
Rom. curandum erit, vt oratio,
lectiones, & Euangelium cum
homilia, congruant festo, ita vt
pro vno, non pro pluribus officium
fiat, & deficientibus propriis,
erit ad commune SS. recurrendum;
reseruatâ Patrono potiùs,
quàm sociis, oratione propria,
& in numero singulari accommodata:
pro sociis autem
sumatur de communi, nisi contingat
de sociis fieri extra oct.
Patroni, vel Tituli, quo casu nulla
est variandi necessitas.

Si occurrant eadem die Pa- 13

tronus principalis loci, & Titularis Ecclesiæ Regularium in propria Ecclesia Regularium, fit de Patrono loci translato Titulari. Quòd si hoc accidat quotannis, assignanda erit dies sequens in perpetuum Titulari illius Ecclesiæ, nisi ex priuilegio aliter fieri debeat. A fortiori cedet Patrono loci, aliud quodcumque festum Regularium inferioris classis.

Officia concessa ad libitum, in pari gradu cedunt aliis de præcepto, vel ex vi rubricarum recitandis.

De concurrentia Officij.

TIT. II.

1 DAntur in Officio diuino cõcurrentia, & occurrentia.

Concurrentia est duorum pridie & hodie; vel hodie & postridie celebrandorum: occurrentia est duorum in eodem die celebrandorum.

2 Festum duplex concurrerere potest cum alio dupl. vel die oct. festi

festi habentis octauam. Si ergo sunt æqualia, regulariter à cap. fit de sequenti, commemor. præcedentis. Si verò inæqualia, vesperæ integræ erunt de digniori, commemoratio de minus digno. Dixi regulariter, quia in festis Natiuitatis Domini fallit hæc regula, vt eo loco patet.

3 Inæqualitas attenditur ex hoc ordine. Festa Domini præferuntur omnibus aliis, & habent vtrasque vesp. integras; festa B. Mariæ, festis aliorum Sanctorum. Festa Angelorum, & Apostolorum, cæteris aliis, imò & Euangelistis. Festa Sanctorum, qui in propriis Ecclesiis solenniter celebrantur, aliis in Calendadario descriptis. Hinc appellantur festa prædicta, vel 1. vel 2. classis, vel duplicia maiora, quæ in concursu cum minoribus, habent integras vtrasque vesp. Errant ergo qui in Ecclesia propria B. Rochi, de eodem vt Patrono recitant pri-

mas vesp. cum com. Assumptionis B. Virg. cui debentur integræ 2. vesp. ex hac rubrica. Quod autem dictum est, festa solennia locorum præferri aliis in Kalendario descriptis, intelligitur cæteris paribus, habitâ ratione personarum iuxta prædictos gradus, & maioritatis ritus.

Vnde si Patronus loci, aut Titularis Ecclesiæ, inferiores Apostolis, putà Martyres, Confessores, aut eiusmodi, concurrant cum festo SS. Petri, & Pauli, festum Apostolorum præferri debet, & habere vesp. integras; tum quia rubrica hoc clarè præscribit; tum quia inter suffragia consueta, commemoratio Apostol. præcedit commemorationem Patroni, seu Titularis; tum quia in oratione *A cunctis*, hoc idem accidit; tum quia hi Apostoli habentur veluti Patroni vniuersalis Eccl. *ex Durando, lib. 6. cap.* 60. Vnde non solùm in officio

cio magno, locum habent in ſuffragiis Sanctorum, communibus, ſed etiam in officio paruo B. Mariæ, in commemorationibus conſuetis. *Quod diximus de concurrentia, idem dicendum de occurrentia.* Si enim in die feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli, occurrat Patronus loci, vel Titularis Eccleſiæ ob eaſdem rationes fiet de Apoſtolis, tranſlato feſto Patroni, aut Titularis.

Duplex concurrere poteſt cum Dom. ſemid. die infra oct. officio S. Mariæ in Sabb. & ſimplici; & tunc omnia in ſecundis veſp. erunt de duplici cum commemor. illorum: niſi duplex eſſet 1. claſſis, quod admitteret commemorat. de Dom. aut ſemid. tantùm; vel 2. claſſis, quod admitteret præthereà commemorationem de die infra oct. offic. S. Mariæ in Sabbato, & de ſimplici ſequenti. 4

Dominica concurrere poteſt cum ſequenti duplici, & omnia 5

erunt de dupl. cum commemor. Dominicæ, nisi sequens duplex sit primæ, aut 2. classis, quod excludit Dominicæ præcedentis commemorat. Item, cum semiduplici potest concurrere, vel cum festo simpl. & in his casibus omnia de Dom. cum commemor. de sequent. Quæres cur Dominica habeat 2. vesperas integras in concursu cum semiduplici sequenti, & non habeat integras primas in concursu cum semiduplici præcedenti? Respondet Gauantus: quia psalmi sabbatini minùs habent festiuitatis, plus ferialitatis, incongrui visi sunt inter festum semiduplex & Dominicam, quò factum est, vt Psalmi essent festiui de semiduplici, & capitulum de Dom. at in secundis vesp. totum est festiuum; & cùm Dom. sit festum Domini, debet habere vesp. integras in concursu cum festo æqualis ritus.

Semidu

Semiduplex potest concurrere cum dupl. & omnia de dupl. fiunt cum commemor. semiduplicis, nisi duplex fuerit 1. vel 2. classis. ~~Item~~ potest concurrere cum Dom. aut cum alio semidupl. aut die infra oct. & tunc diuiduntur vesperæ, à capitulo de sequenti. Item potest concurrere cum Offic. B. Mariæ in Sabb. aut cum simplici, & eo casu omnia de semidup. cum commemor. sequentis. 6

Simplex non potest concurrere cum sequenti, quia non habet 2. vesperas. 7

Feria item non potest concurrere cum sequenti, quia incipit & desinit, vbi desinit & incipit quodcũque aliud officium. 8

De octauæ concursu actiuo, & passiuo, satis superque, titulo 7. præced. *Titulum 12. de ordinando officio, de industria omisimus, vtpote nihil habentem difficultatis.*

De Patrono loci, & Titulo Ecclesiæ Appendix.

TIT. 12.

PAtronus est, quem Episcopus cum populo sibi Patronum elegit, vel quia primus eò loci Episcopus; vel quia ibi humatus; vel quia ciuis eiusdem loci, vel quia iuuit aliquando mirabiliter populum, in eius necessitatibus, vel ob alias similes causas. Titulus autem Ecclesiæ est is, sub cuius inuocatione dedicata est Ecclesia. Vt sub inuocatione Sanctissimæ Trinitatis, Corporis Christi, Sanctæ Crucis, Beatæ Mariæ, Sanctorum, &c. Nonnulli vocant patronos, eos, erga quos, solo deuotionis affectu mouentur, non communi toti ciuitati, seu loco. At de iis non loquitur rubrica, quæ locum accipit pro multitudine cleri & populi ex communi modo loquendi.

In posterum decernendi erunt Patroni iuxta decretum, quod sequitur.

DEcretum super electione Sanctorum in Patronos, à Sacr. Rit. Cong. de ordine D. N. Vrbani Papæ 8. mandatum die 3. Martij, 1630. Sacr. Rit. Cong. annuente SS. D. N. in electione Patronorum mandauit infrascripta in posterum seruari debere; declarans, quòd aliter facta electio, nulla sit ipso iure. 1. Quòd eligi debeant in patronos ij solùm, qui ab Ecclesia vniuersali, titulo Sanctorum coluntur, non autem beatificati duntaxat. 2. Quòd de Patrono ciuitatis electio fieri debeat per secreta suffragia, à populo, mediante Concilio generali illius ciuitatis, vel loci, non autem ab Officialibus solùm, & quòd accedere debeat consensus Episcopi, & cleri illius loci. Idémque seruari debet in Patrono regni, qui pariter eli-

gi debet per secreta suffragia à populo singularum ciuitatum prouinciæ. Et quòd repræsentantibus regnum, ciuitatem, prouinciam, nulla competat facultas eligendi Patronos, nisi ad hoc habeant speciale mandatum, & vlteriùs interueniat consensus Episcopi, & Cleri dictarum ciuitatum. 3. Quòd causæ electionis nouorum Patronorum debeant in Sacram Congregationem deduci, & ab ea examinari: ac demum cognitâ causâ ab eadem Congregat. approbari, & confirmari: & ne præmissorum ignorantia ab vllo vnquam possit allegari, eadem Sac. Rit. Congreg. supradictum decretum imprimi, & publicari mandauit.

Io. BAPT. Card. Detus.
† Locus sigilli.
T. TEGRIMIVS, Secr.

1 DEcretum hoc comprehendit etiam Patronos minùs principales

principales, quos decet esse Sanctos vniuersales.

Dantur Patroni vnius ciuitatis, & Patroni vnius Prouinciæ, vt Mediolanensis Prouinciæ Patronus est S. Ambrosius. 2

Dantur etiam plures Patroni loci: sed vnus debet esse principalis. 3

Titulus Ecclesiæ vnius materialis solet esse vnicus: sed tamen potest esse plurium Sanctorum sub pluribus festis; vel plurium sub eodem festo. 4

Tam de Patrono principali loci, quàm de Titulari Ecclesiæ, fit officium, vt de dupl. 1. classis, cum octaua, & quæcumque suprà dedimus duplici 1. classis, eadem concedenda sunt Patrono in suo loco, & Titulari in sua Ecclesia. Sacra Rit. Congr. decreuit sæpiùs Regulares etiam teneri ad festum de Patrono loci, & officium solenne, iuxta Bullam Gregorij XIII. die 30. Decemb. 1573. non tamen teneri 5

ri ad octauam eiusdem. Octaua verò satis est, si fiat à clero sæculari illius loci.

6 Si Patroni plures dentur, seu Titulares, officium quidem singulorum duplex erit, sed octaua non conceditur, nisi festo principalis Patroni, & principalis item Titularis Ecclesiæ: imò neque primæ classis festum erit, nisi sit solenne principale festum principalis patroni, aut Tituli Ecclesiæ, quale non est patroni translatio, & similia.

7 De Patronis minùs principalibus, non tenentur Regulares officium recitare: laudabile tamen est, si recitent. Officium autẽ erit duplex maius per annum.

8 Si accidat, quod in Cathedrali fiat de Patrono loci absque octaua, veluti Mediolani de S. Ambrosio, subditi Archiepiscopo huius Cathedralis possunt facere octauam. Quandónam transferendum, vide sup. de transl. lat. fest. tit. 10. num. 1. & 2.

Tanta

Tanta est solennitas Patroni loci, vt si incidat in vigiliam, quæ sit in Kalend. cum ieiunio de præcepto, nihil in officio fiat de vigilia; in Missa tamen ieiunandum erit, nisi transferatur in præcedentem diem ieiunium, auctoritate maiorum. 9

Habet integras vtrasque Vesp. nisi concurrat cum festis Christi 1. classis, aut B. Virginis Assumptæ, aut dedicationis propriæ Ecclesiæ, eisque cedunt in concursu octauæ Domini, nempe Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, & Corporis Christi. 10

"Puto ego iuxta prædicta, tit. 11. num. 3. quòd in concursu, cum sanctis Apostolis Petro, & Paulo eis cedit Patronus, vtpote dignioribus, ob rationes ibidem fusè allatas."

Debentur eidem lectiones in primo Nocturno, quæ habentur in communi Sanctorum ad maiorem celebritatem. *Lectiones 2. & 3. Nocturni, si non adsint* 11

ſint propria in Breuiario, neque extra Breuiarium approbata à S. Sede Apoſtolica, ſumantur de communi, & de Octauario Romano in hanc præcipuè cauſam edito. Nam in Officio nihil eſt legendum, quod ab eadem Sede Apoſtolica non ſit approbatum, vt fusè probat ex Gelaſio Papa Radulfus, propoſitione 11. & Sixtus V. Conſtitutione 74. concedens varias facultates. Sacra Rituum Congreg. Officia Sanctorum Patronorum noluit approbari poſſe, inconſulto Summo Pontifice: approbata verò pro certo loco, negauit ſæpiùs Sacra Cong. extendi poſſe ad alia loca, inconſulta eadem Congr.

12 Titulus altaris, ſeu capellæ, celebrandus eſt, prout in Calendario Rom. deſcribitur: in quo, ſi neque nominatur, ad illud altare celebrari poterunt Miſſæ feſtiuæ cum hymno Angelico, & tribus orationibus, *vt ſuprà, tract. 1. part. 1. tit. 9. n. 10.*

ſed

ſed officium nullatenus fiat ſine licentia Maiorum, ad quos attinet mutare ritum.

Si altare eſt titulus beneficij, 13 idem agendum.

Si eſt titulus Eccleſiæ diru 14 tæ, ad illud altare tranſlatæ, ille, qui emolumenta prædictæ Eccleſiæ percipit, recitare debet officium de eo in eius feſto, & ritus erit ſemidupl. niſi dignitas eiuſdem aliud expoſcat: ſed in his caſibus conſulatur Sac. Rit. Congregatio.

Beneficiatus habens Eccle- 15 ſiam, quæ eſt titulus beneficij, licèt apud eam non reſideat, debet tamen feſtum eiuſdem colere, vti primæ claſſis, & cum octaua celebrare.

Titularis non debet celebra- 16 ri extra propriam Eccleſiam, ne quidem ritu ſemiduplici.

Dies octaua Patroni loci ac- 17 cidit alicubi in feſto dupl. quod ibi eſt in præcepto, vt in vrbe Rhegij, ditionis Eſtenſis, in qua

octaua

octaua dies S. Prosperi occurrit in festo Visitationis Beatæ Virg. quod ibi est de præcepto. Sacra Rit. Cong. approbans officia pro clero Rhegiensi, decreuit fieri officium de festo, cum com. octauæ; aliàs transferri debet festum vt suprà tit. 7. num. 8.

18 In vigilia patroni, quæ habet officium in Kalendario, erit ea die omittenda commemor. de Patr. quæ solet fieri inter suffragia.

19 Quæ diximus de Patrono principali loci, eadem conueniunt Fundatori & Patrono Ordinis in toto Ordine, post solennem canonizationem eiusdem.

Negamus tamen infra octauas Patroni, seu Tituli, aut dedicationis propriæ Eccl. faciendam esse commemor. de octau. quocumque adueniente festo: quia hoc est priuilegium octauarum Natiuitatis Domini, Epiph. & Corporis Christi.

De proprio ritu singularum partium. TIT. 13.

POst regulas generales totius officij, veniendum est ad regulas singularum officij partium, hoc est, Horarum, quas titulis sex perstringendas esse constat, si velimus Breuiarij ordinem sequi; sed non video, cur singillatim de iis sit agendum, cùm nullas difficultates peculiares contineant, His igitur prætermissis ad reliqua pergamus, quæ ad partium partes attinent.

De partium, hoc est, Horarum partibus. TIT. 14.

HOrarum partes multæ sunt & variæ, quæ proprios habent ritus, verùm ita claros, vt opus non sit earum titulos sigillatim expendere, sed sufficiet quædam scitu digniora breuiter annotare.

Ex Tit. 20. de Hymnis. TIT. 15.

IN Officio semid. de B. Virgine, quod à Regularibus ex

priuilegio fit in Sabbato, si in primis vesp. fiat tantùm commemor. in Completorio dicitur, *Gloria tibi Domine*, vel, *Iesu tibi sit gloria* (quod seruari etiam debet in vniuersali Ecclesia, quando fit de S. Maria in Sabb. more consueto.) In secundis autem vesp. si fiat de ea saltem commemor. eodem modo concluduntur hymni, vsque ad Completorium inclusiuè. Quidni iisdem vtemur legibus in commemoratione solennitatis B. M. Virginis; atque idem seruandum est in Officio semid. de SS. Sacramento in feriis quintis à Regular. si verò nulla fiat in Vesp. commemor. neque in Completorio variatur finis hymni.

Ex Tit. 21. De Antiphonis.

TIT. 16.

1 SI Antiphona sumitur ex principio psalmi vel cantici, & incipit sic psalmus, vel canticum; eo casu non dicitur principium psalmi, vel cantici,

sed

sed continuatur, quod sequitur in psalmo vel canticò ab eo loco vbi desinit Antiphona. Quod nota præsertim in communi Dedicationis Ecclesiæ in 3. nocturno, in psalmo, *Qui habitat*; nam die primo & octauo, dictâ Antiph. à choro, incipi debet psalmus à 2. vers. *Dicet Domino*: si verò tempore Paschali addas in fine *Alleluia*, tunc incipitur psalmus à 1. versu, *Qui habitat*; quia illud *Alleluia*, tollit continuationem Antiphonæ cum psalmo, *quod additum est in postrema Breuiarij recognitione.*

In vesp. ferialibus feriæ 2. 2
dicto initio Antiphonæ ab Hebdomadario, *Magnificat*, Cantor & Chorus simul prosequuntur, quia diuidi commodè non potest vltima pars versus. *Illud certè obseruandum est in enunciandis Antiphonis, vt initium nunquam sit vnius syllabæ; neque eiusmodi vt absurdè*

orationem præcidat. Ex titulo 22. de psalmis nihil decerpimus, omnia enim satis clara.

Ex titulo 23. de Canonicis.

TIT. 17.

TRia Cantica Euangelica, *Magnificat*, *Benedictus*, &, *Nunc dimittis*, quotidie dicuntur, ad quæ standum, vti fit ad Euangelium in Missa. Plurimi initio horum Canticorum formant sibi crucem à fronte ad pectus, quia est Euang. & placet, quia hoc idem præscribitur Episcopo ad initium Cantici *Magnificat*, in Cærem. Ep. lib. 2. c. 1.

Ex Tit. 25. de Absolutionibus. & Benedictionibus ante lectiones.

TIT. 18.

LEctor ante lectionem dicit, *Iube Domne*, &c. Vide, quàm larga potestas benedicendi data sit ei, cui iubere dictum est. Dicit *Domne*; non *Domine*, quia hic Dei titulus est, ille hominis præclari. Ad vltimam lectionem quicumque inferior Episcopo,

Episcopo, debet dicere, *Iube Domne*, cui secundus in choro respondere debet benedictionis congrua verba. Notarunt aliqui, quòd ille qui solus recitat officium, dicere debet, *Iube Domine*, sicuti Sacerdos: hoc idem dicit in Missa priuata ante Euangelium: & verè par est ratio, sed dispar vsus.

Ex Tit. 26. De Lectionibus.

TIT. 19.

INitia librorum sacræ Scripturæ regulariter leguntur in Dominicis: quòd si festo aliquo impediantur, æquum est vt ab initio libri in sequenti die non impedito auspicetur lectio. Hoc habes in rubricis, tit. 26. num. 6. 1

Ex prædictis libris aliquid quotannis, vel in proprio die, vel in sequenti, vel in præcedenti est legendum, ex eadem rubr. num. 7. etiamsi plura Prophetarum initia sint legenda, hac adhibita lege, vt non ex- 2

tra propriam eorum Hebdomadam legantur, neque duo initia ſub vna concluſione, *Tu autem*, neque in præcedenti feria, ſi in ſequenti datur locus ea legendi. Quòd ſi alicubi impediantur feriæ, feſtis locorum propriis, lectiones erunt de communi, & lectiones propriæ de Prophetis: quæ alio die legi non poſſunt, eo anno omittuntur. Excipe ſequentes caſus. Primus eſt in Epiſt. S. Pauli: eæ enim omnes conſtituunt vnicum librum, quem ſufficit incepiſſe. Alter caſus eſt in libris Regum, adueniente Auguſto; ſufficit enim quòd de iis lectus ſit primus, vel ſecundus liber. Vbi verò contingit minui numerum Dominicarum poſt Epiphaniam, adueniente citiùs Dominica Septuageſimæ, & ideò in feria vel alia die proxima fit de offic. Dominicæ tertiæ, vel ſequentium, anticipatè; ſtatim ac factum eſt officium Dominicæ, in ſe-
quentibus

quentibus diebus legi debent Epiſtolæ S. Pauli, quæ poſitæ ſunt in Dominica anticipata. *Quod in poſtrema Breuiarij recognitione decretum eſt.*

Quando de Scriptura per annum diſtributa, non poteſt legi in feſto 9. lect. in 1. Nocturno; quia eo die non habetur in Breuiario, putà quia ſunt 4. Tempora, feria Quadrageſimæ, aut feria 2. Rogationum, aut Vigilia Aſcenſionis, eo caſu ſumuntur lectiones 1. nocturni de Communi, quæ alioquin ad maiorem ſolennitatem ſolent aſſignari; tunc enim ad neceſſitatem leguntur. Quod intelligi debet non tantùm in feſtis occurrentibus, ſeu in die octaua habentis octauam; ſed etiam in diebus infra octauam; eadem enim eſt ratio de feſtis. Si tamen in feſto habente octauam lectæ fuiſſent in 1. Nocturno, aliæ lectiones non de Communi Sanctorum eo caſu repetendæ erunt.

ſint propria in Breuiario, neque extra Breuiarium approbata à S. Sede Apoſtolica, ſumantur de communi, & de Octauario Romano in hanc præcipuè cauſam edito. Nam in Officio nihil eſt legendum, quod ab eadem Sede Apoſtolica non ſit approbatum, vt fusè probat ex Gelaſio Papa Radulfus, propoſitione 11. & Sixtus V. Conſtitutione 74. concedens varias facultates. Sacra Rituum Congreg. Officia Sanctorum Patronorum noluit approbari poſſe, inconſulto Summo Pontifice: approbata verò pro certo loco, negauit ſæpiùs Sacra Cong. extendi poſſe ad alia loca, inconſulta eadem Congr.

12 Titulus altaris, ſeu capellæ, celebrandus eſt, provt in Calendario Rom. deſcribitur: in quo, ſi neque nominatur, ad illud altare celebrari poterunt Miſſæ feſtiuæ cum hymno Angelico, & tribus orationibus, *vt ſuprà, tract. 1. part. 1. tit. 9. n. 10.*

ſed

ſed officium nullatenus fiat ſine licentia Maiorum, ad quos attinet mutare ritum.

13 Si altare eſt titulus beneficij, idem agendum.

14 Si eſt titulus Eccleſiæ dirutæ, ad illud altare tranſlatæ, ille, qui emolumenta prædictæ Eccleſiæ percipit, recitare debet officium de eo in eius feſto, & ritus erit ſemidupl. niſi dignitas eiuſdem aliud expoſcat: ſed in his caſibus conſulatur Sac. Rit. Congregatio.

15 Beneficiatus habens Eccleſiam, quæ eſt titulus beneficij, licèt apud eam non reſideat, debet tamen feſtum eiuſdem colere, vti primæ claſſis, & cum octaua celebrare.

16 Titularis non debet celebrari extra propriam Eccleſiam, ne quidem ritu ſemiduplici.

17 Dies octaua Patroni loci accidit alicubi in feſto dupl. quod ibi eſt in præcepto, vt in vrbe Rhegij, ditionis Eſtenſis, in qua

octaua

octaua dies S. Prosperi occurrit in festo Visitationis Beatæ Virg. quod ibi est de præcepto. Sacra Rit. Cong. approbans officia pro clero Rhegiensi, decreuit fieri officium de festo, cum com. octauæ; aliàs transferri debet festum vt suprà tit. 7. num. 8.

18 In vigilia patroni, quæ habet officium in Kalendario, erit ea die omittenda commemor. de Patr. quæ solet fieri inter suffragia.

19 Quæ diximus de Patrono principali loci, eadem conueniunt Fundatori & Patrono Ordinis in toto Ordine, post solennem canonizationem eiusdem.

Negamus tamen infra octauas Patroni, seu Tituli, aut dedicationis propriæ Eccl. faciendam esse commemor. de octau. quocumque adueniente festo: quia hoc est priuilegium octauarum Natiuitatis Domini, Epiph. & Corporis Christi.

De

De proprio ritu singularum partium. TIT. 13.

POst regulas generales totius officij, veniendum est ad regulas singularum officij partium, hoc est, Horarum, quas titulis sex perstringendas esse constat, si velimus Breuiarij ordinem sequi; sed non video, cur singillatim de iis sit agendum, cùm nullas difficultates peculiares contineant. His igitur prætermissis ad reliqua pergamus, quæ ad partium partes attinent.

De partium, hoc est, Horarum partibus. TIT. 14.

HOrarum partes multæ sunt & variæ, quæ proprios habent ritus, verùm ita claros, vt opus non sit earum titulos sigillatim expendere, sed sufficiet quædam scitu digniora breuiter annotare.

Ex Tit. 20. de Hymnis. TIT. 15.

IN Officio semid. de B. Virgine, quod à Regularibus ex

priuilegio fit in Sabbato, ſi in primis veſp. fiat tantùm commemor. in Completorio dicitur, *Gloria tibi Domine*, vel, *Ieſu tibi ſit gloria* (quod ſeruari etiam debet in vniuerſali Eccleſia, quando fit de S. Maria in Sabb. more conſueto.) In ſecundis autem veſp. ſi fiat de ea ſaltem commemor. eodem modo concluduntur hymni, vſque ad Completorium incluſiuè. Quidni iiſdem vtemur legibus in commemoratione ſolennitatis B. M. Virginis; atque idem ſeruandum eſt in Officio ſemid. de SS. Sacramento in feriis quintis à Regular. ſi verò nulla fiat in Veſp. commemor. neque in Completorio variatur finis hymni.

Ex Tit. 21. De Antiphonis.

TIT. 16.

1 SI Antiphona ſumitur ex principio pſalmi vel cantici, & incipit ſic pſalmus, vel canticum; eo caſu non dicitur principium pſalmi, vel cantici,

ſed continuatur, quod ſequitur in pſalmo vel canticò ab eo loco vbi deſinit Antiphona. Quod nota præſertim in communi Dedicationis Eccleſiæ in 3. nocturno, in pſalmo, *Qui habitat*; nam die primo & octauo, dictâ Antiph. à choro, incipi debet pſalmus à 2. verſ. *Dicet Domino*: ſi verò tempore Paſchali addas in fine *Alleluia*, tunc incipitur pſalmus à 1. verſu, *Qui habitat*; quia illud *Alleluia*, tollit continuationem Antiphonæ cum pſalmo, *quod additum eſt in poſtrema Breuiarÿ recognitione.*

In veſp. ferialibus feriæ 2. dicto initio Antiphonæ ab Hebdomadario, *Magnificat*, Cantor & Chorus ſimul proſequuntur, quia diuidi commodè non poteſt vltima pars verſus. *Illud certè obſeruandum eſt in enunciandis Antiphonis, vt initium nunquam ſit vnius ſyllabæ; neque eiuſmodi vt abſurdè*

orationem præcidat. Ex titulo 22. de psalmis nihil decerpimus, omnia enim satis clara.

Ex titulo 23. de Canonicis.

TIT. 17.

TRia Cantica Euangelica, *Magnificat*, *Benedictus*, &, *Nunc dimittis*, quotidie dicuntur, ad quæ standum, vti fit ad Euangelium in Missa. Plurimi initio horum Canticorum formant sibi crucem à fronte ad pectus, quia est Euang. & placet, quia hoc idem præscribitur Episcopo ad initium Cantici *Magnificat*, in Cærem. Ep. lib. 2. c. 1.

Ex Tit. 25. de Absolutionibus. & Benedictionibus ante lectiones.

TIT. 18.

LEctor ante lectionem dicit, *Iube Domne*, &c. Vide, quàm larga potestas benedicendi data sit ei, cui iubere dictum est. Dicit *Domne*; non *Domine*, quia hic Dei titulus est, ille hominis præclari. Ad vltimam lectionem quicumque inferior Episcopo,

Epiſcopo, debet dicere, *Iube Domne*, cui ſecundus in choro reſpondere debet benedictionis congrua verba. Notarunt aliqui, quòd ille qui ſolus recitat officium, dicere debet, *Iube Domine*, ſicuti Sacerdos: hoc idem dicit in Miſſa priuata ante Euangelium: & verè par eſt ratio, ſed diſpar vſus.

Ex Tit. 26. De Lectionibus.

TIT. 19.

INitia librorum ſacræ Scripturæ regulariter leguntur in Dominicis: quòd ſi feſto aliquo impediantur, æquum eſt vt ab initio libri in ſequenti die non impedito auſpicetur lectio. Hoc habes in rubricis, tit. 26. num. 6. 1

Ex prædictis libris aliquid quotannis, vel in proprio die, vel in ſequenti, vel in præcedenti eſt legendum, ex eadem rubr. num. 7. etiamſi plura Prophetarum initia ſint legenda, hac adhibita lege, vt non ex- 2

tra propriam eorum Hebdomadam legantur, neque duo initia sub vna conclusione, *Tu autem*, neque in præcedenti feria, si in sequenti datur locus ea legendi. Quòd si alicubi impediantur feriæ, festis locorum propriis, lectiones erunt de communi, & lectiones propriæ de Prophetis: quæ alio die legi non possunt, eo anno omittuntur. Excipe sequentes casus. Primus est in Epist. S. Pauli: eæ enim omnes constituunt vnicum librum, quem sufficit incepisse. Alter casus est in libris Regum, adueniente Augusto; sufficit enim quòd de iis lectus sit primus, vel secundus liber. Vbi verò contingit minui numerum Dominicarum post Epiphaniam, adueniente citiùs Dominica Septuagesimæ, & ideò in feria vel alia die proxima fit de offic. Dominicæ tertiæ, vel sequentium, anticipatè; statim ac factum est officium Dominicæ, in sequentibus

quentibus diebus legi debent Epistolæ S. Pauli, quæ positæ sunt in Dominica anticipata. *Quod in postrema Breuiarij recognitione decretum est.*

Quando de Scriptura per annum distributa, non potest legi in festo 9. lect. in 1. Nocturno; quia eo die non habetur in Breuiario, putà quia sunt 4. Tempora, feria Quadragesimæ, aut feria 2. Rogationum, aut Vigilia Ascensionis, eo casu sumuntur lectiones 1. nocturni de Communi, quæ alioquin ad maiorem solennitatem solent assignari; tunc enim ad necessitatem leguntur. Quod intelligi debet non tantùm in festis occurrentibus, seu in die octaua habentis octauam; sed etiam in diebus infra octauam; eadem enim est ratio de festis. Si tamen in festo habente octauam lectæ fuissent in 1. Nocturno, aliæ lectiones non de Communi Sanctorum eo casu repetendæ erunt.

4 Accidit assignari etiam in Breuiario, quibusdam festis plurium Apostol. lectiones proprias in 1. Noctur. quæ sunt propriæ alterius illorum, & eo casu si diuidatur festum, quia alter eorum tantùm est Titulus Ecclesiæ, vel Patronus, ei debentur lectiones propriæ, cuius propriæ sunt; alteri, de Communi quæ habentur in 1. Noct. Quæ item legi debent, quando aliquod festum in propria Ecclesia solenniter celebratur, hoc est, in festo 1. vel 2. classis, imò etiam in festo Patronorum minùs principalium, nisi ob angustiã temporis ponendũ sit initiũ Prophetæ, quod in his vltimis festis poni decretũ est in postrema Breuiar. recognitione.

5 Si hebdomada 4. Octobris fuerit vltima; in feriis 5. & 6. & Sabbato huius hebd. quartæ legantur lectiones Dom. 5. feriæ 2. & 3. quæ sequuntur Dominicam 5. qui dies si fuerint

rint impediti, eo anno omittantur illæ lectiones, quæ his diebus legi non possunt: si verò in sequenti hebdomada 5. hæ lectiones, vel in Domin. vel in suis feriis legi non possunt, ponantur in sequentibus feriis eiusdem hebdomadæ, iuxta ordinem historiæ & martyrij Machabæorum.

Si festum Sanctorum Philippi & Iacobi, occurrat in Sabbato Dominicæ 3. post Pascha; 6
tunc in Dominica 4. legi debent lectiones feriæ 2. sequentis; ne bis initium Epistolæ S. Iacobi immediatè repetatur.

Laudandi non sunt, qui ritu 7
Rom. recitant Officium, & ab Officio ritus alieni, mutuò accipiunt lectiones de vita Sanctorum, non approbatas Rom. contra rubr. Breuiar. de dupl. tit. 1. num. 1. & de lectionibus tit. 26. num. 9.

Monent rubricæ, quando in 8
Officio nouem lectionum, fa-

cienda eſt commemor. de Sancto, vel de feria, aut Dominica, quæ habet proprium Euangelium, quod legi debet pro 9. lectione; monent, inquam, vt de primæ homiliæ (nempe eius de quo fit Officium) lectionibus octaua & nona, fiat vna, quæ ſit octaua; quod quamuis ſit ad libitum, vt patet ex verbis rubricæ de lectionibus, n.3. tamen in quibuſdam caſibus deberet omninò legi 9. lectio adiuncta octauæ, nimirum, quando in 9. lectione continetur laus propria eorum, de quibus agitur feſtum, v.g. in feſto SS. ſeptem fratrum, eò quòd in 9. lectione laudatur mater ipſorum. Item in feſto SS. Martyrum Nerei, &c. quorum laudes propriæ habentur in 9. lectione, & in gratiam huiuſce 9. lectionis datum eſt Euangelium integrum eorum feſto, alioquin non valdè congruum ex Dom. 21. poſt Pent. deſumptum.

In

In festis S. Abrahæ & S. Iobi, 9
quæ alicubi celebrantur, legi possunt lectiones haustæ ex Genesi, & ex historia Iobi, quæ videlicet habentur in Dominica Quinquagesimæ pro S. Abraham, & in Dom. 1. Septembris pro S. Iob. in 2. Noct. quæ ibidem habentur in eorum commendationem: in 3. Noct. Euangelium, *Homo quidam nobilis*, cum homilia, quæ habetur in festo S. Ludouici Regis. Vel in 1. Noct. lectiones de script. occur. reliqua vt supra. Idem seruari potest, in festis SS. Isaiæ, Hieremiæ, Danielis, Dauidis, & similiũ, vbi celebrantur, propriis è Breuiario adhibitis eorum lectionibus. *Habes lectiones pro S. Dauid, in Domin. 6. post Pent. de Apol. illius ex lib. S. Ambrosij.*

Ex Tit. 27. De Responsoriis post lect. TIT. 20.

QVi incheoat responsoriũ, idem dicit & versum integrum, imo & Gloria Patri: par enim 1
ratio,

ratio; cæteri verò de choro, absolvunt Responsorium, & repetunt post versum, & post Gloria Patri.

2 Responsoria primò ponenda in Dominica, si hæc impediatur à festo duplici, ponenda sunt in 1. feria sequenti tanquàm historiæ principium, antequàm dicantur alia responsoria.

3 Responsoria Tobiæ (si in Dominica, aut feria 2 & 3. poni non possunt) ponantur feriâ quartâ, omissis quæ hac die assignantur: tum feriâ 5. dicantur Responsoria 2. Nocturni Dom. ne bis eadem Responsoria immediatè repetantur.

4 Tempore Passionis omittitur *Gloria Patri* in Resp. Officij de temp. sed non in Officio Sanctorum, & eius loco resumitur Responsorium à principio, ad finem vsque.

5 Tempore Paschali quidem additur *Alleluia* in fine Respons. sed non in fine Versus.

In

In officio trium lect. quando fit de festo, & in feriis tempore Pasch. dicuntur duo Resp. quæ sumuntur de Communi Sanctorum in festis; & in feriis, de Dom. præcedenti, nisi propria assignentur, hoc ordine feria 2. & 5. primum, & secundum Resp. 1. Noct. feria 3. & 6. primum & secundum 2. Nocturni; feria 4. & Sabbato, primum, & secundum 3. Nocturni. 6

Nota primum, & secundum; “
non igitur tertium, loco se- “
cundi, quod quidam perperam “
ducunt, ea ratione moti, quòd “
in Officio S. Mariæ in Sabb. “
præscribuntur primum & ter- “
tium Resp. Officij parui, vel “
quod in 3. Resp. est *Gloria Pa-* “
tri, quod non est in secundo; “
sed hæ rationes non valent; “
quia in his casibus addendum “
est *Gloria Patri*, secundo Resp. “
& ad illud de S. Maria in Sab. “
dicimus esse casum singularem, “
qui non officit rubricæ generali. “

Ex

Ex titulo 28. De Responsoriis breuibus Horarum. TIT. 21.

1 TEmpore Passionis omittitur *Gloria Patri*, & resumitur initium Responsorij, in Resp. breuibus Horarum; sed non omittitur in officio 9. lectionum, ita vt si in Dom. Passionis fiat commemor. in 2. Vesp. de semidupl. sequenti: in Completorio dicendus erit versus, *Gloria Patri*, quia festum est iam inchoatum.

2 Ad Primam, fit variatio versus, pro varietate festorum: sed concurrentibus duobus versibus propriis, altero, ratione temporis, altero, ratione festi, vt in Concept. B. Virginis intra Aduent. præferri debet ratio festi & eius oct. sicuti in fine hymnorum fit. Quare in Dom. infra oct. Concept. (vbi fit octaua) dicendus est versus, *Qui natus es de Maria*, ad Primam, non autem, *Qui venturus es in mundum*. Ex tit. 29. nihil deprompsimus.

Ex

Ex Tit. 30. De Oratione.

TIT. 22.

SI Oratio pro commemor. ſit eadem, cum Oratione principali Officij; mutatur Oratio pro commemor. ne eadem repetatur. Contingit caſus iſte Toloſæ annis ſingulis in 2. Veſp. Tranſlationis S. Exuperij, in quibus oratio Officij eſt *Exaudi quæſumus*,&c. de Cõmuni Confeſſoris Pontificis: deinde fit cõmemor. S. Baſilij magni, in cuius Officio præſcribitur eadem Oratio. Sed in hoc caſu mutanda eſt in aliam de Communi *Da quæſumus*. Ex titulis 31.& 32. nihil depromendum reperimus.

Ex Tit. 33. De Symbolo S. Athanaſij. TIT. 24.

IN Dom. ſeu feſto SS. Trinit. dicitur hoc Symbolum, quia de Trinit. doctrinam continet; non tamen quotidie dicendum eſt, vbi celebratur octaua SS. Trin. quia Dominicæ aſſignatur. Quare & in die octaua dicendum erit.

Ex

Ex Tit. 34. De Precibus.

TIT. 24.

QVando quis solus recitat Officium, omittere debet, *vobis fratres*, &c semélque recitans *Confiteor*, debet addere in plurali, quæ sequuntur, *Misereatur nostri, peccatis nostris, perducat nos.* Ex quo sequitur, quòd recitantes duo Officium simul, nihil debent mutare in textu Breuiarij: sed qui maior est, dicat, *Et vobis fratres: & vos fratres*: qui minor, *tibi pater: & te pater*, sicuti dicunt inuicem, *Dominus vobiscum, & cum spiritu tuo.* Neque Moniales mutare debent verba consueta, in verba, *Matrem, Mater, sorores.* sed eodem modo loqui nomine Ecclesiæ, ac si essent viri, *ex decreto Sacr. Rit. Cong.* 18. *Aug.* 1629.

Ex Tit. 35. De Commemor. & Suffragiis Sanctorum communibus. TIT. 25.

NOn fit commemor. de S. Maria inter suffragia consueta,

sueta, ne quidem in propria Ecclesia, quando dicitur eiusdem Officium paruum in Choro, nec quandocunque Officium fit de ea; neque enim de eodem fieri debet officium, & commemor. simul. Qui verò priuatim recitat Officium B. Virginis paruum, debet in officio de die, facere commemorationem de Beata Virg, ac si illud non recitaret; nisi recitet ratione Chori. Nihil autem refert, si diuidatur officium B. Virginis, ab officio diei, putà quia illud vesperi, hoc manè recitatur in Choro; quia vtrumque dicitur, & vnum in ordine ad aliud.

De Patrono principali loci, & de Titulari Ecclesiæ plura sunt notanda. 1

Primò cum esse Patronum loci, qui Maiorum auctoritate & communi sensu populi, recolitur vt Patronus. Titulus autem Ecclesiæ ille est, à quo denominatur Ecclesia, deinde 2

pro dignitate Patroni, vel Titularis Ecclesiæ, ante vel post S. Mariam & Apostolos, vel inter eosdem facienda est commemoratio, hoc est, de Titulo Trinitatis, Spiritus Sancti, & Corporis Christi, ante S. Mariam: de Saluatoris Titulo non fit, quando fit de Cruce, quia æquipollent; sed aliis diebus ante Sanctam Mariam. De Angelis, & de Sancto Ioanne Baptista ante Apostolos. De Sanctis veteris Testamenti post Apostolos, licèt in Litaniis præcedant Apostolos, ibi enim seruatur ordo temporis, non dignitatis: tum de omnibus aliis.

3 De Patrono loci regulariter fit ante Titularem, si sint æqualis dignitatis: si verò inæqualis, seruetur ordo dignitatis, qui colligi potest ex mox dictis, & ex supra notatis tit. 11. num. 3. *Patronus principalis Ordinis, æquiparatur Patrono loci, & iisdem gaudet priuilegiis.* Primum

m um verò locum ante quamcumque commemor. semper habet commemoratio de Cruce: quòd si de Cruce tanquam de Titulo Ecclesiæ facienda est commemoratio, sufficit prædicta, quæ fit ante aliàs *ex decreto Sacr. Rit. Cong.* 30. *Mart.* 1621. & eodem modo sufficit commemoratio de S. Francisco apud eos Ordinis Minorum, quorum Ecclesiæ Titulus est Sacrorum stigmatum.

In Ecclesia Omnium Sanctorum nomine dicata, fieri debet commemor. de Apostolis, ante commemorationem de omnibus Sanctis, vti fit in Officio paruo B. Mariæ, in quo Oratio Apostolorum præponitur Orationi Sanctorum omnium. Neque incongruit de eodem bis fieri mentionem, semel apertè, semel latenter, quod fit infra Octauam Sanctorum omnium, in qua fiunt commemorationes de Sanctis occurrentibus.

5 Oratio de Patrono, seu Titulari sumitur à die festo eorumdem, non à Vigilia, aut octaua, vt gratis quidam dicunt, mutato verbo, *Natiuitatem*, *Natalitia*, in *commemorationem*. Quæ si minùs congruit, sumatur alia de Communi. In Collecta S. Leonis 2. pro *Commemorationis festa*, lege, *Commemorationem*. In Collecta Sanctorum Dionysij, & Soc. tace, *hodierna die*. In Collecta S. Apollinaris tace, *hunc*. Nec est incongruum dicere, *præsentem diem honorabilem nobis in B. Ioan. commemoratione*. neque, *qui venerandam, sanctamque lætitiam in B. Bartholomæi commemoratione*.

6 Qui plures habet beneficiorum, & Ecclesiarum Titulos, si Tituli sint de eodem, putà de S. Maria, licèt diuersa sint Titulorum festa, sufficit commemoratio communis, *Sancta Maria*, & sic de aliis: si verò Tituli Sanctorum sunt diuersi, poterit

terit fieri, altero ex duobus modis: vel diſtinguantur claſſes Sanctorum in Apoſtolos, Martyres, Confeſſores, Virgines, ita vt vnaquæque claſſis recolatur, cum propria Antiphona, Verſu & oratione, in qua ij nominentur, quorum ſunt Tituli beneficiorum; vel de Maiorum licentia formetur Antiphona cum ſuo verſu, & oratione, quæ conueniat omnibus, non exprimendo Titulos martyrij, virginitatis, & huiuſmodi.

Regulares debent facere commemorationem de Titulari, cuius Eccleſiæ ſunt adſcripti, & quandiu ſunt adſcripti, etiam extra chorum. 7

In Officio Vigiliæ Patroni, ſeu Titularis, omittitur eorum commemoratio inter ſuffragia. 8

Cedunt hæ communes commemorationes, commemorationi feſti ſimplicis occurrentis, quia feſti commemoratio, 9

priuilegiata est Titulo festiuo supra communem aliorum commemor.

Ex Tit. 36. De fine Officij & Antiph. finalibus. TIT. 26.

IN fine Horarum dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, additur versus, *Fidelium anima*, &c. qui versus non dicitur ante *Pretiosa* ad Primam; neque ad Completorium; neque post aliam Horam, si aliud sequatur, vt vel Missa, vel Officium paruum B. Mariæ, vel Septem Psalmi, vel Litaniæ, vel Officium defunctorum. Post hunc versum dicitur oratio Dominica pro fine Horæ; tum subiungitur, *Dominus det nobis suã pacem*, deinde sequitur vna ex Antiphonis B. Virginis, pro temporis varietate.

Alma Redemptoris, dicitur à primis Vesperis Dominicæ 1. Aduentus, vsque ad Purificationem inclusiuè; ita vt si Purificatio quoad Officium transferatur

feratur, Antiphona hæc quoque non dimittatur, nisi in fine illius officij; imò verò si Purificatio alicubi octauam habeat, adhuc Antiphona hæc dicenda erit, vsque ad Completorium diei Octauę exclusiuè, seu vsque ad finem Octauæ, si contingat finiri ad Nonam pridie fer. 4. Cinerum, *ita decreuit Sacr. Rit. Cong.* 1616. Si diuidantur vesperæ Purificationis, à Completorio eiusdem; adhuc dicenda est pro Vesperis Antiphona *Alma*. Rubrica enim mutare iubet Antiphonam in fine Completorij, ideò in recognitione Vrbana Breuiarij, additum est rubricæ de *Aue Regina Cœlorum*, verbum *inclusiuè*, *ex decreto Sac. Rit. Cong.* 27. *Iul.* 1624.

Aue Regina dicitur à fine Completorij Officij Purificationis etiam translati, vel Octauæ (si cum octaua celebretur) inclusiuè vsque ad feriam 5. in Cœna Domini exclusiuè.

4 *Regina cœli* dicitur à Completorio Sabbati Sancti, vsque ad Nonam Sabbati post Pent. inclusiuè.

5 *Salue Regina* dicitur à primis vesp. Trinitatis, vsque ad Nonam Sabbati ante aduentum inclusiuè.

6 Extra chorum, prædictæ Antiph. dicuntur tantum in fine Completorij, & Matutini post Laudes, si terminetur officium; si verò non terminetur post Laudes, dicuntur post vltimam Horam, quæ sequitur mediatè, vel immediatè Laudes. Quando verò separatur Matutinum à Laudibus, non dicuntur; possent tamen dici post quancumque Horam ex deuotione. Dicuntur in Choro post quancumque Horã, quando à Choro discedendum est, aliàs non. Numquam verò dicuntur post aliquam Horam, quando subsequitur Officium Defunctorum, etiam ex deuotione, neque quando subsequuntur

tur

tur Pſalmi Pœnitentiales, neque quando ſequuntur Litaniæ ſolæ, neque item dicitur quando ſubſequitur Miſſa. Oratio verò mentalis poſt Horas non tollit Antiphonas finales, ſed debent dici, licèt à Choro non diſcedatur. Dicendæ etiam ſunt, quando Concio fit abſolutis Veſp. & quidem ante Concionem, niſi ſtatim poſt Concionem ſequatur Completorium. Præterea ſi Miſſa longiori morâ differatur, eo caſu erunt dicendæ, ac ſi diſcedendum eſſet à Choro.

Si finitâ Miſsâ nulla ſequatur Hora, eo caſu non ſunt dicendæ, vti neque poſt Officium Defunctorum, Pſalmos pœnitentiales, Litanias ſolas, & ſimilia. 9

Dicuntur flexis genibus, præterquàm in diebus Dominicis à primis Veſp. Sabb. & toto tempore Paſchali, quibus diebus ſtandum erit quoque ad Orationem Dominicam, Salutatio-

nem Angelicam, & Symbolum Apostolorum, quæ dicuntur post huiusmodi Antiphonas, in fine Completorij: aliis verò diebus erit genuflectendum, etiam ad Orat. Dominicam, &c.

Appendix de Martyrologio.

1 E Legibus initio Martyrologij datis, quarta, & 6. præcipuè sunt obseruandæ, vt nimirùm primo loco prænuntietur ille regulariter, de quo in sequenti die faciendum est Officium, & etiamsi non sit in Martyrologio. Alij Sancti, de quibus non fit Officium, sed sola commemoratio, vt de SS. Patricio, Henrico Imperat. Stephano Rege, si fiat Officium de feria, ponantur 1. loco; si de Sancto, ponantur 2. loco. Alij verò de quibus neque fit Officium, neque Commemor. & de quorum sanctitate nullum est dubium, nominari possunt suis locis Martyres post Martyres, Confessores post Confessores, Virgines post

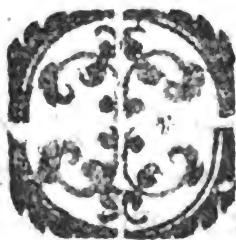
post Virgines. Dixi, *prænuntientur*, & *nominari possunt*; non autem *describantur*, & *describi possunt*, nisi separatim, non autem in ipsomet Rom. Martyrolog. nam illa conceduntur, hæc prohibentur.

Translato festo alicuius Sancti, non fit translatio de eodem, in lectione Martyrologij, nisi in casibus in Martyrologio expressis. Quemadmodum in anno Bissextili transfertur Vigilia S. Mathiæ, & eiusdem prænuntiatio in diem 24. & festum eiusdem ac prænunciatio in diem 25. qua ratione conuenit anticipari extra Romam, quæ de Vigilia, & festo S. Bartholomæi habentur in Martyrolog. Roman. sed in aliis festis hoc non debet obseruari. 2

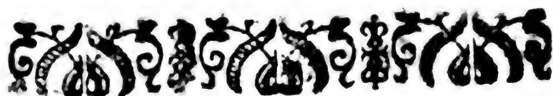
Translatâ quoque Vigiliâ in Sabbatum, non anticipatur lectio de Vigilia in Martyrologio, licèt anticipetur Officium cum ieiunio. 3

Hactenus

Hactenus de prima Rubricarum Parte, quæ generales Rubricas complectitur: quibus enucleatis, ad secundam partem, quæ ritus præscribit seruandos, progrediamur.

PARS

PARS SECVNDA.

ARS secunda ritus in recitatione Horarum Canonicarum adhibendos manifestè patefacit. Horæ autem Canonicæ, vel ab vno, vel à pluribus simul, vel extra Chorum, vel in Choro, vel solenniter, vel minùs sôlenniter recitari possunt. Quibus variis modis cùm varij accidant ritus, operæpretium est de his breuiter agere titulis tribus.

De Ritibus in priuata Horarum Canonicarum recitatione.

TIT. I.

COnuenienter statur ad Ora- 1
tionem Dominicam, &

Salu

Salutationem Angelicam, quia sunt de textu Euangelico; ad Symbolum item Apostolorum, vt ad Confessionem promptiores videamur. Item ad Horarum initia; ad Inuitatorium, ad Hymnos, qui sunt laudes Dei solenniores, inter quos *Te Deum* numeramus. Ad versus quosque Nocturnorum, & post Hymnos: ad textum Euangelij ante Homiliam; ad Capitula, ad Cantica, *Magnificat*, *Benedictus*, & *Nunc dimittis*, quia sunt de textu Euangelij; ad Orationes denique omnes, quibus immediatè Deum alloquimur (excepto triduo maioris hebdomadæ) & ad preces, quæ præcedunt Orationem.

2 Standum erit tempore Paschali, & in omnibus Dominicis, à primis Vesperis ad Antiphonas B. Virginis, quæ dicuntur in fine Officij.

3 Ad Psalmos standum esset, sed plurimi sedent, non pauci partim

tim ſedent, partim ſtant. Ad lectiones quoque in Officio B. Virginis paruo in Aduentu laudabilius eſt ſtare, quia ſunt de Euangelio.

Genuflectendum erit ad ea verba Inuitatorij, *Adoremus, & procidamus ante Deum*, ad preces feriales in Laudibus, Veſp. & horis, in diebus pœnitentiæ dicatis. Item in Officio Defunctorum ad preces. Item in Hymnis, ad ea *Veni creator Spiritus*, *Aue maris ſtella*, *O Crux aue ſpes vnica*, *Tantum ergo Sacramentum*, ſi coram Sacramento, etiam latente in tabernaculo immobili, de quo non pauci dubitauere: quidam laudabiliter ad ea quoque, *O ſalutaris hoſtia*: genuflectimus etiam in hymno, *Te Deum*, ad ℣. *Te ergo quæſumus*. Denique ad Antiphonas B. Virginis, quæ dicuntur in fine Officij & ad Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolũ Apoſtolorum, quæ dicuntur 4

cuntur

cuntur in fine Complet. (exceptis tempore Paschali & Dom.) erit genuflectendum.

5 Caput inclinandum erit ad Versum *Gloria Patri*,&c. ad nomen Iesu, Mariæ, & Sancti, de quo Officium recitatur. Item ad *Confiteor*, quod ad Primam & ante Completor. dicitur, vsque ad *Misereatur* inclusiuè ab eo qui dicit,& cui dicitur, respectiuè, vt in Missa.

6 Signum Crucis adhiberi debet pollice signando os, ad illud initio Matutini, *Domine labia mea.* Item manu extensâ, signando se à fronte ad pectus, & à sinistro humero, vsque ad dextrum, cùm dicitur, *Deus in adiutorium*, &c. in initio Horarum (non autem cum dicitur ter ad Primam post Orat. *S. Maria*) Item ad versum *Adiutorium nostrum*, ante Confessionem in Prima & Completorio. Item ad *Indulgentiam*, & ad ea in fine Primæ, *Dominus nos benedicat*, & in fine

fine Completorij, *Benedicat*, & *custodiat*, &c. Aliqui signum Crucis cum pollice formant in pectore ad *Conuerte nos Deus salutaris noster.* Laudabile quoque est signum Crucis fieri ad Ant. de Cruce, in feriali Offic.

In Psalmis Gradualibus, quæcumque preces dicuntur flexis genibus, multò magis in pœnitentialibus Psalmis, Litaniis, & Orationibus (quæ tamen Orationes à stante Hebdomadario dicuntur) ad alias nō incongruè sedetur: percutiunt sibi pectus aliqui ad *Agnus Dei*, sicuti fit in Missa, bene verò percutiunt ad ea in Confessione, *Mea culpa*, &c. vt itidem fit in Missa.

De ritibus Horarum Canonicarum in Choro recitandarum.

TIT. 2.

PRoprios mores vnaquæque habet Ecclesia & laudabiles consuetudines, quas non tolli à Cæremoniali Rom. neque à

rubrica Breuiarij, sæpiùs Sac. Rit. Cong. declarauit: sed cauendum, ne ita pugnent cum vniuersali Ecclesia, vt minùs laudabiles sint peritorum iudicio.

In Breuiario quatuor tantùm annotata reperiuntur, quæ ad hanc rem faciunt. Primum est, quòd Hebdomadarius clara voce dicat, *Domine labia mea aperies*, initio Matutini Officij (non autem dicat submissiori voce, qua posteà dicturus est, *Deus in adiutorium*, eodem enim vocis tono hæc duo cantari debent) alterum quòd in precibus ferialibus dicat clarâ voce totum *Pater noster*. Tertium quod idem dicat easdem preces feriales flexis genibus, vsque ad versus, *Dominus vobiscum*, exclusiuè, circumstantibus genuflexis vsque ad, *Benedicamus Domino*, exclusiuè, quemadmodum in Missa feriarum maiorum, dictis Orationib. præcisè

præcisè ſtatim ſurgendum eſt. Sed vſus communior eſt non ſurgendi, niſi dicto verſu, *Fidelium animæ*, cùm præſertim terminatur Officium, ne rurſum ſtatim genua flectamus ad Antiph. finalem, in fine Horæ. Quartum eſt, quòd idem ſurgat ad Orationem, quæ dicitur poſt Antip. B. Virginis, in fine Officij.

Habentur quædam in Cæremoniali Epiſc. ad hanc rem peropportuna. Et quòd SS. Sacramento patente, ſtare debeant omnes aperto capite ad Horas omnes, vel ſi ſedeant, caput numquam cooperiant. a

Standum erit ad initia Horarum, Inuitatoria, Hymnos, Capitula, Lectiones breues, Reſponſoria breuia, ℣. Abſolutiones, Benedictiones, Textum Euãgelij ante homil. Cantica Euangelica, Orationes, Cõmemorationes, & ſuffragia Cõmunia Sanctorum. Item ad Antiph. finales b

B. Virginis tempore Paschali, & in diebus Dom. à 1. Vesp. Item in versibus, & resp. quæ in Euang. lecta, genuflexionem postulant, vt, *Verbum caro factum est. Procidentes adorauerunt eum.* Quidni etiam in Antiphona? par certè vbique ratio.

4 Sedendum est ad Lectiones, & vbi est consuetudo ad Responsoria, & ad Martyrolog.

5 Ad Psalmos aliqui stant; alij sedent; alij ad Psalmos Matutini, & Laudum sedent, ad reliquos stant; alij ad eosdem Psalmos alternatim stant, & sedent, seruanda consuetudo. Sed qui sedent, non debent surgere ad versum *Gloria Patri*: sufficit enim profunda capitis inclinatio, capite aperto.

6 Ad Symbolum Athanasij, *Quicunque*, alij stant, alij sedent, certè laudabiliùs recitant stantes, *ex decr. Sac. Rit. Cong.* 23. *Dec.* 1624.

7 Genuflectitur etiam in Choro

ad

ad ea quæ superiori Titulo attigimus, & præterea ad *Tu autem Domine*, in fine Lectionum, à Lectoribus.

Inclinatur caput, vt superiori tit. dictum est, num. 5. quibus adduntur casus alij, vt idem fiat à Lectore, dum dicit, *Iube Domne*, &c. versùs Hebdomadarium, ab omnibus ad nomen Papæ viuentis: Præterea ad Versus sequentes, *Sit nomen Domini benedictum. Sanctum & terribile nomen eius. Benedictus Dominus die quotidie. Benedictum nomen maiestatis eius in æternum. Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus.* in Completorio, ad Versus, *Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum. Benedicamus Patrem, & Filium cum Sancto Spiritu. Benedictus es Domine in firmamento cæli.* Certè non est omittenda inclinatio capitis ad illa verba, *Benedicamus Patrem, & Filium cum Sancto Spiritu.* in Can- 8

tico trium puerorum, quia Versus ille tenet ibi locum Versus, *Gloria Patri*. ex Dur.

9 Signum Crucis sibi adhibent multi à fronte ad pectus, præter ea, quæ præcedenti tit. annotauimus, num. 6. ad initium Canticorum Euangelicorum, quia Euangelia sunt.

Cantores vt plurimùm (ex
10 Cæremon.) cantant Inuitatorium, Initia Psalmorum, id est, primam Versus partem, vsque ad mediationem, non vltrà, & Responsoria; Hebdomadarius autem initium Horarum, primam Antiph. Capitula, Antiphonas ad Cantica Euangelica, initia quorumdam Hymnorum, & Orationem dicit. Lectiones legunt qui in Choro sunt; iuniores, primas; seniores, vltimas; singuli, singulas. Verùm laudabili locorum consuetudini in omnibus standum erit.

De

De Ritibus Horarum Canonicarum in Choro solennius recitandarum. TIT. 3.

QVatuor ex Horis Canonicis solennitatem habent in Choro, nempe Matutinum cum Laudibus, vt in nocte Natiuitatis Domini; Prima in Vigilia Natiuitatis eiusdem, ratione Martyrologij; Vesperæ frequentiorem, & Completorium quandoque: de iis singillatim hoc loco breuiter dicendum, in gratiam eorum præsertim, quibus non est præ manibus Cæremoniale Episc. 2

3 Matutinum igitur nunquam cum pluuiali cantatur; sed dum cantantur Lectiones 3. Nocturni parat se celebrans pluuiali ad legendam 9. lect. pro qua accenduntur duo cerei ab Acolythis, parantur duo Cantores cum pluuialibus, neque recedunt Acolythi, donec tota lectio fuerit absoluta. Ob reuerentiam Maioris stantis (nempe cæ-

brantis) dum legit, stant omnes qui sunt in Choro. Ad Textum Euangelicum non adhibetur signum Crucis, neque legitur manibus iunctis, sed hinc inde supra legile positis, aut supra librum, vti fit in aliis lectionibus. Quicunque Episcopo inferior, dicit *Iube Domne*, non *Domine*, & qui maior est in Choro, siue illo superior, siue inferior, profert verba benedictionis. *Te Deum* inchoari debet à Celebrante, sicut & Hymnus post Inuitatorium.

3 Ad cantandas solenniter Laudes, eadem omninò fiunt, quæ ad Vesperas solennes mox dicemus facienda.

4 Martyrologium pridie Natiuitatis Domini solenniùs cantatur alicubi cum pluuiali, luminibus & incenso: alibi minùs solenniter. Illud certè notandum est ab omnibus, vt audientes stent vsque ad ea verba, *In Bethleem Iuda*, &c. quibus audi-

tis,

tis, statim genuflectant (præter Lectorem) vsque ad ea, *Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi secundùm carnem*, inclusiuè.

Fusiùs de Vesperis solennibus, quæ sæpiùs ab Ecclesiasticis viris cantantur, & præsertim in festis Titularium. Paratur autem celebrans pluuiali coloris tempori conuenientis, seu festo super superpelliceum sine stola; & cum eo (vbi fieri potest) parantur alij cum pluuialibus item, saltem duo, qui eidem hinc inde, quando opus est, ministrent. 5

Procedit celebrans de sacristia, ad altare præcedentibus duobus Acolythis, cum candelabris & cereis accensis, quos sequitur solus Cæremoniarius (si adest) tum alij de Clero, bini, & bini, deinde Ministri pluuialibus induti, postremò Celebrans medius inter duos vltimos pluuialibus indutos, qui fimbrias anteriores pluuia- 6

lis ipsius parumper eleuant. Et omnes ij (exceptis Acolythis) operto capite procedunt. *Ita Caremon. Episc. lib. 2. cap. 3.*

7 Cùm peruenerint ante altare, discedentibus aliis in chorum, formant quasi lineam rectam celebrans, & Ministri pluuialibus induti: genuflectunt omnes (inclinat tantùm caput celebrans, quando in altari non asseruatur Sacramentum in tabernaculo immobili) & paululum orant genuflexi, deponentibus intereà Acolythis sua candelabra, cum cereis extinctis super gradu altaris laterali, seu plano capellæ.

8 Surgunt deinde, & facta altari reuerentia, vt suprà, accedunt ad parata scamna in cornu Epistolæ, ita vt celebrans sedeat altiùs, puluino saltem supposito; vel accedit ille ad primam Chori sedem, in qua poni debet puluinum, & alterum cum tapete, super genuflexorium ante eundem

positum,

positum, super quo erit liber (hoc est, Breuiarium formæ maioris ad vsum Celebrantis) vel super legili, quod apponitur, & amouetur, prout opus est. Reliqui parati ibunt ad scamna, loco congruenti præparata in plano Chori. Sedet ibi Celebrans, stantibus aliis paratis ante illum in plano. Mox surgit, & dicit secretò versùs altare, *Pater noster*, & *Aue Maria*, quibus dictis eleuatur eidem pars dextra pluuialis anterior, per viciniorem paratum, seu per Cæremoniarium, & idem ipse se signans signo Crucis morosè, provt verba profert, incipit Vesperas dicens, *Deus in adiutorium*; ita vt finiat verba, & Crucis signum à fronte ad pectus, vnà simul.

Præintonatur Celebranti ab vno ex paratis initium primæ Antiph. cum debitis reuerentiis Altari, & Celebranti, ante & post; quâ intonatâ à celebran- 9

se,

te, & à choro cantata (si duplex est Officium) inchoatur Psalmus à Cantoribus, & sedent omnes post medium versus primi Psalmi, capite operto: sed aperiuntur capita, & inclinantur profundè ad *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.* Cantores præintonant alias Antiph. dignioribus in Choro, & surgentibus omnibus aliis ad Antiphonam, & initia Psalmorum, Celebrans non surgit.

10 Finitis Psalmis, Acolythi vnà cum candelabris, & cereis accensis, item qui parati sunt pluuialibus, accedunt ad Celebrantem cum debitis reuerentiis. Celebrans post vltimam Antiph. surgit, & detecto capite, cantat Capitulum manibus iunctis, cui vnus ex Ministris præintonat initium Hymni, quod ille cantat; & sic vsque ad finem stat, recedentibus prædictis ad loca sua, Acolythísque deponentibus sua candelabra vbi priùs.

priùs. Si initium Hymni continet inuocationem Christi, vel Dei, celebrans eleuat, & iungit manus,& caput versùs altare inclinat. Post Hymnum, cantatur versus à duobus ex paratis Ministris, in medio Chori, seu ante altare, quorum alter statim præintonabit celebranti Antiph. ad *Magnificat*, & eà intonatâ sedent omnes. Inchoato Cantico *Magnificat*, surgentibus omnibus, Celebrans facto sibi signo Crucis à fronte ad pectus, vadit ad altare capite detecto, cum inclinationibus ad vtramque Chori partem, tum reuerentiâ Altari debità, medius inter duos paratos vt supra, & si via breuis est (detecto capite Ministrorum sine Acolythis) ascendit ad Altare, osculatur illud in medio, & mox vertens se ad cornu Epistolæ, ministrantibus nauiculam altero ex paratis, & thuribulum Thuriferario, imponit thus, benedicit,

cit, & incensat Altare, eo prorsus modo, quo describitur initio Missæ *in rubr. Missalis, & prima huius voluminis parte: Parte 1. 2. rubr. Missal. tit. 4. num. 4.* S, aliud Altare est incensandum putà SS. Sacramenti, quod incensandum est, priùs quàm Altare, ad quod Vesperæ fiunt, seu alterius Sancti pro more locorum, procedunt Acolythi, & procedunt alij parati, vt initio Vesperarum. Et celebrans ea omnia facit, quæ in incensatione Altaris fiunt, excepto quòd non ponit incensum in Thuribulum, nisi opus sit.

11 Incensatione Altaris, seu Altarium peractâ sine Psalmo, *Dirigatur*, &c. reuertuntur prædicti cum debitis Choro reuerentiis ad loca sua, & celebrans stans apud sedem suam, inuitánsque sibi viciniorem ad incensationem, ab altero ex paratis incensatur triplici ductu, cum profunda capitis inclina-

tione

tione ab incensante facta ante, & post, cui etiam Celebrans modicum respondet, id est, modica inclinatione.

Thuriferarius incensat alios de Choro, duplici, vnicóve ductu thuribuli, prout conuenit, primo saltem in ordine, inclinato capite; & postremo populum, vt in Missa, in medio, à dextris, & à sinistris. Cessabit autem initio Orationis, imò ad Versus, *Dominus vobiscum*, sed ad Versus, *Gloria Patri*, conuenit pausam facere, & caput inclinare.

Cùm repetitur Antiphona, 12 tunc, non priùs, sedent omnes; interim Acolythi cum candelabris, & cereis accensis, & Ministri parati accedunt ad Celebrantem, qui finitâ Antiph. surgit cum aliis, & aperto capite, Acolythísque stantibus versa facie ad inuicem, stans versùs Altare, iunctis manibus cantat ℣. *Dominus vobiscum*, *Oremus*, &

Ora

Orationem, ſeu Orationes pro Commemoratione, iterum ſubdit, *Dominus vobiſcum.*

13 Duo ex Miniſtris paratis vbi ℣. cantauerunt, ibi cantant alta, & plena voce, *Benedicamus Domino.* quo dicto, redeunt ad Celebrantem, qui demiſſiori voce addit ℣. *Fidelium animæ*, &c. Si diſcedendum eſt à Choro, dicitur priùs Oratio Dominica ſecretò, tum à Celebrante additur, *Dominus det nobis*, &c. deinde cantatur Antiph. B. Virginis, pro qualitate temporis: & in fine eiuſdem Celebrans addit demiſſiore voce Orationem, & ℣. *Diuinum auxilium*, &c. & tandem diſcedit cum aliis, quibuſcum, & eodem modo, & ordine, quo venerat.

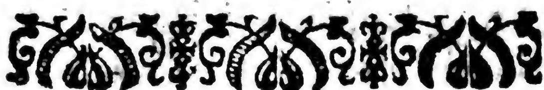
14 In minoribus Eccleſiis, vbi deſunt & Miniſtri, & pluuialia, hæc omnia ſeruari non poſſunt: ſed ſeruari debent, quæ reſpiciunt Celebrantem, vbi commodè fieri poteſt.

Pro

Pro Completorio ſolenniter, 15
cantando organum admitti poteſt. Ad Hebdomadarium ſpectat dicere : *Noctem quietam, Adiutorium noſtrum, Pater noſter*, Confeſſionem, Abſolutionem, vſque ad *Deus in adiutorium*, &c. incluſiuè ; Capitulum, Orationem, & Verſus, *Benedicamus*, *Omnipotens*, &c. nulla tamen fiet incenſatio altaris ad *Nunc dimittis*.

Hæc de ſecunda Rubricarum Breuiarij Parte : ad tertiam Partem tranſeamus, quæ contingentes defectus vt patefacit, ſic vitandos docet.

***

PARS TERTIA.

TERTIA Pars Rubricarum Breuiarij, defectus in Officio diuino contingentes 9. Titulis complectitur: sed antequàm auspicemur, hanc de defectibus materiam, operæpretium videtur aperire, quinam teneantur ad Horas Canonicas recitandas. Tenentur 1. Beneficiati, qui Titulum habent ecclesiastici beneficij, à die possessionis adeptæ, imò ab hora, quæ respondet Horæ, in qua possessio capta est. 2. Initiati sacris Ordinibus tenentur ad Horas canonicas, statim ac ordinati sunt, Subdiaconi, scilicet, ab ea Hora, quæ tunc temporis dicenda esset.

esset in Choro. 3. Regulares professi, tam mares, quam fœminæ, Choro addicti, tenentur ad Horas Canonicas ab hora, qua professionem votorum solenniter emiserunt. His positis, agendum est de defectibus circa recitationem Horarum Canonicarum occurrentibus; qui quanti sint, solus nouit, qui cuncta nouit, quíque defectibus nullis potest esse obnoxius. Verùm præcipuos, & frequentiores breuitatis ergo ad nouem Titulos reuocabimus, nempe, omissionem, mutationem, intentionem, attentionem, prolationem, tempus, locum, ordinem Horarum, & interruptionem, de quibus singillatim agemus.

De omissione. TIT. I.

QVi totum Officium vnius diei omittit, etiam absque contemptu, sine iusta causa per solam negligentiam, peccat lethaliter. Est communis sententia. Idem sentit Nauar. de eo,

qui omittit Horam integram, aut Horæ partem notabilem, quam docet esse tertiam Horæ partem. Sed placet mitior sententia Lessij, & Bonac. Horam paruam integram tantùm, esse materiam peccati mort. Excusari potest, qui omittit Officium 1. ob infirmitatem corporis, iudicio Medici, & si res est adhuc dubia, accedat assensus Superioris. 2. Cæcus si cum socio (quem non habet) non potest recitare. 3. Infirmus, qui non facilè socium habet, cum quo possit sine sui præiudicio recitare. 4. Grauis occupatio excusat, quæ omitti nequit, neque differri, sine aliorum offensione, & ea est ad longum tempus ità, vt nihil supersit temporis ad recitandum. 5. Iusta occupatio in Choro quærendi psalmos, aut alios incensandi. 6. Non excusat peregrinatio, etiam suscepta legitimè, neque studium literarum, etiamsi per

per ſubſtitutum ſeruiatur Eccleſiæ. 7. Ob carentiam Breuiarij etiam ex culpa, excuſatur; ſed à culpa non excuſatur. 8. Ignorantia Regularum Officij excuſat, licèt peccet qui ſuſcipit Ordinem, vel beneficium cum hac ignorantia, niſi bonâ fide ſuſcipiat, ſtatim cum alio recitaturus. 9. Metus mortis excuſat, ſi ab hoſtibus periculum vitæ immineat. 10. Si abſoluatur, non tenetur recitare, ſed ab Epiſcopo non poteſt abſolui.

De Mutatione Officij.

Tit. 2.

1 *Sacr. Rit. Cong. reſpondit non eſſe relinquendum Officium debitum pro alio Officio deuotionis*, 29. *Nou.* 1603.

2 Epiſcopus Regularis debet Officium recitare iuxta ritum ſuæ Diœceſis, non Regulæ. Vnde occurrente feſto Regulæ, in feſto Diœceſis, Diœceſis feſtum præferri debet. *Ita cen-*

fuit Sacr. Rit. Cong. 11. *Iun.* 1605.

3 Capellani Episcopi qui cum eo recitant Officium, debent se illi conformare. *Eadem Cong. eadem die.*

4 Qui sunt de gremio alicuius Ecclesiæ, debent recitare Officium, quod in Choro dicitur, & licèt extra Ecclesiam, vel Diœcesim morentur, decet eos recitare Officium proprium Ecclesiæ ipsorum. *Eadem Sac. Rit. Cong.* 8. *Septemb.* 1602.

5 Clerici licèt adscripti alicui Ecclesiæ, & eiusdem seruitio, non tamen obligati Choro, & quicumque alij Clerici Sæculares, Regularésque, in Ciuitate, vel Diœcesi commorantes, non tenentur recitare Officium illius Diœcesis, vel quæ de consuetudine in eadem Ecclesia recitantur in Choro. *Eadem Sacra Cong. eâdem die.*

6 Festum Patroni principalis loci tenentur omnes cum Officio de

de eodem, etiam Regulares celebrare; non autem Octauam Regulares, *vt censuit Sac. Rit. Congreg.* 27. *Maÿ*, 1628.

His casibus exceptis, & aliis 7
qui habentur apertè in rubricis, seu decretis Sacræ Cong. non licet mutare Officium vnius diei in Breuiario Rom. præscriptum in Officium alterius diei; & qui mutat, præcepto non satisfacit: ita Doctores apud Bonacinam, disp. de Hor. Canonicis, quæst. 3. puncto 1. num. 17. Quòd si mutatio fiat ex inaduertentia, debent omissa suppleri. Ita Tol. in Sum. lib. 2. c. 13. n. 6.

Neque fieri potest mutatio 8
Ritus, vt scilicet duplici Ritu celebretur festum, quod aliàs simplici sub ritu, vel semiduplici decretum est. *Sac. Rit. Cong.* 2?. *Nou.* 1602. *decreuit*, quod de sancto, cuius insignis Reliquia habetur, fieri possit Officium duplex.

Denique *eadem Sac. Rit. Cōg.* 9

decreto edito die 8. April. 1628. Rubricis Breuiarij nunc addito, & approbato à SS. D. N. Vrbano 8. censuit, & re maturè discussa, decreuit non potuisse, neque posse locorum Ordinarios, tam Sæculares quàm Regulares addere Calendariis, etiam propriis, Sanctorum Officia, nisi ea dumtaxat, quæ Breuiarij Romani rubricis, vel Sac. Rit. Cong. seu Sedis Apostolicæ licentia conceduntur sub pœna, quod non satisfiat obligationi recitandi diuini Officij. Et multò minùs adhiberi possunt Officia festorum alia, à Sac. Rit. Cong. non approbata, quæ in prædicto decreto, eadem meritò reiecit, & damnauit. Neque item potest Episcopus extendere Officium, quod fieri solet in ciuitate, ad suam Diœcesim, *contra decretum hac de re à Sacr. Rit. Cong. 16. Ian.* 1607. Et consequenter multò minùs Officium, seu lectiones

nes approbatas pro vna Ecclesia, illud, vel illas extendere ad alienas Ecclesias, suique Cleri vsum.

De intentione Officij. TIT. 3.

SVfficit intentio implicita orandi Deum, quæ habetur in sola Breuiarij acceptione, ad recitandum Officium.

De attentione Officij diuini.

TIT. 4.

1 QVi non attendit ad verba, vel ad sensum verborum, vel ad finem in Oratione propositum, peccat; & duæ primæ attentiones singillatim sufficiunt.

2 Qui recitat sine attentione, actuali, vel virtuali, peccat mortaliter; nec habitualis sufficit, quæ absque vllo voluntatis actu, non raro contingit.

3 Qui voluntariè distractus, alia faciens, quæ attentioně impediant, scribendo, pingendo, & similia faciendo recitat, peccat.

4 Qui recitat dum vestes induit, exuit, faciem lauat, &c. peccat venialiter.

5 Qui attentè quidem recitat, ſed in animo habet non ſatisfacere præcepto, tenetur repetere.

6 Qui tantùm legit preces horarias, & non orat, minimè ſatisfacit.

7 Qui recitat Officium, & ſimul audit Miſſam, peccat tamen venialiter, ex Caiet. in opuſc. tom. 2. tract. 4. Negat Nauar. c. 16. n. 71. ſi iuſta ſit cauſa. At cõcordant omnes nullũ eſſe peccatũ, ſi recitat, quando Sacerdos Miſſæ ſecreta dicit.

8 Qui recitat cum aliis, ſatis eſt, ſi attentè audiat verba plurium, non ſingulorum, ac ſi ab vno tantùm dicerentur.

De Prolatione Officij Diuini.

TIT. 5.

1 QVi recitat ſolus, ſatis eſt, ſi verba ita proferat, vt ſeipſum percipiat, & intelligat.

2 Qui verba diminuit, & detruncat, ſyncopat, & tranſcurrit (niſi vitio linguæ, vel conſuetudine quadam quaſi ingenua fiat) peccat

peccat saltem venialiter, non tamen tenetur repetere. *Ex Azorio lib.10. cap.7. quæst. 11.*

Qui recitat cum socio, satisfacit, siue ille sit obligatus ad Officium, siue non; & satis est, si attendat ad Antiph. Cap. Orationes, & alia huiusmodi, quæ socius solus dicit: idem etiam dicendum de lectionibus. In Psal. autem & Hymnis recitandis caue, ne si plures socij sint, alio modo quam alternis versibus, ad modũ duarũ partiũ Chori dicantur, alioquin non satisfit, ait Suar. lib.4. cap. 25. num. 3. 3

4 Qui in Choro destinatus ad cantandum, non cantat, non satisfacit. Ex Trid. sess. 24. cap. 12. vbi de Canonicis loquitur. Sed consuetudo contraria potest excusare.

Dum per organum sonatur versus, dicatur hic ab aliquo, vt ab adstantibus audiatur, Suar. tom. 2. lib. 4. cap. 8. num. 7. & Cærem. Episc. 5

De

De Tempore Officij diuini.

TIT. 6.

1 A Media nocte antecedentis diei, incipit tempus recitandi Officij, & perseuerat vsque ad mediam noctem sequentis inclusiuè. Est communis, apud Bonacin. disp. 1. quæst. 3. punct. 3. num. 2. ita vt vltra mediam noctem sequentis diei, Officium præcedentis non valeat. Nauar. cap. 3. num. 54.

2 Matutinum, & Laudes ex iusta causa possunt recitari in Vesp. præcedentis diei, putà, vt quis deuotiùs oret, vel studiis manè operam det, vel quia non poterit ita commodè recitare, & post Completorium, satis est expectare tertiam, vel quartam horam post meridiem. S. Thom. quodlib. 5. orat. 28.

3 Prima ante solis ortum, vel paulò post. Tertia aliquantulùm post ortum. Sexta paulò post. Nona prope prandium. Vesperæ, & Completorinm post prandium,

prandium, Tol. lib. 2. cap. 25. ſed excuſatur ab omni peccato, qui recitat Primam cum Tertia, Sexta & Nona ſimul duabus vel tribus horis poſt ſolis ortum. Bonacin. loco citato, num. 9.

Qui differt Matutinum ſine 4
cauſa ad Veſp. vel anticipat Cõpletorium ante prandium, nimis notabiliter variat tempus, & peccat venialiter. Bonac. ibid.

In Choro, ſtatæ horæ ſunt 5
obſeruandæ magis quàm in priuata recitatione, ſed ob proceſſionem, vel concionem mutari poteſt hora.

De loco diuini Officij. TIT. 7.

VBique recitari poteſt priua- 1
tè, modò non impediatur attentio, & locus ſit decens.

In Choro verò tenentur re- 2
citare, qui Choro ſunt addicti ex iuſtitia, iuxta inſtitutionem beneficiorum, & conſuetudinem locorum, niſi aliud cogat neceſſitas, vt hyemis tempore in Sacriſtia, vel adſit conſuetudo legitima,

gitima, vel priuilegium Papæ, vel fundatoris institutio.

De Ordine diuini Officij. TIT. 8.

1 QVi sine iusta causa peruertit ordinem Horarum, peccat venialiter. Iusta verò causa, est obliuio, inaduertentia; vt Chorus iuuetur, vel alius, ad dicendum Officium. Azor. cap. 10. quæst. 1.

2 Peruersio eiusdem Horæ secluso contemptu, & scandalo, ex iusta causa nullum est peccatum. Bonacin. disp. 1. quæst. 3. punct. 4. num. 5. grauior erit culpa, si in Choro ordo peruertatur. Suar. lib. 4. cap. 11. num. 10.

De interruptione diuini Officij. TIT. 9.

1 QVi diuidit Matutinum à Laudibus, nocte totâ interpositâ, non peccat. Doctores apud Bonacin. disp. 1. quæst. 3. punct. 3. num. 11. Azorius vult esse veniale sine causa.

2 Qui diuidit Nocturnum à Nocturno per Horam vnam, pluré{s}que

p uréſque, cum iuſta cauſa, n o.a vltra tres Horas, non peccat. Doct. apud Bonac. num. 13.

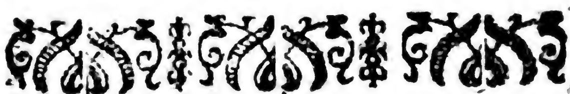
3 Qui diuidit Horam paruam, vel pſalmum, ex iuſta cauſa, non peccat. Azor. quæſt. 5.

4 Interruptio ad longum temporis ſpatium, probabiliùs obligat ad repetitionem. Nauar. cap 16. n. 75. ad breue tempus non obligat. Idem n. 75. & c. 10. n. 62. peccari ſaltem venialiter, ſine iuſta cauſa eſt dicendum.

5 Qui interrumpit animo continuandi, vt aliud agat, non tenetur repetere; imò nec ille, qui animo repetẽdi interrumpit, & poſteà non repetit. Ita Doct. apud Bonac. diſp. 1. quæſt. 3, num. 31. Hæc de defectibus.

6 Abſolutis 2. & 3. quas interiecimus, partibus, quid ſupereſt, niſi vt ad vlt. Rub. Breuiarij partẽ procedamus, ſupremã huic Operi manum impoſituri. Accedamus igitur ad rubricas ſpeciales, & partes eiuſdem Breuiarij.

PARS

PARS QVARTA.

PArs quarta Rubricarum Breuiarij, speciales Rubricas, & eiusdem Breuiarij partes examinandas præbet, quas diligenti studio perscrutabimur, digniora tantùm relaturi, quadraginta titulis comprehensa. Quorum priores 21. ad proprium de Tempore; medij 13. ad proprium Sanctorum; reliqui posteriores ad Commune Sanctorum attinent.

De Proprio de Tempore.

EXposcit ordo Breuiarij, vt à Proprio de Tempore ordiamur Rubricarum specialium enucleationem.

De

De Aduentu. TIT. I.

IN Aduentu omittimus suffragia Sanctorum, ne ante Christum natum implorare videamur eorum opem, quos ipse Christus suo Aduentu sanctitate donauit. Neque fit Commemoratio de Cruce, ne videatur passus, antequàm natus. Neque de pace, quam in Natiuitate dedit hominibus bonæ voluntatis. Diebus singulis dicuntur preces feriales flexis genibus, quando fit Officium de Tempore, præterquàm in die Dominica: & de feria Aduentus fit semper commemoratio, vtpote de feria maiori,

De Antiphonis maioribus Aduentus. TIT. 2.

ANtiphonæ maiores in Aduentu dicuntur eæ, quæ per septem dies ante Natiuitat. Domini recitantur, incipientes ab O, quæ maiores aliis sunt, quia duplicantur.

Præcedunt has Antiph. aliæ

ad Laudes, quaſi præparatoriæ ad maiores. Tres aliæ Antiph. ſunt, priuilegiatæ in his diebus: prima eſt *Expectetur*, quæ ſemper dicenda eſt in Sabbato quarto loco, vt concordet cum Cantico Sabbatino: altera eſt, *Nolite timere*, quæ die 21. menſis Decemb. ſemper eſt ponenda, ſiue ſit feſtum S. Thomæ, ſiue Dominica: ne enuntietur falſum extra quintum diem ante Natiuitatem. Tertia eſt, *Ecce completa ſunt*, quæ vltimo die ante vigiliam Natiuitatis ponitur.

3 Quando alicubi contingit reponi has Antiph. in feria diuerſa ab ea, cui ſunt aſſignatæ, Antiphona 4. erit ea, quæ conformis eſt Cantico recitando, ſicuti præſcribitur de Antiph. *Expectetur*, reſeruata Sabbato.

De Dominica 4. Aduentus.

TIT. 3.

CContingit non legi in Officio Dominicæ 4. Euangelium, quod ideò ſaltem in præcedenti

cedenti Sabbato legitur: putà quando in hac Dom. occurrit Vigilia Natiuitatis, & eo anno omittuntur Antiph. ad Laudes, quæ occurrunt in die S. Thom. vt in Sabb. 4. Temp. ponantur Antiph. Dominicæ 4. quæ omitti non debent.

De Vigilia Natiuit. Domini.

TIT. 4.

SI hæc Vigilia venerit in Sabbato, vice Psalmi *Iubilate*, in Nocturno dicitur Psalmus, *Bonum est*; ne bis dicatur idem ad Matutinum, & Laudes. 1

Legitur Martyrologium cum maiori quàm aliàs solennitate, de quo suprà in Appendice ad primam Rubricarum Breuiarij partem. 2

Ad Nonam inclusiuè terminatur Aduentus, & cessat versus, *Angelus Domini*, &c. 3

De Natali Domini. TIT. 5.

DIuiditur Matutinum à Laudibus, & inter vtrumque cãtatur prima Missa; Altera post 1

Primam, quæ dicitur summo mane, vt Missa cantari queat: Tertia Missa dicitur post Tertiã.

2 Antiphonæ in 2. Vesperis, *Tecum principium*, &c. nunquam omittuntur infra octauam.

De festis infra oct. Natiuit. Domini. TIT. 6.

1 FEstum S. Stephani & SS. Innocentium sunt 2. classis, vti festum S. Ioan. Euangelistæ. Quocircà cederent festo occurrenti 1. classis; habent priuilegium, quòd de die infra Octauam eorum fit Commemoratio in festis eorumdem, vt expressè notatur in Breuiario.

2 Si festum ex tribus prædictis sit patronus loci, aut Titulus Ecclesiæ, in 2. Vesperis Natiuitatis, etiam in propria Ecclesia S. Stephani, idem fieri debet, quod in Ecclesia vniuersali: inter eadem verò festa seruentur rubricæ generales, vt Vesperæ primæ & 2. sint de digniori, id est, de festo 1. classis, & Patroni,

Patroni seu Titularis cum Commemor. minùs digni: & item de Octaua Natiuitatis, cuius etiam Antiphonæ *Tecum principium*, &c. ad Vesp. recitantur. Ad Laudes verò non fit Commemor. de die infra octauam alia, quàm de octaua Natiuitatis Domini, de qua fit semper Commemor.

Si Titulus Ecclesiæ (non Altaris maioris) fuerit Innocentium, erit consequenter 1. classis, & eo casu poterit dici *Te Deum* in Officio, & adhiberi color rubeus cum suis consequentiis in Missa; quia æqualia sunt fieri festum in Domin. & fieri in propria Ecclesia. 3

Quæ diximus de prædictis, quando sunt Titulares Ecclesiarum valent etiam in sequentibus festis S. Thomæ Cantuariensis, & S. Syluestri: quibus tamen hodie negatur Octaua. In 2. Vesp. S. Syluestri. Antiph. *Tecum principium*, &c. non ha- 4

ent ampliùs locum, terminatæ
am in primis Vesp. eiusdem: ergo sumendæ erunt de communi Confessoris Pontificis, & fiet Commemor. Circumcisionis.

5 De Dominica infra Octauam Natiuitatis rubrica clara est. Quòd si tota Octaua (vt in quibusdam Ecclesiis accidit) impedita sit festis duplicibus; de eadem fiet Commem. eo die, quo vniuersalis Ecclesia facit de eadem Dominica Officium, vel Commemor.

6 Si Dedicatio Ecclesiæ occurrat in festo SS. Innocentium, in primis Vesperis, post Antiph. & Psalmos de Natiuitate; Capitulum cum reliquis dici debent de Dedicatione, cum Comm. S. Ioannis, cuius festum est 2. classis, & Natiuitatis Domini, quæ numquam omittitur: de S. Stephano nihil. In Laudibus, & Missa fit tantùm Commemor. de Oct. Natiuit. In secundis Vesp. Antiphonæ, & Psalmi de

de Natiuit. Capitulum, Hymnus,&c. de Dedicatione, Commem de sequenti festo S. Thomæ, vel Dominica,& de Octau. Natiuit. non autem de diebus infra Octauam S. Stephani,& S. Ioannis. Sed eo casu non fit Octaua de Dedic. quia prohibita est in recognitione Breuiarij. Festum Innocentium (hoc posito) erit celebrandum in die octaua eorumdem: & quia de iisdem non fit Octaua, poterit dici *Te Deum*, cum consequentibus, vnà cum vniuersali Ecclesia, & interim non fiet vlla de iisdem Comm. Sed eo anno, quo festum hoc occurrit in feria 5. celebrabitur in Sabbato sequenti, quod erit dies infra octauam, infra quam fit de dup. etiam translato: eo autem anno, quo occurrit in Sabb. celebrabitur in feria 2. sequenti, & festum S. Thomæ celebrabitur prima die non impedita post Octauam Epiph.

1 SI occurrat in hac Vigilia festum duplex, fit tantùm Com. de Vigilia cum 9. lect. de eiusdem homilia: de Duplici translato non fit in ea: si occurrat festum semid. in ea, transfertur post Octauam Epiph.

2 In die Epiphaniæ, Psalmus *Venite* cantatur vel à duobus Cantoribus, vel meliùs à quatuor; duobus hinc inde alternatim cantantibus versus eiusdem, & Choro semper Antiphonam repetente.

3 De Dominica infra Oct. Epiphan. quando Epiphania occurrit in Dominica fit in Sabb. præcedenti diem Octauam. Quòd si Patronus incidat in huiusmodi Sabbatum, in quo faciendum est Officium de prædicta Dominica, Officium Dominicæ anticipandum non erit feria 6. quia sufficit in Sabb. fieri Commemorationem de Dom. cum eiusdem Homilia pro 9. lectione. In

2. autem vesperis prædicti Patroni, concurrentis cum die Octaua Epiph. fit Com. tantùm de die Octaua Epiph. nihil de Dom. Quod dicimus de Patrono, idem dicito de Titulari, aut Ecclesiæ Dedicatione.

Quando Epiphania Domini 4
occurrit in feria 3. accidit in Sab. ad Vesp. quod pro Com. Epiph. dicitur Antiphona *Omnes de Saba*: & in hoc casu mutatur Versus, & dicitur Versus de Laudibus, *Adorate Deum*. Si occurrat feriâ 2. in primis Vesp. diei Octauæ, pro Com. Dom. dicitur Antiphona *Fili*, cum Versu *Omnes de Saba*.

De Dominicis post Epiphaniam.

TIT. 8.

DOminicæ post Epiphaniam 1
vsque ad Septuagesimam, vel ad summum sex, vel ad minimum duo esse possunt, & ideò positum est Officium sex Dominicarum.

De Dom. 2. post Epiphaniam 2

ſemper fit Officium ante Septuag. ſaltem in Sabbato præcedente eamdem Septuag. vel in die prima poſt Octau. Epiphan. translato (ſi opus eſt) feſto ſemid. quod ſemiduplex in Eccleſia vniuerſali transferendum, eſt feſtum S. Hilarij; quia in Rubrica propria dicitur, prima die poſt Oct. Quòd ſi feſta omnia per hebdomadam ſint duplicia, eo caſu erit ſatis Commemor. fieri Domin. 2. in Sabbato: & omittentur Reſp. de Temp. ſed legetur 9. lectio Euangelium, & Homilia eiuſdem. Si verò Oct. celebretur aliqua in ea hebdomada; tunc fiat prima die de feria, quia dies infra Oct. cedit ſemiduplici: ergo à fortiori cedet Dominicæ huic, cui cedit feſtum ſemidup. ſed omittendæ erunt preces cum Suffragiis, ratione Octauæ.

3 Epiſtolæ Sancti Pauli, quæ legi non poſſunt, eo anno omittuntur, quia vnicus eſt liber

ber omnium Epistolarum Sancti Pauli.

Officium Dominicæ 3. 4. 5. 4
& 6. si post Epiph. non habeat locum, transferatur post Pentecosten; quòd si nec post Pent. locum habeat, de ea fiat Officium in Sabb. præcedente Septuagesimam, sed impedito Sabbato ob festum 9. lectionum fiat in feria 6. aut 5. proximè antecedenti. Verùm si tota Hebdom. impediatur festo 9. lect. etiam translato, satis erit, quòd in Sabbato fiat Com. Dom. cum 9. lectione Euang. & Homil. eiusdem, vt supra parte 1. tit. de Dom. num. 2.

De Septuagesima, & Dom. sequent. TIT. 9.

DEponitur in Septuagesima 1
Alleluia, & quanquam pro *Alleluia* à Musicis dici soleat *in æternum*: à recitantibus tamen Officium, nihil eius loco ponitur.

Collecta Sexag. non impedit communem

communem Commemorar. S. Pauli in Officio.

3 In fer. 5. Sexagesimæ, & item in feria 6. in anno Bissextili dicuntur Antiphonæ, quæ in præcedentibus eiusdem hebdomadæ feriis fuerunt omissæ; vel certè sumuntur de Psalterio; non autem de feriis Septuagesimæ, quarum Antiphonæ si omittantur ob festa Sanctorum, non resumuntur in sequenti hebdomada.

De feria 4. Cinerum.

TIT. 10.

1 HÆc feria est priuilegiata, in qua occurrens quodcumque duplex, transfertur. *Ex Decreto Clementis VI. anno* 1352.

2 Nondum dicuntur Vesperæ ante comestionem, vt reseruetur prærogatiua Dominicæ sequentis, quæ est caput Quadragesimæ, cuius primæ Vesp. dicuntur in Choro ante comestionem.

3 Extra Chorum non tenemur recitare antè comestionem; etsi

sit

sit magis congruum, vt in priuata Vesperarum recitatione conformemur publicæ.

De Dominicis Quadrag.

TIT. 11.

1 INuitatorium in his Dominicis, *Non sit vobis vanum.*

2 De 4. Tempor. in Quadrag. nihil fit in Officio.

3 In feria 5. post Dom. 3. Orat. est de SS. Coma & Damiano; sed non impedit Commune Suffragium de iis in Ecclesia eorumdem. Qua de re tract. 1. part. 4.

De Dominica Passionis.

TIT. 12.

1 IN primis Vesp. etiamsi sint de Sancto, teguntur Cruces, & Imagines, omittuntur Suffragia, seu communes Commemor. Sanctorum.

2 Ad Completorium de Tempore, & ad Horas Canonicas minores (non autem de Sanctis) in Responsoriis breuibus, item in omnibus aliis Responsoriis omittitur *Gloria Pat.*

In

3 In Psalmis nondum tacetur *Gloria Patri*, sed in triduo tantùm maioris Hebdomadæ.

4 In concursu semiduplicis cum Dominicis Passionis, aut Palmarum, in Responsorio breui Completorij omittitur *Gloria Patri*, præterquàm in 2. Vesp. Dominicæ Passionis, in quibus inchoato festo semiduplici, per Commemor. in Completorio, dicitur, *Gloria Patri*, in Responsorio breui.

De Dominica Palmarum, & Hebdomada maiore. TIT. 13.

1 IN capit. Nonæ non genuflectitur ad ea verba, *In nomine Iesu*, &c. eâdem ratione quâ non genuflectitur in Responsoriis ad ea, *Verbum caro factum est* &c. neque in Versibus precum fit signum Crucis ad ea, *Deus in adiutorium*, &c.

2 In Horis canonicis vltimi tridui huius hebdomadæ, celebramus exequias triduanas mortis Christi.

Quindecim

Quindecim candelæ accenduntur in candelabro triangulari, quæ candelæ debent esse ex cera communi, non alba. Et in altari debent esse sex eiusdem ceræ. 3

Candelabrum triangulare à latere Epistolæ collocandum est *ex Cærem. lib. 2. cap. 22.* 4

Ad vnumqeumque Psalmum extinguitur vna candela, vna post aliam; & 1. loco extinguitur ea quæ est vltima in latere Euangelij, & deinde ab alio latere, & sic successiuè. 5

Oratio dicitur non à stante Sacerdote, vt aliàs, sed à genuflexo. *Ex Cær. Pap. lib. 2. c. 42.* 6

In fine Horarum huius tridui non dicitur Oratio Dominica, nec quicquam aliud. 7

Extinctis (præter vnam, quæ est in summitate candelabri) candelis omnibus, occultatur hæc, quæ accensa manet sub Altari, vel in angulo, tum absoluto Officio rursus ostenditur. 8

Horæ

Horæ minores recitantur demiſsâ voce. Completorium inchoatur à *Confiteor* ex vſu communiori, qui firmatur rubricâ clariori, in poſtrema recognitione Breuiarij.

10 Veſperæ Sabb. in fine Miſſæ dicuntur vt in Miſſali. Extra Miſſam qui recitant, dicant *Pater*, & *Aue*, & omiſſo *Deus in adiutorium*, inchoent ab Ant. *Alleluia*, ad modum duplicis, recitent quæ ſequuntur in Breuiario; quibus finitis nihil aliud addatur niſi *Pater*. Quod firmatum eſt in poſtrema recognitione Breuiarij.

11 In Completorio Sabbati Sancti, Antiphona ad *Nunc dimittis*, dicitur ad modum ſemidup.

12 Quod autem dicitur ad Antiph. *Regina cœli*, ſtandum eſſe, neque genua flecti toto tempore Paſchali; hoc poſtremum intellige de Oratione, non de Adoratione, quæ ſemper fit cum genuflexione, vt patet ad ea verba,

ba, *Et incarnatus eſt, & Verbum caro factum eſt; Te ergo quæſumus.* Quare ad Salutationem Angelicam, quæ ter in die pulſatur, ſi Orationem putes, ſtare debes; ſi Adorationem, genufle-ctere. Senſus, & vſus communior eſt, quòd ſit Oratio, ergo non eſt genuflectendum.

In hoc triduo, in Nocturnis, 13
& Laudibus, accenduntur cerei in Altari, qui extinguuntur cùm cantatur *Benedictus* ab illo verſu, *Vt ſine timore*, ad vnumquemque verſum extinguitur vna candela, & ſic, dictis ſex verſibus, nulla remanet accenſa. In Horis ante Miſſam feriæ 5. accenduntur candelæ. In feria 6. Horæ ante Miſſam dicuntur ſine cereis accenſis. In Sabbato idem faciendum eſt ante noui ignis benedictionem. In Veſperis accenduntur. In Completorio, nunquam. Præterquam in Completorio Sabbati Sancti.

De Paschate, & eius Octaua.

TIT. 14.

HÆc Octaua est celeberrima, vti & Octaua Pentecost. & idcircò nullum admittit Officium, ne Titularis quidem, Patroni, aut Dedicationis, sed festa omnia quantumuis solennia transferuntur post Oct.

De Tempore Paschali.

TIT. 15.

1 TEmpus Paschale totum est festiuum, etiam in Officio feriali; idcircò diebus ferialibus ad Laudes dicuntur semper Psalmi Dominicales, & in Prima tres tantùm Psalmi ritu festiuo.

2 Si Dominica 4. post Pascha occurrat die 2. Maij, cùm pridie legatur initium Epist. Iacobi, legantur in hac Dom. lectiones feriæ 2. sequentis.

De Litaniis maioribus, & minoribus. TIT. 16.

1 SI occurrant Litaniæ Maiores in Paschate, transferendæ sunt in feriam 3. *ex decreto Sac.*

Sac. Rit. Cong. 25. *Sept.* 1627. cum processione, & consequenter Litaniæ à priuatis in eadem feria recitandæ erunt.

Licèt oremus stantes tempore paschali, tamen qui non intersunt processionibus, flexis genibus Litanias recitare debent. 2
Caueant ij qui in processione fabulantur, & materialiter tantùm cantant cum aliis Litanias, vel non cantant, ne rei fiant coram Deo. Communis enim opinio est eos teneri ad priuatam earundem recitationem, quia inter absentes eo casu numerantur.

Nonnulli eas cantant cum 3
repetitione, vti fit in Sabbato Sancto in Litaniis Maioribus, non in aliis; alij semper cum repetitione, standum consuetudini, habitâ ratione longioris, aut breuioris viæ. Sed repetitio propria est Sabbati Sancti, & Vigiliæ Pentecostes.

Si fiat processio, non antè 4

discedatur ab altari, quàm sit cantatum inclusiuè, *Sancta Maria, ora pro nobis, vt dicitur in Rituali Pauli V*. In longiori processione, vel repetantur, vel addantur Psalmi pœnitentiales, seu Graduales. Terminetur autem cum precibus, & Orationibus, quæ habentur in fine Litaniarum Breuiarij Rom.

5 Qui recitat Vesperi Matutinum, cum Laudibus, potest etiam recitare statim Litanias omisso ℣. *Fidelium*. quia accessorium sequitur naturam sui principalis.

De festo Ascensionis Domini.

TIT. 17.

1 Binæ Petri Epistolæ, & Ternæ Ioannis habent tantùm rationem vnius libri, vt idcircò non sit curandum, si earum initia legi non possint impeditis propriis feriis, quod in postrema Breuiarij recognitione fuit examinatum. Et si festum S. Ioan. ante portam Lat. occurrat

currat Sabb. infra oct. in Dominica leguntur Lectiones feriæ 2. sequentis. Dies Octauæ vtrasque habent Vesp. integras, si concurrant cum Duplici maiori.

Si feriâ 6. occurrat festum semid. in 2. Vesp. fit tantùm Commemoratio feriæ 6. si occurrat festum duplex, fit de eo cum commemorat. feriæ in Laudibus, & 2. Vesp. sine lectione Homiliæ. De festo autem semid. translato fit in hac feria 6. vt aliàs in Breuiar. Clem. VIII. 2

De Pentecoste. TIT. 18.

AD Tertiam dicitur Hymnus, *Veni Creator*, per totam Octauam. 1

In his 4. temporibus non est genuflectendum in Missa ad Orat. sicut in aliis purè ferialib. 2

De Dominica Trinitatis. TIT. 19.

IN 2. Vesp. huius festi, si concurrat cum festo 1. classis, fit de festo 1. classis, cum com. Trinitatis tantùm; si concurrat 1

cúm festo 2. classis Vesp. integræ erunt de Trinitate, & hæc Dom. 1. post Pent.de qua fit com. in Officio Trinitatis, est eiusdem rationis cum aliis Dom. sequentibus, non enim intelligitur de ea Rubrica sub Titulo Dominicarum 1. classis, quæ numquam omittuntur, sed de Dominica Trinitatis; & patet, quia de illis fit totum Officium, de hac verò Com. tantùm: & ipsa Commemor. omittitur in 2. Vesp. si feria 2. celebretur festum 1. aut 2. classis.

De festo Corporis Christi.

TIT. 10.

1 DE simplici infra Oct. Corporis Christi fit tantùm Commemor. sed hoc intelligendum est, cum 9. lectione, si propriam habuerit: idem enim dicitur in festis 2. classis, quæ non excludunt nonam lect. de Sancto, vt patet in festo Inuentionis S. Crucis, & Natiuit. B. Mariæ.

Indul

Indulgentiæ concessæ iis, qui intersunt Horis Canonicis in festo, & per Octauam, valent etiamsi Officium dicatur de Sanctis occurrentibus. 2

De Dominicis post Pentecost.

TIT. 21.

NOn minorem viginti tribus, nec maiorem viginti octo, Dominicarum numerum post Pent. fore vsque ad Aduentum, satis patet, quæ supplentur à Dominicis quæ supersunt post Epiphaniam. 1

In gratiam martyrij Machabæorum, si fortè desit Dominica 5. Octobris, iubemur legere de eo, feria 5. præcedente dictam Dominicam, & eodem modo, si Dominica 5. feriæ sequentes fuerint impeditæ, quominùs de Scriptura legi possit, leguntur in aliis feriis sequentibus post feriam 3. ita vt saltem inchoentur, sin minùs omnes de eodem martyrio legi possunt lectiones: nulla est enim obli- 2

gatio legendi totam historiam de martyrio septem Machabæorum, ex qua vel leguntur feriis 5. 6. & Sabbato Dominicæ 4. vel iis impeditis, omittuntur quæ legi non possunt: vel in sua propria hebdomada 5. leguntur in suis propriis feriis, vel in sequentibus 4. vel 5. vel 6. vel Sabbato iuxta ordinem Historiæ; numquam verò vltra tres lectiones in qualibet feria, saltem in Choro, ne grauetur Clerus. Et hoc fuit sancitum in Recognitione Breu. sub Clem. 8. *Atque hæc de proprio de Tempore.*

De Proprio Sanctorum.

PRoprium de Tempore sequitur proximè Proprium Sanctorum, cuius difficultates titulis 13. expendemus.

De Vigiliis, festis, & Octauis Sanctorum. TIT. 22.

1 INdictæ sunt Vigiliæ Sanctorum, vt festum præueniendo fit solennius.

Festa

Festa indicta sunt ad excitandum ad imitationem Sanctorum, vel vt meritis eorum consociemur, vel vt eorum Orationibus adiuuemur. 2

Octauæ Sanctorum fiunt ad prorogandа festa, vt celebriora sint, tum ad compensanda ea, quæ in festis negliguntur. 3

De festis Sanctorum mense Decembri. TIT. 23.

29. SI Vigilia S. Andreæ venerit in Aduentu, nihil fit de ea, nisi in Missa, quæ dicitur de Vigilia. cum Com. feriæ & S. Saturnini, quibus additur quarta, *Fidelium*, si incidat in feriam 2. & quinta de B. Virgine.

2. Decemb. Bibianæ, festum semid. ab Vrbano VIII. anno 1628.

6. Dec. *Conceptionis B. Virginis.* Nonnulli putant in tertia Antiph. ad Laudes, pro *Exorta*, dici debere *Concepta*: sed vsu communi non mutatur

hoc verbum, & est commune Conceptioni, & Natiuitati.

10. Decembris. *Melchiadis.* Vbi fit de eo festum nouem lect. dicitur Octauum ℟. *Domine praeuenisti*: quia non effudit sanguinem, quod enuntiatur in ℟. *Hic est verè Martyr.* idcirco omittendum.

20. Dec. *Vigilia S. Thomae.* Missa de ea com. feriæ: Oratio, *Deus qui salutis*, si incidat in feriam 4. Temporum: in Missa de quatuor Temporibus fit com. Vigiliæ: in Officio nihil fit de vigilia.

21. Dec. Si festum S. Thomæ sit Titulus Ecclesiæ, & occurrat in Dominica 4. Aduentus, in Sabbato dici debent Antiph. ad Laudes Domin. 4. Aduentus, cum Antiph. *Expectetur.* & in feria 2. Antiphonæ eiusdem feriæ.

25. De S. *Anastasia*, nihil fit de ea, nisi in 2. Missa Natiuitatis Domini.

29. Dec. *Thomæ Cantuariensis* in Vesp. *Tecum principium*.c. prout proprio loco in Breuiariò notatur.

De festis Sanctorum mense Ian.

TIT. 24.

14. SI festum S. Hilarij transferatur, ℣. erit *Iustum deduxit*, quia cessat ratio mutationis, in concursu aliorum duorum Confessorum. Vbi verò est 1. classis, diuidatur Oct. lectio in duas. Quod fieri debet in similibus.

Eodem die *Felicis in Pincis*. vbi fit de eo festum 9. lectionum, dicitur 8. ℟. Dom. *Præuenisti*, quia non fudit sanguinem.

21. Ian. *Agnetis*. In 1. Vesp. in propria Ecclesia dicuntur Psalmi Sanctorum virorum Martyrum. Mendum putant aliqui esse in textu 4. lectionis in iis verbis, *Natalis est sancta Agnes*, sed hæc verba habentur in textu S. Ambrosij, & sine mendo, quia in casu genitiuo Agnes erat

erat in vſu apud SS. Patres: vtroque igitur modo legi poteſt, & Agnes, & Agnetis. Vbi fit Octaua S. Agnetis, in die Octaua dicuntur omnia, vt in die feſto, exceptâ Oratione, Antiph. ad Magn. in 1. Veſp. lectionibus 1. Noct. de Script. occur. & lectione 4. quæ eſt de S. Agnete ſecundò, 5. & 6. de Communi Virginum, vel vt in Octauario Rom.

De feſtis Sanctorum menſe Februario. TIT. 25.

2. PVrificationis B. Mariæ. Si hoc feſtum occurrat in Dominicis priuilegiatis, transfertur in feriam 2. *ex decreto Clementis 6.*

22. Feb. *Cathedra S. Petri Antioch.* Si occurrat hoc feſtum cum Dom. Sexageſimæ, nihil refert dici bis Orationem de S. Paulo, ſub diuerſa ratione formali, de quo vide tract. 1. parte 4. tit. 5. n. 15.

23. *Vigilia S. Mathiæ.* ſi dies ſequens

ſequens fuerit feria 4. Ciner. & ideò transferatur feſtum S. Mathiæ in feriam 5. eo caſu in 2. Veſp. Vigiliæ, dicuntur preces feriales cum Orat. Dominicæ, non Vigiliæ. In anno Biſſextili, in lectione Martyrologij, transfertur pronuntiatio huius Vigiliæ, & feſti ſequentis vt ſuprà, cùm de Martyrolog. tract. 2. parte 1. in Appendice.

24. *Mathiæ Apostol.* In anno Biſſextili Officium fit die ſeq.

27. Nota quòd Officium S. Conradi Conſ. numquam fuit conceſſum omnibus ad libitum, ſed ſolis Placentinis, & Netinis, & Ordini Minorum S. Franciſci.

De feſtis Sanctorum menſe Martio. TIT. 26.

4. C*Aſimiri Conf.* ſemid. ex præcepto Pauli V. in lectione Martyrologij legatur 1. loco.

17. *Patritij Epiſc. & Conf.* ex præcepto Vrbani 8. ſine lectio-

ne;

ne; quia semper occurrit in Quadragesima. In Martyrologio erit de eo legendum 1. loco.

19. *Ioseph Conf.* præcepit diem populo festum Gregorius 15. *cum decreto Sac. Rit. Congr.* 8. *Maij,* 1621.

20. *Ioachim Conf.* duplex, ex præcepto Gregorij 15. conuenit in Quadragesima legi nonam lect. Officij additam Octauæ, cùm in ea contineatur summum S. Ioachim priuilegium.

25. *Annunciationis B. Virginis.* Quid agendum sit quando festum hoc incidit in vltimo biduo maioris hebdomadæ, an populus audire Missam teneatur, vel an possit communicare, diximus in 1. tract. parte 4. titul. 9. num. 20. & tit. 10. num. 37. & seq.

De festis Sanctorum mense Aprili. TIT. 27.

2. F*Rancisci de Paula*, dup. à Paulo v.

14. *Tiburtij, Valeriani, & Maximi.*

ximi. Non dicitur *Hæc est vera fraternitas*: quia non est ℞. Paschale, neque sunt omnes fratres.

25. *Marci Euangelistæ*. Decreuit Sacr. Rit. Cong. Litanias maiores occurrentes in die Paschatis, differendas esse in feriam 3. sequentem; *die* 25. *Sept.* 1627. Sed hæc translatio est solius diei Paschatis propria, non autem dierum qui sequuntur. Et eo casu Concio matutina haberi poterit vel ante, vel post processionem, vel à prandio, vt in Paschate.

20. *Catharinæ Senensis*, semid. ex præcepto Vrbani 8.

De festis Sanct. mense Maio.

TIT. 28.

1. PHilippi & *Iacobi*. Si occurrat hoc fest. in Sabb. Dom. 3. post Pascha, tunc in Dom. 4. debent legi lectiones feriæ 2. sequent. ne bis initium Epistolæ legatur immediatè duabus diebus. Quòd si contingat

gat eos diuidi, eo casu, in Ecclesia S. Philippi. lect. 1. Noct. erunt de Communi Apostol. reseruatis lectionibus Epistolæ S. Iacobi Officio eiusdem, cuius est propria, Lectiones 2. Noct. quarta propria, 5. & 6. sumentur de Communi Apostol. Lectiones 3. Nocturni, cum Antiph. in Laudibus, vt in proprio festo, quia sunt magis de S. Philippo.

In Offic. verò S. Iacobi, quod transferri debet in 1. diem non impeditam, etiam infra oct. S. Philippi Titularis (hoc est, in diem 4. Maij, vel si ea dies Dominica est, in diem quintam) 1. lectiones erunt de Epist. S. Iacobi, 4. & 5. erunt quæ habentur propriæ, nempe quinta, & sexta; sexta verò erit de Communi Apostol. Tertij verò Noct. lect. erunt de Euang. *Ecce nos reliquimus omnia*, vt in eodem Communi Apostol. Antiphonæ omnes de Communi Apostol.

Apostol. tempore Pasch. De S. Monica fiat Com. in Laudibus tantùm, cum 9. lectione, ex duabus vna, pro varietate Orationum, quæ necessaria erit: certè in 2. Vesp. S. Iacobi, si die sequenti fiat de die infra Oct. S. Philippi, sumi poterit Oratio de S. Iacobo Maiore 25. Iulij. Eadem seruanda erunt vice versâ, si festum S. Iacobi minoris sit Titularis Ecclesiæ, aut patroni loci. *Vbi fit de Oct. si intra eamdem occurrat fer. 2. Rogationum, vel Vigilia Ascensionis, lect. 1. Noct. sumantur de Communi Apostol.*

Si occurrant festa Ascensionis & Inuentionis S. Crucis, fiat Com. de festo S. Crucis, licèt videatur festum de eodem: & differentia satis patet in diuersitate mysterij, quidquid alij contra scripserint.

6. *Ioannis ante portam Latinā* si occurrat in sabb. infra octau. Ascens. legitur initium Epist.

Dominicæ ſequentis, in qua deinde legi poſſunt lectiones feriæ 2. ſequentis, ne bis initium legatur immediatè: ita in recognitione Breuiarij poſtrema. Si occurrat in Dominica, vel feria 2. Rogationum, conuenit, vt 9. lectio coniungatur Octauæ: quia in illa de martyrio illius agitur.

8. *Apparitionis S. Michaëlis Archangeli.* octaua benedictio, *Quorum feſtum colimus.* Si hoc feſtum transferatur, vltra tempus Paſchale, fiat vt in Septembri: ſi occurrat in fer. 2. Rog. vel in Dominica, octauæ lectioni adiungatur nona.

12. *Nerei*, &c. Si occurrat hoc feſtum in feria 2. Rogat. conuenit, vt octauæ lectioni iungatur nona.

Si transferatur extra tempus Paſch. mutantur Ant. & ℟ ℟. non tamen dicitur, *Hæc eſt vera fraternitas.* Miſſa cum Orationibus, & Euangel. propriis

priis dicitur eo casu, vt in Communi Mart. extra tempus Pasc.

26. *Philippi Nerij Conf. semid.* ad libitũ, si fiat Off. in lectione Martyrol. legatur primo loco.

De fest. SS. mense Iun. TIT. 29.

6. N*Orberti Pont. Conf. semid.* Ex præcepto Pauli V.

In lectione pridiana Martyrologij ponatur 1. loco.

Circumfertur decretum Vrbani VIII. anni 1625. quo trãsfertur hoc festum in diem 11. Iulij, sed idem Pontifex anno 1631. declarauit, ab Ordine Præmonstratensi transferendum esse, & à nullis aliis.

11. *Barn. Apost.* si venerit tẽpore Pasch Missa erit, vt in festo S. Marci (exceptis Orationibus, Epist. & Euangelio) quæ dicuntur vt in propria Missa. Officium quoque vt in tẽpore Pasch.

26. *Ioannis & Pauli Martyrum.* Si hoc festum concurrat cum festo semid. sequentes

Vesperæ erunt à cap. de sequenti.

30. *Commemorationis S. Pauli.* Si transferatur in diem 4. Iulij, ratione Octauæ Corporis Christi, aut in aliam non impeditam festo 9. lectionum, totum Officium à 1. ad 2. Vesperas inclusiuè fit vt in propria Eccl. ita decretum est in postrema Breu. recognitione.

Si dies 30. fuerit Sabbatum, in 2. Vesp. huius diei commemor. Dom. fieri debet post Cōmemorationem S. Petri Apostoli, non ante.

De festis Sanctor. mense Iulio.

TIT. 30.

1. OCtaua S. Ioannis. Si contingat non legi de Homilia S. Ambrosij, quæ habetur in 2. vel 4. die infra Oct. S. Ioannis, ob Dominicam occurrentem infra eamdem, poterit legi quod omissum est in die Octaua, ad varietatem, & ad libitum.

4.

4. *Elizabeth semid.* ad libitum. Si fiat offic. legatur de ea 1. loco in Martyrologio.

10. *Septem fratrũ.* Si transferatur hoc festũ in fer. 2. conuenit, vt oct. lect. iungatur nonæ.

14. *Henrici Imperat.* Commemoratio, ab Vrbano VIII. in recognitione Breuiarij, de quo legendum 2. loco in Mart.

26. *Annæ Matris Mariæ.* Gregorius XV. præcepit diem agi festum vbique.

De festis Sanct. mense Augusto.

TIT. 31.

16. ROchi *Conf.* Sacra Rit. Cong. censuit concedendam esse Missam & Officium in eius die festo, in Ecclesiis dumtaxat, & Eremitoriis, habentibus requisita Ecclesiarum in honorem eiusdem Deo dicatis; non extra dicta loca. 4. Iulij & clariùs 26. Nouemb. 1629.

Eodem die *Hyacinthi Conf. dupl.* Ex præcepto Vrbani VIII.

in Martyrologij lectione pridiana 1. loco ponatur. Lectiones 1. Noct. de Scriptura occurr. iuxta rubricam, quæ posita est in Breuiario ante Dom. 3. Augusti.

20. *Stephani Hungarorum Regis Conf.* Commemoratio, ab Vrbano VIII. anno 1631. in Martyrologio legatur 2. loco.

22. Hac die prænunciatur in Martyrologio extra Romam, Vigilia S. Bartholomæi.

23. Extra Romam, hodie prænunciatur in Martyrol. festum S. Bartholomæi Apostoli.

25. *Ludouici Regis Conf. semid.* ex præcepto Pauli V.

De festis Sanct. mense Septembri.

TIT. 32.

8. N*Atiuitatis B. Mariæ Virginis.* Vbi est Titularis in tertio Noct. vel de 7. & 8. lectione fiant tres; vel pro 9. legatur septima diei sequentis infra Oct. parúmque refert, si die sequenti eadem repetatur.

11. *Proti & Hyacinthi martyr.* Vbi Officium est 9. lect. 8. ℟. erit, *Hæc est vera*, &c.

16. *Cornelij & Cypriani.* Lectiones 1. Noct. de Communi Martyrum, eatenùs fuerunt assignatæ, quatenùs de libro Tobiæ cœptum sit legi; alioquin initium eiusdem libri legatur in hoc festo, ne scilicet liber ille omittatur.

17. *Stigmatum S. Francisci semid.* extra Ordinem S. Francisci, ad libitum Cleri, vt patet *ex decr. Sac. Rit. Cong.* 28. *Aug.* 1615. *& rursus die* 3. *Oct.* 1627. & *nouo decreto*, deleta sunt ea verba in sexta lectione, *Officio duplici* (quæ videbantur ad totum Clerum attinere) *die* 6. *Nouembr.* 1627. Color albus adhibendus est. In Martyrologij lectione pridiana, si fiat Officium, ponatur 1. loco.

20. *Eustachij*, &c. Vrb. 8. ritu semid. celebrari iussit. 8. ℟. non est, *Hæc est vera fraternitas.*

30. *Dedicationis* S. *Michaëlis Archang.* ad octau. lect. dicitur, *Quorum festum colimus.*

De festis Sanctorum mense Octobr. TIT. 33.

FEstum Rosarij debet vbique & perpetuò celebrari in iis Ecclesiis, in quibus adest Altare, seu Capella Rosarij B. Virginis, duplici maiori Officio, in 1. Dominica Octobris, quæ scilicet occurrit in Kalendis, vel post Kalendas, *ex decreto Gregorij* 13. *die* 1. *April.* 1573. Officium recitari conuenit vt in festo Niuis, cum lectionibus 2. Noct. de Natiuitate B. M. Virginis, mutato verbo *Natali* in *Solennitate.* Vbi fit hoc festum, legatur de eo in Martyrologio primo loco.

Si dies Octaua Titularis Ecclesiæ S. Michaëlis, S. Hieronymi & aliorum in Dom. 1. Octobris occurrat, in qua Rosarij festum à Clero eiusdem Ecclesiæ fieri debet, Officiúmque de eodem

dem recitari; hoc casu recitandum est Officium de Rosario cum Com. diei Octauæ, & Dom. 1. Octobr. quia Rosarij festum, nec est omittendum, nec à Dominica dimouendum.

De festo SS. Angelorum Custodum concessit Paulus V. 27. Sept. 1608. posse fieri Officium duplex à se approbatum, ad libitum Cleri, primâ die non impedita Officio 9. lect. post festum Dedicationis S. Michaëlis. Hoc festum cedit Dominicæ, imò etiam cuilibet diei infra Octauam. Vnde non fit infra Oct. S. Michaëlis, aut S. Hieronymi, & est tantùm duplex minus. Lectiones 1. Noct. omittuntur, si legendum sit initium Esther. Ad 8. lectionem dicitur, *Quorum festum*, &c. Licèt quis solus recitet. Si fiat Officium 1. die Octobr. octauæ lectioni iungatur nona. Vbi fit hoc Officium, in lectione Martyrologij legatur 1. loco de eodem.

4. *Festum S. Francisci Assisinatis.* Est de præcepto vbique locorum ex decreto Sixti 4. sed rursus præcepit vbique obseruari *Sac. Rit. Congregatio die 3. Ian. 1622. annuente Sanctissimo D. N.*

5. *Placidi, & sociorum.* Non dicitur ℞. *Hæc est vera*, &c.

6. *Brunonis*, ex præcepto Gregorij XV. semid. In lectione Martyrol. ponatur 1. loco.

8. *Birgitæ Viduæ semid.* ex præcepto Gregorij XV. in Polonia, fit die septimâ; sed extra Poloniam fit die 8. Vnde in Martyrol. recognito, translata est lectio de eadem, in hanc diem Octauam Octobris.

28. *Simonis & Iudæ.* Si contingat eos diuidi, quia alter eorum est Titularis Ecclesiæ, tunc pro S. Simone legatur in 1. Noct. de Communi Apostol. reseruata lect. Epistolæ Iudæ eidem, qui est eiusdem auctor. Vide suprà in 1. die Maij. At

quia

quia lectio 4. non potest diuidi, ea legatur in festo Titularis, & iterùm in Officio alterius translati, sicuti etiam Euang. cum homilia.

Lectiones 5. & 6. variari possunt, & desumi ex Communi Apostolorum. Pro varianda Oratione, sumi potest Oratio Vigiliæ in numero singulari, & mutatis verbis, *Præuenimus*, in *Celebramus*, & *Præueniat*, in *Imploret*.

De festis Sanctorum mense Nouembri. TIT. 34.

SI Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum in Dominica occurrat, transfertur Commemor. hæc in diem Lunæ, & Vesperæ in Vesperas Dominicæ, ex decreto Vrbani 6. nisi dies Lunæ sit itèm impedità festo de præcepto: tunc enim in diem 4. Nouembris (etiamsi sit impedita festo 9. lectionum) transfertur Officium Defunctorum cum Missa, cantatâ de festo

festo alterâ Missâ, vnà cum Officio de die.

4. *Caroli*. A Paulo V. ad libitum Cleri semid. Si fiat Officium, in lectione Martyrol. legatur de eo 1. loco. In tota prouincia Mediolanensi celebrari potest ritu dupl. *ex decreto Sacr. Rit. Cong.* 20. *Nouemb.* 1610.

Hæc de Proprio Sanctorum, nunc ad eorundem Commune pergamus.

De Communi Sanctorum.

COmmune Sanctorum continet ea, quæ ad Horas Canonicas sunt necessaria, quando in eorum festis non habentur propria, nimirum Hymnos, Antiphonas, Psalmos, & eiusmodi.

Potissimùm autem deseruit iis Sanctorum festis, qui de numero sunt Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, non Virginum, Patronorum seu Titularium. Item Dedicationis

nis Ecclesiæ, & Officia S. Mariæ in Sabbato complectitur.

Præludium de Patronis & Titularibus.

FEstum de quo nescitur obitus, neque dies Translationis, neque insignis manifestationis, & eiusmodi, & tamen aliis dè causis celebrari debet eius festum cum Maiorum consensu, celebrandum esset in die, quo in Martyrologio, festum alterius sancti eiusdem nominis occurrit: quod obseruari debet, nisi vbi timetur error in populis, qui credant eum quem colunt, esse eundem qui in Kalendario Romano descriptus est, quod non sine graui peccato fieri potest; sed eo casu, tutius esset celebrari festum illius alio die, putà Translationis, aut eiusmodi.

His prælibatis, quæ ad Commune Sanctorum attinent 6. Titulis complectemur.

De

De Communi Apostolorum.

TIT. 35.

IN postrema Breuiarij recognitione repositum est Euangelium, *Hoc est praeceptum meum*, sub titulo Vigiliæ Apostol. & in 3. Noct. aliud, *Ecce nos reliquimus omnia.*

De Communi Martyrum.

TIT. 36.

1 ALij sunt Martyres Pontifices, alij non Pontifices, & vtrisque datur Officiũ commune, exceptâ oratione, & lectionibus 1. Noct. quæ leguntur tantùm in festo Mart. Pontificis. Itaque in festo Martyris non Pontificis, leguntur aliæ, quæ habentur in Communi plurimorum Martyrum.

2 Quando in Missa legitur Euangelium, cuius Homilia nulla habetur in Communi, legenda est Homilia, quæ fortè in Proprio SS. habetur, vt Homilia super Euangelium, *Nihil opertum*, &c. quæ habetur in

in festo S. Polycarpi. Quod
non habetur in Breuiario, velut
super Euang. *Nolite arbitrar*
vel, *Qui vos audit, me audit*, leg
in Officio Homiliam Euangelij,
quam habes in Communi, & in
Missa deinde idem Euangelium
leges, quod in Officio; liberum
enim est legere in Missa quodcumque
Euangelium de eodem
Communi sumptum, iuxta rubric.
quæ habetur post primam
Missam de Communi vnius
Martyris Pontif.

℞. Proprium post nonam lect. 3
positum pro festo Sanctorum
Martyrum Pontificum, *Domine,
præuenisti*, non est ad excellentiam,
sed ad euitandum
mendacium in eo Resp. futurum,
si in eorum festis recitaretur,
*Hic est verè Martyr, qui
pro Christi nomine sanguinem
suum fudit*, cùm ij perierint quidem,
sed non effuso sanguine.
Adde iis ob prædictam causam,
festa 9. lect. S. Felicis in Pincis,
&

& S. Melchiadis PP. vbi celebratur.

4 ℞. *Hæc est vera fraternitas*, non dicitur vnquàm, nisi verè ij sint fratres secundùm carnem, imò neque si cum fratribus carnalibus celebrentur alij eodem die, non fratres.

5 Quæ desunt in Communi Paschali, sumi debent ex Communi extra tempus Paschale, ait rubrica, quod intellige quoad lectiones 1. Nocturni.

De Communi Confessorum.

TIT. 37.

1 PRo summis Pontificibus, vnica est differentia ab aliis, in Antiph. ad Magnif. in 2. Vesperis, *Dum esset summus Pontifex.*

2 Quando fit festum plurium Confessorum, siue Pontificum, siue non Pontific. datur facultas variandi verba, tum in Oratione, tum in sermonibus, vt sonent numer. pluralem. v. g. *Ad sanctorum ac beatissimorum*

morum Patrum nostrorum NN. vel Beatorum N. & N. dies, quorum festiuitatem celebramus; non tamen in sermone S. Gregorij ex lib. Moralium, *Deridetur iusti simplicitas*, quia non est propriè sermo de Sancto, sed tractatus, & expositio libri Iob. In Antiph. ℟℟iis, Hymnis & homiliis, nulla fit mutatio, licèt non quadrent pluribus.

3 Temp. Paschali additur *Alleluia*, vbi scilicet non habetur. In Inuitatorio reperitur *Venite adoremus, Alleluia*; 3. Psalmi dicuntur sub vna Antiphona, etiam post Ascensionem Domini.

De communi Virginum, & non Virginum. TIT. 38.

1 DAntur Virgines tantùm; Virgines & Martyres; Martyres tantùm; nec Virgines, nec Martyres.

2 Lectiones 2. Noct. pro Mart. tantùm, addidit Vrbanus VIII. in postr. Breuiar. recognit.

2 Addidit etiam Antiphonam ad Bened. pro nec Virgine, nec Martyre: *Date ei de fructu manuum suarum, & laudent eam in portis opera eius.*

3 Si fuerint plures, nihil mutatur præter Orationem; & si plures sint Virgines, habent propriam Antiph. in vtrisque Vesp. & Laudibus. *Prudentes Virgines*, &c.

4 In concursu, seu occursu duarum Virginum, seu Sanctarum mulierum, potest dici Oratio, *Indulgentiam nobis Domine*, tacitis titulis Virginis & Martyris, ad varietatem.

De Communi Dedicationis Ecclesiæ. TIT. 39.

ECclesiæ materiali duo accidunt, in ordine ad Horas Canonicas, nimirum Titulus, & Dedicatio, quæ differunt, & conueniunt in multis.

Titulus Ecclesiæ est, à quo denominatur Ecclesia, puta S. Saluatoris, S. Nicolai, & similium:

lium: Dedicatio verò Ecclesiæ, est ipsamet consecratio, facta ab Episcopo, quæ ità recolitur quotannis, vt natalis dicatur dies; ex S. Leone. Festum autem Dedic. dignius est quàm S. Patroni loci, & festum Patroni loci dignius Titulari.

Conueniunt in his. Sunt 1. classis, habent Octauam; celebrari possunt infra Octauam Epiphaniæ, & in Dominicis 2. classis; in eisdem si Vigilia occurrat, nihil fit de ea, nec in Missa, nec in Officio; habent omnia priuilegia festorum 1. classis. Sed iam de sola Dedicatione.

Si contingat dedicari Eccle- 1
siam in aliquo festo ex solennioribus, ne quotannis occurrentia duo festa, se inuicem impediant, potest Consecrator decernere alium diem ad celebrandam Anniuersariam Dedicationem Ecclesiæ, putà vel diem Dominicum proximiorem, vel alium adeò commodum, vt

possint octauæ celebrari liberiùs & populus præsertim rusticus, maiori frequentiâ colere festum possit. *Ita decreuit Sac. Rit. Cong.* 19. *Febr.* 1585. Extra actum verò Consecrationis non potest mutari festum inconsultâ S. Sede Apostolicâ.

2 Præter propriæ Ecclesiæ Dedicationem, celebrari debet quoque Anniuersaria Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis; in Ciuitate quidem cum Octaua, in Diœcesi sine Octaua; *ex decreto Sacr. Rit. Congrog.* 2. *Maij*, 1619. erit tamen in Diœcesi quoque festum primæ classis.

3 Regulares non tenentur ad hoc festum, nisi ex quadam congruentia, & præsertim si populare sit Festum, non Cleri tantũ.

4 Si concurrant, seu occurrant Dedicationum festa, vel Octauæ pro varietate Orationum, sumi ea poterit, quæ assignata est ipsi diei Dedicationis.

5 Occurrentibus Dedicatione

ne propriæ Ecclesiæ, & Dedicatione Cathed. eodem die, præferenda est Dedicatio propriæ Ecclesiæ; quare de hac fiet Officium infra oct. cum com. Oct. Ded. Cathed. translato festo altero in 1. diem non impeditam.

De Officio S. Mariæ in Sabbato.

TIT. 40.

NIhil superest enucleandum in hoc Capite, quod non superiùs attigerimus Tit. 8.

Hîc finis esto omnium Rubricarum specialium, quæ per corpus Breuiarij sunt vndequaque sparsæ: sed quia in fine Breuiarij addita sunt quædam, quæ dici possunt Appendices, quia non sunt partes Horarum Canonicarum, nec ad eas, nisi remotè pertinent: de iis seruato Breuiarij ordine nunc restat dicendum.

APPENDICES BREVIARII

6. titulis distinctæ.

De Officio paruo B.M.Virg. TIT. I.

1 EXTRA Chorum, nunc temporis; nemo tenetur recitare hoc Officium, ob Bullam Pij V. qui omnem tollit obligationem recitandi hoc Off. extra Chorum.

2 Pensionarij extra Chorum tenentur ad recitationem quotidianam huius Officij, sub pœna restitutionis fructuum pensionis ad ratam, vt patet ex Bulla Pij V. hac de re edita. Verùm si pensionarij recitent Horas Canon. eximuntur ab onere recitandi Officij parui.

3 In Choro si adest consuetudo recitandi hoc Officium, obligat

gat adhuc, imò *Sacr. Rit. Cong. 1. Sept. 1607. decreuit* seruandam esse eam consuetudinem, qua recitatur in Choro hoc Officium in semiduplicibus, & Dominicis. Tandem Vrbanus VIII. decreuit die 2. Ianuarij, 1627. etiam mutato proprio Breuiario, & Romano acceptato, adhuc eos teneri ad quotidianam Officij B.M. Virginis recitationem, qui anteà ex consuetudine tenebantur.

Vbi non est talis consuetudo, 4
dicitur quando non fit Officium 9. lect.

Non dicitur in Vigil. Natiuit. 5
Domini, nec in feriis Maioris Hebdomadæ, nec infra Octauam Paschæ, aut Pent. nec in Sabb. quando fit Officium de S. Maria, quibus diebus omittitur à Vesp. & in Vigilia Natiuitatis à Matutino,

Temp. Passionis nulla fit de- 6
tractio, sed dicitur *Gloria Patri*, in Inuit. & ℞. 3. vt in festis Sanct.

7 Tempore Pasch. dicuntur in Nocturno tres Antiph. vt aliàs, quia non est Officium de festo, sed *Alleluia* non additur Inuitatorio, Antiphonis, & Responsoriis, *ex decr. Sacr. Rit. Cong.* 28. *Mart.* 1626.

8 Tempore Aduentus, & in Offic. Annunciationis & Concept. B. Virginis, mutatur in Nocturno Antiph. *Post partum*, in *Angelus Domini.*

9 Si contingat transferri festum Purific. ob Dominicam priuilegiatam, seu aliam ob causam, eo casu transfertur etiam mutatio Officij; sed extra chorum mutatur die 3. Febr. quia in hoc casu attenditur festum, non Officium Chori.

10 In Choro præponitur Officio diei in Matutinis, & Vesp. in aliis postponitur Horis. In fine Laudum, & Vesperarum huius Officij parui, omittitur ℣. *Fidelium animæ*: reliquæ Horæ postponuntur: Prima dicitur

tur, antequam legatur Martyrologium.

Quandò dicitur extra Chorum, ante quamcumque Horâm dici debet Salutatio Angelica, tum in fine vltimæ Horæ, si plures recitentur simul, Antiph. finalis. 11

De Officio Defunctorum.

TIT. 2.

INuitatorium dicitur in die Commemorationis omnium Fidelium Defunct. & in die Depositionis seu Obitus defuncti, etiamsi vnum tantùm dicatur Nocturnum. Itemque in die 3. 7. & 30. & Anniuersario, & quandocumque tres dicuntur Nocturni, per annum omittitur; in die depositionis seu obitus, etiamsi vnicum diceretur Nocturnum, tamen duplicantur Antiphonæ. 1

Antiph. 9. *Sitiuit anima mea ad Deum viuum*, ita legenda est, licèt in psal. dicatur *ad Deum fortem (non fontem) viuum.* 2

3 In fine Veſperarum, & Laudum, dicuntur preces ſemper flexis genibus, etiam quando omittuntur Pſalmi. *Epiſcopis autem in Carem. Epiſc. lib. 2. cap. 10. præſcribitur vt ſtantes dicant,* quod non eſt commune reliquo Clero.

4 Dicitur *Pater noſter. Et ne nos.* altâ voce.

5 ℣. *Requiem æternam.* diuiditur in fine Pſalmorum, & in precibus, licèt non diuidatur in ℟ ℟. Et in fine Pſalm. dicitur loco ℣. *Gloria Patri.*

6 Pſalmi qui dicuntur in fine Veſp. & Laudum, non dicuntur in die Commemorationis omn. Fidel. Defunct. neque in Depoſitione Defuncti, ſi tres Noct. dicantur, neque in Offic. dupl.

7 Verſus, qui dicuntur poſt Pſalm. ſi pro vno ſit Officium, dicuntur in numero ſingulari, ſicvt & Oratio ſequens; reliqua in toto Officio non mutantur, neque Verſus poſt Orationem.

Verſus,

Versus. *Requiescant in pace,* 8
dicitur in fine omnibus surgentibus, tam in Vesp. quàm in Laudibus.

Regulariter non præmittitur 9
oratio Dominica secretò, neque aliquid aliud quando Vesp. aut Matutinum Defunctorum dicuntur separatim ab Horis Canonicis, siue extra Chorum, siue in Choro.

Si Matutinum diuidatur à 10
Laudibus, eo casu in fine Matutini dicuntur preces sine psalmo, cum Oratione, seu Orationibus, saltem in Choro.

Vesperæ non sunt dicendæ 11
ante Matutinum, quod præsente corpore manè cantatur ante Missam, quia manè non est Vesperarum tempus.

Permittitur hoc Officium 12
in festis 9. lect. pro adimplenda voluntate defunctorum, dummodò separatim dicatur ab Officio diei. *Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 12. Iunij, 1628.*

Si-

13 Si sola dies vltima mensis sit libera, eà dicatur die.

14 Intra Aduentum, &. Quadragesimam nulla habetur ratio mensis. Quocirca si in Aduent. & Quadragesima dici non queat, in mense Decembri & Martio, in feriis 2. eo casu non erit recitandum in aliis feriis.

15 Occurrente Vigil. Natiuit. Domini in fer. 2. Hebdom. 4. Aduentus non erit recitandum Officium Defunctorum, neque pridie Vesp.

16 Vesperæ recitari debent post Vesp. etiam festi duplicis, si sequatur festum duplex aut feria. *Et sacra Rit. Congr. 25. Maij 1603. pro 1. die mensis, si hæc sit libera à festo 9. lect. decreuit Vesperas defunct. recitandas esse vltima die præcedentis mensis, licèt ea sit festiua de præcepto.* Matutinum verò post Laudes diei non impeditæ.

¦Huic Rubricæ inhærendo *Sacr. Rit. Cong. prohibuit in festo*

SS.

SS. omnium cantari Matutinum Defunctorum, Vesperi, & iussit cantari in ipsomet die Commemor.omn. Fidel. Defunct. post Laudes diei,1. Sept. 1607. Episcopis tantùm conceditur, vt in die festo omnium SS. possint in suis Ecclesiis recitare cum Clero suo Matutinum Defunctorum.

Consuetudo Regularium recitandi Matutinum Defunct. Vesperi post Complctor. pro die sequenti,non videtur improbanda,si de Officio ex vi regulæ agatur. 17

Exceptâ Commemor. omn. Fidelium defunct.nulla est obligatio recitandi hoc Offic. extra Chorum. 18

Etiamsi hoc Officium conceda tur in Choro, in festis nouem lectionum,etiamsi sint festa de præcepto, pro implenda voluntate Testatorum, tamen non esset recitandum in festis primæ,aut secundæ classis, 19

neque

neque in vltimo triduo maioris hebdomadæ.

20 Si accidat in iis obligationibus, aliqua necessitas ex causa rationabili reducendi, aut commutandi, aut eas moderandi ad tempus, seu in perpetuum, declarauit Sac. Trid. Concilij, Cong. Sess. 25. c. 4. posse Episc. in Synodo, & Regularium Superiores in suis Capitulis Generalibus, circa hæc Officia decernere quidquid magis expedire videbitur, ea commutando in Missas, &c. si ante Concilium fuerint imposita; non autem post, vt patet ex decret. de celebratione Missarum sub Vrbano VIII. die 21. Iun. 1625.

De Psalmis Gradualibus.

TIT. 3.

1 DIcuntur in 4. feriis Quadragesimæ à fer. 4. Ciner. inclusiuè, sed non dicuntur in Maiori hebdomada. Ante Matutinum Officij parui B. Virg. dici debet. Omittitur in festis 9. lect.

De

De Psalmis Pœnitentialibus.

TIT. 4.

RECitantur in fer. 6. Quadragesimæ, quando Officium fit de feria post Laudes diei, dicto *Benedicamus Domino, & Deo gratias.* 1

Si consuetudo detur antiqua, & inueterata, recitandi psal. priùs in Choro in fer. 5. Quad. post Completor. & in feriis 3. Graduales, *Sac. Rit. Congregatio censuit eam retineri posse, 2. August. 1603.* 2

Litaniis non debet fieri vlla additio, ne quidem Patronorum loci, aut Titularium, inconsulta S. Sede Apostolicâ. *Et Sacr. Rit. Cong. die 22. Mart. 1631. respondit Canonicis Cathedralis Rhegiensis, non posse inseri alios Sanctos in Litaniis præter descriptos, etiam tempore pestis, quo ij petebant facultatem addendi Sanctos Titul. & Patronos Ciuitatis*; multò minùs inuocandi erunt in Litaniis ij, qui 3

nondum

nondum ſunt Canonizati, imò neque priuatim recitando Litanias.

4 Vacante Sede Rom. petitio de Domno Apoſtolico debet omitti, vnà cum ℣. poſt pſalmum, in precibus. *Oremus pro Pontifice*, &c. & Oratione de eodem. Papa vocatur Domnus, non Dominus, quia Dominus Titulus Dei eſt; Domnus verò hominis præclari, vt docet Baronius ex Euodio, anno 416. Apoſtolicus autem, quia ſucceſſor Petri principis Apoſtolorũ.

5 Si Litaniæ ſeparatim à Pſalmis pœnitentialibus dicendæ ſint, dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, ſtatim eæ dicuntur, omiſſo ℣. *Fidelium animæ.*

6 Communior vſus Eccleſiarum Vrbis eſt, quòd (excepto Sabbato Sancto, & Vig. Pent.) Cãtores, & Chorus, eas dicãt alternatim in Litan. maioribus ad diſtinctionẽ à minoribus, alicubi Chorus repetit, quæ Cãtores integrè

integrè dicunt, vt in Sabb. S. qua in re standum est locorum consuetudini: longior processio congruè id requirit.

De Ordine Commendationis animæ.

TIT. 5.

IN Rituali Pauli V. præscribitur commendanti animam, vt induat superpelliceum & stolam violaceam, aspergat locum, & infirmum, aquâ benedictâ dicens: *Aspergat me*, &c. & imaginem Crucifixi, ægroto tradat osculandam.

Fax cum Cruce, & lectio Passionis Christi, mirificè iuuant in agone constitutos.

De Benedictione mensæ, & Itinerario Clericorum.

TIT. 6.

BEnedictio Mensæ, quæ fit manè & Vesperi, originem habet à Christo & Apostolis. Eius omissio, peccatum est veniale ex Nauar. de Orat. cap. 18. n. 43.

2 Solemus ad ea verba prædictæ Orat. *Domine nos*, &c. signare Cruce nos ipsos; & ad sequentia verba, *Et hæc tua dona*, signare cibos Cruce.

3 Geminatur initio vox, *Benedicite*, quasi inuicem hortemur nos ad benedicendum Domino.

4 Mutatio ℣ ℣. pro varietate festorum, sicut & Psalmorum, fit regulariter à 1. Vesp. festi, si cœnatur, quia à 1. Vesp. incipit festum, cessátque mutatio, vt in Rubrica Breuiarij.

℣ ℣. de Natiuitate Domini dicuntur hodie in postrema recognitione Breuiarij vsque ad cœnam Vigiliæ Epiph. exclusiuè.

℣ ℣. De Epiph. vsque ad cœnam diei Octauæ inclusiuè.

In triduo maioris Hebd. vt in Breuiario.

℣. de Pasch. *Hæc dies.* vsque ad cœnam sequentis Sabbati exclusiuè, cum iis omnibus, quæ in

prima

prima benedictione ponuntur excepto ℣. & psalmo propriis festi Paschalis. Et quia vnus tantùm & idem ℣. dicitur ante, & post mensam, nempe *Hæc dies*; idcircò habes in Breuiario Clementino: *Hæc dies*, dicitur tantùm. quæ particula *tantùm* vti dubia, deleta est in postrema Breuiarij recognitione.

℣ ℣. de Ascensione, dicuntur vsque ad cœnam fer. 6. post Octauam Ascens. inclusiuè.

℣ ℣. de Pentecoste à cœna, quæ fit in meridie Vigiliæ eiusdem, vsque ad cœnam feriæ 6. quatuor Temporum inclusiuè.

Quando fit vnica comestio, vocatur cœna, ad quam adhibentur benedictio, & gratiarum actio cœnæ assignata.

Lectio sacra iussa fuit ad mensam Episcoporum ab Eusebio Papa, vt in Epitome Conciliorum: deinde ad mensam Sacerdotum, à Concilio Nan-

netensi, & Toletano 3. cap. 7. à Gratiano relatis disp. 44.

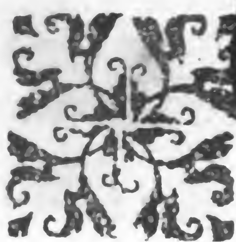
S. Bernardus curabat legi in Refectorio libros sacræ Scripturæ, qui non leguntur in Choro; & post Libros Machabæorum, legi 4. Libros Euangeliorum (omissis Passionibus) ad maiorem Dominicæ Passionis reuerentiam. Quod obseruandum videtur.

Antiphona, Canticum Zachariæ, Preces & Orationes Itinerarij Clericorum, sunt itineri faciendo maximè accommodatæ, & à pietate addictis nunquam omittuntur, nisi ex obliuione, aut inaduertentia. Hîc finis esto eorum omnium, quæ in Breuiar. Rom. habentur. Plura supersunt in 2. Tom. R. P. Barthol. Gauanti, sed quia nisi appendices, ex industria omissas, omittendas certè non dubitaui, cùm ad maiorem Rubricarum notitiam, nihil conferre posse animaduerti.

Nota

Noſtri enim non fuit inſtituti cuncta decerpere, ſed vtiliora quæque ita colligere, vt ne dubiolum quidem oriri queat, cuius ſolutionem haurire poſſis ex Gauanto, quam in hac Epitome non ſtatim reperias.

Vale, candide Lector, Theſauro noſtris lucubrationibus in compendium redacto, ſoſpes fruere, & ſalutis Auctori pro ſalute Auctoris pias (vt rogo) preces fundere non graueris.

INDEX TITVLORVM TRACTATVS PRIMI.

Tractatus primus diuiditur in quatuor Partes, & Partes in Titulos plures.

Prima Pars continet generales Missalis Rubricas primi ordinis, & Titulos viginti.

Secunda pars continet Ritum ſervandum in celebratione Miſſæ, & Titulos tredecim, cum Appendice unica.

Tertia Pars defectibus circa Missam occurrentibus remedia adhibet Titulis decem, & duas Appendices complectitur.

De

Appendices.

Quarta Pars, Rubricas proprias, & Titulos nouemdecim continet.

INDEX

INDEX TITVLORVM TRACTATVS SECVNDI.

Tractatus ſecundus quadrifariam diuiditur, & partes quælibet, plures continent titulos.

Prima pars generales Breuiarij rubricas primi ordinis continet, & titulos ſex & viginti.

De

Secunda pars Ritum seruandum in recitatione Officij continet, Titulis tribus

De

Tertia pars, Defectus in Officio diuino contingentes vitãdos docet.

Quarta pars speciales rubricas titulis Quadraginta examinandas prabet.

De

Appendices Breuiarij.

FINIS INDICIS.